

פרשת ואלה המשפטים [סבא דמשפטים]

[זהר ח"ב צד ע"ב] [p. 1] רבי חייא ורבי יוסי אערעו חד ליליא במגדלא דצור, אתארחו תמן וחדו דא בדא. אמר רבי יוסי כמה חדינא דחמינא אנפי שכינתא דהשתא [p. 2] בכל ארחא דא אצטערנא בחדא סבא טייעא דהוה שאיל לי [צה ע"א] כל ארחא, מאן הוא נחשא דפרח באוירא ואזיל בפרודא ובין כך אית נייחא לחד נמלה דשכיב בין שנוי, שארי בחבורא וסיים בפרודא.

מאן הוא נשרא דקא מקננא באילן דלא הוה, בנוי דאתגזלו ולאן מן בריין דאתבריאן, כד סלקן נחתין כד נחתין סלקן, תרין דאינון חד, וחד דאינון תלת. מהו עולימתא שפירתא ולית לה עיינין וגופא טמירתא ואתגליא, איהי נפקת בצפרא ואתכסיאת ביממא, אתקשטת בקשוטין דלא הוה.

[p. 3] כל דא שאיל בארחא ואצטערנא, והשתא אית לי נייחא דאילו הוינן כחדא אתעסקנא במלי דאורייתא מה דהוינן במלין אחרנין דתהו. אמר רבי חייא וההוא סבא טייעא ידעת ביה כלום. אמר ליה ידענא דלית ממשו במלוי, דאילו הוה ידע יפתח באורייתא ולא הוה ארחא בריקנייא.

אמר רבי חייא וההוא טייעא אית הכא דהא לזמנין באינון ריקנין ישכח גבר זוגין דדהבא.

אמר הא הכא הוא ואתקין חמריה במיכלא. קרו ליה ואתא לקמיהו, אמר לון השתא תרין אינון תלת ותלת אינון כחד.

[p. 4] אמר רבי יוסי ולא אמינא לך דכל מלוי ריקנין ואינון בריקנייא. יתיב קמיהו, אמר לון רבנן אנא טייעא אתעבידנא ומיומין זעירין דהא בקדמיתא לא הוינא טייעא, אבל ברא חד אית לי ויהיבנא ליה בבי ספרא ובעינא דישתדל באורייתא, וכד אנא אשכחנא חד מרבנן דאזיל בארחא אנא טעין אבתריה, והאי יומא חשיבנא דאשמע מלין חדתין באורייתא ולא שמענא מדי.

אמר ר' יוסי בכל מלין דשמענא דקאמרת לא תוהנא אלא מחד, או אנת בשטותא אמרת או מלין ריקנין אינון. אמר ההוא סבא ומאן איהי.

אמר עולימתא שפירתא וכו'.

פתח ההוא סבא ואמר (תהלים קיח: 6-8) י"י לי לא אירא מה יעשה לי אדם, י"י לי בעזרי וגו' טוב לחסות ביי' וגו'. כמה טבין ונעימין ויקירין ועלאין מילי דאורייתא ואנא דאימא מקמי דלא שמענא מפומייהו עד השתא אפילו מלה חדא. אבל אית לי למימר דהא לית כסופא כלל לומר מילי דאורייתא קמי כלא.

אתעטף ההוא סבא, פתח ואמר (ויקרא כב: 12) ובת כהן כי תהיה לאיש זר היא בתרומת הקדשים לא תאכל. [p. 5] האי קרא אקרא אחרא סמיד, (שם: 13) ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה ושבה אל בית אביה כנעוריה מלחם אביה תאכל וכל זר לא יאכל בו. הני קראי כמשמען אבל מלין דאורייתא מלין סתימין אינון וכמה אינון מלין דחכמתא דסתימין בכל מלה ומלה דאורייתא ואשתמודעון ארחין דהא אורייתא לאו מלין דחלמא אינון דקא אתמסרן למאן דפשר לון ואתמשכן בתר פומא ועכ"ד אצטריכו לפום ארחוי, ומה אי מלין דחלמא כד מלין דאורייתא דאינון שעשועין דמלכא קדישא על אחת כמה וכמה דאצטריכו למהך בארח קשוט בהו.

ובת כהן, דא נשמתא עלאה ברתיא דאברהם אבינו קדמאה לגיורין ואיהו משיך לה לנשמתא מאתר עלאה. השתא אית לומר מה בין [p. 6] קרא דאמר ובת איש כהן ובין קרא דאמר ובת כהן ולא כתיב איש. אלא אית כהן דאקרי איש כהן ולא כהן ממש, ועל ארחא דא הוה כהן והוה סגן והוה כהן גדול והוה כהן דלאו איהו גדול. כהן סתם רב ועלאה יתיר מאיש כהן. ועל דא אית נשמתא [צה ע"ב] ואית רוח ואית נפש.

ובת כהן כי תהיה לאיש זר, דא נשמתא קדישא דאתמשכת מאתר עלאה ועאלת לגו סתימו דאילנא דחיי, וכד רוחא דכהנא עלאה נשבא ויהיב באילנא דא פרחין מתמן אינון נשמתין ועאלין באוצר חד. ווי לעלמא דלא ידעין בני נשא לאסתמרא [p. 7] דקא משכין משיכו בהדי יצר הרע בהדי איש זר והאי בת כהן פרכת לתתא ואשכחת בניינא דאיש זר, ובגין דאיהו רעותא דמאריה עאלת תמן ואתכפיאת ולא יכילת לשלטאה ולא אשתלימת בהאי עלמא. כד נפקת מניה היא בתרומת הקדשים לא תאכל כשאר נשמתין דאשתלימו בהאי עלמא. תו אית בהאי קרא ובת כהן כי תהיה לאיש זר, עלובתא היא נשמתא קדישא כי תהיה לאיש זר, דקא אתמשכת על גיורא דאתגייר ופרכת עליה מגנתא דעדן בארח סתים על בניינא דאתבני מערלה מסאבא, דא הות לאיש זר.

תו ודא היא רזא עלאה יתירא מכלא. בעמודא דקיימא לטיקלין גו אוירא דנשבא אית טיקלא חדא בהאי סטרא ואית טיקלא אחרא בהאי סטרא, בהאי סטרא מאזני צדק ובהאי סטרא מאזני מרמה, וטיקלא לא שכיך לעלמין ונשמתין סלקין עאלין ותבי. אית נשמתין עשיקין כד שלטא אדם באדם דכתיב (קהלת ח: 9) עת אשר שלט האדם באדם לרע לו ודאי.

אבל האי נשמתא דהות לסטרא איש זר ואתעשקת [p. 8] מניה, דא איהו לרע לו, להאי איש זר, ואיהי בתרומת הקדשים לא תאכל עד דעביד בה קב"ה מה דעביד. אתא קרא ואמר ונת כהן כי תהיה לאיש זר, הכי הוא.

הכא אית רזא היך מתעשקן נשמתין, אלא האי עלמא אתנהג כלא באילנא דדעת טוב ורע, וכד אתנהגן בני עלמא בסטרא דטוב טיקלא קיימא ואכריע לסטרא דטוב, וכד אתנהגן בסטרא דרע אכרע להווא סטר, וכל נשמתין דהוו בהווא שעתא בטיקלא עשיק לון ונטיל לון אבל לרע לו, דאינון נשמתין כפינן לכל מה דאשכחן מסטרא בישא ושיצאן כלא. וסימנא לדא ארונא קדישא דאתעשק גו פלשתים ושליטו ביה לרע לון, אוף הכי הני נשמתין אתעשקין מסטרא אחרא לרע לו.

[p. 9] מה אתעבידו מאינון נשמתין, חמינן בספרי קדמאי דמנייהו הוו אינון חסידי אומות העולם ואינון ממזרי תלמידי חכמים דקדמן לכהנא רבא עמא דארעא וחשוב בעלמא אע"ג דעאל לפני ולפנים.

בכה האי סבא רגעא חדא, תוהו חברייא ולא אמרו מדי.

פתח סבא ואמר אם רעה בעיני אדניה אשר לא יעדה והפדה לעם נכרי וגו'. האי פרשתא על רזא דא אתמר. וכי ימכר איש את בתו לאמה לא תצא כצאת העבדים אם רעה בעיני אדניה וגו'. מארז דעלמא מאן לא ידחיל מינד דאנת שליט על כל מלכין דעלמא כד"א (ירמיה י: 7) מי לא יראך מלך הגוים כי לך יאתה כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמוך. כמה אינון בעלמא [p. 10] דמשתבשאן בהאי קרא וכלהו אמרין אבל קרא דא לא אתיישר על פומייהו. וכי קב"ה מלך הגוים איהו והלא מלך ישראל איהו והכי אקרי דהא כתיב (דברים לב: 9-8) בהנחל עליון גוים וגו', וכתיב (שם) כי חלק יי עמו, ועל דא אקרי מלך ישראל. ואי תימא דאיהו מלך הגוים אקרי הא שבחא דלהון דקב"ה מלך עלייהו, ולא כמה דאמרין דאתמסרו לשמשוי ולממנן דיליה.

ותו סיפא דקרא דכתיב (ירמיה י: 7) כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמוך, כל האי שבחא איהו לשאר עמין ותוהוא איהו איך לא מסתלקי בהאי קרא לרום [צו ע"א] עננו, אלא דקב"ה סמא עינייהו ולא ידעי ביה כלל דהא מה דאנן אמרין דכלהו אין ואפס ותהו דכתיב (ישעיה מ: 17) כל הגוים כאין נגדו מאפס ותהו נחשבו לו, הא עקרא רבא עלאה ויקירא שוי לון קרא דא.

א"ר חייא והא כתיב (תהלים מז: 9) מלך אלהים על גוים וגו'.

אמר אנא חמינא דבתר כתלייהו הוית ונפקת בהאי קרא לסייעא לון. הוה לי לאתבא בקדמיתא על מה דאמינא אבל כיון דאשכחנא לך בארחא אעבר לך מתמן ומתמן אהך לאעברא כלא.

ת"יח כל שמהן וכל כנויי שמהן דאית לה לקב"ה כלהו מתפשטן לארחייהו וכלהו מתלבשן אלין באלין ומתפלגין לארחין ושבילין, בר [p. 11] שמא יחידאה בריר מכלא דאחסין לעמא יחידאה בריר מכל שאר עמין ואיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א דכתיב (דברים לב: 9) כי חלק י"י עמו, וכתיב (שם ד: 4) ואתם הדבקים ב"י, בשמא דא ממש יתיר מכל שאר שמהן.

ושמא חד משאר שמהן דיליה איהו דאתפשט ואתפלג לכמה ארחין ושבילין ואקרי אלהים, ואחסין שמא דא ואתפלג לתתאי דהאי עלמא, אתפלג שמא דא לשמשין ולממין דמנהגי לשאר עמין כד"א (במדבר כב: 20) ויבא אלהים אל בלעם לילה, (בראשית כ: 3) ויבא אלהים אל אבימלך בחלום הלילה, וכן כל ממנא וכל שמשא דאחסין לון קב"ה לשאר עמין בשמא דא כלילן, ואפילו ע"ז בשמא דא אקרי. ושמא דא מלך על גוים, ולא שמא דא ההוא דמלך על ישראל דאיהו יחידאה לעמא יחידאה לעמא קדישא.

ואי תימא על ארחא דא נוקים קרא דכתיב (ירמיה י: 7) מי לא יראך מלך הגוים, דדא איהו שמא דקא מלך על גוים, אלהים, ודחילו ביה שריא ודינא ביה שריא. לאו הכי ולא על דא אתמר דאי הכי אפילו ע"ז בכללא איהו, אבל כיון דכתלא דהות סמיך אבתריה אתנסח קרא קאים על קיומיה באסתכלותא זעיר. מי לא יראך מלך הגוים, וכי תימא מלך הגוים דעל קב"ה אתמר, לאו הכי, אלא מאן הוא מלך הגוים דלא דחיל מינד ולא אזדעזע מינד, מי מלך הגוים דלא יראך. כגוונא דא (תהלים קיג: 1) הללויה הללו עבדי י"י [p. 12] הללו את שם י"י. מאן דשמע ולא ידע מאי אמר, כיון דאמר הללויה אוף הכי הללו עבדי י"י, דהוה ליה למכתב עבדי י"י הללו את שם י"י. אוף הכא הוה ליה למכתב מי מלך הגוים דלא יראך. אלא כלא על תקוניה אתמר.

כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם. מהו מלה דאתפשט בינייהו בחכמתא דלהון, מאין כמוך. וכלהו אודאן על דא, כד חמאן בחכמתא דלהון עובדך וגבורתך אתפשט מלה דא בינייהו ואמרי מאין כמוך, בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמוך אמרי ואתפשט בינייהו. חדו חברייה ובכו ולא אמרו מדי. אוף הוא בכה כמלקדמין.

פתח ואמר (בראשית כא: 10) ותאמר שרה לאברהם גרש האמה הזאת ואת בנה כי לא יירש בן האמה הזאת עם בני עם יצחק. חברייה אתערו דבעאת שרה לפנאה ע"ז מביתא ועל דא כתיב כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה. הכא כתיב וכי ימכר איש את בתו, דא נשמתא בגלגולי עובדן בישין דעלמא. לאמה, [p. 13] ההוא סטרא אחרא בגלגולא דטיקלא דאהדר וקא אתעשקת. לאפקא לה מתמן, ודאי לא תצא כצאת העבדים.

כל אינון נשמתין דמתעסקן מאן אינון. הכא איהו רזא, אלין אינון נשמתין דינוקי זעירין כד אינון ינקי מגו תוקפא דאמהון, וקב"ה חמי דאי יתקיימון בעלמא יבאשון ריחיהון ויחמצון כחומץ דא, לקיט לון זעירין בעוד יחבי ריחא. מה עביד, שביק לון לאתעשקא בידא

דהאי אמה ודא לילית דכיון [צו ע"ב] דאתייהבת ברשותא חדת בההוא ינוקא, עשיק ואפיקת
ליה מעלמא כד איהו יניק בתוקפא דאמיה.

[p. 14] ואי תימא דאינון נשמתין דיעבדון טב לעלמא, לאו הכי דכתיב אם רעה בעיני
אדניה, דיחמיץ ההוא גבר בה לבתר יומין אי אתקיים בה. דא אתעשקת ואחרא לא אתעשקת,
ועל אלין כתיב (קהלת ד: 1) ראיתי את כל העשוקים וגו', והיינו אם רעה בעיני אדניה.
אשר לא יעדה, לא כתיב באל"ף. אי תימא דהא לההוא סטרא אחרא אזמין לה קב"ה
מיומא דהות, לא. והשתא בגלגולי טיקלא לו יעדה בוא"ו, מה דלא הות מקדמת דנא.
[p. 15] והפדה. מאי והפדה, פריק לה קב"ה השתא דסלקא ריחא עד לא תחמיץ וסלקא
לה לרומי מרומים במתיבתא דיליה.

ואי תימא כיון דאתעשקת מההוא סטרא אחרא יהיב לה כמא דאמרו לחסידי שאר
עמין ולממזרי. אתא קרא ואוכח לעם נכרי לא ימשול למכרה ודאי בנגדו בה, דעשיק לה
בעשיקו דגלגולא דטיקלא, אלא לישראל ודאי ולא לאחרא. וכד נפקת מן טיקלא לא תצא
כצאת העבדים, אלא מתעטרא בעטרא בארמא על רישיה.
ואי תימא דההוא סטרא אעילת לה בההוא ינוקא, לאו הכי, אלא נטלת לה וחדאת
בהדה ופרחת מן ידא ועאלת בההוא אתר ואיהי פקידת לההוא ינוקא וחדאת ביה וחייכת ביה
ותאיבת לההוא בשר, עד לבתר נטיל קב"ה נשמתיה והיא לגופא, ובתר כלא איהו ברשותא
דקב"ה.

[p. 16] תא חזי לא תצא כצאת העבדים, מאי הוא. אלא בשעתא דנפקת מן טיקלא
וההוא סטרא בחדו רשים לה קב"ה וחתיים לה בחד גושפנקא דלבושי יקר דיליה. ומאן איהו,
שמא קדישא דאקרי אלוה, ודא איהו לבושא דמלכא דפריש עלה וכדין איהי נטירא דלא
אתמסרת אלא לישראל לחוד, ודא איהו (איוב כט: 2) כימי אלוה ישמרני. ועל רזא דא הכא
כתיב לעם נכרי לא ימשול למכרה בנגדו בה, בעוד דלבוש יקר דמלכא בה בגין דנגדו בה, לעם
נכרי לא ימשול למכרה.

מה רשו אית לההוא סטר בה. ת"ח כל בני עלמא כלהו ברשותיה דמלכא קדישא לזמנא
דאיהו בעי לסלקא לון מעלמא, ודא לית ליה זמנא ועל דא איהי חדאת בהו וחייכת בהו.
אזהרותא לבר נש בהאי עלמא אית בהני קראי וכמה טבין עלאין אינון בכל אינון מלי
דאורייתא וכלהו בארח קשוט ואשתמודען לגבי חכימין דידעי קשוט. בזמנא דבעא קב"ה
למברי עלמא סליק ברעותא קמיה וצייר כל נשמתין דאינון זמינין למיהב בבני נשא לבתר
וכלהו אתציירו קמיה בההוא ציורא ממש דזמינין למהוי וחמא כל חד וחד, ואית מנהון דזמינין
לאבאשא ארחייהו בעלמא, ובשעתא דמטא זמנייהו קרי קב"ה לההוא נשמתא, אמר לה זילי
בדוך פלן בגוף פלן.

אתיבת קמיה מארי דעלמא די לי בעלמא דאנא יתבא ביה ולא אהך לעלמא אחרא
דישתעבדון בי ואהא מלוכלכא בינייהו.

[p. 17] אמר לה קב"ה מן יומא דאתבריא את ע"ד אתבריא את למהוי בההוא עלמא.

כיון דחמאת נשמתא כך בעל כרחא נחתת ועאלת תמן.

אורייתא דיהבת עיטא לכל עלמא חמאת הכי, אזהירת לבני עלמא ואמרת חמו כמה חס

מאריכון עלייכו, מרגליתא טבא דהות ליה זבין לכו למגנא דתשתעבדון בה בהאי עלמא.

וכי ימכר איש, דא קב"ה. את בתו לאמה, דא נשמתא קדישא למיהוי אמה משתעבדא

בינייכו [צז ע"א] בהאי עלמא, במטו מנייכו בשעתא דמטי זמנא לנפקא מהאי עלמא לא תצא

כצאת העבדים, לא תפוק מלכלכא בחובין, לא תפוק מתטנפא, תפוק בת חורין ברירה נקיה

בגין דיחדי בה מארה וישתבח בה ויהיב לה אגר טב בצחצוחי דגנתא דעדן כד"א (ישעיה נח: 11)

והשביע בצחצחות נפשך, ודאי כד תפוק ברירה נקיה כדקא יאות.

[p. 18] אבל אם רעה בעיני אדניה, מלכלכא בטנופי חובין ולא אתחזיא את קמיה כדקא

יאות ווי לההוא גופא דאתאביד מההיא נשמתא לעלמין בגין דכד נשמתין סלקין ברירן ונפקין

נקיין מהאי עלמא כל נשמתא ונשמתא עאלת בספרא דאחמתא דמלכא וכלהו בשמהן ואמר דא

היא נשמתא דפלניא זמינת תהא לההוא גופא דשבקת, וכדין כתיב לו יעדה בוא"ו. וכד נפקת

רעה בעיני אדניה דקא אסתאבת בחובין ובטנופא דחטאין כדין לא יעדה בא"ל"ף ואתאביד

ההוא גופא מינה ואיהי לא אזדמנת לגביה, בר ההיא דמארה אטרעי בתיובתא דגופא בה, כדין

והפדה כד"א (איוב לג: 28) פדה נפשו מעבור בשחת. והפדה, דא איהו בבר נש דעיטא דיליה

דיפרוק לה ויתוב בתיובתא. ולתרין סטרין קתני קב"ה והפדה בתיובתא, לבתר דתב בתיובתא

פדה לה מארחא דגיהנס.

לעם נכרי לא ימשל למכרה. מאן עם נכרי, עלובתא איהי דכד נפקת מעלמא ובר נש

אסטי ארחיה בהדה היא בעאת לסלקא לעילא גו משריין קדישין בגין דמשריין קדישין קיימי

בההוא ארחא דג"ע ומשריין נוכראין קיימי בההוא ארחא דגיהנס. [p. 19] זכתה נשמתא כמה

משריין קדישין דקא מתעתדן לה לאתחברא בהדה ולמיעל לה לגנתא דעדן, לא זכתה כמה

משריין נוכראין מתעתדן בארחא דגיהנס, ואינון משריין דמלאכי חבלה דזמינין למעבד בה

נוקמין. אתא קרא ואוכח לעם נכרי לא ימשל למכרה, אלין מלאכי חבלה. בבגדו בה, איהי

נטירא קב"ה עביד לה נטורא דלא ישלוט בה עם נכרי בההוא פריסו דנטירו עליה.

ואם לבנו ייעדנה. ת"ח כמה אית ליה לבר נש לאזדהרא דלא יסטי ארחוי בהאי עלמא

דאי זכה בר נש בהאי עלמא ונטיר לה כדקא יאות האי איהו בר נש דקב"ה אתרעי ביה

ואשתבח ביה בכל יומא בפמלייא דיליה ואמר חמו ברא קדישא דאית לי בההוא עלמא, כך וכך

עביד כך וכך עובדוי. האי נשמתא נפקת מהאי עלמא זכיה נקיה ברירה, קב"ה אנהיר לה

בכמה נהורין בכל יומין, קארי עלה דא איהי נשמתא דפלניא ברי. ודא הוא דכתיב ואם לבנו ייעדנה.

כמשפט הבנות יעשה לה. מאי משפט הבנות, הכא אית רזא לחכימין, בגו טנרא תקיפא רקיעא טמירא אית היכלא חדא דאקרי היכל אהבה ותמן אינון גנזיין טמירין וכל נשיקין דרחימו דמלכא אינון תמן, ואינון נשמתין רחימאן דמלכא עאלין תמן. כיון דמלכא עאל בההוא היכלא דתמן (בראשית כט: 11) וישק יעקב לרחל אשכח לההיא נשמתא נשיק לה וגפיף לה סליק לה בהדיה אשתעשע בה. ודא הוא כמשפט הבנות יעשה לה, כדינא דאבא עביד לברתיה דאיהי חביבא לגביה ונשיק לה וגפיף לה ויהיב לה מתנן.

[p. 20] יעשה לה, היינו דכתיב (ישעיה סד: 3) יעשה למחכה לו. האי ברתיא אשלימת עשייה בהאי עלמא, אוף הכי הוא אשלים לה עשייה אחרא בעלמא דאתי דכתיב עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו, והכא כתיב [צז ע"ב] יעשה לה. עד כאן.

ההוא סבא אשתטח וצלי צלותא, בכה כמלקדמין ואמר אם אחרת יקח לו וגוי. אם אחרת, וכי נשמתא אחרא זמין קב"ה לאתבא לצדיקייא להאי עלמא ולא האי נשמתא דאשלימת בהאי עלמא רעותא דמארה. אי הכי לית אבטחותא לצדיקייא כלל. מאי אם אחרת יקח לו.

פתח ואמר (קהלת יב: 7) וישוב העפר על הארץ כשהיה והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה. האי קרא אוקמוה בחרבן בי מקדשא. וישוב העפר על הארץ כשהיה, הכא איהו מאי דכתיב (בראשית יב: 6) והכנעני אז בארץ. כשהיה ודאי.

[p. 21] והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה. מאי והרוח, דא שכינתא דאיהי רוח קדישא. כד חמאת באינון עשר מסעות דקא נטלא ולא בעון לאתבא קמי קב"ה ושליטו סטר אחרא על ארעא קדישא והא אוקמוה.

תא חזי ההוא רוח דבר נש זכאה אתעטר בדיוקנא בגנתא דעדן דלתתא ובכל שבתו ומועדי ורישי ירחי מתעטרן ומתפשטן וסלקן לעילא, וכמה דעביד קב"ה בההוא נשמתא קדישא לעילא הי"נ עביד בהאי רוח דקא סלקת קמיה ואמר דא איהי רוח דפלניא גופא. מעטרא לה קב"ה בכמה עטרין ואשתעשע בה.

ואי תימא דהא בגין רוח דא שביק קב"ה מה דעביד לנשמתא, לאו הכי אלא שארה כסותה ועונתה לא יגרע, תלת אינון אלין שמהן עלאין זעין לא ראתה אלהים זולתך וכלהו בעלמא דאתי ואתמשכן מתמן.

[p. 22] חד שארה, משיכו דנציצו דנהיר בארח סתים מזונא דזן כלא ואקרי יהוה בנקודה דאלהים. שארה בהפוך אתוון אשר ה' ודא (בראשית מט: 20) מאשר שמנה לחמו, ודא איהו שארה.

כסותה, דא משיכו אחרא דנהיר ונטיר לה תדיר פרישו דלבושא דמלכא דפריש עלה, אלוה, דא בבגדו בה, תדיר דלא אתעדי מינה, האי איהו כסותה.
ועונתה, מאן הוא, דא משיכו דעלמא דאתי דביה כלא, יי' צבאות איהו, דא איהו דנהיר בכל נהורין סתימין עלאין דאילנא דחיי דביה עונה טמירא ומתמן נפקת, וכל דא בעדונא וכסופא דעלמא דאתי.

[p. 23] הני לא יגרע כד איהי זכאה כדקא יאות, וכד לית איהי כדקא יאות הני תלתא גרעאן מנה דלא עביד לה עטרה אפיי מחד מנייהו. מה כתיב, ואם שלש אלה לא יעשה לה, דלא זכאת להו. ויצאה חנם, תפוק מקמיה ודחיין לה לבר. אין כסף, לית כסופא ולית עדונא כלל. עד כאן אוכיחת ההיא דכל עיטין בה תליין ויהיבת עיטא טבא לבני נשא. מכאן ולהלאה נהדר למלין קדמאין בההוא נטירו עלאה דקא פריש עלה קב"ה בגין דלא תהא לעם נכרי דהא בגדו בה ונטירא איהי תדיר.

ואם לבנו ייעדנה כמשפט הבנות יעשה לה. אמר ההוא סבא חברייא כד תהכון לגבי טינרא דעלמא סמיד עליה אמרו ליה דיכר יומא דתלגא דאזדרעו פולין לחמשין ותריין גוויין והדר אקרינן האי קרא והוא יימא לכוון.

[p. 24] אמרו במטו מינד מאן דשארי מלה הוא יימא.
אמר לון ודאי ידענא דהא זכאין אתון ואית לרמזא לכו רמזא דחכימין, ועל מה דאנא אימא כד תדכרון ליה סימנא דא הוא ישלים על דא. השתא אית לומר מאן הוא דאקרי בן לקב"ה. כל [צח ע"א] ההוא דזכי לתליסר שנין ולהלאה אקרי בן לכנסת ישראל וכל מאן דאיהו מעשרין שנין ולהלאה וזכי בהו אקרי בן לקב"ה, ודאי (דברים יד: 1) בנים אתם ליי' אלהיכם.

כד מטא דוד לתליסר שנין וזכה בההוא יומא דעאל לארביסר כדין כתיב (תהלים ב: 7) יי' אמר אלי בני אתה אני היום [p. 25] ילדתיך. מ"ט, דהא מקדמת דנא לא הוה ליה ברא ולא שראת עליה נשמתא עלאה דהא בשני ערלה הוה ובגין כך אני היום ילדתיך, היום ודאני, אני ולא סטר אחרא כמה דהוה עד השתא, אני בלחודאי. בר עשרין שנין מה כתיב בשלמה, (משלי ד: 3) כי בן הייתי לאבי, לאבני ודאי.

ואם לבנו ייעדנה, בר תליסר ולהלאה דהא נפקת מרשו דסטרא אחרא דאזדמנת ליה. מה כתיב, כמשפט הבנות יעשה לה. מהו משפט הבנות, תנינן בכל יומא ויומא חמי קב"ה

לההוא ינוקא דקאי ברשו דערלה ואיהו נפיק מינה ואתמשך לבי ספרא ותבר לה, אזיל לבי כנישתא ותבר לה. מה עביד קב"ה לההוא נשמתא, אעיל לה לאדרא דיליה, יהב לה מתנן ונבזבזן סגיאין, קשיט לה בקשוטין עלאין עד זמנא דאעיל לה לחופה גו ההוא בן מתליסר שנין ולעילא.

אם אחרת יקח לו, הכא איהו רזא דרזין לחכימין אתמסרן ואית לאודעא בקדמיתא מלה חדא. ת"ח ביומא דשבתא בשעתא דמקדשין ישראל יומא בבי כנישתא נפקי נשמתין מגו אילנא דחיי ומנשבין אינון נשמתין בתתאי קדישין [p. 26] ונייתין ביה כל יומא דשבתא ולבתר דנפק שבתא סלקן כלהו נשמתין ומתעטרן בעטרין קדישין, ודא אוף הכי קב"ה אזמין לההוא בר נש ודא איהי נשמתא אחרת ואע"ג דדא זמינא ליה שארה דקדמיתא כסותה ועונתה לא יגרע כמה דאתמר.

בכה ההוא סבא כמלקדמין ואמר איהו לנפשיה סבא סבא כמה יגעת לאדבקא מלין קדישין אלין והשתא תימא לון ברגעא חדא. תימא דתיחס עלייהו על אינון מלין ולא תימא הא כתיב (שם ג: 27) אל תמנע טוב מבעליו בהיות לאל ידך לעשות. מאי אל תמנע טוב מבעליו, אלא קב"ה וכנסת ישראל אינון הכא דהא בכל אתר דמלין דאורייתא אמרין קב"ה וכנסת ישראל אינון תמן וצייתי לון, וכדין ההוא אילנא דטוב ורע בשעתא דאזלין מתמן וצייתו אינון מלין ההוא סטרא דטוב אתגבר ואסתלק לעילא וקב"ה וכנסת ישראל מתעטרן בההוא טוב ואלין אינון בעליו דההוא טוב.

סבא סבא את אמר מלין אלין ולא ידעת אי קב"ה הכא ואי אלין דקיימי הכא זכאין למלין אלין. לא תדחל סבא, הא הוית בכמה [p. 27] קרבין דגברין תקיפין ולא דחלת והשתא אנת דחיל, אימא מילך דודאי הכא איהו קב"ה וכנסת ישראל וזכאין אלין דהכא, ואי לאו לא אערענא בהו ולא שרינא אלין מלין. אימא מילך סבא, אימא בלא דחילו.

בכה ואמר (תהלים קד: 1) י' אלהי גדלת מאד הוד והדר לבשת. י' אלהי, דא שירותא דמהימנותא סליקו דמחשבה דעלמא דאתי רזא חדא בלא פרודא. גדלת, דא שירותא יומא קדמאה דאינון יומין עתיקין סטרא דימינא. מאד, בההוא סטרא דשמאלא.

הוד והדר, אלין תרין בדי ערבות. עד הכא, כיון דמטא לגו אילנא דחיי אתטמר ולא אסתלק למהוי במניינא בגין ההוא מאד. מאי מאד, שמאלא בכל ענפין דלתתא ובכללא ענפא מרירא חדא ועל דא אתטמר ההוא אילנא דחיי ולא בעא למהוי במניינא דא עד דאהדר כמלקדמין ושבח [p. 28] בגוונא אחרא ואמר עוטה אור כשלמה, דא שירותא [צח ע"ב] דיומא קדמאה.

נוטה שמים, הכא אתכליל שמאלא ולא אמר מאד, אתכליל שמאלא בימינא למהוי נהיר בכללא דשמים.

(תהלים קד: 3) המקרה במים עליותיו, הכא נפיק בחדווא ההוא אילנא נהר דנפיק מעדן ואשתרשו ביה במימיו אינון תרי בדי ערבות דאינון גדלין במימיו דכתיב המקרה במים עליותיו. מאן עליותיו, אלין בדי ערבות ודא איהו (ירמיה יז: 8) ועל יובל ישלח שרשיו, ודא הוא רזא דכתיב (תהלים מו: 5) נהר פלגיו ישמחו עיר אלהים. מאן פלגיו, אלין אינון והכי אקרון עליותיו שרשיו פלגיו כלהו אשתרשו באינון מים דההוא נהר.

[p. 29] (שם ק"ד: 3) השם עבים רכובו, מיכאל וגבריאל אלין עבים. המהלך על כנפי רוח, למיהב אסוותא לעלמא ודא איהו רפאל. מכאן ולהלאה עושה מלאכיו רוחות וגו'.

סבא סבא אי כל הני ידעת אימא ולא תדחל, אימא מילך וינהרון מלין דפומך. חדו חברייה והוּו צייתין בחדווא למלוי קדישין. אמר אי סבא סבא במה עיילת גרמך, עיילת בימא רבא, אית לך לשטטא ולנפקא מתמן. אם אחרת יקח לו. כמה גלגולין עתיקין הכא דלא אתגלון עד האידנא וכלהו קשוט כדקא יאות דלית לאסטאה מארח קשוט אפילו כמלא נימא. בקדמיתא אית [p. 30] לאתערא נשמתין דגירין כלהו פרחן מגו גנתא דעדן בארח סתים, מסתלקן מהאי עלמא נשמתהון דקא רווחו מגו גנתא דעדן לאן אתר תבין. תנינן מאן דנטיל ואחיד בנכסי גירין בקדמיתא זכי בהו. כל אינון נשמתין קדישין עלאין דקא זמין לון קב"ה לתתא כדקאמרן כלהו נפקין לזמנין ידען בגין לאשתעשעא בגנתא דעדן. פגען באינון נשמתין דגירין, מאן דאחיד בהו מאלין נשמתין אחיד בהו וזכי בהו ומתלבשן בהו וסלקין, וכלהו קיימי בהאי לבושא ונחתין גו גנתא בלבושא דא בגין דבגנתא דעדן לא קיימי תמן אלא בלבושא כל אינון דקיימי תמן. אי תימא דבגין האי לבושא גרען אינון נשמתין מכל ענוגא דהוה לון בקדמיתא, כתיב אם אחרת יקח לו שארה כסותה ועונתה לא יגרע. בגנתא קיימי בלבושא דא דקדמו לאחדא בהו וזכו בהו וכד סלקין לעילא מתפשטן דהא תמן לא קיימין בלבושא.

בכה כמלקדמין ואמר לנפשיה סבא סבא בודאי אית לך למבכי, בודאי אית לך לאושדא דמעין על כל מלה ומלה דהא גלי קמי [p. 31] קב"ה ושכינתיה קדישא דאנא ברעו דלבא ובפולחנא דלהון קאמינא בגין דאינון בעליו דכל מלה ואתעטרן בהו. כל אינון נשמתין קדישין כד נחתי להאי עלמא בגין למשרי על דוכתייהו דאתחזון בהו לבני נשא כלהו נחתי מתלבשן באינון נשמתין דקאמרן והכי עאלין בזרעא קדישא ובמלבושא דא קיימי לאשתעבדא מנייהו בהאי עלמא, וכד אשתאבן אינון מלבושין ממלין דהאי עלמא אינון נשמתין קדישין אתהנן מריחא דקא אריחון מגו לבושיהון אלין.

קב"ה כל מלין סתימין דאיהו עביד אעיל לון באורייתא קדישא וכלא אשתכח תמן וההוא מלה סתימא גלי לה אורייתא ומיד אתלבש בלבושא אחרא ואתטמר תמן ולא גלי, וחכימין דאינון מליין עיינין אע"ג דההוא מלה אסתים בלבושיה תמן חמאן לה מגו לבושיה ובשעתא דאתגלי ההוא מלה עד לא תיעול בלבושיה רמאן בה פקיוו דעינא ואע"ג דמיד אסתים לא אתאביד מענייהו.

בכמה דוכתיין אזהר קב"ה על גיורא בגין דזרעא קדישא יזדהרון ביה ולבתר נפיק מלה סתימא מנרתקה [צט ע"א] וכיון דאתגלי אהדר לנרתקה מיד ואתלבש תמן. כיון דאזהר על גיורא בכל אינון דוכתיין נפק מלה מנרתקה ואמר (שמות כג: 9) ואתם ידעתם את נפש הגר. מיד עאלת לנרתקה ואהדרת בלבושא ואתטמרת דכתיב כי גרים הייתם בארץ מצרים, דחשיב קרא דבגין דאתלבש מיד [p. 32] לא הוה מאן דאשגח ביה. בהאי נפש הגר ידעת נשמתא קדישא במלין דהאי עלמא ואתהניאת מנייהו.

פתח ההוא סבא ואמר (שם כד: 8) ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ה'הר. ענן דא מאי היא. אלא דא היא דכתיב (בראשית ט: 23) את קשתי נתתי בענן. תנינן דההוא קשת אשלחת לבשווי ויהב לון למשה ובההוא לבושא סליק ומניה חמא מה דחמא ואתהני מכלא. עד הכא. [p. 33] אתו אינון חברייה ואשתטחו קמיה ובכו ואמרו אלמלא לא אתינא לעלמא אלא למשמע מלין אלין מפומך די לן.

אמר ההוא סבא אם אחרת יקח לו. חברייה לאו בגין דא בלחודוי שרינא מלה דהא סבא כגיני לאו במלה חדא עביד קיש קיש ולא קרי. כמה בני עלמא בערבוביא בסוכלתנו דלהון ולא חמאן בארץ קשוט באורייתא, ואורייתא קרי בכל יומא בנהימו לגבייהו ולא בעאן לאתבא רישא. ואע"ג דאמינא דהא אורייתא מלה נפקא מנרתקה ואתחזיאת זעיר ומיד אתטמרת והכי הוא ודאי, ובזמנא דאתגליאת מגו נרתקה ואתטמרת מיד לא עבדת דא אלא לאינון דידיעין בה ואשתמודעאן בה.

לרחימתא דאיהי שפירתא בחיזו ושפירתא בריוא ואיהי טמירתא בטמירו גו היכלא ואית לה רחימא יחידאה דלא ידעי ביה בני נשא אלא איהי בטמירו. ההוא רחימא מגו רחימו דרחים לה עבר לתרע ביתא תדיר זקיף עינוי לכל סטר. איהי ידעת דהא רחימא אסחר תרע ביתא תדיר, מה עבדת, פתחה פתחא זעירא בההוא היכלא טמירתא דאיהי תמן וגליאת אנפהא לגבי רחימא ומיד אתהדרת ואתכסיאת. כל אינון דהוו לגבי רחימא לא חמו ולא אסתכלו בר רחימא בלחודוי ומעוי ולביה ונפשיה אזלו אבתרה וידע דמגו רחימו דרחימת ליה אתגליאת לגביה רגעא לאתערא ליה.

[p. 34] הכי הוא מלה דאורייתא לא אתגליאת אלא לגבי רחימא. ידעת אורייתא דהא חכימא דלבא סחרא לתרע ביתא כל יומא. מה עבדת, גליאת אנפהא לגביה מגו היכלא

וארמיזת ליה רמיזא ומיד אהדרת לאתרה ואתטמרת. כל אינון דתמן לא ידעי ולא מסתכלי אלא איהו בלחודוי ומעוי ולביה ונפשיה אזיל אבתרה. ועל דא אורייתא אתגליאת ואתכסיאת ואזלת ברחימו לגבי רחימהא לאתערא בהדיה רחימו.

ת"ח אורחהא דאורייתא כך הוא, בקדמיתא כד שריאת לאתגלייא לגבי בר נש ברגעא ארמיזת ליה ברמיזו. ידע טב, לא ידע שדרת לגביה וקראת ליה פתי, אמרו להווא פתי דיקרב הכא ואשתעי בהדיה, הה"ד (משלי ט: 4) מי פתי יסור הנה חסר לב. קריב לגבה שריאת למללא עמיה מבתר פרוכתא דפרסא מלין לפום ארחוי עד דיסתכל זעיר ודא הוא דרשא. לבתר תשתעי בהדיה מבתר שושיפא דקיק מלין דחידא ודא איהי הגדה. לבתר דרגיל לגבה אתגליאת לגביה אנפין באנפין ומלילת בהדיה כל רזין סתימין דילה וכל ארחין סתימין דהוו בלבה טמירין [p. 35] מיומין קדמאין. כדן [צט ע"ב] איהו גבר שלים בעל תורה ודאי מארי דביתא דהא כל רזין דילה גליאת ליה ולא כסיאת מיניה כלום.

אמרה ליה חמית מלה דרמיזא דקא רמיזנא לך בקדמיתא, כך וכך רזין הוו כך וכך הוא. כדן חמי דעל אינון מלין לאו לאוספא ולא למגרע מנייהו, וכדן פשטיה דקרא כמא דאיהו דלאו לאוספא ולא למגרע אפילו את חד. ועל דא בני נשא אצטריכו לאזדהרא ולמרדף אבתרה דאורייתא למהוי רחימא דילה כמא דאתמר.

[p. 36] ת"ח אס אחרת יקח לו, גלגולין דקא מתגלגלן בהאי קרא כמה רברבין ועלאין אינון דהא כל נשמתין עאלין בגלגולא ולא ידעין בני נשא ארחוי דקב"ה והיך קיימא טיקלא והיך אתדנו בני נשא בכל יומא ובכל עידן והיך נשמתין עאלין בדינא עד לא ייתון להאי עלמא והיך עאלין בדינא לבתר דנפקי מהאי עלמא.

כמה גלגולין וכמה עובדין סתימין עביד קב"ה בהדי נשמתין. כמה רוחין ערטיראין אזלין בההוא עלמא דלא עאלין לפרגודא דמלכא, וכמה עלמא אתהפך בהו, עלמא דאתהפך בכמה פליאן סתימין ובני נשא לא ידעין ולא משגיחין והיך מתגלגלין נשמתין כאבנא בקוספתא כד"א (שמואל א כה: 29) ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע.

[p. 37] והואיל ושרינן לגלאה השתא אית לגלאה דהא כל נשמתין מאילנא רברבא ותקיף דההוא נהר דנפיק מעדן נפקי וכל רוחין מאילנא אחרא זעירא נפקין, נשמה מלעילא רוח מלתתא ומתחברין כחדא כגוונא דדכר ונוקבא, וכד מתחברן כחדא כדן נהרין נהירו עלאה ובחבורא דתרוייהו אקרי נר (משלי כ: 27) נר יי. מהו נ"ר, נשמה רוח ועל חבורא דתרוייהו כחדא אקרינר דכתיב נר יי נשמת אדם. נשמה רוח דכר ונוקבא לאנהרא כחדא ודא בלא דא לא נהרין ולא אקרינר וכד מתחברן כחדא אקרי כלא נר. וכדן אתעטף נשמה ברוח לקיימא תמן לעילא בהיכלא טמירא דכתיב (ישעיה נז: 16) כי רוח מלפני יעטוף, יתעטף לא כתיב אלא יעטוף. מ"ט, בגין דנשמות אני עשיתי. תמן לעילא בגנתא טמירא אתעטף ואתלבש נשמה ברוח

כמא דאתחזי דכינן דבההוא היכלא לא הוי ולא אשתמש אלא רוח נשמה לא אתי לתמן אלא מתלבש בההוא רוח תמן, וכד נחתא לגו גי"ע דלתתא דהאי עלמא אתלבש בההוא רוח אחרא דאמינא ההוא דנפיק מתמן והוה מתמן ובכלהו שריא בהאי עלמא ואתלבש בהו.

[p. 38] רוח דנפיק מהאי עלמא דלא אתרבי ולא אתפשט בהאי עלמא אזלא בגלגולא

ולא אשכח נייחא, אתי בגלגולא בעלמא כאבנא בקוספתא עד דישכח פרוקא דיפרוק ליה בההוא מאנא ממש דאיהו אשתמש ביה ודביק ביה תדיר רוחיה ונפשיה והות בת זוגיה רוחא ברוחא וההוא פרוקא בני ליה כמלקדמין.

[p. 39] וההוא רוח דשבק ואדביק בההוא מאנא לא אתאביד דהא לית מלה אפילו

זעירא בעלמא דלא הוי לה אתר ודוכתא לאתטמרא ולא תכנשא תמן ולא אתאביד לעלמין, ובגין כך ההוא רוח דשבק בההוא מאנא תמן הוא ודא רדיף בתר עקרא ויסודא דקא נפיק מיניה ואייתי ליה ובני ליה בדוכתיה באתר דההוא רוח בת זוג דנפקת בהדיה ואתבני תמן כמלקדמין. ודא איהו בריה חדתא השתא בעלמא רוחא חדתא וגופא חדתא.

ואי תימא רוח דא הוא מה דהוה, הכי הוא אבל לא אתבני אלא בגין דההוא רוח אחרא

דקא שבק בההוא מאנא. [ק ע"א]

הכא אית רזא דרזין, בספרא דחנוך בניינא דא דאתבני לא אתבני אלא בההוא רוח

דשביק תמן בההוא מאנא, וכד שארי [p. 40] לאתבנאה דא משיך אבתריה דההוא רוח דאזיל ערטיראה ומשיך ליה לגביה ותמן תרי רוחות דאינון חד. לבתר דא איהו רוח ודא איהו נשמה ותרווייהו חד. אי זכי לאתרבאה כדקא יאות תרווייהו אינון חד לאתלבשא בהו נשמה אחרא עלאה. כמא דאית לשאר בני עלמא רוח דזכאן בהו נשמתין אינון דקדמן ואחידן בהו ורוח אחרא מלעילא ונשמתא קדישא אתלבשא בהו, אוף הכי נמי מדיליה ממש אית תרין רוחין בגין לאתלבשא בהו נשמתא עלאה.

הא לדין גופא אחרא דקא אתבני השתא חדתא, גופא קדמאה מה אתעביד מניה. או

האי בריקנייא או האי בריקנייא. לפום סוכלתנו דבר נש אשתמע דהאי קדמאה דלא אשתלים בקדמיתא אתאביד הואיל ולא זכה. אי הכי למגנא אשתדל בפקודי אורייתא או אפילו בחד מנייהו והא אנן ידעין דאפילו ריקנין שבישראל כלהו מליין מצות כרמון דא, וגופא דא אע"ג דלא אשתלים לאתרבאה ולמסגי בעלמא פקודין אחרנין דאורייתא נטר דלא אתאבידו מניה וכי למגנא הוי.

[p. 41] חברייא חברייא פקחו עינייכו דהא אנא ידענא דהכי אתון סברין וידעין דכל

אינון גופין ציונין אינון בריקנייא דלא אית לון קיימא לעלמין. לאו הכי וחס לן לאסתכלא באלין מלין.

פתח ואמר (תהלים קו: 2) מי ימלל גבורות יי' ישמיע כל תהלתו. מאן הוא בעלמא דיכיל למללא גבורן דעביד קב"ה בעלמא תדיר. ההוא גופא קדמאה דשבק לא אתאביד וקיימא להוי ליה לזמנא דאתי דהא עונשיה סבל בכמה זינין וקב"ה לא מקפח אגרא דבריאן דברא בר אינון דנפקו מגו מהימנותא דיליה ולא הוה בהו טב לעלמין ולא כרעו במודים. הני קב"ה עביד מנייהו בריין אחרנין בגין דלא יתבני ההוא גופא דיוקנא דבר נש ולא יקום לעלמין. אבל הני לאו הכי. מה עביד קב"ה, אי ההוא רוח זכי לאתתקנא בהאי עלמא בההוא גופא אחרא מה עביד. ההוא פרוקא דפריק ליה ההוא רוח דיליה דקא אעיל תמן ושתף וערב בההוא רוח דהוה בההוא מאנא לא אתאביד, ומה עביד דהא תלת רוחין תמן, חד דהוה בההוא מאנא ואשתאר תמן וחד ההוא דאתמשך תמן דהוה ערטיראה וחד ההוא דאעיל תמן ההוא פרוקא ואתערב בהו. למהוי בתלת רוחין אי אפשר.

[p. 42] אלא כך אינון גבורן עלאין דעביד קב"ה, ההוא רוח דאעיל תמן ההוא פרוקא ביה אתלבשת נשמה באתר דלבושא דגיורי, וההוא רוח ערטירא דתב תמן לאתבנאה להו לבושא לנשמה, וההוא רוח דהוה בקדמיתא דאשתאר בההוא מאנא פרח מתמן וקב"ה אזמין ליה אתר בגו כוין דטנרא דבתר כתפוי דגנתא דעדן ואתטמר תמן ואסתלק לההוא גופא קדמאה דהוה בקדמיתא ובההוא רוח יקום, ודא איהו חד דאינון תרין דקא אמינא. ההוא גופא בעוד דלא יקום עונשיה סגיא דהא בגין דלא זכה לאתרבאה נחתי ליה לגו אדמה דסמיך לארקא ואתדן תמן ולבתר סלקי ליה להאי תבל, השתא נחית והשתא סליק הא סליק והא נחית, לית ליה שכיכו בר בשבתי וביומין טבין ובריש ירחי. [p. 43] ואלין דמיכין באדמת עפר, [ק ע"ב] אדמת מאדמה, עפר מתבל ועל אלין כתיב (דניאל יב: 2) ורבים משיני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם וגו' [ואלה לחרפות ולדראון עולם], אי זכה ההוא רוח ערטירא דתב כמלקדמין לאתתקנא זכאה איהו דהא ההוא רוח דאתטמר בטנרא יתתקן בההוא גופא קדמאה, ועל אלין כתיב אלה לחיי עולם ואלה לחרפות וגו', כל אינון דלא זכו לאתתקנא.

ואלין אינון גבורן עלאין דמלכא קדישא ולא אתאביד כלום, אפילו הבל דפימא אתר ודוכתא אית ליה וקב"ה עביד מיניה מה דעביד, ואפילו מלה דבר נש ואפילו קלא כלא לא הוי בריקנייא ואתר ודוכתא אית לכלא. האי דאתבני השתא נפקא לעלמא בריה חדתא, לית ליה בת זוג, על דא לא מכריזי דהא בת זוגיה אתאבידת מניה, בת זוגיה דהות אתעבידת אמיה ואחווה אבוה.

[p. 44] סבא סבא מה עבדת, טב הוה לך שתיקא. סבא סבא הא אמינא דעאלת בימא רבא בלא חבלין ובלא דגלא, מה תעביד. אי תימא דתסתלק לעילא לא תיכול. אי תימא דתיחות לתתא הא עומקא דתהומא רבא, מה תעביד.

אי סבא אי סבא לא אית לך לאהדרא לאחורא, בעדנין אלין לא הוית ולא אתרגילת לאתחלשא בתוקפך. הא ידעת דבר נש אחרא בכל דרא דא לא עאל בארבא בעמיקא דא דאנת תמן. בריה דיוחאי ידע לאסתמרא ארחוי ואי עאל בימא עמיקא אשגח בקדמיתא היך יעבר בזמנא חדא וישוט בימא עד לא ייעול ואנת סבא לא אשגחת בקדמיתא. השתא סבא הואיל ואנת תמן לא תשבוק כל ארחך למשטטא לימינא ולשמאלא לארכא ולפותייה לעמקא ולרומא לא תדחל. סבא סבא אתקף בתקפך, כמה גברין תקיפין תברת בתקפיהון כמה קרבין נצחת. בכה ואמר (שיר ג: 11) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה וגו'. האי קרא אוקמוה והכי הוא, אבל צאינה וראינה, וכי מאן יכיל למחמי במלך שלמה דהוא מלכא דשלמא דיליה והא סתים הוא מכל חילי מרומין דלעילא בההוא אתר (ישעיה סד: 3) זעין לא ראתה אלהים זולתך, ואת אמר צאינה וראינה וגו'. ותו דהא כבוד דיליה כלהו שאלי ואמרי איה מקום כבודו. [p. 45] אלא מה דאמר צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה כתיב ולא כתוב בעטרה, מאן דחמי ההוא עטרה חמי נעם מלכא דשלמא דיליה.

שעטרה לו אמו, הא תנינן קרי לה בת קרי לה אחות קרי לה אם, וכלא איהו וכלא הוי. מאן דיסתכל וינדע בהאי ינדע חכמתא יקירא.

[p. 46] השתא מה אעביד. אי אימא רזא סתימא דא לא אצטריך לגלאה, אי לא אימא אשתארון זכאין אלין יתמין מהאי רזא. נפל על אנפוי ואמר (תהלים לא: 6) בידך אפקיד רוחי פדית אותי יי אל אמת. מאנא דהות לתתא היך אתעביד לעילא, בעלה דהוה לעילא היך אתהפך ואתעביד לתתא. בת זוגיה אתעבידת אמיה, תוהא על תוהא, אחוה אבוה. אי אבוה דקדמיתא יפרוק ליה יאות אבל אחוה דליהוי אבוה וכי לא תוהא דא. עלמא בהפוכא איהו ודאי עלאין לתתא ותתאין לעילא. אלא (דניאל ב: 20-22) ברוך להוי שמייה דאלהא מן עלמא ועד עלמא די חכמתא וגבורתא דיליה היא והוא מהשנא עדניא וזמניא וגו' ידע מה בחשוכא ונהורא עמיה שרא. תא חזי מאן דשרי בנהורא [p. 47] לא יכיל לאסתכלא ולמחמי בחשוכא אבל קבי"ה לאו הכי, [קא ע"א] ידע מה בחשוכא אע"ג נהורא עמה שרא, מגו נהורא אסתכל בחשוכא וידע כל מה דתמן.

אית לאקדמא בקדמיתא מלה חדא דאמרו קדמאי באינון חזוי ליליא דתנן מאן דאתי על אמיה בחלמא יזכי לבינה דכתיב (משלי ב: 3) כי אם לבינה תקרא. הכא אית לאסתכלא, אי בגין דאיהי אם יאות והוה ליה למכתב הכי, מאן דחמא אמיה בחלמא יזכי לבינה, אבל מאן

דאתי עלה אמאי. אלא רזא עלאה בגין דאתהפך מתתא לעילא וסליק. ברא הוה בקדמיתא, כיון דסליק לעילא אתהפך אילנא ואתעביד איהו מעלמא עלאה ושליט עלה וזכי לבינה. בקדמיתא כד סליק אינש לייג שנין מה כתיב, (תהלים ב: 7) יי' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך, כדן איהו לתתא מינה. כיון דסליק עלה הא איהו מעלמא עלאה דהא אסתלק בדרגא דיוסף, ודאי זכי לבינה.

[p. 48] אוף הכי האי מאנא, בקדמיתא איהו הוה בדרגא דיוסף בעיל לאילנא תתא ברעותיה ושליט עליה דהא כל נוקבא בדיוקנא דנוקבא אילנא תתא קיימא. כיון דאיהו לא בעא לקיימא בהווא דרגא דיוסף ולא אתקיים לשמשא ביה ולאפשא בעלמא ולמעבד תולדין כדן נחית לתתא ואתעבידת איהי אמיה, והווא פרוקא ירית ירותא דיוסף דהוה ירית בקדמיתא ואיהו נחית לתתא. כיון דנחית לתתא כדן אתקיים ביה יי' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך. אתהפך אילנא מה דהוה תחותיה ואיהו שליט עליה אתהדר ושליט איהו אילנא עליה ואיהו נחית לתתא. כיון דאיהו נחית לתתא הווא דירית ירותא אתר דיוסף אבוי אקרי ואבוי הוי ודאי, כלא איהו על תקוניה כדקא יאות. בקדמיתא הוה מעלמא דדכורא והא אתעקר מתמן והשתא איהו מעלמא דנוקבא, ומה דהוה איהו שליט עלה שלטא איהי עליה ואתהדר למהוי מעלמא דנוקבא. ועל דא לית ליה בת זוג כלל ולא מכריזי עליה על נוקבא דהא מעלמא דנוקבא אתהדר איהו.

[p. 49] והווא גופא קדמאה דשבק אלמלא ינדעון ויסתכלון בני עלמא צערא דאית ליה כד יתעקר מעלמא דדכורא ואתהדר לעלמא דנוקבא ינדעון דהא לית צערא בעלמא כהווא צערא. בת זוג לית ליה דהא לא קיימא באתר דדכורא, לא מכריזי על נוקבא דהא מעלמא דנוקבא איהו. ואי אית ליה בת זוג ברחמי אערעת בהדי נוקבא דעד כען לא אית לה בר זוג, ועל דא תנינן דילמא יקדמנו אחר ברחמים, אחר תנן וכלא איהו על תקוניה. ועל דא כתיב (ויקרא כב: 13) ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה ושבה אל בית אביה כנעוריה. ובת כהן, הא אוקימנא מלה.

אלמנה, מהווא גופא קדמאה. וגרושה, דלא עאלת לפרגודא דמלכא דכל אינון דלא קיימי בעלמא דדכורא לא אית ליה ביה חולקא. הוא אשתמיט [p. 50] ואעקר גרמיה מעלמא דדכורא, לא אית ליה חולקא ביה ועל דא איהי גרושה.

וזרע אין לה, דהא אי הות לה זרע לא אתעקר מניה ולא הוה נחית לעלמא דנוקבא. ושבה אל בית אביה. מאן בית אביה, דא עלמא דנוקבא דהווא עלמא בית אביה אקרי והווא מאנא דהוה אתתקן לאשתמשא ביה אתהפך ואיהו נחית לתתא והווא מאנא סליק לעילא.

כנעוריה, כההוא זמנא דכתיב אני היום ילדתיך ודאי, ישוב לימי עלומיו כמה דהוה מי"ג שנין ולעילא.

אי זכאת לאתקנא הואיל ושבא אל בית אביה מלחם אביה תאכל, [קא ע"ב] תתענג מההוא ענוגא דעלמא דנוקבא דאכלי מנהמא דאבירים דנחית מלעילא, אבל לאסתכלא ולאתהני כמא דאתהנון שאר צדיקייא לא יכלה בגין דהוה זר לתמן. ועל דא לא אכיל קדש אבל אכיל תרומה דאיהו יהבי לעלמא דנוקבא, ומגו דאיהו מעלמא דנוקבא לא אכלי ליה אלא בלילה דכתיב (ויקרא כב: 13) ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים וכו', [p. 51] דהא קדש דאיהו מעלמא דדכורא לא אתאכיל אלא ביום. ובגין כך (ירמיה ב: 3) קדש ישראל ליי ראשית תבואתה, שירותא עלאה דכל עלמא דדכורא קדש איהו ומה דסליק ביה בקדש ישראל הוה ובגין כך קדש ישראל.

כד רוחין פקידן באינון זמנין דפקדין לבי קברי אינון לא פקדן דהא לא זכאן לעלמא דקדש דכתיב (ויקרא כב: 10) וכל זר לא יאכל קדש. ואם לא זכה ההוא רוח לאתקנא כדקא יאות כיון דאהדר בגלגולא אפילו בההוא תרומה לא אכיל זר אקרי אפילו לעלמא תתאה ולא אכיל בה. עד הכא ברזא דא.

סבא סבא כיון דשארית לשטטא בימא זיל ברעותך לכל סטרין דימא. השתא אית לגלאה, הא אמינא דהא [p. 52] פרוקא כד אתי על ההוא מאנא דקא אמינא אעיל תמן ודביק תמן רוח דיליה בההוא מאנא ולא אתאביד כלום אפילו הבל דפומא, יאות הוא וכך הוא. סבא סבא אי תימא ותגלי אימא בלא דחילו.

שאר בני נשא דעלמא דקא מסתלקי מניה והא ידענא דרוח דיליה שביק בהאי אתתא דהות ליה ורוחא אעיל תמן, מה אתעביד ההוא רוח. ואי נסבא און הכי מה אתעביד דהא גבר אחרא אתי עלה. לאתקיימא רוח ברוח לא אפשר דהא האי דאתי עלה השתא רוח אעיל בה, וההוא קדמאה דאסתליק רוח אעיל בה. ההוא קדמאה בנין הוה ליה והא דהשתא לאו פרוקא איהו, רוח דשבק ההוא קדמאה בההוא מאנא ואתא האי ואעיל בה רוח ודאי לא יכלי תרוייהו לאתקיימא כחדא. אי נימא דאתאביד אי אפשר, מה אתעביד מניה.

און הכי אי איהי לא אנסיבת ההוא רוחא דשבק בעלה מה אתעביד מניה. אי נימא דאתאביד לאו הכי. כל דא צריך לגלאה השתא. סבא נחמי מה עבדת ובמה אעילת גרמך. קום סבא ארים דגלך, קום סבא ושפיל גרמך קמי מארך.

פתח ואמר (תהלים קלא: 1) יי לא גבה לבי ולא רמו עיני וגי'. דוד מלכא אמר דא בגין דהוה מלכא עלאה ושליטא על כל מלכין דמזרח ומערב ולא סליק לביה לאסטאה מארחא ותדיר שפיל לביה קמי מאריה, וכד הוה לעי באורייתא הוה מתגבר כאריא ועינוי מאיכין

בארעא מדחילו דמאריה, וכד הוה אזיל בין עמא לא הוה גס רוח כלל. [p. 53] ועל דא כתיביי לא גבה לבי, אע״ג דאנא שליטא על שאר מלכין דעלמא. ולא רמו עיני, בזמנא דאנא קיימא קמך לעי באורייתא. ולא הלכתי בגדולות וגו', בשעתא דאנא אזיל בין עמא. אַי דוד מלכא האי שאר בני עלמא על אחת כמה וכמה, ואנא כמה אנא שפיל לבא ומאיך בעיני קמי מלכא קדישא וחס לי דבמלין קדישין דאורייתא ירים לבאי.

בכה ודמעוי נפלין על דיקניה. אמר סבא לאי בחילא, כמה שפירן דמעין על דיקנד כמא דהוה שפיר משחא טבא כד הוה נחית על דיקנא דסבא טבא דאהרן. אימא מילך סבא [קב ע״א] דהא מלכא קדישא הכא.

שאר בני נשא דעלמא דקא אסתלקו מניה ושבקו רוחא בהווא מאנא דהוּו משתמשי ביה ואנסִיבת ואתא אחרא ואעיל בהווא מאנא רוחא אחרא, מה אתעביד ההוא קדמאה כמא דאתמר. תא חזי כמה עלאין גבוראן דמלכא קדישא דקא עביד ומאן יכיל למללא לון. כד האי בעלה תניינא אתי ואעיל רוחא בהווא מאנא רוחא קדמאה מקטרגא בהאי רוח דעאל ולא אתיישבן כחדא, ובגין כך אתתא לא אתיישבת כדקא יאות בהדי בעלה תניינא בגין דרוחא קדמאה מכשכשא בה וכדין איהי דכירת ליה תדיר ובכת עליה או אתאנחת עליה דהא רוחא דיליה מכשכשא במעהא כחויא ומקטרגא בהדי רוח אחרא דעאל. עד זמן סגיא מקטרגאן דא בדא ואתער דא דעאל להווא דעאל בקדמאה, [p. 54] לבתר דא קדמאה נפיק ואזיל ליה. ולזמנין דדחי דא קדמאה להווא תניינא ואתעביד ליה מקטרגא עד דאפיק ליה מעלמא. ועל דא תנינן דמתרין ולהלאה לא יסב בר נש להאי אתתא דהא מלאך המות אתתקף בה ובני עלמא לא ידעין דהא רוחא כיון דאתתקף וקא נצח להווא רוחא אחרא תניינא מכאן ולהלאה לא יתערב בר נש אחרא בהדיה.

חברייא הא ידענא דבאתר דא אית לכו למקשי אי הכי לא מית בדינא האי תניינא ולא דיינין עליה מלעילא. תא חזי כלא איהו בדינא דינצח פלוני לפלוני, דלא יקטרג פלוני לפלוני. ומאן דנסיב ארמלתא כמאן דעאל בימא ברוחין תקיפין ועלעולין בלא חבלין ולא ידע אי יעבר בשלם אַן יטבע גו תהומי.

ואי דא דעאל רוחא תניינא אתתקף ונצח להווא קדמאה ההוא קדמאה נפיק מתמן ואזיל ליה. לאן אזיל ומה יתעביד.

סבא סבא מה עבדת, חשבת דתמלל זעיר ונפקת להאי. הא עאלת באתר דלא עאל בר נש אחרא מן יומא דדואג ואחיתופל עבדו בעיין אלין באינון ארבע מאה בעיי דהוּו בעאן על מגדלא דפרח באוירא ולא אתיב עליהו בר נש עד דאתא שלמה וברר לון כל חד על תקוניה.

[p. 55] סבא סבא רזא עלאה דהוה טמירא אתית לגלאה מה עבדת. סבא סבא בקדמיתא הוה לך לנטרא ארחך ותסתכל ברישך אבל השתא לאו שעתא לאתטמרא. אהדר בתקפך. ההוא רוח דנפק לאן אזל.

בכה ואמר חבריא כל הני בכיין דקא בכינא לאו בגיניכו הוא אלא דחילנא למארי עלמא דגלינא ארחין סתימין דלית רשו, אבל גלי קמיה דלא ליקרי עבידנא ולא ליקרא דאבא אבל רעותי לפולחנא דיליה, ואנא חמינא יקרא דחד מנייכו בההוא עלמא ואחרא ידענא דהכי הוא אבל לא גלי קמאי והשתא חמינא.

תנינן דחיין גברא מקמי גברא, בכמה ארחין אתדחיין. ההוא רוח קדמאה דאתדחייא מקמי ההוא תנינא לאן אזיל. ההוא רוח נפיק ומשטטא בעלמא ולא ידיע ואזיל לגו קברא דההוא בר נש ומתמן משטטא בעלמא ואתחזי בחלמא לבני נשא וחמאן בחלמא דיוקנא דההוא בר נש ואודע לון מלין לפום ארחיה. רוח דהא אתמשך מניה כמה דאיהו בההוא עלמא הכי משטטא האי ואודע בהאי ואזיל הכי ומשטטא בעלמא ופקדא תדיר לההוא קברא עד זמנא דרוחות פקדן לגבי קברייהו דגופין, כדן האי רוח אתחבר בההוא רוח דיליה ואתלבש ביה ואזיל ליה. כד עאל לדוכתיה אתפשט מניה ודוכתא אית ליה [קב ע"ב] באינון היכלין [p. 56] דגנתא דעדן או לבר לפום ארחוי דכל חד וחד ותמן אתטמר. וכד רוחין פקדן להאי עלמא דמתין נזקקין לגבי חין לא נזקקין אלא בההוא משיכו דרוח ואתלבש ביה רוחא אחרא. ואי תימא אי הכי תועלתא איהו לרוחא והאי אתתא תועלתא עבדת לכלא. לאו הכי דאלמלא לא אנסיבת והאי רוח לא אתדחייא מקמי האי תועלתא אחרא הוה ליה בגוונא אחרא ולא יהא לאי בעלמא כמא דהוי ולא אזדקיק לגבי חין דהאי עלמא כמא דהוי משטטא הכא והכא.

אי הכי זווגא תנינא דהאי אתתא לא הוי מלעילא ואת אמר דאתדחייא גבר מקמי גבר. ואימא דהאי בעלה תנינא דנסיב לאתתא דא איהי בת זוגיה ממש וההוא קדמאה לאו בר זוגה ממש הוה, והאי תנינא [p. 57] דיליה הוה וכד מטא זמניה אתדחייא דא מקמיה. ודאי הכי הוא דהא לא אתדחייא ההוא רוח קדמאה דהוה בהאי אתתא אלא בגין דאיהו בר זוגה האי תנינא. וכל אינון תניינן דאתדחייין קדמאין הוו בני זוגייהו ולא הני ובגין כך לא אית לון קיימא בהדייהו ואתדחייא רוח תנינא מקמי רוח קדמאה.

ומגו כך מאן דנסיב ארמלתא קרינן עליה (משלי ז: 23) ולא ידע כי בנפשו הוא, (שם א: 17) כי חנם מזורה הרשת, ולא ידיע אי היא בת זוגיה ממש אי לאו. ארמלתא דלא נסיבת אע"ג דאתי בר זוגה ואיהי לא בעאת קב"ה לא כייף לה מן דינא, וקב"ה אזמין לההוא בר נש אתתא אחרא ולית עלה דינא בהאי לההוא עלמא ואע"ג דלית לה בר דהא אתתא לא אתפקדת על פריה ורביה.

אתתא דא דלא אנסיבת זמנא תניינא ההוא רוח דשבק בה בעלה מאי אתעביד מניה. יתיב תמן תריסר ירחי ובכל ליליא נפיק ופקדא לנפשא ואהדר לאתריה. לבתר תריסר ירחי דקא אסתלק דינא דההוא גברא, דהא כל אינון תריסר ירחי האי רוחא אתכפייא בעציבו כל יומא, לבתר תריסר ירחי נפיק מתמן ואזיל וקיימא לתרע דגנתא דעדן ופקדא להאי עלמא לגבי ההוא מאנא דנפק מניה, וכד האי אתתא אסתלקת מעלמא ההוא רוח נפיק ואתלבש בההוא רוחא דילה וזכאת ביה לגבי בעלה ונהרין תרווייהו כדקא יאות בחבורא חדא.

[p. 58] כיון דאתינא להאי אתר השתא אית לגלאה וארחין סתימין דמארי עלמא לא ידעין בני נשא וכלהו אזלי בארח קשוט כד"א (הושע יד: 10) כי ישרים דרכי יי' וצדיקים ילכו בס וגו', ובני נשא לא ידעי ולא משגיחין כמה אינון עלאין עובדין דקב"ה וכמה משניין אינון ובני עלמא לא ידעין וכלהו בארח קשוט דלא סטאן לימינא ולשמאלא. הני דמתגלגלן דקא אתתרכו בתרוכין מההוא עלמא מאן אינון אינון נשין דקא מזדווגן בהדייהו בהאי עלמא דהא כל בני נשא אית לון בת זוג בר מהאי. חמו השתא כמה אינון רברבין ועלאין גבורן דיליה. תנינן מאן דמתרך אתתיה קדמאה מדבחא אחית עלוי דמעין. אמאי, אלא הא אמינא דכל נשין דעלמא בדיוקנא דהאי מזבח קיימן ועל דא ירתאן אינון שבע ברכאן דכלהו מכנסת ישראל אינון, ואי איהו [קג ע"א] מתרך לה אהדר אבנא עלאה לגרעונא. מ"ט, בגין דמתחברן תרוכין בהדי הדדי. [p. 59] ורזא דא דכתיב (דברים כד: 2-1) וכתב לה ספר כריתות ונתן בידה ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר. ממשמע דאמר והלכה והיתה לאיש לא ידענא דלית ההוא דתריך לה, מאי אחר. אלא כמא דאתמר אחר תנן ואחר כתיב ואחר קרינן ליה דכתיב (איוב ח: 19) ומעפר אחר יצמחו, ותרוכין מתחברן כחדא תרוכין דההוא עלמא ותרוכין דהאי עלמא. ומה דהות האי אתתא בדיוקנא עלאה הא אשתעבדת לדיוקנא תתאה.

קרינן ליה אחר וקרינן ליה אחרון. אחרון מנא לן, דכתיב (שם יט: 25) ואחרון על עפר יקום, והכא כתיב ושנאה האיש האחרון או כי ימות האיש האחרון. אחרון, שני מבעי ליה. ואי תימא דלא תזדווג אפילו לעשרה דא בתר דא, לאו הכי, וכי לבעלה דא תזדווג ולא לאחרא, מאי אחרון. אלא דא איהו האי אחר דקאמרן ואיהו אחר ואיהו אחרון. השתא אבנא מתגלגלא בקוספיתא.

[p. 60] אחר, אמאי אקרי הכי דהא כל בניינא נפל ואתהדר לעפרא, איהו הוה מה דהוה ולא אחרא, אמאי קרינן ליה אחר. אחרון אוף הכי אמאי אקרי אחרון, וכי אחרון איהו והא אי יתישר יאות ואי לא אתהדר ויתגלגל ויתנטע כמלקדמין, אמאי אקרי אחרון. אבל תא חזי כתיב

(בראשית א: 31) וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. טוב תנינן דא מלאך דטוב, מאד דא מלאך המות, ולכלא קב"ה אזמין תקונוי.

ת"ח (שם ב: 10) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, נהר דא לא שכיך לעלמין מלאפשא ולמסגי ולמעבד פירין, ואל אחר אסתרס ולית ליה תיאובתא לעלמין ולא אפיש ולא עביד פירין דאלמלא יעביד פירין יטשטש לכל עלמא. ובגין כך בר נש דגרים לההוא סטר דיפיש בעלמא אקרי רע ולא חמי אפי שכינתא לעלמין דכתיב (תהלים ה: 5) לא יגורך רע. [p. 61] האי בר נש דמתגלגלא בגלגולא איהו עבר ואתדבק בההוא אל אחר דלא עביד פירין ולא אפיש בעלמא, בגין כך אקרי אחר ושמא גרים ליה, איהו הוא ואחר אקרי, אחר ודאי.

אחרון, מקדמא ואילך אחרון קרינן ליה ואחרון אקרי, תניינא מיד אקרי אחרון והכי קרי ליה קב"ה אחרון בגין דליתקן ולהוי אחרון ולא יתוב כמלקדמין. תליתאה אוף הכי וכן בכל זמנין מקדמא ואילך הכי אצטריך למקרי אחרון דאלמלא אתקרי מיד תניינא הא פתיחו דפומא לאהדרא כמלקדמין וההוא בניינא אסתת. מנא לן, מבית שני דכתיב (חגי ב: 9) גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון, דהא מקדמא ואילך אחרון אקרי דהא לא יהא פתיחו דפומא דההוא בניינא ינפול ויתהדר כמלקדמין. אוף הכי דא אחרון קרינן ליה.

[p. 62] ובגין כך כתיב לא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה לשוב לקחתה. לא יוכל, לא

יקחנה מבעי ליה, מאילא יוכל. אלא כיון דהאי אתתא אתדבקת באחר ונחתת לאשתעבדא בדרגא תתאה לא בעי קב"ה דאיהו יתוב מדרגא דיליה למיהב איבא ולאתדבקה בההוא דרגא דילה.

ות"ח אלו האי אתתא לא אנסיבת אפילו תזנה בכל גוברין דעלמא אי בעי בעלה יתוב לגבה, אבל אי אתדבקת בנשואין לאחר דא האי לא יוכל לשוב לדרגא קדמא דהוה בקדמיתא לגבה, לא יוכל ודאי לאתבא לההוא דרגא לעלמין.

אחרי אשר הוטמאה, תנינן דהוטמאה בלביה. אי הכי אפילו תתרחק ותזנה בלא נשואין, אלא כיון דאתדבקת באחר הא קבילת עלה חולקא דההוא סטרא ובעלה [קג ע"ב] קדמא דאיהו בסטרא אחרא טבא דטוב לא יהא ביה חולקא לעלמין ולא יפיש כלל לההוא אתר. הא אם שלחה האיש האחרון או כי ימות האיש האחרון לקדמא אסורה, אבל לשאר בני נשא תשתרי דילמא תשכח אתרא כמלקדמין ואחרון יקום דיזדווג בהדה.

מאן דאית ליה בנין מאתתיה קדמיתא ואעיל האי לגו ביתיה ההוא יומא אתדבק בחרבא קשיא דמתהפכא בגין תרין סטריין, חד דהא תרין דחת לון לבר והשתא איהו תליתאה, ותו מאנא דאשתעבד ביה אחר היך ייתי איהו למיהב בה רוחא דיליה וישתתף בהדה ויתדבק בה, לאו דאיהי אסורה אבל ודאי שתופא בישא איהי לגרמיה.

[p. 63] רבי לויטס איש כפר אונו הוה חייך ואתלוצץ על אתתא דא כד חמי מאן דאזדוג בהדה והוה אמר (משלי לא: 25) ותשחק ליום אחרון כתיב, מאן דאתדבקת ביה באיש אחרון חיוכא איהי לבתר.

השתא אית לאהדרא ולעינא על אתר חד רב ועלאה דהוה בעלמא וגזעא ושרשא דקשוט ואיהו עובד אבי ישי אבי דוד דהא איתימא דאמר הוא היך נפק שרשא דקשוט מגו אתר דא. אלא עובד אתתקן בתקונא עלאה ואהדר שרשא דאילנא דקא אתהפך על תקוניה ואסתלק ביה ואתתקן כדקא יאות, ועל דא אקרי עובד מה דלא זכו הכי שאר בני עלמא. אתא איהו פלח ואעדד עקרא ושרשא דאילנא ונפק מענפין מרירין ואהדר ואתקין בנופא דאילנא. [p. 64] אתא בריה ואחסין ליה ותקין ליה ואתאחד בענפוי דאילנא אחרא עלאה וחבר אילנא באילנא ואסתבכו דא בדא. כיון דאתא דוד אשכח אילנין מסתבכין מתאחדן דא בדא, כדין ירית שלטנו בארעא ועובד גרים דא.

בכה ואמר אי סבא סבא ולא אמינא לך דעלת בימא רבא, השתא אנת גו תהומי רברבין, אתתקן לסלקא. סבא סבא אנת גרמת דאלמלא הות שתק בקדמיתא הוה יאות אבל השתא לא יכילתא ולית מאן דאחיד בידך אלא אנת בלחודך. קום סבא ואסתלק בסליקו. עובד דא אתתקן ונפק מגו חקל בישא דגובין בישין, אתא בריה ואתקין ואעדד אילנא ועכ"ד, דא רזא דרזין ולא ידענא אי אימא אי לא אימא. אימא מילך סבא ודאי אימא, בדא ידיעאן כל שאר בני גלגולא. ועכ"ד דאילנא אתתקן כד אתא דוד באילנא תתאה דנוקבא אשתאר ואצטריך לקבלא חייך מאחרא. ומה אי האי דאתתקן ואתקין כלא הכי, שאר בני גלגולא דלא יכלין הכי עאכ"ו.

[p. 65] בכל סטרין אתהפך בגלגולא, פרץ הכי הוה, בעז הכי הוה, עובד הכי הוה, ובכלא נפק אילנא מסטרא דרע ואתדבק לבתר בסטרא דטוב. בקדמיתא (בראשית לח: 7) ויהי ער בכור יהודה רע, מחלון אוף הכי ולא כ"כ. אבל בהני הוה אתעכלרע ונפיק טוב לבתר ההוא דכתיב ביה (שמואל א טז: 12) וטוב ראי (שם: 18) ויי עמו. הכא קיימא אילנא תתאה על תקוניה ומלך אלהים על גוים.

בשירותא דכלא מעקרא ויסודא אחרא עלאה אשתרשו דרגין ראובן שמעון לוי, ויהודה מה כתיב ביה, (בראשית כט: 35) הפעם אודה את יי, וכתבי ותעמוד מלדת. [p. 66] בספרא דחנוד ותעמוד מלדת היינו (ישעיה נד: 1) רני עקרה לא ילדה, בגין דכד אתיליד יהודה נפקת נוקבא מתדבקא בדכורא ולא הות על תקוניהא אנפין באנפין ולא כשרת לאולדא, כיון דנסר לה קב"ה ואתקין לה כדין אתכשרת לאתעברא ולאולדא.

ובספרא דחנוך ותעמוד מלדת לאו על לאה אתמר אלא על רחל אתמר ההיא דמבכת
[קד ע"א] על בנהא ההיא דאשרשת ביהודה, יהודה, ותעמוד מלדת דהא לא אתתקנת.
בקדמיתא דיוקנא דלעילא הוה ראובן אור בן, (בראשית א: 3) ויאמר אלהים יהי אור,
ימינא אור. שמעון שמאלא בהווא סיגא דדהבא בהדיה שם עון. [p. 67] לוי חבורא דכלא
לאתחברא מתרין סטרין. יהודה נוקבא בהדי דכורא מתדבקא יה"ו דא דכורא, ד"ה נוקבא
דהות בהדיה. ד"ה, אמאי דא בהדי דא. אלא דבאתדבקו דרע בהדה איהי ד' מסכנא ואצטריך
לאתבא בגלגולא לאתעכלא ההוא רע ולמתבלי בעפרא ולבתר לצמחא בסטרא דטוב ולנפקא
ממסכנו לעתירו וכדין ה', ועל דא יה"ו ד"ה.
פוק סבא פוק מגו תהומי לא תדחל, כמה ארבין זמינין לך בשעתא דתשוטט ימא בגין
לנייחא בהו.
בכה כמלקדמין ואמר מארי עלמא דילמא יימרון משריין עלאין דאנא סבא בכי כינוקא.
גלי קמך דעל יקרך אנא עביד ולא עבידנא על יקרא דילי דהא בקדמיתא הוה לי לאסתמרא
דלא איעול בימא רבא, כיון דאנא ביה אית לי לשטטא בכל סטרין ולנפקא מניה.
(שם מט: 8) יהודה אתה יודוך אחיך, היינו דאנן אמרין ברוך אתה, איהו ברוך ואיהי
אתה. לכלהו לא אמר יעקב אתה אלא לאתר דאצטריך, דא איהו אתה. [p. 68] שמא דא יודוך
אחיך, כלהו אודן לך על שמא דא, ודאי אתה יודוך אחיך, על שמא דא אסתלק ואתכפיא סטרא
אחרא בגין דכד אתקרי ואדכר הא נפקת סטרא אחרא בהדה, כיון דאמרי אתה שלטנו ורברבנו
אית לה וסטרא אחרא אתכפיא ולא אתחזיאת תמן. ודאי בשמא דא אתרשים ואתבריר
מסטרא אחרא ודא אסתלקו ושלטנו דילה ותבירו וביש לסטרא אחרא. כיון דא יודוך אחיך על
שמא דא אתה כדין ידך בערף אויביך, מיד אתכפיין לגבך ושמא דא גרים.
ידענא חברייא ידענא דהא אתה שמא דא אתון אמרין לאתר אחרא עלאה דכתיב
(תהלים קי: 4) אתה כהן לעולם, בימינא עלאה, שפיר איהו דהא כיון דרבי שמעון אודן ליה
עלאין ותתאין וזכה לכלא כל מה דאיהו אמר הכי איהו ושפיר, אבל כד תהוון מטאן לגביה
אמרו ליה ואדכרו ליה יומא דתלגא כד זרענא פולין לכל אינון גוונין דהא אתה כהן, הכא
אתקשר כוס דברכה בימינא בלא פרודא כלל [p. 69] ובגין כך אתה כהן לעולם, הכא אתקשר
בימינא כדקא יאות. ועל דא יהודה אתה, להאי אתה יודוך אחיך ולא כתיב יהודה יודוך אחיך
ולא יתיר אלא על שמא דאתה, אתה אתר דא אצטריך לשמא דא ולא אחרא.
יהודה אבא קדמאה ואבא תניינא ולא הוה ביה חלופא לעלמין, ובגין כך פרץ אתתקף
בתוקפוי מה דלא הוה הכי לכל בני עלמא, ועל דא בניינא דדוד שארי חשבנא מפרץ ולא מבעז
דהוה ביה שנויא. חברייא אי תשגחון לאו מלין בסתימו קא אמינא ואע"ג דסתימין אינון.

ועל דא רווח שמא דא דאקרי אתה. קם על בוריה זמנא קדמאה וזמנא תניינא ולא אשתני לעלם, ובנוי דיהודה וזרעאן דיליה אודן ואמרין כי אתה אבינו, מה דלית הכי לשאר בני גלגולא לעלמין. שאר בני גלגולא תרין אבהן תרין אמהן אית לון לבניינא. ורזין אלין בעמקי ימא בלבא דתהומי אינון, מאן ייכול לאפקא לון. קום סבא אתתקף בתוקפך, אפיק מרגלן מגו תהומי.

[p. 70] בעז אתחזי דהוה ביה שנויא כד אוליד לעובד דהא עובד בשנויא הוה. לאו הכי, אבצן הוא בעז, הוא אבא קדמאה דלא עבד שנויא. ואי תימא איהו הוה ודאי כד אתער לעובדא דא ביה הוה. מאן, ההוא תקיף כאריא וכליתא ביה הוה בגין דלא [קד ע"ב] להוי ביה שנויא בדוד ואתהדר מלה לעקרא קדמאה בגין דיהא כלא מאבא חדא ושלשלא חדא וכלא חד ולא הוה שנויא בגלגולא דזרעא דדוד, ועל דא אתה מרישא ועד סופא בלא שנוייתא כלל. השתא נפקת סבא מעמקי לבא דימא.

יהודה אתה ודאי מרישא ועד סופא ולא אתחזי לכל שאר בנין אלא ליה בלחודוי לאתקרי אתה. זכאה חולקיה דדוד דהכי אתבריר ואסתלק משאר עקרא דבני נשא בארעא. יודוך אחיך, יודוך כל בני עלמא מבעי ליה, מ"ט אחיך. אלא ארח כל בני עלמא לא מתבמאן לגלגולא אלא מסטרא דאחין ואחא אזדמן ליבמא, והכא כלהו [p. 71] אחיך יודוך דלא ישתלשל מנייהו שלשולא דמלכו אלא אתה בלחודך, אתה מרישא ועד סופא. אתה עבדת ומינדך נפק כל שלשולא וגזעא דאריא, בניך בני אריה דלא אעברו לשנויא דאחיך, לא אתחלפו לטלה ולא לשור ולא לגדי ולא לשום דיוקנא אחרא אלא אריה שארי למבני ואריה סיים בניינא, כל שלשולך בני אריה נינהו, דאלמלא אתא גלגולא מסטרא דאחיך יתחלפון כל דיוקנין ויתערבון אלין באלין, ודא יודוך אחיך דלא הוה חד מנהון בגלגולא דשלשלא דבנך. ידך זקיף דלא הוה בך ערבוביא אחרא מנייהו, והיינו מטרף בני עלית, דלא הוה טרפא לאחרא על פתורך. כרע, במיתת ער. רבץ, במיתת אונן. לבתר אתגבר כארי, לאקמא לפרץ. וכלביא, לאקמא לזרח.

מי יקימנו, דכתיב (בראשית לח: 26) ולא יסף עוד לדעתה, ותרגם ולא פסק. מי יקימנו, מאן הוא דיימא אסורה אתתא דא, מאן הוא דיימא הואיל ואשלימת ארחה לא אצטריכא לך יתיר, יבמה דא כיון דאשלימת ארחא אתחזי לאתפרשא מינה. [p. 72] אבל מי יקימנו ודאי מתמן ולהלאה איהי דיליה דהא אפיק מאן דמכשכש במעהא.

רזא סתימא סבא, אחוה דבר נש אמאי, אן יהודה דהוה אבוי אמאי. אלא ההוא דמכשכשא במעהא חמי דמאן דהוה נטיר ליה מקטרג ליה קטרוגין בכל סטרין בעי לאפקא. כיון דנפיק זמין לאחרא ההוא רוח אחרא ואתיין לאעלא כמלקדמין עד דאתבני כמלקדמין בחילא דקטרוגא תקיף דקא מקטרגא באחוה, מתמן ולהלאה שריאת אתתא דא ליה.

זכאה חולקיה דיהודה, בקדמיתא הוה גור לבתר אריה דקא אתגבר ואתפשט בחיליה
ולבתר אריה וסיים [p. 73] כלביא, כל אינון שאר בני עלמא לאו הכי ועל דא יהודה כדקאמרן.

ראובן שמעון לוי הא תלתא כדאמרנן, יהודה אתחבר בהדיהו וכלא כדקא יאות.
יששכר זבולון תרי ירכין, אתר דינקי נביאי קשוט. ירכא ימינא כתיב (דה"א יב: 33)
ומבני יששכר יודעי בינה לעתים, וכתיב (דברים לג: 18) שמח זבולון בצאתך, ובשעורא רברבא
כתיב (בראשית מט: 13) זבולון לחוף ימים ישכן והוא לחוף אניות. מ"ט, בגין דרכתו על צידון,
שיעורא דירך דידיה עד צידון.

[p. 74] בנימן אשתאר לעילא בין ירכין דהא יוסף הוה דיוקנא בארעא ולאשתמשא
בעלמא דא ועמיה אשתמש משה, (שמות יג: 19) ויקח משה את עצמות יוסף עמו. בנימין
אסתלק לעילא בנימין צדיקו דעלמא.

מברכין ולתתא דן ונפתלי גד ואשר. ברכא שמאלא דן עד פרקא דרגלא. פרקא דרגלא
נפתלי, ובגין כך נפתלי אילה שלוחה, קל ברגלוי. ברכא ימינא גד והוא יגוד עקב, עד פרקא
דעקב. אשר פרקא דעקב ימינא, (דברים לג: 24) וטובל בשמן רגלו, וכתיב (שם: 25) ברזל ונחשת
מנעליך וגו'.

[p. 75] כל אלין אינון דיוקנין עלאין דיוקנא דלעילא ובגין דהוו בריין ממש בהאי עלמא
אתתקנת בהו שכינתא [קה ע"א] באלין תריסר פרקין תריסר מתיחין דאתמתחו מישראל
ממש דכתיב (בראשית מט: 28) כל אלה שבטי ישראל שנים עשר, דמתיחין דישראל אלה אקרון
לאתמתחא שמא דמ"י למהוי בניינא כדקא יאות למהוי ישראל בכללא שמא דאלהים. אל"ה
איהו ישראל בכלל, מ"י חבר אלה בהדיה והוה בניינא על תקוניה שמא חדא ממש הדא הוא
דאמר ליה ליעקב ההוא ממנא דעשו דכתיב (שם לב: 29) כי שרית עם אלהים, לעילא בתקונא
קדמאה בבניינא קדמאה. כל אלה, ודאי בניינא קדמאה איהו, ועל דא לית שציאו לישראל
לעלם ולעלמי עלמין, וחס ושלוס אלמלא אשתציאו שמא דא לא הוי הה"ד (יהושע ז: 9)
והכריתו את [p. 76] שמנו מן הארץ ומה תעשה לשמך הגדול, שמא גדול דא בניינא קדמאה
שמא קדמאה אלהים. והשתא דישראל בגלותא כביכול כל בניינא נפל ולזמנא דאתי כד יפרוק
קב"ה לבנוי מ"י ואל"ה דהוה בהו פרודא בגלותא יתחברון כחדא ושמא יהא שלים על תקוניה
ועלמא יתבסם הה"ד (ישעיה ס: 8) מי אלה כעב תעופינה וכיונים אל ארובותיהם. ובגין דאיהו
שמא חדא לא כתיב מי ואלה אלא מי אלה שמא חדא בלא פרודא, דהא בגלותא אסתלק מי
לעילא כביכול אימא מעל בנין ובנין נפלו ושמא דהוה שלים ההוא שמא עלאה קדמאה רברבא
נפל. ועל דא אגן מצלן ומקדשן בבתי כנסיות על שמא דא דאתבני כמה דהוה, יתגדל ויתקדש

שמייה רבא. מאן שמייה, ההוא רבא ההוא קדמאה דכלא בגין דלית ליה בניינא אלא בהדן, מ"י לא אתבני לעולם אלא באלה, ועל דא בההוא זמנא מי אלה כעב תענפינה, ויחמון כל עלמא דהא שמא עלאה אתקן על תקוניה. ואי שמייה רבא דא אתקן ואתבני הא ישראל שליטין על כלא וכל שאר שמהן יהדרון על תקונייהו דהא כלהו תליין בשמייה רבא קדמאה לכל בניינין.

[p. 77] ורזא דא כד ברא עלמין קדמאה לכל בניינין שמא דא אתבני דכתיב

(ישעיה מ: 26) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, ברא שמא על תקוניה וכד ברא אלה ברא ליה בכל חילי דאתחזון ליה למהוי שמייה על תקוניה כדקא יאות דכתיב (שם) המוציא במספר צבאם. מאי במספר, אלא ברא חדא דנהיר מסייפי עלמא עד סייפי עלמא אית ליה לקב"ה והוא אילנא רברבא ותקיף, רישיה מטי לצית שמיא וסופיה מתחין שרשוי ואשתרשן בעפרא קדישא ומספר שמייה ותליא בשמים עלאין וחמש רקיעין תליין מניה עד האי מספר וכלהו נטלין שמא דא בגיניה דכתיב (תהלים יט: 2) השמים מספרים כבוד אל, בגין האי מספר כלהו שמים רווחין שמא דא בגיניה, ועל דא המוציא במספר צבאם דאלמלא מספר דא לא ישתכחון חיילין ותולדין לעלמין.

[p. 78] ועל דא כתיב (במדבר כג: 10) מי מנה עפר יעקב ומספר את רבע ישראל, תרין

אינון דמנו עאנא ועאלו בחושבנא על ידייהו בגין דלא שלטא בהו עינא בישא. מי מנה עפר יעקב, הא חד דעביד חושבנא. ומספר את רבע ישראל, הא מונה אחרא ועל תרין אלין לא שלטא בהו עינא בישא. דהא מי מנה לעפר, אלין אינון דרגין קדישין אבנין מפולמאן דמנהו נפקין מיין לעלמין, ועל דא (בראשית כח: 14) והיה זרעך כעפר הארץ. מה ההוא עפר עלמא מתברך בגיניה, אוף הכי (שם כב: 18) והתברכו בזרעך כל גויי הארץ, כעפר הארץ ממש.

ומספר דאיהו מונה תניינא מנה לרבע, כל אינון נוקבין מרגלאן דמטה דשכיב עליה

ישראל. [p. 79] ומתמן [קה ע"ב] ולהלאה איהו מונה לכלא בגין דאיהו טוב עין הה"ד מונה מספר לככבים. מאן הוא מונה לככבים, מונה מספר לככבים, על ידוי עברין כלהו בחשבנא ולזמנא דאתי (ירמיה לג: 13) עוד תעבורנה הצאן על ידי מונה, ולא ידעין מאן הוא, אלא בגין דבההוא זמנא יהא כלא ביחודא בלא פרודא כלא ליהוי וכלא ליהוי מונה חד.

קום סבא אתער אתגבר בחילך ושוט ימא.

פתח ואמר (במדבר כג: 10) מי מנה עפר יעקב ומספר את רבע ישראל. בשעתא דאתער

קב"ה לאחייא מתיא הני דאהדרו בגלגולא תרין גופין ברוחא חדא תרין אבהן תרין אמהן כמה גלגולין מתגלגלן על דא. אע"ג דאתמר והכי הוא, אבל מי מנה עפר יעקב ואיהו יתקין כלא ולא יתאביד כלום וכלא יקום והא אתמר (דניאל יב: 2) ורבים מישני אדמת עפר יקיצו, אדמת עפר הני כמה דאתמר.

[p. 80] בספרא דחנוך כד חברייא אסתכלו באינון אתוון דתליין באוירא ביה ואינון אע"ד פמת"ר, היינו (קהלת ד: 2) ושבת אני את המתים שכבר מתו, אדמת עפר אינון אתוון, וקלא אתער ואודע והכי אמר בבניינא תניינא עפר קדמאה אדמת תניינא דאתקן עקר קדמאה פסולת לגביה.

אדמת עפר כלהו יקיצו אלה דאתקנו לחיי עולם. מאן עולם, דא עולם דלתתא דהא לא זכו למהוי בעולם דלעילא. ואלה דלא זכו לחרפות לדראון עולם. מאי לחרפות, אלא בגין דסטרא אחרא אתעבר מעלמא וקב"ה אלין דהוו מצביעו דההוא סטרא ישאר לון לתוהא בהון כל בני עלמא.

[p. 81] כל דא מאן גרים, ההוא דלא בעי לאפשא בעלמא ולא בעי לקיימא בברית קדישא, על דא גרים כל מה דגרים וכל הני גלגולין דקא אמינא עד הכא. עד כאן סבא. שתיק רגעא חדא וחברייא הוו תוהין ולא הוו ידעין אי הוּא יממא אי הוּא ליליא, אי קיימי תמן אי לא קיימי.

פתח ההוא סבא ואמר כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד ובשביעית יצא לחפשי חנם. קרא דא אוכח על כל מה דאתמר. כל דכורא קאים בדיוקנא דעלמא דדכורא וכל נוקבא קאים בדיוקנא דעלמא דנוקבא. בעוד דאיהו עבדא דקב"ה אתדבק ביה ובאינון שש שנים קדמוניות, אעקב גרמיה מפולחניה אעקב ליה קב"ה מאינון שש שנים דעלמא דדכורא ואתמסר לבר נש דאיהו משית סטרין. יפלח ליה שית שנין ויתעקר משית שנין, לבתר נחית מתמן ואתמסר בעלמא דנוקבא. הוא לא בעא לקיימא בעלמא דדכורא נחית וקיימא בנוקבא. אתתא נוקבא דאיהו שביעית ונטלא ליה, הא מכאן ולהלאה מעלמא דנוקבא איהו.

[p. 82] לא בעא לקיימא בה ובפירוקא דיליה נחית לתתא ואתדבק לתתא ואתאחיד בסטרא אחרא. מכאן ולהלאה אתעקר מעלמא דדכורא ומעלמא דנוקבא, הא אתאחד באינון עבדים דאינון מסטרא אחרא. השתא כיון דהכי הוא איצטריך פגם ולמעבד ביה רשימו דפגם דהא כל פגם דסטרא אחרא איהו, ומיובל ולהלאה אתהדר לגלגולא ותב לעלמא כמלקדמן ואתדבק בההוא עלמא דנוקבא ולא יתיר. זכה עביד תולדין בעלמא וכלהו רזא דכתיב (תהלים מה: 15) בתולות אחריה רעותיה מובאות לך, וזכאה איהו כד אתתקן וזכי לכך.

אי לא זכה אפי' בגלגולא דיובלא הא איהו כלאן הוה, אהדר ולא אשלימו יומוי לאתנסבא בעלמא ולמעבד תולדין. מה כתיב, אם בגפו יבא בגפו יצא, אי יחידאי יעול לההוא עלמא בלא [קו ע"א] תולדין ולא בעא לאשתדלא בהאי ונפקא מהאי עלמא יחידאי בלא זרעא אזיל כאבנא בקוספתא עד ההוא אתר דטנרא תקיפא ועאל תמן ומיד נשבא רוחא דההוא

יחידאי [p. 83] דקא אשתביק מנוקביה ואזיל יחידאי כחויא דלא אתחבר באחרא באורחא ונשיב ביה ומיד נפק מגו ההוא אתר דטנרא הוא בלחודוי ואזיל ומשטטא בעלמא עד דקא אשתכח פרוקא לאתבא, והיינו אם בגפו יבא בגפו יצא, האי דלא בעא לאתנסבא למהוי ליה תולדין.

אבל אם בעל אשה הוא, דקא אתנסיב ואשתדל באתתיה ולא יכיל, ההוא לא אתתרך כההוא אחרא, לא ייעול יחידאי ולא נפיק יחידאי אלא אם בעל אשה הוא קב"ה לא מקפח אגר כל בריין אע"ג דלא זכנ. מה כתיב, ויצאה אשתו עמו, ותרואייהו אתיין בגלגולא וזכיין לאתחברא כחדא כמלקדמין. והאי לא נסיב אתתא דתרוכין אלא הא דאשתדל בה בקדמיתא ולא זכו השתא זכנ כחדא אי יתקנון עובדין ועל דא ויצאה אשתו עמו.

[p. 84] אם אדוניו יתן לו אשה וגו'. השתא אהדר קרא למלין אחרנין לההוא דנפיק יחידאי בלא נוקבא כלל ויפרוק ליה ההוא דוכתא דאקרי שביעית, וההוא שביעית אקרי אדוניו אדון כל הארץ איהו. אם דא אדוניו חס עליה ואתיב ליה להאי עלמא יחידאי כמא דהוה ויהיב ליה אתתא ההיא דמזבח אחיתת עלוי דמעין ויתחברו כחדא וילדה לו בנים או בנות האשה וילדיה תהיה לאדניה כמה דאתמר. דהא אי תב ואתקין ההוא אתר דפגיס בחייוי אתקבל קמי מלכא קדישא, נטיל ליה ואתקין ליה על תקונוי לבתר ודא אקרי בעל תשובה דהא ירית מותביה דההוא אתר דההוא נהר דנגיד ונפיק ואתקין גרמיה ממה דהוה בקדמיתא. כיון דאתתקן ותב בתיובתא הא סליק על תקוניה דלית מלה בעלמא ולית מפתחא בעלמא דלא תבר ההוא דתב בתיובתא.

מאיי יצא בגפו, הא אתמר אבל תו אית ביה. יצא בגפו, כד"א (משלי ט: 3) על גפי מרומי

[p. 85] קרת, מה להתם עלוייא וסליקו אוף הכא עלוייא וסליקו, אתר דמריהון דתיובתא סלקין ואפילו צדיקים גמורים לא יכלין למיקם תמן. ובגין כך כיון דתב בתיובתא קב"ה יקבל ליה מיד.

[קט ע"א] אם אדניו, דא איהו אדון כל הארץ. יתן לו אשה, מהכא דלאו ברשותא דבר נש איהו למיסב אתתא אלא כלא במאזנים לעלות. יתן לו אשה, דהא לאו ברשותיה איהו. ומאן איהי, האי דלאו דיליה ולא אזדמנת לגביה. ומאן איהי, ההיא דהות זמינא לאחרא ואקדים האי ברחמי ונטיל לה, דא אתייהיבת ליה דלא אתחזיאת ליה, וקב"ה חמי מרחיק וחמי לההיא אתתא דזמינת לאפקא זרעא בעלמא, אקדים האי ברחמי ואתייהיבת ליה ועביד איבין וזרע זרעא בגנתא דלאו דיליה, בג"כ האשה וילדיה תהיה לאדניה והוא יצא בגפו. אי ענייא מסכנא, כמה אשתדל בריקניא, לאה ואשתדל למעבד פירין בגנתא דלאו דיליה ונפק בריקניא.

[p. 86] סבא סבא בעדנין אלין לא הוית ברגליך דחי לתרעא כמאן דשכיב בארעא בלא

תוקפא ומחלשא סגיא דלא יכיל דחי ברגלוי. אתקף סבא ולא תדחל. הא ענייא מסכנא דאשתדל בריקניא אימא אמאי, אי בגין דזרע בגנתא אחרא דלאו דיליה יאות, אי הכי קב"ה יהיב ליה ההוא גנתא למזרע ביה דהא איהו לא נטיל. אלא ת"ח כל מלין דקב"ה עביד כלהו בדינא אינון ולא הונו מלה בריקניא. האי דקב"ה יהיב ליה אתתא ועביד בה פירין ואיבין לאו האי כשאר בני גלגולא ולא דמי מאן דאשתדל בהאי עלמא לאסגאה אילנא למאן דלא בעא לאשתדלא ואעקר ואפיל טרפין דאילנא ואזעיר איבא דיליה.

האי דאדניי יהיב ליה אתתא בגין למעבד איבין הא אשתדל בקדמיתא בגין לאסגאה אילנא ולא יכיל. זכין כל כך לית ליה דאי הוה זכאה כדקא יאות לא הוה תב בגלגולא כאבנא בקוספיתא דהא כתיב (ישעיה נו: 5) ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם טוב מבנים ומבנות, [p. 87] והשתא דלא זכה קב"ה חמי דהא אשתדל ולא יכיל. האי אדוניי יתן לו אשה כמה דאתמר, וכיון דחס עליה קב"ה ויהבא ליה ברחמי קב"ה גבי מדידיה בקדמיתא ונטיל מה דגרע ההוא מבועא, ובגין כך האשה וילדיה תהיה לאדניה, ולבתר ייתוב וישתדל על גרמיה לאשלמא גרעוניה. עד הכא רזא דקרא.

סבא את אמרת דבריקניא אשתדל ולא אשגחת עלך דבריקניא את אזיל במה דאמרת

דהא קרא אבתריה דדא סתיר כל בניינא דבנית עד השתא ואת חשיב דאת משטטא ימא לרעותך. ומאי איהו, דכתיב ואם אמור יאמר העבד אהבתי את אדוני את אשתי ואת בני לא אצא חפשי.

אי סבא מה תעביד, חשבת דלא ליהוי מאן דרדיף אבתרך והא האי קרא נפק מבתר

כתלא כאילא בחקלא מדלג דלוגין אבתרך, תליסר דילוגין דליג מאבתרך ואדביק לך. מה תעביד סבא, השתא אית לאתגברא בחילך דהא גיבר תקיף הוית עד יומא. [p. 88] סבא הוי דכיר יומא דתלגא כד זרענא פולין והוה כמה גיברין בני [קט ע"ב] חילא לגבך ואנת בלחודך נצחת תליסר גברין בני חילא דכל חד מנייהו הוה קטיל אריא עד לא ייכול. אי לאינון תליסר נצחת הני תליסר דלית בהו אלא מלין עאכ"ו.

אמור יאמר כתיב. אלא קב"ה ארחיה למעבד דינא בכלא. כד מטא זמנא דהאי אתתא למשכח בר זוגא מה עביד, קטיל לדין ונטיל לה ההוא בר זוגא ואיהו נפיק מהאי עלמא בלחודוי יחידאה.

ואם אמור יאמר העבד, הא אוקמוה חברייא כפשטיה דקרא, ואם אמור בשירותא דשית שנין, יאמר בסיפא דשית שנין עד לא יעול שביעאה דהא אי אמר כד איהו אפילו יומא

בשביעאה מלוי בטליון. מ"ט, העבד כתיב, בעוד דאיהו עבד בשתא שתיתאה. אמר בשירותא דשית ולא אמר בסופא דשית לאו כלום הוא, ובגין כך תרין זמני אמור יאמר. והכא בעוד דאיהו בהאי אתתא אסגי צלותין ובעותין בכל יומא לגבי מלכא קדישא, כמא דהוה שירותא ברחמי הכי הוא סופא ברחמי ודא הוא אמור יאמר, אמור בקדמיתא כד אקדים ברחמי, יאמר בסיפא ויתקבל ברחמי.

אהבתי את אדני, דבג"ד ובסגיא צלותין רחים לקב"ה אתקין עובדוי ואמר אהבתי את אדוני את אשתי ואת בני, קב"ה קביל ליה בההוא תיובתא ובאינון סגיא דצלותא. מה עביד, מה דהוה לאהדרא בגלגולא ולמסבל עונשין בהאי עלמא על מה דעבד לא אהדר. מה עביד, קריב [p. 89] ליה לבי דינא דמתיבתא דרקיעא ודיינין ליה ומסרין ליה לבי מלקיותא וארשים ליה קב"ה היך אתמסר לבי עונשא ופגים ליה למהוי תחות שלטנותא דערלה עד זמן ידיעא ובתר פריק ליה.

אי בההוא זמנא דקא עבדין ליה פגימו אי מטא יובלא אפילו יומא חד ליובלא אתחשב כמא דאשכח זמנא עד יובלא, הכי אתענש ולא יתיר, אתא יובלא ואפרוק ועאלין ליה גו פרגודא. עד הכא.

אסתים עינוי ההוא סבא רגעא חדא. פתח ואמר (מיכה ו: 2) שמעו הרים את ריב יי והאיתנים מוסדי ארץ כי ריב ליי עם עמו וגו'. אי סבא סבא עד השתא הוית בעמקי ימא והשתא דלגת בטורין תקיפין למעבד עמהון קרבא, אלא ודאי עד כען בימא תקיפא אנת אבל עד דאזלת בעמקי ימא פגעת באינון טורין תקיפין די בגו ימא ואערעת בהו. השתא אית לך לאגחא קרבא בעמקי ימא ובהנהו טורין.

לאי חילא מאן יהבך בדא, הוית בשלם ובעית לכל האי, אנת עבדת אנת סבול. השתא לית לך לאתבא לאחורא, אתתקף בחילך סבא חגור חרבך ולא תדחל לתבר הני טורין דלא יתתקפון לגבך. אימא לון טורין רמאין טורין תקיפין היך אתון מתתקפין.

[p. 90] תרי קראי כתיבי, חד כתיב (שם: 1-2) קום ריב את ההרים ותשמענה הגבעות קולך, וחד כתיב שמעו הרים את ריב יי. אלא אית טורין ואית טורין. אית טורין דאינון טורין רמאין לעילא לעילא, לאלין כתיב שמעו הרים את ריב יי. ואית טורין דאינון טורין תתאין לתתא מנייהו, לאלין כתיב קום ריב את ההרים דהא רדיף מצותין אית לגבייהו. ועל דא אית טורין ואית טורין.

ואי תימא סבא הא כתיב ותשמענה הגבעות, אלין גבעות כל אינון דלתתא והשתא אנת עביד לון הרים. אלא הכי הוא לגבי טורין רמאין אינון גבעות, כד אינון בלחודייהו אקרונו הרים. תא חזי כתיב והאיתנים מוסדי ארץ. כיון דכתיב שמעו הרים [קי ע"א] מאן אינון הרים ומאן אינון איתנים. אלא הרים ואיתנים כלהו חד אבל אלן תלת עלאין לעילא על

רישייהו ואלין תלת לתתא מנייהו וכלהו חד. הרים לעילא ועלייהו אמר דוד (תהלים קכא: 1) אשא עיני אל ההרים, ואלין אינון תלת קדמאי. והאיתנים אלין תלת בתראי לתתא מנייהו תרי סמכי ביתא וחד חדוה דביתא ואלין אקרון מוסדי ארץ, איתנים אינון ואיתנים אקרון.

[p. 91] סבא הא ידעת מאן דאגח קרבא אי לא ידע לאסתמרא לא ינצח קרבין. אצטריך

למהוי מחי בידיה ולאסתמרא ברעיונוהי, מה דחשיב אחרא דיהא חשיב הוא ויד כהה זמינא תדיר לההוא רעיונא וימינא לכלא, ימינא לרעיונא ולמחאה.

השתא אמרת והאיתנים אינון איתנים לתתא והרים לעילא, אסתמר סבא דהא רעיונא אחרא לקבלך דכתיב (שם פט: 1) משכיל לאיתן האזרחי, ודא איהו אברהם סבא ואקרי איתן, ואי אברהם איהו איתן יצחק ויעקב איתנים אינון. קום סבא דהא ידעת רעיונא דא הוי מחי לרעיונד.

(במדבר כד: 3) וישא משלו ויאמר איתן מושבך ושים בסלע קנך. איתן דא בקר דאברהם

והיינו (בראשית מד: 3) הבקר אור, דא עמודא דכל עלמא קיימא עליה ונהירו דיליה מאברהם ירית, נהר היוצא מעדן אקרי.

[p. 92] אי סבא סבא הא רעיונא אחרא לקבלך ולא ידעת לאסתמרא היכי מגיחין

קרבה. סבא אן הוא תוקפא דילך ודאי (קהלת ט: 11) לא לגבורים המלחמה. משכיל לאיתן האזרחי, כתיב משכיל, דא נהר היוצא מעדן דאיהו תורגמן לדוד לאודעא ליה מאינון מלין סתימין עלאין. אי משכיל איהו נהר דנפיק מעדן איתן האזרחי אברהם איהו לעילא.

ודאי הא ידענא ואע"ג דאנא סבא על רעיונא דא מחינא. איתן האזרחי תרין דרגין אינון.

בקר אור, אור הוא אברהם, בקר הוא נהר. אוף הכי איתן האזרחי, אורח הוא אברהם, איתן כמא דאתמר דא ההוא נהר דנפיק.

השתא סבא קום קאים על רתיכך דהשתא תנפול ולא תיכול למיקם, הא שלמה מלכא

אתי בחילוי ורתיכוי וגברוי ופרשוי ואתי לקבלך. פוק מן חקלא דלא ישכח לך תמן. (מלכים א

ח: 2) ויקהלו אל המלך שלמה כל איש ישראל בירח האיתנים בחג, ירח דאתילידו ביה

האיתנים. ומאן אינון, אבהן ואינון איתני עלמא, ורח דא איהו תשרי דאלפא ביתא אהדר למפרע מתתא לעילא.

[p. 93] ותו ממילך יאות דתפוק מן חקלא. אילו כתיב משכיל איתן האזרחי כדקאמרת,

השתא דכתיב משכיל לאיתן האזרחי לית קרבך כלום ותפוק מן חקלא בעל כרחך ולא תתחזי תמן.

אי עניא מסכנא היכי תפוק, אי הכי ינצחון לך ותערוק מן חקלא כל בני עלמא ירדפון

אבתרך ולית לך אנפין לאתחזאה קמי בר נש. הכא אומינא דלא אפוק מן חקלא והכא אתחזי

אנפין באנפין בשלמה מלכא וכל איש ישראל וגוברין ופרשין ורתיכין דיליה, קב"ה יסייע לך
סבא דהא לאי אנת. קום סבא ואתקן, עד יומא דא הוית גבר בגברין.
פתח ואמר משכיל לאיתן האזרחי. אלו כתיב משכיל לדוד כדקאמרת אבל משכיל
לאיתן. אית משכיל ואית משכיל, אית משכיל לעילא ואית משכיל לתתא. משכיל לאיתן,
בזמנא דההוא נהר קם בתיאובתא כל שייפן חדאן ומתחברן לגביה ואיתן [קי ע"ב] סליק
וסליק עד מוחא עלאה אתפייס לגביה וחדי לקבליה, וכדין משכיל לאיתן, משכיל ליה ואודע
ליה על ידא דאברהם רחימוי כל מה דאצטריך וההוא מוחא עלאה משכיל לאיתן. וכד דוד
מלכא אתתקן בתיאובתא לגביה איהו משכיל לדוד כמא דהוה מוחא עלאה משכיל ליה, ועל דא
אית משכיל ואית משכיל.

[p. 94] בירח האיתנים, דאתילידו בהאי ירח איתנים, בנינא דלתתא איהו כגוונא
דלעילא ואתילידו ביה הרים ואיתנים. הרים סתימין, איתנים ירכין תקיפין כנחשא וההוא
איתן בינייהו.

קום סבא הוי מחי לכל סטריין. בשעתא דסליק משה לקבלא אורייתא מסר ליה קב"ה
שבעין מפתחן דאורייתא. כד מטא לתשעה וחמשין הוה חד מפתחא גניז וסתים דלא הוה מסר
ליה, אתחנן לקמיה. אמר ליה משה כל מפתחן עלאין ותתאין בהאי מפתח תליין. אמר לקמיה
מאריה דעלמא מה שמיה. אמר ליה איתן וכל אינון איתנים ביה תליין וביה קיימן. ולבר מגופא
דתורה שבכתב אודע ליה ומשכיל ליה, איהו עקרא ומפתחא דתורה שבכתב, וכד אתקנת תורה
שבעל פה לגביה איהו מפתחא דכלא מפתחא דילה ודאי, כדין משכיל לדוד.

[p. 95] ומגו דירתא תורה שבעל פה אתנון למפרע ועל דא אקרי תשר"י. תשר"י איהו
אבל בגין דאיהו רזא דשמא קדישא חתים ביה קב"ה את דשמיה י'. במזבח חתים ביה ה',
(שמות כז: 5) הרשת עד חצי המזבח. אתת דבורה וחתים ביה ו' והיינו (שופטים ה: 1) ותשר
דבורה, ובאתר דא חתימו דשמא קדישא דאחתים בה.
וההוא מפתחא כד פתח בתורה שבעל פה בעינן לאשתמודעא ליה ודא איהו תניא,
(במדבר כד: 21) איתן מושבך, ברייתא לבר מגופא. איתנים אינון תנאים עמודים סמכין לבר
מגופא.

השתא אית לאודעא מלה, בזמנא דאלין לגבי תורה שבכתב אקרון איתנים, לגבי תורה
שבעל פה אקרון תנאים, איתן לגבי תורה שבכתב, תניא לגבי תורה שבעל פה וכלא כדקא יאות.
[p. 96] חברייתא הא אנא בחקלא, שלמה מלכא וגוברין תקיפין ייתי וישכח חד סבא לאי
בחילא תקיף גיבר נצח קרביין. הא ידענא דאתא וקיימא לבתר טינרא דחקלא והוא אשגח בי
והיך גבורתי קיימא בחקלא, בלחודוי אשגח דאיהו איש שלום ומאריה דשלמא ואזל ליה.
השתא סבא גבורתך עלך ואנת בלחודך בחקלא, טוב לאתרך ושדי זינד מעלך.

(מיכה ו: 2) שמעו הרים את ריב יי' והאיתנים מוסדי ארץ. שמעו הרים כדקאמרן.
והאיתנים מוסדי ארץ, מוסדי ארץ ודאי דהא מנייהו אתון ומנייהו קביל כל יומא ואינון מוסדי
ארץ.

(שם) כי ריב ליי' עם עמו, מאן הוא דיכיל למיקם בדיב דקב"ה כל שכן ישראל ועל דא
אמר לאלין שמעו הרים, דא איהו מצותא חדא. קום ריב את ההרים, מצותא תניינא דנצת בהו
קב"ה. כל אינון ריבות לישראל וכל אינון תוכחות כלהו כאבא לבריה והא אוקמוה.
ביעקב כתיב בשעתא דבעא לנצתא בהדיה מה כתיב, (הושע יב: 3) כי ריב ליי' עם יעקב.
מה ריב איהו, כמא דכתיב (שם: 4) בבטן עקב את אחיו. על האי מלה אתא תוכחא וכל אינון
ריבות, וכי לאו מלה רברבא איהי בבטן עקב את אחיו ובאוננו שרה את אלהים. [p. 97] האי
לאו מלה זעירא איהו מה דעבד בבטן. וכי עוקבא בבטן, ודאי און ועוקבא עבד בבטן אבל בכלא
דחה יעקב לעשו אחוי בגין דלא יהא ליה חולקא כלל. ועשו לא נתרעם [קיא ע"א] אלא מחד
דאינון תרין דכתיב (בראשית כז: 36) ויעקבני זה פעמים. אלה פעמים מבעי ליה, מאיזה. אלא
חד דאקיש לתרין, חד דנפק לתרין. ומאי ניהו, בכרתי, אתהפכו אתון והוי ברכתי, זה פעמים,
חד דאתקש לתרין.

ולא ידע עשו מה דעבד ליה בבטן אבל רב ממנא דיליה הוה ידע וקב"ה ארגיש שמיא
וחייליהו לקלא דא דהא ברכה וזכורה לא תבע ממנא דיליה ולא אמר דהא ברכה הוה ליה
למתבע ולא תבע, אחוה הא תבע ודאי (ישעיה נח: 7) ומבשרך לא תתעלם, ולא בעא יעקב למיהב
ליה למיכל עד דנטל מניה בכרותיה. מאי בכורה נטל מניה, הבכורה דלעילא ותתא, בכרה חסר
וי. [p. 98] כדין עקב את אחיו ודאי דעבד ליה עוקבא וארמי ליה לאחורא. מאי לאחורא,
אקדים ליה דיפוק בקדמיתא להאי עלמא. אמר יעקב לעשו טול אנת האי עלמא בקדמיתא
ואנא לבתר.

ת"ח מה כתיב (בראשית כה: 26) ואחרי כן יצא אחיו וידו אחזת בעקב עשו. וכי ס"ד
דהוה אחיד ידיה ברגליה, לאו הכי אלא ידו אחזת במאן, בההוא דהוה עקב, ומנו, עשו דהא
עשו עקב אקרי משעתא דעקב לאחיו ומיומא דאתברי עלמא עקב קרי ליה קב"ה דכתיב (שם
ג: 15) הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב, אנת דאקרי עקב תשופנו בקדמיתא ולבסוף הוא
דימחי רישך מעלך, ומנו, סמאל דאיהו רישא דחויא דמחי בהאי עלמא.
ועל דא בבטן עקב את אחיו, שוי עליה למהו עקב ונטל עשו האי עלמא בקדמיתא ודא
רזא דכתיב (שם לו: 31) ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני [p. 99]
ישראל, ודא רזא דאמר שלמה מלכא (משלי כ: 21) נחלה מבוהלת בראשונה ואחריתה לא
תבורך, בסוף עלמא. ועל דא (הושע יב: 4) בבטן עקב את אחיו וגו'. מאי ובאוננו שרה את אלהים,
הכי אמרו בחילא בתוקפא דיליה, יאות אבל לאו הכי ברירו דמלה. יעקב דיוקנא עלאה הוא

וגופא קדישא דלית גופא מיומא דהוה אדם הראשון כגופא דיעקב ושופריה דאדם הראשון
ההוא שופריה ממש הוה ליה ליעקב ודיוקנא [קיא ע"ב] דיעקב דיוקנא דאדם הראשון ממש.
אדם הראשון בשעתא דאתא חויה ואתפתא על ידוי יכיל חויה ליה. מ"ט, בגין דלא הוה
תוקפא לאדם הראשון דעד כען לא אתייליד מאן דהוה תוקפא דיליה, ומנו תוקפיה לאדם
הראשון, דא שת דהוה בדיוקניה דאדם הראשון ממש דכתיב (בראשית ה: 3) ויולד בדמותו
כצלמו ויקרא את שמו שת. מאי בדמותו כצלמו, דהוה מהול.

[קי ע"ב] האי קלא דאתתא דיכלא קלא דחויא אחדא בה ככלבא בכלבתא מאו איהי.
[קיא ע"א] [p. 100] תא חזי דלאן בכל קלין דנשין דעלמא יכלא קלא דחויא לאתדבקה בה
ולאתאחדא בה ולאשתתפא בה אלא תרין נשין אינון דיכלא קלא דחויא לאתאחדא בהון. חדא
האי דלא נטירת סואבות נדותה וימי לבונה כדקא יאות או דאקדימת יומא חד לטבול, וחדא
האי אתתא דמאחרא לבעלה לדעת למעבד ליה צערא לבעלה בר אי איהו לא חייש ולא אשגח
לדא. אלא אינון תרין נשין דהא כמא דאקדימו הכי מתאחרן לגבי קלא דנחשא עד דאדביק
קלא בקלא, כמא דמתאחרא למעבד צערא לבעלה הכי קלא דנחש אקדים לאתדבקה בהאי
קלא דאתתא, ואלין אינון תרין נשין דקלא דנחש אחיד בקלא דלהון ככלבא בכלבתא.
וא"ת מאי איכפת לן אי אחיד קלא בקלא אי לא אחיד. ווי דהכי מתאבדן בני עלמא
בלא דעתא, האי קלא דאתתא כד אתערב ואשתתף בהדי קלא דנחש בשעתא דחייבת ומרשעת
נפקא מגו איפה ומשטטא בעלמא אערעת בהני תרין קלין קלא דנחש וקלא דאתתא ואתתא
אתחממת בהו ואינון בה, וכיון דאתחממת מתעברין רוחא אגלים בהדה עד דמשטטא ועאל
במעאה דהאי אתתא. והאי אתתא דילידת כד אתתא ההיא חייבתא פקידת ליה להווא רוחא
דאיהו חבורא בישא קלא דנחש דמכשכשא בה ואיהו מחייכא בינוקא עד דאתת ההיא חייבתא
כאתתא דפקידת ברה לאתתא אחרא ומפפטא ליה וחניך ליה בפטוטא עד דתיתי אמיה, כך
עבדא ההיא רוחא וזמנין סגיאין דאיהו שליחא דאיהי חייבתא וקטלא ליה [p. 101] הה"ד
(קהלת ד: 1) ומיד עושקיהם כח, ולא [קיא ע"ב] כמא דאתון אמרין אלא ההוא כח דההוא
רוחא ועל דא תרין זמנין כתיב בקרא דא ואין להם מנחם, חד מלילית חייבתא וחד מההוא
רוחא.

אי סבא השתא אית לך רחימין ואת משתעי כמאן דלא חמי אנון מגיחי קרבא, הא כלהו
בשלמא עמד, השתא מכאן ולהלאה לא אעדי מנאי מאני קרבא בדיל דא דכרנא שמי.
ההוא חטאת רובץ קאים על פתחא ככלבא. בזמנא דקלא בתרייתא דיהיבת אתתא נפיק
איהו דליג מעל פתחא ואתעבר מתמן ואזיל אבתרא. מ"ט, בגין דקב"ה שדר חד מפתחא דיליה
וקלא פרחא ומפתחא אתיא וחויא אזל בתר קלא דהוא נפיק לעלמא ועד טורא דבטנא אזיל

ומכשכשא עד עידן דאתנקיאת מההוא זוהמא דנשיכין דחויא, וקב"ה מסבב סבובין ועבדי עובדין כדקא יאות.

[p. 102] וכל דא בגין דההוא בטן אתדחיא, הא ודאי אתדחיא מההוא בטן ולית ליה חולקא ואתדחי מבטן דלתתא דשאר נשין דעלמא דאע"ג דאתעביד צער לא אתיהיב ליה רשו לשלטאה ביה. מאן בטן אתיהיב ליה ואיהו שליט עליה, ההוא בטן דסוטה דכתיב (במדבר ה: 27) ועבתה בטנה בגין דהאי בטן דאיהו עביד נוקמין לרעותיה והאי בטן דיליה איהו, יהבי ליה בגין דלא אתדחי מכלא.

השתא רחמין דילי אציתו, לא חמינא לכו ומלילנא לכו, (קהלת א: 8) כל הדברים יגעים לא יכיל איניש למללא, אפילו מלין דאורייתא יגעין אינון דכתיב (בראשית לב: 16-25) ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו, וכתוב וירא כי לא יכול לו ויגע בכף ירכו, וההוא ירך רווח מיעקב וההוא ירך הוא בחלישו דיליה עד דאתא שמואל. מאי בחלישו, דלא משיך נבואה. כד אתא שמואל נטל ההוא ירך וסלקיה מההוא אתר וחטף ליה מניה [p. 103] ומההוא זמנא אתעדי מניה ולא הוה ליה חולקא בקדושא כלל.

קב"ה לא קפח ולא דחי ליה מכלא בגין דנטל שמואל ירך דיליה אלא יהב ליה חולקא חדא. מאי איהי, יהיב ליה ההוא ירך דסוטה חלף ההוא ירך דאעדי מניה, בטן דסוטה חלף ההוא בטן דאעדי מניה, ועל דא תרווייהו יהיב ליה קב"ה למהוי אתר דקודשא.

ולנפיל ירך. מהו, ונפלה ירכה, ונשברה ירכה מבעי ליה. אלא כמאן דשדי גרמא לכלבא ואמר טול האי לחולקך. ומכלא לא אבאיש קמיה אלא דגזלו מניה ירך בגין דאיהו יגע ולא עלה ורווח ליה ואפיקו ליה מניה, [p. 104] ועל דא קב"ה אפיל ליה גרמא דא דסוטה ובדא איהו רוי וחדי.

כל אינון רתיכין וסייעתא דיליה בעאן תדיר ירך ואזלי בכסופא אבתריה ובג"ד האי ברכי דרבנן דשלהי מן דא איהו דכל כסופא דלהון בתר ירך איהו וכל שכן ירך דרבנן וכל מלה אהדר לאתריה וקב"ה לא גרע כלום מכל מה דאצטריך ולא בעא דיקרב לקודשא בר עמיה ועדביה חולקיה ואחסנתיה. כמא דעביד קב"ה לעילא הכי עביד ישראל לתתא, והכי תנינן אסיר ליה לישראל למילף אורייתא לגוי דכתיב (תהלים קמו: 19-20) מגיד דבריו ליעקב וגו', וכתיב לא עשה כן לכל גוי. ועל דא דחי ליה יעקב ודחי ליה שמואל דלא יהא ליה חולקא [קייב ע"א] בקודשא ובג"ד כל נטירו דבבו דישראל על דא איהו.

לכלבא דחטף עופא דכיא מן שוקא אייתי ליה, עד לא יתבר ליה אתיא חד בר נש וחטפא מניה, [p. 105] לבתר יהב ליה חד גרמא יחידא גרידא בלא תועלתא. כך לשרו של עשו אפיקו ליה מההוא בטן חטיפו מניה ההוא ירך, לבתר יהבו ליה גרמא חד ההוא בטן וההוא ירך

דסוטה ולא אחרא, הא גרמא דקא יהבו ליה לחולקיה ועדביה וערב ליה. ובגין כך כל דינין דקב"ה דינין דקשוט אינון ובני נשא לא ידעין ולא משגיחין לקב"ה וכלהו בארמ מישר. איהי אסטיאה גרמה מבעלה כמא דכתיב (משלי ב: 17) העוזבת אלופ נעוריה, אוף הכי אתתא כגוונא דילה בארעא.

ת"ח מאן דאשכח חברא כוותיה עביד כעובדוי בעלמא רחים ליה ואתדבק בהדיה ועביד עמיה טיבו, אבל סטרא אחרא לאו הכי כיון דאשכח מאן דשבק סטרא דקדושה דקב"ה ועביד כעובדוי ואתדבק ביה כדן בעי לשיצאה ליה ולאפקא ליה מעלמא. האי אתתא עבדת כעובדהא ואתדבקת בה חזי מה עבדת בה וצבתה בטנה ונפלה ירכה. קב"ה לאו הכי מאן דשביק לסטרא אחרא ואתדבק ביה בקב"ה כדן רחים ליה ועביד ליה כל טיבו דעלמא. השתא סבא אתקין גרמיך דהא חויא אזיל ליה ובעא לאתגרי בהדך ולא יכיל.

פתח (קהלת א: 3) מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש. וכי לא אתא שלמה אלא לאולפא מלה דא, אלו אמר בעמלו שיעמול יאות הוא דהא אשתאר עמל שיש בו יתרון, אלא כיון דכתיב בכל עמלו הא כללא דכלא דלא אשתאר כלום דאית ביה יתרון. אלא לאו לכל אדם אמר שלמה מלה דא אלא אית אדם בעלמא דאיהו משתדל תדיר בביש ולאבאשא ולא אשתדל בטב אפילו רגעא חדא ועל דא [p. 106] כתיב עמלו ולא כתיב יגיעו. עמלו כד"א (תהלים ז: 17) ישוב עמלו בראשן, יגיעו כד"א (תהלים קכח: 2) יגיע כפיך כי תאכל וגו', וכתוב (בראשית לא: 42) את יגיע כפי ראה אלהים, אבל עמלו כתיב (תהלים י: 14) עמל וכעס. אשתדלותיה לביש ועל דא איהו תחת השמש, על האי כתיב (איוב יח: 19) לא נין לו ולא נכד בעמו וגו', דהא קב"ה בעא דלא יעביד תולדין דאלמלא יעביד תולדין הוה מטשטשא עלמא, ועל דא כתיב מה יתרון לאדם בכל עמלו. האי מאן דלא אשתדל למעבד תולדין אתדבק בהאי סטרא בישא ועאל תחות גדפוי.

רות אמרה (רות ג: 9) ופרשת כנפיך על אמתך בגין לאזדווגא בהדיה למעבד תולדין וקב"ה פריש גדפין על בר נש בגין לאפשא בעלמא ומאן דלא בעי למעבד תולדין בגפו יבא, בגפא דההוא ביש דאיהו אזיל ערירי כחויא דא דאזיל יחידאי.

[קח ע"ב] אם בגפו יבא. מהו בגפו, תנינן כתרגומו בלחודוי. יאות הוא אבל הא תנינן כל עלמא לא קאים אלא על גפא חדא [p. 107] דלויתן, ורזא דא בשעתא דקיימא דכר ונוקבא דדכר ונוקבא ברא לון קב"ה וכל מה דאזלין עלמא מזדעזע ואלמלא דסרס קב"ה דכורא וצנן ית נוקבא הוו מטשטשין עלמא ועל דא לא עבדין תולדין, ומאן דלא עביד תולדין בגפו יבא תחות ההוא גפא דלא עביד תולדין עאל. והואיל וכן בגפו יבא, לתמן אתדחא ולא עאל לפרגודא כלל ואתדחא ואטריד מההוא עלמא, בגפו יבא, בגפו יבא ודאי.

ת"יח מה כתיב (ויקרא כ: 20) עריצים ימותו, עריצים כתיב כלל דכר ונוקבא, ברזא [p. 108] דדכורא עאל וברזא דנוקבא יפוק, עאל בהאי ויפוק בהאי, והאי איהו אתר דקא אתדבק ביה בההוא עלמא דהא קב"ה לא בעי דיעול קמיה מאן דמסרס גרמיה בהאי עלמא. ת"יח מן קרבנא, דלא [קט ע"א] הוו מקרבין קמיה סרוסא ואפיקו ליה דלא אתקרב לקמיה ופקיד ואמר (ויקרא כב: 24) ובארצכם לא תעשו, וכן לדרי דרין אסיר לסרוסי בריין דברא קב"ה בעלמא דהא כל סרוסא דסטרא אחרא איהו.

אי איהו אשתדל ונסיב אתתא ולא עביד תולדין ולא בעא אע"ג דאית ליה אתתא או היא לא בעאת ועאל לההוא עלמא בלא תולדין מה כתיב, אם בעל אשה הוא, ולא אשגחו לפעל ידוי דמאריהון ויצאה אשתו עמו, איהו יעול בגפו דדכורא ואיהי בנוקבא, בגפו יבא בגפו יצא כמה דאתמר כלא על תקוניה. [קיב ע"א] הא אתמר כל מה דאצטריך.

[p. 109] ריב דעבד קב"ה הא אתמר, ריב דכתיב (מיכה ו: 1) קום ריב את ההרים מאי איהו, אלא אלין טורין דלתתא. אמאי ריב דא, בגין דבהו תליא כל חובא דעבדין ישראל לגבי אבוהון דבשמיא. מאי טעמא, בגין דישראל הוו ידעי שמושא דכל מלאכין עלאין דשמיא ולא אנס להו כל שמא דכל חד וחד מנייהו וכל שמושא דהוה משמש. ובתרין סטרין הוו טעאן אבתרייהו, חד דהוו ידעי לאמשכא חילא דלהון דככביא ומזלי בארעא, וחד דהוו ידעי לאומאה לון בכל מה דאצטריכו. ועל דא בעא קב"ה למעבד בהו ריב ודינא, וכיון דבהו להוי ריב ודינא כל שלשולא נפל דלא יהא ביה תועלתא. ובגין כך קום ריב.

ותשמענה הגבעות קולך. [קיב ע"ב] מאן גבעות, אלין אינון אמהות דרגין דאקרון (תהלים מה: 15) בתולות אחריה רעותיה, ובגין כך ותשמענה הגבעות קולך. תא חזי דאית לאהדרא סבא במלין קדמאין דהכי הוו עבדי ישראל עד דאשתתפו בדרגין תתאין. ירך דקא אמרן סגיא אתקיפו לון ישראל בההוא ירך. מרדכי הוה אחמי לההוא רשע דהמן ההוא ירך דיליה ועל דא הוה רגיו, מלה דאתחזי ליה ואיהו ארגיו ליה בהדיה.

[p. 110] חמו חברייא מה כתיב (בראשית כז: 15) ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול החמודות וגו'. באלין לבושין דיליה גזל ואפיק ליה מכלא מברכתא דיליה ומבכרותא ובגין כך עילא דקא אשכחו רתיכין דיליה לרבנן איהו דחופיא דלהון למאני דרבנן תדיר ולירכין דלהון. אלין תרין מלין דסטרא אחרא הוו ועל דא בגין דגזלו לון מניה לית ליה עילא אלא לרבנן ובגין כך הני מאני דרבנן דקא בלו מחופיא דהו איהו והני ברכי דשלהי מינייהו הוא ודאי ומדלהון איהו ומדלהון נטלי עילא וממה דהוה מנייהו בעאן לרבנן דאינון כללא דההוא יושב אהלים, ועל דא לית עילא ולית מלה בלא דינא וכל מלה תב לאתריה.

(קהלת ד: 1) שבתני אני ואראה את כל העשוקים אשר נעשו תחת השמש והנה דמעת העשוקים ואין להם מנחם ומיד עושקיהם כח ואין להם מנחם. האי קרא [p. 111] ארמיזנא ביה ואתמר אבל שבתני אני, מאי שבתני, מאן אתר שב. אי נימא לבתר דאמר מלה דא תב כמלקדמין ואמר מלה אחרא יאות, אבל שבתני ואראה, הכי תני בכל יומא הוה אקדים בצפרא ושוני אנפוי לסטר מזרח וחמי מה דחמי ולבתר תב לסטר צפון וקאים לתמן מאיך עינוי וזקיף רישיה והא עמודא דאשא ועמודא דעננא הוה אתיין ועל עמודא דעננא הוה אתי חד נשרא רברבא ותקיף גדפיה דימינא על גבי עמודא דאשא וגדפא דשמאלא על גבי עמודא דעננא, ההוא נשרא תרין טרפין בפומיה. אתא עמודא דאשא ועמודא דעננא וההוא נשרא עלייהו וסגדין לקמיה דשלמה מלכא. אתא נשרא ומאיך לקמיה ויהיב ליה אינון תרין טרפין, נטיל לון שלמה מלכא וארח בהו והוה ידע בהו סימן ואמר דא איהו דנפל ודא איהו דגלוי עיניו. בשעתא דתרין טרפין אחיד לון הוה ידע בתרווייהו דנפל וגלוי עיניו בעאן לאודעא מלין.

[p. 112] מה עביד, חתים כורסיא דיליה בגושפנקא דהוה חקיק ביה שמא קדישא ואיהו נטיל עזקא דחקיק עליה שמא קדישא וסליק לאגרא ורכיב על ההוא נשרא. אזיל ליה ההוא נשרא ואסתלק לרום עננין ובכל אתר הוה אתחשך נהורא. חכימין דבהו הוה ידעי והוה אמרי הא שלמה אזיל ועבר הכא ולא ידעי לאן הוא אזיל, טפשין הוה אמרי עננא איהו דקא אזיל ואחשיך.

גבה נשרא בהדיה ופרח ארבע מאה פרסי עד טורי חשוך ותמן איהו תרמוד במדבר בהרים ואיהו נחית תמן. זקיף רישיה וחמי טורי חשוך והוה ידע דתמן יעול, רכיב על נשרא כמלקדמין וטאס ועאל לגו טורין עד ההוא אתר דזיתא תמן, קרי בחילא (ישעיה כו: 11) י' רמה ידך בל יחזיון יחו ויבושו קנאת עם אף אש צריך תאכלם. [p. 113] עאל לתמן עד דקריב לההוא אתר ושוני עזקא קמייהו וקריב ותמן הוה ידע כל מה דבעי מאינון חכמתן נוכראין דבעי למנדע. כיון דאמרין ליה כל מה דבעי כדין הוה רכיב על ההוא [קייג ע"א] נשרא ותב לאתריה. כיון דיתבי על כורסיא אתיישב בדעתיה והוה אמר מלין דחכמתא יקירא. בההוא שעתא הוה אמר שבתני ואראה, שבתני ודאי מההוא ארחא, שבתני מההוא חכמתא דאתיישבת בלבאי ובדעתאי. וכדין ואראה את כל העשוקים.

וכי זעירין אנון בעלמא דאיהו אמר את כל העשוקים, אלא מאן עשוקים אלן, אינון ינוקין בתוקפא דאמהון דקא עשיקין מכמה סטרין, עשוקים באתר עלאה לעילא ועשוקים לתתא. והא חברייה אתערו והכי הוא אבל סגיאין אינון. קום סבא אתער בחילך, סבא סבא אימא מילך לא תדחל. אית עשוק באינון עשוקים דהוה עשיק איהו בקדמיתא או מתלתא לאחרא כמא דכתיב (שמות לד: 7) פוקד עון [p. 114] אבות על בנים ועל בני בנים על שלשים

ועל רבעים. היך הוה עשוק, שלמה מלכא צווח ואמר (משלי כח: 17) אדם עשוק בדם נפש עד בור ינוס אל יתמכו בו. כיון דהוא עשוק בדם נפש הוא או בנו או בן בנו יהוון עשוקין בטיקלא דכתיב עד בור ינוס, עד ההוא בור רק ינוס מאתר קדישא ולא יתמכו בו בהאי עלמא. כיון דאיהו עשוק בדם נפש איהו או זרעיה להוון עשוקין מההוא סטרא אחרא. אית עשוק משאר עשוקים כד"א (ויקרא יט: 13) לא תעשק את רעך. איהו עבר ועשק, איהו עשוק בבנוי מההוא סטרא אחרא. ובגין כך אמר את כל העשוקים, אמר שלמה קאימנא בכל סטרין דאקרוון עשוקים ואמאי אינוון עשיקין.

אשר נעשו תחת השמש. אשר נעשו, אשר גרעו מבעי ליה, מאי אשר נעשו. אי עשייה איהו לשבחא לאו עשייה דלהון אלא לעילא מן שמשא. אבל ודאי נעשו. היך נעשו, אלא כיון דעשוקין מרוחיהון תמן אמאי אתיין להאי עלמא. אלא רוחין ודאי נעשו, [p. 115] אתעבידו בהאי עלמא. כיון דאשתכלל גופא דלהון ואתעביד ההוא רוחא בגופא זך ונקי בלא לכלוכא דחובין בהאי עלמא כדין אתעשק גופא כמא דאתעשק רוחא והאי איהו גופא דאתהני ביה יתיר מכלא. ועשוקין אחרנין אית בכמה זינין מרוחין תמן ולא נעשו מגופין, אבל אליו אינוון עשוקין אשר נעשו.

אית אחרנין אשר נעשו ואטרחו בני נשא למאריהון ומאן איהו, מאן דעשיק אתתא דחבריה בטמירו או באתגלייא וההוא ולדא דאתיליד מנייהו עשיק איהו בלא רעותא דמאריהון ולא ידע בעלה דאתתא. אינוון עובדין עשוקין ואטרחו לקב"ה למעבד לון גופא ולציירא לון צורה, אליו עשוקין אשר נעשו, אשר נעשו ודאי גופין דלהון על כרחא. בגי"כ שלמה מלכא אמר (קהלת ד: 1) ראיתי את כל העשוקים, בכל זיני עשוקים קאימנא אינוון אשר נעשו ואתעבידו בעשייה.

כמא דהני הכי אינוון דכבר נעשו בערלה, רבי לון ונטיר וגדיל גופא ועביד ליה ולבתר עשוקין ליה מניה ונטלין ליה, הריע עשוקים אשר נעשו. ועל כלא קאים שלמה מלכא ואמר קאימנא על כל העשוקים אשר נעשו.

והנה דמעת העשוקים, כלא אושדין דמעין קמי קב"ה עם טענה. הני אושדין דמעין דהא ערלה רבי לון וגדיל לון עד תליסר שנין לבתר עשוקין לון מערלה ונטיל לון קב"ה, הא לך עשוקין אשר נעשו כבר. [p. 116] עבר עבירה קטלין ליה, לון אית טענה וזמינין למימר מארי דעלמא תינוק בר יומיה דחב דיינין ליה דינא, אנא בר יומא הוינא, דהא מההוא יומא קרי ליה קב"ה בן דכתיב (תהלים ב: 7) ימי אמר אלי בני אתה אני [קייג ע"ב] היום ילדתיך, מאריה דעלמא יליד בר יומא דינא עבדין ביה. הרי דמעת אינוון עשוקים ואין להם מנחם.

ואית עשוק אחר ההוא עשוק דאקרי ממזר כד נפק לעלמא מיד מפרישין ליה מקהלתא דעם קדישא, ההוא ממזר עניא מסכינא אושיד דמעין קמי קב"ה ואטעין קמיה מארי דעלמא

אי אבהתי חאבו אנא מה חובה עבידנא, הא עובדי מתקנן לקמך הוי. והנה דמעתי העשוקים ואין להם מנחם. וכן לכל אינון עשוקים אית לון טענה קמי קב"ה ולית לון מנחם ולית דיתיב מלה על לבהון.

ומה דאמר והנה דמעתי העשוקים אליו אינון דמתין בתוקפא דאמהון אליו עבדין לאושדא דמעין לכל בני עלמא בגין דלית דמעין דנפקין מלבא כהני דכל בני עלמא תווהין ואמרין דינין דקב"ה קשוט אינון ועל דרך קשוט אזלי. הני מסכני ינוקי דלא חאבו אמאי מיתו, אן דינא דעביד מאריה דעלמא, אי בחובי אבהתהון מסתלקי מעלמא אמאי. ודאי אין להם מנחם.

[p. 117] תו והנה דמעתי העשוקים, ההוא דמעתי דלהון בההוא עלמא דקא מגיני על חייא דתנן אתר אית מתתקנא לון בההוא עלמא דאפילו צדיקים גמורים לא יכלין לקיימא תמן וקב"ה רחים לון ואתדבק בהו ואתתקן בהו מתיבתא עלאה ועלייהו כתיב (תהלים ח: 3) מפי עוללים ויונקים יסדת עז. ומאי תועלת עבדין תמן ואמאי סלקין תמן, דכתיב (שם) למען צורריך להשבית אויב ומתנקם. וכן אית אתר אחרא לבעלי תיובתא.

[קו ע"א] תנינן לית מלה בעלמא דקיימא קמי תשובה ולכלא קב"ה מקבל ואי תב בתיובתא הא אזדמן לקבליה ארח חיין ואע"ג דפגים מה דפגים כלא אתקן וכלא אתהדר על תקוניה דהא אפי' על מה דאית אומאה קמי קב"ה קרי ביה (ישעיה יד: 27) כי יי צבאות יעץ ומי יפר, דא איהי רזא סתימא. ותו כד קב"ה אומי אומאה לא אומי אלא אם לא עבדי תיובתא דהא לית פתגמא דקיימא קמי תיובתא ועל כלא מכפר קב"ה כד [p. 118] עבדין תיובתא שלימתא דכתיב (ירמיה כב: 24) חי אני נאם יי אם יהיה כניהו וגו', וכתיב (שם: 30) כתבו את האיש הזה ערירי וגו', ובתר דתב בתיובתא כתיב (ד"ה א ג: 17) ובני יכניה אסיר בנו וגו', דהא תשובה מתבר כמה גזיזין ודינין וכמה שלשלאין דפרזלא ולית מה דקיימא קמה ובגין כך כתיב (ישעיה סו: 24) ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי, אשר פשעו בי לא כתיב אלא הפושעים דלא בעאן לאתבא ולא תנחמא על מה דעבדו, אבל כיון דאתנחמן הא מקבל לון קב"ה. בגין כך בר נש דא אע"ג דפשע ביה ופגים באתר דלא אצטריך ותב לקמיה מקבל ליה וחס עליה דהא קב"ה [קו ע"ב] מליא רחמין איהו ואתמלי רחמין על כל עובדוי כד"א (תהלים קמה: 9) ורחמיו על כל מעשיו, ואפילו על בעירו ועופוי מטון רחמיו. אי עליהו מטון רחמיו כל שכן על בני נשא דידיעין ואשתמודעאן למאריהון דרחמיו מטאן עליהו ושראן עליהו ועל דא אמר דוד (שם קיט: 156) רחמיך רבים יי כמשפטיך חייני.

אי על חייבין מטאן כ"ש על זכאין, אלא מאן בעי אסוותא, אינון מארי כאבין. ומאן אינון מארי כאבין, אליו אינון חייבין, אינון בעאן אסוותא ורחמי וקב"ה רחים עליהו דלא

יהון שביקין מניה ואיהו דלא אסתלק מנייהו ויתובון לקבליה. כד מקרב קב"ה בימינא מקרב וכד דחי בשמאלא דחי ובשעתא דדחי ימינא [p. 119] מקרב, מסטרא דא דחי ומסטרא דא מקרב וקב"ה לא שביק רחמוי מנייהו.

ת"ח מה כתיב (ישעיה נז: 17-18) וילך שובב בדרך לבו, וכתוב דרכיו ראיתי וארפאהו ואנחהו ואשלים נחומים לו ולאבליו. וילך שובב, אע"ג דחייבין עבדין מה דעבדי בזדון דאזלין בארחא דלבייהו ואחרנין עבדין בהו התראה ולא בעאן לצייתא לון בשעתא דתבין ונטלין ארחא דתיובתא הא אסוותא זמינא לקבליהו.

השתא אית לאסתכלא אי על חייא אמר קרא או על מיתא אמר קרא דהא רישא דקרא לאו איהי סופא וסופא לאו איהו רישא, רישא דקרא אחזי על חייא וסופיה אחזי על מיתא. אלא קרא אמר בעוד דבר נש איהו חי והכי הוא וילך שובב בדרך לבו, בגין דיצר הרע דביה תקיף ואתתקף ביה ועל דא אזיל שובב ולא בעי לאתבא בתיובתא. וקב"ה חמי ארחוי דקא אזלין בביש בלא תועלתא, אמר קב"ה אנא אצטריכנא לאתקפא בידיה הה"ד דרכיו ראיתי, דקא אזלין בחשוכא, אנא בעי למיהב ליה אסוותא, וארפאהו, קב"ה איהו אעיל בלבוי ארחוי דתיובתא ארחא דאסוותא לנשמתייה.

ואנחהו. מאי ואנחהו, כד"א (שמות לב: 34) לך נחה את העם, אנהיג ליה קב"ה בארח מישר כמאן דיתקף בידא דאחרא ואפקיה מאתר חשוכא.

ואשלים נחומים לו ולאבליו, הא אתחזי דמיתא איהו. אין ודאי דמיתא איהו וקיימא בחיין דהואיל ואיהו רשע מיתא אקרי. מהו ואשלים נחומים לו ולאבליו, [p. 120] אלא קב"ה עביד טיבו עם בני נשא דכיון דעאל מייג שנין ולהלאה פקיד עמיה תרין מלאכין נטורין דנטרין ליה חד מימיניה וחד משמאליה. כד אזיל בר נש בארח מישר אינון חדאן ביה ואתקיפו עמיה בחדוה מכרזון קמיה ואמרי הבו יקר לדיוקנא דמלכא, וכד אזיל בארח עקימו אינון מתאבלן עליה ומתעברן מניה. כיון דאתקיף ביה קב"ה ואנהיג ליה בארח מישר כדין כתיב ואשלים נחומים לו ולאבליו, ואשלים נחומים לו בקדמיתא דאיהו אתנחם על מה דעבד בקדמיתא ועל מה דעבד השתא ותב בתיובתא, וכן ולאבליו אינון מלאכין דהוו מתאבלן עליה כד אתעברו מניה והשתא דאתהדרו יהא ודאי נחומים לכל סטרין, והשתא איהו חי ודאי חי בכל סטרין דאחיד באילנא דחיי, וכיון דאחיד באילנא דחיי כדין אקרי בעל תשובה דהא כנסת ישראל תשובה אוף הכי אקרי ואיהו בעל תשובה אקרי וקדמאי אמרו בעל תשובה ממש ועל דא אפילו צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד בו באתריהון דבעלי תשובה.

[p. 121] דוד מלכא אמר (תהלים נא: 6) לך לבדך חטאתי והרע בעיניך עשיתי וגו'. לך לבדך, מאי לבדך. אלא בגין דאית חובין דחטי בר נש לקב"ה ולבני נשא ואית חובין דחטי לבני נשא ולא לקב"ה ואית חובין דחטי לקב"ה בלחודוי ולא לבר נש אחרא. דוד מלכא חטי לקב"ה

ולא לבני נשא. ואי תימא הא [קז ע"א] חב ההוא חובא דבת שבע ותנינן מאן דאתי על ערוה אסרה לבעלה וחב לחבריה וחב לקב"ה, לאו הכי דההוא בהיתרא הוה ודוד דיליה נקט וגט הוה לה מבעלה עד לא יהך לקרבא דהכי הוה מנהגא דכל ישראל דיהבין גט זמן לאתתיה כל דנפיק חילא וכן עבד אוריה לבת שבע, ובתר דעבר זמנא דהות פטורא לכלא נטל לה דוד ובהיתרא עבד כל מה דעבד דאלמלא לאו הכי ובאסורא הוה לא שבקה קב"ה לגביה והיינו דכתב (שמואל ב יב:24) וינחם דוד את בת שבע אשתו, סהדותא דאשתו היא ואשתו הות ואשתו דאזדמנת לגביה מיומא דאתברי עלמא. הא דוד לא חב חובא דבת שבע כדקאמרן.

[p. 122] מהו חובא דחב לקב"ה בלחודוי ולא לאחרא, דהוא קטל לאוריה בחרב בני עמון ולא קטליה איהו בשעתא דאמר ליה ואדני יואב דהא דוד הוה רבון עליה וקרא אוכח דכתיב (שם ב כג:8) ואלה שמות הגבורים אשר לדוד, ולא אשר ליואב ולא קטליה ההיא שעתא וקטליה בחרב בני עמון. וקרא אמר ולא נמצא אתו דבר (מ"א טו:5) רק בדבר אוריה החתי, רק למעוטי קא אתא בדבר אוריה ולא באוריה, וקב"ה אמר ואותו הרגת בחרב בני עמון, וכל חרב בני עמון דיוקנא הוה חקיק עליה דיוקנא דדרקון חויה בישא עקים ע"ז דלהון. אמר קב"ה יהבת חילא לההוא שקוף דכיון דחרב בני עמון אתגבר בההוא שעתא על אוריה כמה תוקפא אתתקף חויה עקימא.

[p. 123] ואי תימא אוריה לאו זכאה איהו, לאו הכי אלא אע"ג דכתיב עליה אוריה החתי דדיוקנא הוה בההוא אתר קראן ליה אוריה החתי כד"א (שופטים יא:1) ויפתח הגלעדי, על שום אתריה אתקרי הכי.

ועל דא בדבר אוריה החתי, דשקוף בני עמון אתגבר על מחנה אלהים דהוה משריתא דדוד דדיוקנא ממש דלעילא הוה ובההוא שעתא דהוה פגם במשריתא דא הוה פגימו במשריתא אחרא. ועל דא אמר דוד (תהלים נא:6) לך לבדך חטאתי, לבדך ולא לאחרא, דא הוה ההוא חובא דחב לגביה ודא הוה בדבר אוריה ודא הוה בחרב בני עמון.

כתיב (ד"ה ב טז:9) עיני יי משוטטות בכל הארץ, וכתיב (זכריה ד:10) עיני יי משוטטים בכל הארץ, אלין דכורין ואלין נוקבין והא ידיען אינון. דוד אמר (תהלים נא:6) והרע בעיניך עשיתי. בעיניך, לפני עיניך מבעי ליה. אלא מאי בעיניך, אמר דוד בההוא אתר דחבנא בעיניך הוה דהוינא ידע דהא עיניך הוה זמינאן וקיימאן קמאי ולא חשיבנא לון, הרי חובא דחבנא ועבדנא באן אתר הוה, בעיניך.

[p. 124] למען תצדק בדברך תזכה בשפטך, ולא יהא לי פתחון פה למימר קמך. ת"ח כל אומן כד מליל באומנותיה מליל. דוד בדיחא דמלכא הוה ואע"ג דהוה בצערא כיון דהוה קמי מלכא תב לבדיחותיה בגין לבדחא למלכא. אמר מאריה דעלמא אנא אמינא (שם כו:2) בחנני ונסני, ואת אמרת דלא איכול לקיימא בנסיונך. הא חבנא למען תצדק בדברך ויהא מילך קשוט

דאלמלא לא חבנא יהא מלה דילי קשוט והא מילך בריקניא, השתא דחבנא בגין דלהוי מילך קשוט יהיבנא אתר לצדקא מילך, בגין כך עבידנא למען תצדק בדברך תזכה בשפטך. אהדר דוד לאומנותיה ואמר גו צעריה מלין דבדיחותא למלכא.

תנינן לאו דוד אתחזי לההוא עובדא דהא איהו אמר (שם קט: 22) ולבי חלל בקרבי, אנקיד חלל כבר הוה חלל [קז ע"ב] בקרבי הכי הוא אבל אמר דוד בלבא אית תרין [p. 125] היכלין בחד דמא ובחד רוחא, ההוא חד דמלייא דמא ביה דיורא ליצר הרע, ולבי לאו הכי דהא ריקן איהו ולא יהבית דיורא לדמא בישא לשכנא ביה יצר הרע, תרגום נבוב חליל, ודאי חלל איהו בלא דיורא בישא. וכיון דהכי הוא לא אתחזי דוד לההוא חובא דחב אלא בגין למיהב פתיחו דפימא לחייביא, ימרון דוד מלכא חב ותב בתיובתא ומחל ליה קב"ה כ"ש שאר בני נשא, ועל דא אמר (תהלים נא: 15) אלמדה פושעים דרכיך וחטאים אליך ישובו.

כתיב (שמואל ב טו: 30) ודוד עלה במעלה הזיתים עולה ובוכה וראש לו חפוי והוא הולך יחף. ראש חפוי ויחף אמאי, אלא נזוף הוה, עבד גרמיה נזוף לקבלא ענשא ועמא הוו רחיקין מניה ד' אמות. זכאה עבדא דהכי פלח למאריה ואשתמודע לחוביה לאתבא מניה בתיובתא. ת"יח יתיר הוה מה דעבד ליה שמעי בן גרא מכל עקתין דעברו עליה עד ההוא יומא ולא אתיב לקבליה מלה והכי הוה יאות ליה ובדא אתכפרו חובוי. השתא אית לאסתכלא, שמעי ת"יח הוה וחכמתא סגיאה הות ביה, אמאי נפיק לגבי דוד ועבד ליה כל מה דעבד. אלא מאתרא אחרא הוה מלה ואעיל ליה בלביה וכל דא לתועלתא דדוד דהא עובדא דעבד ליה שמעי דא גרמא ליה דתב בתיובתא שלימתא ותבר לביה בתבירו סגיא ואושיד דמעין מגו לביה קמי קב"ה ועל דא אמר [p. 126] (שם טז) כי י"י אמר לו קלל, ידע דהא מאתר אתרא נחת מלה. תרין פקודין פקיד לשלמה בריה, חד דיואב וחד דשמעי עם שאר פקודין דפקיד ליה. דיואב דכתיב (מלכים א ב: 30) וגם אתה ידעת את אשר עשה לי יואב בן צרויה, מלה סתימא הוה דאפילו שלמה לא הוה ליה למנדע אלא בגין דידעו אחרנין אתגלי לשלמה, ועל דא אמר וגם אתה, מה דלא אתחזי לך למנדע, וגם אתה ידעת.

דשמעי כתיב והנה עמך שמעי. מאי והנה עמך, זמין הוא עמך תדיר, רבו הוה ובגין כך לא אמר על יואב והנה עמך יואב, אבל דא דאשתכח עמיה תדיר אמר והנה עמך. וישלח המלך ויקרא לשמעיי ויאמר בנה לך בית בירושלם. אן הוא חכמתא דשלמה מלכא בהאי, אלא כלא בחכמתא עבד ולכל סטרין אשגח. איהו חכים הוה. מאן, שמעי, ואמר שלמה בעינא דיסגי אורייתא על ידוי ולא יפוק לבר.

[p. 127] ומלה אחרא שלמה אשגח בחכמתא דכתיב (שמואל ב טז: 5) ויצא יצא ויקלל. מאי ויצא יצא תרי זמני, ויצא ויקלל סגיא. אלא חד יציאה דנפק מבי מדרשא לגבי דוד וחד יציאה דנפק מירושלם לגבי עבדוי דמית עלוי, יציאה חדא לגבי מלכא ויציאה תניינא לגבי

עבדין, וכל דא חמא שלמה ואשגח ברוח קודשא ההוא יציאה תניינא, ועל דא אמר (מ"א ב: 36) והיה ביום צאתך, ידע דביציאה ימות.

(שמואל שם: 13) ועפר בעפר, מהו. אמר שלמה לגבי אבא בעפר הוה, לגבי שמעי במיא

דכתיב והיה ביום צאתך ועברת את נחל קדרון, עפר התם, והכא מיא. תרווייהו דן שלמה למהוי עפר ומיא כסוטה למאן דאסטין ארחא לגבי אבוי.

כתיב (מלכים א ב: 8) והוא קללני קללה נמרצת, וכתיב ואשבע לו ביי לאמר אם אמיתך

בחרב. וכי שמעי טפשא הוה, דאילו הכי אומי דלא יימא בחרב לא אבל בחנית או בגירא אין.

אלא תרין מלין הכא, חד אמר ינוקא בריה דנונא רבא ההוא [קח ע"א] דקשקשוי סלקין לרום עננין. אומאה דדוד מלכא כד הוה בעי לאומאה אפיק חרבא דיליה דתמן הוה חקיק שמא

גליפא ותמן אומי, וכך עבד לשמע [p. 128] דכתיב ואשבע לו ביי לאמר אם אמיתך. במה הוה אומאה דא, בחרב אומי.

ומלה אחרא דן שלמה, קללה אמר לגבי אבא במלין הא מלין לגביה, בשם המפורש

קטליה ולא בחרב ובגין כן עבד שלמה הכי.

השתא אית לאסתכלא ולומר דכיון דאומי ליה דוד אמאי קטליה, אתחזי דהא אומאה

דא בעלילה הוה דהא לבא ופומא לא הוה כחדא. אלא ודאי לא קטליה, והא ידיע כל שייפין

דגופא מקבלין כלא ולבא לא מקבלא אפילו כחוטא דנימא דשערא. דוד מלכא לבא הוה וקביל

מה דלא אתחזי ליה לקבלא ובגין כך (מלכים א ב: 9) וידעת את אשר תעשה כתיב. ותו דהא

אילנא גרים למהוי נטיר ונוקם כחויא.

[p. 129] כתיב (תהלים נא: 18-19) כי לא תחפוץ זבח ואתנה עולה לא תרצה, זבחי

אלהים רוח נשברה וגו'. כי לא תחפוץ זבח, וכי לא בעי קב"ה דיקרבון קמיה קרבנא והא איהו

אתקין לגבי חייביא קרבנא דיקרבון ויתכפר להו חובייהו. אלא דוד לקמיה דאלהים אמר

וקרבנא לא קרבין לשמא דאלהים אלא לשמא דיו"ד ה"א וא"ו ה"א דהא לגבי דינא קשיא

מדת הדין לא מקרבין קרבנא דכתיב (ויקרא א: 2) אדם כי יקריב מכם קרבן ליי', ליי' ולא

לשמא דאלהים, וכי תקריב קרבן מנחה ליי', זבח תודה ליי', זבח שלמים ליי'. ובגין כך כיון

דדוד מלכא לגבי דאלהים אמר אצטריך למכתב כי לא תחפוץ זבח ואתנה עולה לא תרצה, דהא

לשמא דא לא מקרבין אבל זבחי אלהים רוח נשברה, עציבו ותבירו דלבא. ובגין כך מאן דחמי

חלמא בישא עציבו אצטריך לאחזאה דהא במדת אלהים קיימא וזבח דמדת דינא עציבו

אצטריך ורוח נשברה, וההוא עציבו מסתייה לחלמא ולא שלטא דינא עלוי דהא זבח דאתחזי

למדת דינא אקריב קמיה.

לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה. מאילא תבזה, מכלל דאיכא לב דאיהו בווה. אין [p. 130] היינו לב דאיהו גאה לב בגסו רוחא היינו לב דאיהו בווה אבל לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה.

הטיבה ברצונך את ציון תבנה חומות ירושלים. הטיבה ברצונך קמ"ל, מאי הטיבה, אתחזי דהא טיבו אית בה והשתא הטיבה על ההוא טיבו. ודאי הכי הוא דהא מן יומא דקב"ה אשתדל בבנין בי מקדשא לעילא עד כען ההוא הטבה דרצון לא שרייא על ההוא בנין ועל דא לא אשתכלל דהא בשעתא דרצון דלעילא אַתעב ייטיב וידליק נהורין דההוא בנין וההוא עבידתא דאפילו מלאכין דלעילא לא ייכלון לאַסתכלא בבי מקדשא ולאן בההוא בנין וכדין כל עובדא אשתכלל.

תבנה חומות ירושלים, וכי מן יומא דאשתדל קב"ה בבנין בי מקדשא עד כען לא בנה לון, אי חומות ירושלים לא בנה בי מקדשא על אחת כמה וכמה. אלא קב"ה כל עובדוי לאו כעובדי בני נשא. בני נשא כד בנו בי מקדשא בקדמיתא עבדו שורי קרתא ולבסוף עבדו בי מקדשא, שורי קרתא בקדמיתא בגין לאגנא עליהו ולבתר בניינא דביתא. קב"ה לאו הכי אלא בני בי מקדשא בקדמיתא ולבסוף כד יחית ליה ויותיב ליה על אתריה כדין יבנה חומות ירושלים, שורין דקרתא ועל דא (תהלים נא: 20) הטיבה ברצונך את ציון בקדמיתא ולבתר תבנה [קח ע"ב] חומות ירושלים.

הכא אית רזא כל עובדין דעביד קב"ה בקדמיתא אקדים ההוא דלבר ולבתר מוחא דלגו והכא לאו הכי. ת"ח כל אינון עובדין דעביד קב"ה ואקדים ההוא דלבר מוחא אקדים במחשבה ובעובדא ההוא דלבר דהא כל קליפה מסטרא אחרא הוי ומוחא מן מוחא [p. 131] ותדיר סטרא אחרא אקדים ורבי ואגדיל ונטיר איבא, כיון דאתרבי זרקין ליה לבר (איוב כז: 17) יכין רשע וצדיק ילבש, זרקין לההוא קליפה ומברכין לצדיקא דעלמא. אבל הכא בבניינא דבי מקדשא דסטרא בישא אַתעבר מעלמא לא אצטריך דהא מוחא וקליפה דיליה הוי, אקדים מוחא דכתיב הטיבה ברצונך את ציון בקדמיתא ולבתר תבנה חומות ירושלים, ההוא חומה דלבר דאיהו קליפה דיליה הוא ממש דכתיב (זכריה ב: 9) ואני אהיה לה נאם יי חומת אש סביב, אני ולא סטרא בישא.

ישראל אינון מוחא דעלמא, ישראל סליקו במחשבה, שאר עמין דאינון קליפה אקדימו דכתיב (בראשית לו: 31) ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לפני ישראל. וזמין קב"ה לאקדמא מוחא בלא קליפה דכתיב (ירמיה ב: 3) קדש ישראל ליי ראשית תבואתה, מוחא יקדים לקליפה, ואע"ג דמוחא יקום בלא קליפה מאן הוא דיושיט ידא למיכל מניה, (שם) כל אוכליו יאשמו רעה תבא אליהם נאם יי.

[p. 132] בההוא זמנא (תהלים נא: 21) אז תחפץ זבחי צדק, בגין דהא כדין אתחבר כלא בחבורא חדא ויהא שמא דקב"ה שלים בכל תקוניה וכדין קרבנא להוי שלים ליי אלהים, דהשתא אלהים לא אתחבר לקורבנא דאלמלא אתחבר ביה כמה אלהים יסלקון אודנין לאתחברא תמן אבל בההוא זמנא (שם פו: 10) כי גדול אתה ועושה נפלאות אתה אלהים לבדך, ואין אלהים אחרא.

ובההוא זמנא כתיב (דברים לב: 39) ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי. ראו עתה, ראו כי אני אני הוא סגיא, מאיעתה. אלא דלא הוה קדם לכן וההוא זמנא ליהוי. אמר קב"ה ראו עתה מה דלא תיכלון למיחמי מקדמת דנא. כי אני אני הוא, תרי זמני אמאי. אלא לדייקא דלית תמן אלהים אלא הוא דהא כמא זמנין דאתמר אני זמנא חדא ולא יתיר והוה תמן סטרא אחרא אבל השתא אני אני הוא ואין אלהים עמדי דהא כלא אתעבר ודייקא אני אני. אני אמית ואחיה, עד השתא מיתה הות מסטרא אחרא, מכאן ולהלאה אני אמית ואחיה. מכאן דבההוא זמנא כל אינון דלא טעמו מותא מניה תהא לון מותא ויקום לון. אמאי, בגין דלא אשתאר מההוא זוהמא בעלמא כלל ויהא עלמא חדתא בעובדי ידוי דקב"ה.

[קייג ע"ב] תנינן עשרה דברים אתבריא ערב שבת וכו' הכתב והמכתב והלוחות דכתיב (שמות לב: 16) והלוחות מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא חרות על הלוחות. מאי איריא מהכא דערב שבת הוה, [p. 133] ודילמא אלף שנין לבתר או בשעתא דקיימו ישראל על טורא דסיני. אלא ודאי הכי הוא דבערב שבת הוה.

ת"י בכל עובדא דבראשית לא אתמר שם מלא אלא אלהים אלהים בכל מה דאתברי ובכלהו שם אלהים עד דכל עובדא אשתכלל בערב שבת, מדאשתכלל כל עובדא אקריי"י אלהים שמא שלים. ואע"ג דבשם אלהים אברי כלא לא אשתכלל בעשיה כל מה דאתברי עד ערב שבת, בההוא שעתא אשתכלל כלא בעשיה דכתיב (בראשית ב: 4) מלאכתו אשר עשה, מכל מלאכתו אשר עשה, וקיימא במעשה. ועל דא כתיב והלוחות מעשה אלהים, כד אשתכלל עלמא בשם אלהים במעשה ולא לבתר דכתיב יי אלהים, ובדא אשתכלל עלמא על קיומיה. ת"י בההוא שעתא דכתיב (שמות לב: 19) וישבר אותם תחת ההר צף אוקיינוס מאתריה דסליק לשטפא. חמא משה דאוקיינוס סליק לגבייהו והוה בעי לשטפא עלמא, מיד ויקח את העגל אשר עשו וישרוף אותו וגו' ויזר על פני המים. קם משה על מי אוקיינוס ואמר מיא מיא מה אתון בעאן. [p. 134] אמרו וכי אתקיים עלמא אלא באורייתא דלוחות ועל אורייתא דשקרו בה ישראל ועבדו עגלא דדהבא אנון בעאן לשטפא עלמא. מיד אמר לון משה הא כל מה דעבדו מסיר לכוון ולא די כל אינון אלפין דנפלו מנייהו. מיד ויזר על פני המים. לא הוה משתככי

מיא עד דנטל מנייהו ואשקי לון דכתיב וישק את בני ישראל, מיד אשתקע אוקיינוס באתריה. דהא בההוא מדברא לא הוו מיא דכתיב (במדבר כ: 5) לא מקום זרע וגוי ומים אין לשתות. ואי תימא באר דמרים הוה אזיל עמהון, ח"ו דתמן שדי משה דכרנא בישא דא למשתי לבתר. ותו דעד כען לא הוה להו עד דאתו למדבר מתנה דכתיב (שם כא: 18) באר חפרוה שרים וגוי ומדבר מתנה, מתמן ירתו בירא. כתיב הכא על פני המים, וכתיב התם (בראשית א: 2) על פני תהום.

[p. 135] חרות על הלוחות. מאי חרות, הכי אוקמוה חירות ממלאך המות חירות ממלכות [קיד ע"א] חירות מכלא, הכי הוא. ומאי חרות, גושפנקא דעלמא דאתי דביה הוה חירות בכל מיני חירות ואלמלא לא אתברו כל מה דאתא לעלמא לבתר לא אתא והווי ישראל בדיוקנא דמלאכין עלאין דלעילא. [p. 136] ועל דא אכריז קרא ואמר והלוחות מעשה אלהים וגוי, לא תימא דלבתר דעלמא אשתכלל ואדכר שם מלא הווי אלא בשעתא דאשתכלל בשם אלהים עד לא ייעול שבת.

המה. מאי המה, מה' ה' הווי, מתרין סטרין הווי חדא בעובדא וחדא דחירות לעילא רשים לעילא לנטרא לכלא, ועל דא המה.

והמכתב מכתב אלהים הוא, אשא אוכמא על גבי אשא חוורא. [p. 137] מכתב אלהים הוא, היינו דכתיב (במדבר יח: 23) ועבד הלוי הוא.

חרות כמא דאתמר דהא יובל קרי חירות ועביד חירות לכל עלמא. עד כאן חברייא, מכאן ולהלאה תנדעון דהא סטרא בישא לא שלא עלייכו ואנא ייבא סבא קאימנא קמייכו לאתערא מלין אלין. קמו אינון כמאן דאתער משינתיה ואשתטחו קמיה ולא הווי יכלין למללא, לבתר שעתא בכו.

פתח רבי חייא ואמר (שיר ח: 6) שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך כי עזה כמות אהבה וגוי. שימני כחותם, בשעתא דאתדבקת כנסת ישראל בבעלה איהי אמרת שימני כחותם. ארחא דחותם כיון דאדבק בההוא אתר דאתדבק שביק ביה דיוקניה, אע"ג דההוא חותם אזיל הכא או הכא ולא קיימא תמן והא אתעבר מניה כל דיוקניה שביק תמן ותמן קיימא. אוף הכי קאמרת כיון דאתדבקנא בך כל דיוקני ליהווי חקיק בך דאע"ג דאיזיל הכא או הכא תשכח דיוקני חקיק בך ותדכר לי.

[p. 138] וכחותם על זרועך, כמא דכתיב (שם ב: 6) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני, אוף הכי תהא דיוקני חקיק תמן ובכך אהא בך מתדבקא לעלמין ולא אתנשיא מינד. כי עזה כמות אהבה, תקיפא בתוקפא תקיף כההוא אתר דשריא ביה מותא. אהבה, ההוא אתר דאקרי אהבת עולם.

קשה כשאול קנאה, אוף הכי דהא אלין שמהן מההוא סטרא אינון.
רשפיה רשפי אש. מאן אינון רשפינ, אלין אינון אבנין ומרגלן טבאן דאתילידו מההוא
אש. שלהבת יה, מההוא שלהובא דנפקא מעלמא עלאה ואתאחדא בכנסת ישראל למהוי כלא
חד יחודא.

ואנן הא אהבה ורשפין דשלהובא דלבא אבתרד, יהא רעוא קמי קב"ה דדיוקנא דילן
תהא חקיקא בלבד כמא דדיוקנא דילך חקיקא בלבן. נשק לון ובריך לון ואזלו.
כד מטו לרבי שמעון וסחו ליה כל מה דאירע לון חדי ותווה, אמר זכאין אתון דזכיתון
לכל האי ומה הויתון בהדי אריא עלאה גיבר תקיף דלא הוו כמה גיברין לגביה כלום ולא
ידעתון לאשתמודעא ליה מיד, תווהנא [p. 139] היך אשתזבתון מעונשא דיליה אלא קב"ה
בעא לשזבא לכון. קרא עליהו (משלי ד: 12) וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום,
(שם: 18) בלכתך לא יצר צעדך ואם תרוץ לא תכשל, (ישעיה ס: 21) ועמד כלם צדיקים לעולם
ירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר.

פרשת ואלה המשפטים [המשך]

[קכא ע"א] [p. 140] ואנשי קדש תהיון לי ובשר בשדה טרפה לא תאכלו. רבי יהודה פתח (איוב כח: 20) והחכמה מאין תבוא ואי זה מקום בינה. זכאין אינון ישראל דקבי"ה בעי ליקרא לון יתיר על כל שאר בני עלמא. בקדמיתא אמר לון (שמות יט: 6) ואתם תהיו לי ממלכת כהנים, לא אעדי רחימותא סגיא מנהון עד דקרא לון וגוי קדוש דאיהו יתיר, לא אעדי רחימותא מנייהו עד דקרא לון (דברים יד: 2) כי עם קדוש אתה, לא אעדי רחימותא מנייהו עד דקרא לון (שמות כב: 30) ואנשי קדש דאיהו יתיר מכלא.

[p. 141] [קכא ע"ב] כתיב והחכמה מאין תבוא. אורייתא מחכמה נפקת מאתר דאקרי קדש והחכמה נפקת מאתר דאקרי קדש קדשים. ר' יצחק אמר וכן יובלא אתקרי קדש דכתיב (ויקרא כה: 12) יובל היא קדש תהיה לכם, וישראל כלילן מנייהו הה"ד ואנשי קדש תהיון לי. בקדמיתא קדוש והשתא קדש, מאי בין האי להאי.

א"ר יוסי דא לעילא לעילא ודא לאו הכי דכתיב (ישעיה ד: 12) והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו, בהאי אתר אתקרי [קכא ע"ב] קדוש ולעילא לעילא קדש.

רבי אבא הוה אזיל בארחה והווי ר' יוסי ור' חייא אזלי עמיה. אמר ר' חייא הא דתנינן ואנשי קדש תהיון לי מנלן.

[p. 142] [קכא ע"ג] אמר הא ר' יוסי וכלהו חברייא שפיר קאמרו והכי הוא. מנלן, דכתיב (ירמיה ב: 3) קדש ישראל ליי ראשית תבואתה, קדש ישראל ודאי. ראשית, חכמה אקרי ראשית דכתיב (תהלים קיא: 10) ראשית חכמה יראת יי. ומשום דישראל אקרון קדש בשלימו דכלא כתיב (שמות כב: 30) ובשר בשדה טרפה לא תאכלו, דהא ישראל דאינון שלמין על כלא לא ינקין מסטרא דדינא קשיא.

לכלב תשליכון אותו, לכלב ודאי דהוא דינא תקיפא על כלא. כיון דדינא תקיפא שריא עלוי ואטיל זוהמא ביה אסיר להו לאינון דאקרון קדש אלא לכלב תשליכון אותו ודאי דהוא דינא חציפא דינא תקיפא יתיר מכלא דכתיב (ישעיה נו: 11) והכלבים עזי נפש. תי"ח כד אדכר נבלה באורייתא כתיב בישראל קדוש ולא קדש. הכא כתיב ואנשי קדש תהיון לי ובשר בשדה טרפה לא תאכלו, והתם בנבלה כתיב (דברים יד: 21) לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה וגוי כי עם קדוש אתה, קדוש ולא קדש דהא נבלה מסטרהו דישראל אתעביד דלא פסיל האי אלא ישראל וסגיאין גוויין אית בה בנבלה כמא דאוקימנא.

[p. 143] אמר ר' שמעון כתיב הכא ואנשי קדש תהיון לי, וכתיב התם כי עם קדוש אתה ליי' אלהיך. ליי' אלהיך, לי מבעי ליה. אלא התם לעילא לעילא, והכא שכינתא, וכתיב (ישעיה ד: 3) והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו ולא קדש, בכאן קדוש לעילא קדש. כתיב קדש ישראל ליי' ראשית תבואתה בה"א כמא דאוקימנא ועל כן ואנשי קדש תהיון לי ודאי.

רבי יצחק הוה יתיב קמיה דר' שמעון, א"ל הא כתיב קדש ישראל ליי' וגו', סופיה דקרא כל אכליו יאשמו מאי קא מיירי.

א"ל ר' שמעון שפיר קא אמרת, כל אכליו [p. 144] יאשמו היינו דכתיב (ויקרא כב: 10) ואיש כי יאכל קדש בשגגה, וכתיב וכל זר לא יאכל קדש, ומשום דישראל אקרין קדש כתיב כל אכליו יאשמו.

אתא ר' יצחק ונשק ידוי, אמר אי לא יתיבנא הכא אלא למשמע מלה דא דיי.

א"ל רבי הא תנין דקדש יתיר לעילא מן קדוש. אי הכי הא כתיב (ישעיה ו: 3) קדוש

קדוש קדוש יי צבאות ודא שלימו דכלא.

א"ל ת"ח כד מתחברין כחדא כלהו אתעבידו חד ביתא והאי ביתא אקרי קדש כללא דכלהו קדוש ובגיני כך קדש הוא כללא דכלא אתכלל ביה, וישראל כד אתכלל בהו מהימנותא שלימתא אקרין קדש כללא דכלא דכתיב קדש ישראל ליי', ובגיני כך ואנשי קדש תהיון לי וגו'.

לגיון אחד שאל לר' אבא א"ל לא כתיב ובשר בשדה טרפה לא תאכלו, אי הכי מאי

דכתיב [p. 145] (תהלים קיא: 5) טרף נתן ליראיו, טרף נתן לכלבים מבעי ליה, אמאי נתן ליראיו.

א"ל דיקא מי כתיב טרפה נתן ליראיו, טרף כתיב. ואי תימא טרף כטרפה, נתן ליראיו

ודאי דמלה דא לא יהביה לאזדהרא ביה אלא לאינון דחלי שמיה ודחלין ליה, בגי"כ האי מלה

לא יהביה לכו דהא ידע דאתון לא דחלין ליה ולא נטרין פקודוי, ובגין דהאי מלה חומרא

דאורייתא ובעי לאזדהרא ביה נתן ליראיו ודאי ולא לאוחרי וכל חומרי אורייתא לא יהיב לון

קב"ה אלא לאינון דחלי חטאה לאינון דחלי פקודוי ולא לכו.

תאני ר' אלעזר כתיב ואנשי קדש. מהו ואנשי ולבתר קדש, אלא ואנשי קדש ודאי דתנין

לא נפקו ישראל לחירו אלא מסטרא דיובלא. בתר דנפקו לחירו נקיט לון האי יובלא בגדפוי

ואקרין גוברין דיליה בנוי דיליה, וכתיב ביה ביובלא (ויקרא כה: 12) יובל היא קדש תהיה לכם,

קדש ודאי לכם ודאי, ובגיני כך ואנשי קדש, אנשי קדש ממש גוברין דילי ממש. וקב"ה אמר דא

[קכב ע"א] ועל דא זכו ישראל לאתקרי אחים לקב"ה דכתיב (תהלים קכב: 8) למען אחי [p. 146] ורעי אדברה נא שלום בך. לבתר אקרון קדש ממש דכתיב (ירמיה ב: 3) קדש ליי, קדש ולא אנשי קדש, בגיני כך כל אכליו יאשמו, וכתיב (ויקרא כב: 10) וכל זר לא יאכל קדש, (שם: 14) ואיש כי יאכל קדש בשגגה.

תאנא ישראל אקרון קדש ובגין דאינון קדש אסיר ליה לאינש למקרי לחבריה בשמא דגנאי ולא לחנכא שמא לחבריה וענשיה סגי, כל שכן במלין אותרנן. תאנא כתיב (תהלים לד: 14) נצור לשונך מרע וגו'. מהו מרע, דבגין לישנא בישא מרעין נחתין לעלמא.

אמר ר' יוסי כל מאן דקארי לחבריה במה דלית ביה וגני ליה אתפס במה דלית ביה דאמר ר' חייא אמר ר' חזקיה כל מאן דקארי לחבריה רשע נחתין ליה לגיהנם ונחתין ליה לעלעוי בר אינון חציפין דאורייתא דשרי ליה לאינש למקרי להו רשע. [p. 147] ההוא גברא דלייט לחבריה, אעבר ר' ייסא אמר ליה כרשע עבדת. אתייה לקמיה דר' יהודה, א"ל רשע לא אמינא ליה אלא כרשע דאחזי מלוי כרשע ולא אמינא דאיהו רשע. אתא ר' יהודה ושאל עובדא קמיה דרבי אלעזר, אמר ליה ודאי לא אתחייב. מנא לן, דכתיב (איכה ב: 5) היה יי כאויב, כאויב ולא אויב, דאי לאו הכי לא אשתייר משנאיהו דישראל גזעין בעלמא. כגוונא דא (שם א: 1) היתה כאלמנה, ולא אלמנה, כאלמנה דאזיל בעלה לעברא דימא ומחכאת ליה.

אמר ר' חייא ומהכא משמע דהוא עקרא דכלא דכתיב (יחזקאל א: 26) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם, כמראה אדם, ולא מראה אדם. א"ר יצחק כתיב (שיר ב: 3) כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים, כתפוח ולא תפוח, כתפוח דמתפרשא בגונוי ובגוונין אתאחדא מלה.

[p. 148] אמר רבי יהודה אלו לא אתינא הכא אלא למשמע מלין אלן דיי. תאנא כתיב (זכריה יב: 8) והיה הנכשל בהם כדוד, כדוד ולא דוד, כדוד דאמר (ד"ה א כב: 14) ובעניי הכינותי לבית אלהי וגו', וכתיב (תהלים פו: 1) כי עני ואביון אני, והוא מלכא על מלכין הוה והוה קרי לגרמיה הכי.

אמר רבי אבא זכאין אינון ישראל דקב"ה לא קרא לון כקדש אלא קדש ממש דכתיב קדש ישראל ליי, ובגין כך כל אכליו יאשמו וגו'.

תאנא אמר ר' יוסי מאי קא חמא קב"ה למיהב דינין לישראל בתר עשר אמירן. אלא הכי תנינן מסטרא דגבורה אתיהב אורייתא לישראל, בגיני כך בעא למיתן שלמא בינייהו בגין

דאורייתא תהא נטירא מכל סטרוי דאמר רבי אבא אמר רבי יצחק לית עלמא מתקיימא אלא על דינא דאלמלא דינא לא מתקיימא ובגיני כך עלמא בדינא אתברי.

[p. 149] תאנא כתיב (ירמיה כא: 12) דינו לבקר משפט. וכי לבקר ולא בכל יומא. אמר ר' אבא לא אלא לבקר עד לא אכלין דיינין ולא ישתון דכל מאן דדאן דינא בתר דאכל ושתי לאו דינא דקשוט הוא דכתיב (ויקרא יט: 26) לא תאכלו על הדם. מאיעל הדם, אזהרה לדייני דלא ייכלון עד דדייני דינא דכל מאן דדאן דינא בתר דאכל ושתי כאלו אתחייב דמא דחבריה לאחרא דהא דמיה ממש יהיב לאחרא. האי בממונא כל שכן בדיני נפשאן.

[p. 150] תאנא אמר ר' יהודה מאן דמשקר בדינא משקר בתקוני מלכא. מאן תקוני מלכא, אינון דאתמר דכתיב (ירמיה ט: 23) עושה חסד משפט וצדקה בארץ, וכתיב כי באלה חפצתי נאם יי', וכלא האי בהאי תליא.

ר' יוסי אמר אלין אינון תקוני כרסייא דכתיב (תהלים פ"ט: 15) צדק ומשפט מכון כסאך, וכתיב (ישעיה טז: 5) והוכן בחסד [קנב ע"ב] כסא.

תניא ברזא דרזין רישא דמלכא אתתקן בחסד בגבורה. בהאי רישא תליין שערי נימין על נימין דאינון כל [p. 151] משיכותא דמתאחדן בהו עלאי ותתאי מארי דמאדין מארי דמתקלא מארי דיבבא מארי דרחמי וטעמי אורייתא ורזי אורייתא דכיאן מסאבן כלהון אקרון שערי דמלכא כלומר משיכותא דאתמשך ממלכא קדישא וכלא נחית מעתיקא סתימא קדישא. מצחא דמלכא פקידותא דחייביא כד אתפקדן בעובדייהו וכד אתגליין חיובייהו כדין אקרי מצח דמלכא כלומר גבורה אתתקף בדינוי ואתפשט בסטרוי ודא אשתני ממצחא דעתיקא קדישא דאקרי רצון.

[p. 152] עיינין דמלכא אשגחותא דכלא אשגחותא דעלאין ותתאין וכל אינון מארי אשגחותא הכי אקרון. בעיינין גוונין אתאחדן ואינון גוונין אקרון כל אינון מארי אשגחותא כל חד כפוס ארחיה וכלהו גוונין דעינא אקרון, כמא דאתחזי אשגחותא דמלכא הכי גוונין מתערין. גביני דעיינין אקרון אתר דיהבין אשגחותא לכלהו גוונין מארי אשגחותא, הני גבינין לגבי דלתתא גבינין לאשגחותא דההוא נהרא דנגיד ונפיק, אתר לאמשכא מההוא נהרא לאתסחאה בחוורא דעתיקא מחלבא דנגיד מאמא דכד גבורה מתפשטא ועיינין מתלהטין בגו סומקא נהיר עתיקא קדישא חיורא דיליה ולהטא באמא ואתמלייא מחלבא וינקא לכלא ואתסחאן כלהו עיינין בההוא חלבא דאמא דאתנגיד ונפיק תדירא הה"ד (שיר ה: 12) רוחצות בחלב, בחלב דאמא דנגיד תדירא ולא פסק.

חוטמא דמלכא תקונא דפרצופא, כד מתפשטין גבורן ומתאחדין כחדא אינון חוטמא דמלכא ואינון גבורן מחד גבורה אחידן ונפקין וכד דינין מתערין בסטרייהו לא מתבסמין אלא

בתננא דמדבחא וכדין כתיב (בראשית ח: 21) וירח יי' את ריח הניחות. שאני חוטמא דעתיקא דלא אצטריך דחוטמא דעתיקא אך אפים בכלא אקרי וההוא נהירו דחכמא סתימאה אקרי חוטמא דיליה והיינו תהלה דכתיב (ישעיה מח: 9) ותהלתי אחטם לך, ועל האי אתער דוד מלכא תהלה לדוד.

[p. 153] אודנין דמלכא, כד רעוא אשתכח ואמא ינקא ונהירו דעתיקא אתנהיר מתערין נהירו דנרי מוחי ונהירו דאבא ואמא כל אינון דאקרון מוחי דמלכא ומתלהטין כחדא וכד מתלהטין כחדא אקרון אזני יי' דהא אתקבלת צלותהון דישראל וכדין אתערותא לטב ולביש ובאתערותא דא מתערין מארי דגדפין דמטלין קלא דעלמא וכלהו הני אקרון אזני יי'. אנפוי דמלכא נהירו דאבא ואמא ואתפשטותא דלהון דנהרין וסחרין ולהטין בהאי רישא דמלכא וכדין סהדותא אתסהד במלכא מנייהו.

דקנא דמלכא יקירותא מכלא, מרישא שארי חסד עלאה וגבורה ונהירו דאבא ואמא אתפלג נהירו דאבא בתלת נהורין ואמא בתרין הא חמשא, חסד וגבורה כחד נהורא הא שיתא, לבתר אתערטר חסד ואתלהיט בתרי נהורין דאתנהיר ואינון תמנייא, וגבורה אתנהיר בחד הא תשעה, [p. 154] וכד מתחברן כלהו נהורין כחדא אקרון דקנא דמלכא וכדין כתיב (ישעיה מב: 13) יי' כגבור יצא כאיש מלחמות יעיר קנאה ירע אף יצריח על אויביו יתגבר.

שפוון דמלכא הכי תאנא כד אתלהיט נהירו דאבא נהיר בתלת נהורין. מחד נהורא נהיר חסד עלאה, מחד נהורא אתנהיר נהירו דאקרי מוחא דמלכא וחד נהורא הוה תלי עד דאתנהיר נהירו דאמא וכד אתנהיר אתנהיר בחמש נהורין. במאי אתנהיר, מחד שבילא דטמיר וגניז [קכג ע"א] דאתדבק בה אבא דכתיב (איוב כח: 7) נתיב לא ידעו עיט וגו' כמא דאתדבק דכורא בנוקבא ואתעברת ואתילדת ואפיקת חמש נהורין ומאינון חמש נהורין אתגליפו חמשין תרעין דנהורין סגיאין. חמשין אינון, מ"ט אקרון לקבליהון מ"ט פנים טהור מ"ט פנים טמא באורייתא. אשתאר חד והאי חד אתנהיר בכלא וההוא דאבא דהוה תלי כד מתחברן כחדא ומתיישבן במלכא אקרון שפוון דמלכא ובגיני כך גזר מלין דקשוט. [p. 155] ופימא בהו תלייא פתיחותא דפימא. מאי פימא, אלא דעת גניז בגופא דמלכא דאקרי פשיטותא דתפארת דכל גוונין אתאחדן ביה דכתיב (משלי כד: 4) ובדעת חדרים ימלאון, והאי דעת הוה גניז באימא ומליא כל אדרין ואכסדרין וכד אתער נהירו דביה ונפק כדין אקרי פה יי'. ושפוון דאינון תרי נהורין מאבא ומאימא בשעתא דאתערען בההוא נהירו דדעת מתחברין כחדא ומלין אתגזרו בקשוט בחכמה בתבונה ובדעת, וכדין כל מלין דקב"ה באלין אתגזרו. נהרין תלת אלין ועיילין בגו לגו ואתערטרו בחד וכד מתחברן בעטורא חד כדין אקרי (שיר ה: 16) חכו ממתקים, ואינון חיך דמלכא ואקרון מתיקן דמלכא ועל האי כתיב (תהלים לד: 9) טעמו וראו כי טוב יי'. ובהאי

חיד תליין כל אינון שליטין הורמנין דמלכא דכתיב (שם לג: 6) וברוח פיו כל צבאם. בהאי חיד שלימותא דכלא אשתכח ובגיני כך אתוון דאינון בהאי אתר שלימותא אתחזיין בהו. אחה"ע. א' נהירו דעתיקא קדישא סתימא דכל סתימון.

ח' נהירו דחכמתא דלא אשתכח ולא אתדבק דכתיב (איוב כח: 13) לא ידע אנוש ערכה

וגו'.

[p. 156] ה' נהירו דאימא דנהיר ונגיד ונפיק ומשקי לכלא וינקא לבנין עד דרני ההוא רבות ומלי לצדיק ואיהו אתקטר בנוקבא תתאה ואתברכא מניה ולא מתפרשין דא מן דא חוור מגו סומק דכתיב (שיר ד: 6) הר המור וגבעת הלבונה.

ע' נהירו דשבעין ענפין דאתזנו מהאי רוחא דנפיק מפימא כדין שבעין שמהן לקב"ה לקבלהון בארעא (בראשית מו: 27) כל הנפש לבית יעקב שבעים, דהא יעקב אילנא בארעא ואינון שבעין ענפין.

מאלין אתוון נהרין ארבע אחרנין. מא' נהיר ג' דאיהו אגר טב לצדיקייא דאקרי גמול ועל דא כתיב (ישעיה נח: 14) אז תתענג על יי'.

מח' נהיר י' דהיא חכמה, כלא אסתים בי' [p. 157] דהיא סתימא מכל סטרוי ובגין כך לא אשתכח דכתיב (איוב כח: 13) ולא תמצא בארץ החיים.

מה' נהיר כ' דהיא נהירו ומשח רבות דאתרק מאימא לההוא אתר דאקרי קרן ואקרי קרן היובל ודא מלכות דדוד ובגין כך לית משיחא דדוד אלא ברזא דכ"ף.

ק', כמא דע' שבעין כך ק' מאה דאינון שלימו והכי הוא ובגין כך בהאי חיד שלימו דכלא שלמא דכלא. כל מאן דידע רזא דא ויזדהר ביה זכאה חולקיה.

גופא דמלכא אתפשטותא דתפארת דגווינין ביה מתחברן.

דרועין דמלכא נהירו דחסד וגבורה ובגין כך ימין ושמאל.

מעוי בדעת אתתקן עייל ברישא ואתפשט לגו בגו גופא.

[p. 158] שוקין אתאחדן בתרי נהירין ואינון תרי נהירין ממש. שוקין ותריין כוליין כלהו

תליין באתר חד דתמן אתכנש כל רבות וכל משחא דגופא ומתמן שדיין כל ההוא רבות לאתר דאקרי יסוד עולם, יסוד מההוא אתר דאקרי עולם. ומאן אינון, נצח והוד ועל כך יי' צבאות שמו בריד הוא בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמין.

כל הני תקונין אתיין לאתחברא בחד עד דכל רבות נטיל כלא האי יסוד ואשדי לנוקבא

ומתברכא מניה. אימתי מתברכא [קכג ע"ב] מניה, בשעתא דאתתקנו דינין דלתתא וכד דינין

מתתקנין לתתא מתתקנין לעילא וכל תקונין דמלכא בחדוותא בשלימו דאינון שמא קדישא

והוא כלא חד, וכדין הוא שריא בגווייהו דכתיב (תהלים פב: 1) אלהים נצב בעדת אל בקרב

אלהים ישפוט. וכד דינין לא מתתקנין לתתא כביכול הכי לעילא דכל תקונין לא מתישרן הכי

דהא אימא אסתלקת מעל בנין ובנין לא ינקן דהא יסוד לא אשדי בנוקבא וכל דינין מתערין וחויא תקיפא שלטא, כביכול תקוני מלכא על דינא אסתלקו דכיון דהאי נוקבא לא מתברכא וצדיק לא נטיל וחויא תקיפא שלטא ווי לעלמא דינקא מנייהו.

[p. 159] אמר ר' אלעזר כל הני תקונין אבא גלי לון בגין דלא ייעול בכסופא לעלמא

דאתי, השתא אמאי אצטריכו לאתגלאה.

אמר ר' אבא ההוא דאנא כתבנא מבוצינא קדישא אמינא לגבי חבריא דהא אינון ידעין

מילי והאי אצטריך למנדע דכתיב (שמות י: 2) וידעתם כי אני יי', וכתיב (שם כט: 46) וידעו כי

אני יי', בגין דאתיישבן בלבן מילי. מכאן ולהלאה סתימין מילי בגוונא. זכאה חולקנא בהאי

עלמא ובעלמא דאתי דהא עד כען בוצינא קדישא אצטער בגוון.

[p. 160] ת"ח אנא חמינא בחלמאי ושאלנא קמיה יי' הא אוליפנא קמיה דמר דהיא

חכמה והכי הוא ודאי, ה' אמאי היא בינה.

אמר לי ת"ח הא כתיב (בראשית ב: 10) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. מאן הוא נהר

דיוצא מעדן, דא בינה ובגין כך ה' הוא נהר ויי' סתים בגוונה ויי' פשיט נהרא דא מכל סטרוי

ואפיקת בן תחותה דהוא וי' כגוונא דא ה', לבתר אולידת ואפיקת האי בן ושויה לקמה ובגיני כך

ה"ן דהא וי' לקמה יתיב לינקא ליה. ועל כך תנינן במתניתא דילן ה' ד' הות, מדאתחבר עמה

דכורא אתעברת מחד בן ואתקרי ה', לבתר אולידת ואפיקת ההוא בן וקאים לקמה. ועל האי

כתיב ונהר יוצא מעדן, מניה נפיק ודאי להשקות את הגן לינקא ליה.

[p. 161] הוינא אחיד ביה ונשיק ידוי. אנא בהאי עדונא אתערנא בכי וחייד והווי תלת

יומין דלא אכילנא מידי, חד מחדוותא וחד דלא זכינא למחמי ליה זמנא אחרא. ועם כל דא ביה

אתקשרנא תדירא דהא כד נהירא לי שמעתא חמינא דיוקניה דיתער קמאי. זכאין אינון

צדיקייא בעלמא דין ובעלמא דאתי וכתיב (תהלים קמ: 14) אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים

את פניך.

ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו ושם אלהים אחרים לא תזכירו לא ישמע על פיך.

ובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו. מאיתשמרו, תשמורו מבעי ליה, אלא תשמרו ודאי. מאי

אשר אמרתי אליכם, כלומר דאגזימית לכוון על מימר פולחני. תשמרו, דלא ימטי עליכון שום

ביש. תשמרו מההוא שמירה ונטורא דילי בלבד. ושם אלהים אחרים לא תזכירו, כמה

דאוקימנא.

ד"א ושם אלהים אחרים לא תזכירו, כלומר לא תסבבון דתפלון ביני עממיא בארעא

אחרא ויקיים כמא דכתיב (דברים כח: 36) ועבדת שם אלהים וגו'.

ד"אובכל אשר אמרתי אליכם תשמרו. רבי יהודה פתח (תהלים פא: 9-11) שמע עמי ואעידה בך ישראל אם תשמע לי, לא יהיה בך אל זר ולא תשתחוה לאל נכר, אנכי יי' אלהיך המעלך מארץ [p. 162] מצרים הרחב פיך ואמלאהו. הני קראי אמרן דוד ברוח קודשא ואית לאסתכלא בהו. שמע עמי ואעידה בך ישראל אם תשמע לי, בכמה אתר אזהר אורייתא לבר נש, בכמה אתר קב"ה אסהיד ביה באיניש וכלא לתועלתא דבר נש בגין דינטר פקודי אורייתא דכל מאן [קכד ע"א] דינטר ארחי דאורייתא וישתדל באורייתא כמאן דאשתדל בשמא קדישא דתנינן אורייתא כלא שמא דקב"ה ומאן דמשתדל בה כמאן דמשתדל בשמא קדישא בגין דאורייתא כלא שמא חד קדישא הוא, שמא עלאה שמא דכליל כל שמהן, ומאן דגרע את חד מינה כאילו עביד פגימותא בשמא קדישא. תאנא ושם אלהים אחרים לא תזכירו, ליתוסף על אורייתא וליגרע מינה.

רבי חייא אמר ושם אלהים אחרים, מאן דאתעסק בספרי אחרני דלא מסטרא דאורייתא. לא ישמע על פיך, דאסיך אפילו לאדכרא לון ולמילף מנייהו טעמא כל שכן על אורייתא.

רבי יהודה מתני הכי מאי טעמא כתיב ושם אלהים אחרים וסמיך ליה את חג המצות תשמר. אלא מאן דלא נטיר האי כמאן דלא נטיר מהימנותא דקב"ה. מאי טעמא, משום דביה אחידא מלה.

[p. 163] אמר רבי יצחק וכן בכל שאר זמנין וחגיין דהא כלהו אחידן בשמא קדישא, ועל כך תנינן מאי דכתיב שלש פעמים בשנה, משום דבהו תליא מהימנותא. יראה כל זכורך, אמאי כל זכורך. א"ר אלעזר כל זכורך ממש בגין דנטלין ברכתא ממבועא דנחלא. מכאן תנינן כל בר ישראל דאתגזר בעי לאתחזאה קמי מלכא קדישא בגין דנטיל ברכתא ממבועא דנחלא הה"ד (דברים טז: 17) כברכת יי' אלהיך אשר נתן לך, וכתיב אל פני האדון יי' כמאן דאוקימנא דמתמן מריקין ברכתא ונטלין ברכתא. זכאה חולקיהון דישראל מכל שאר עמין.

זמנא חדא סליקו ישראל למחג חגא ואתערבו גויים בהדייהו וההוא שתא לא אשתכח ברכתא בעלמא. אתו שאילו לרב המנונא סבא אמר להו חמיתון סימנא בקדמיתא בהאי. אמרו ליה סימנא חמינן דכד תבנא מהתם כל ארחין אסתימו ממיא ועננא וחשוכא דלא יכלין [p. 164] למהך כל אינון דסליקו לתמן. ועוד בשעתא דעאלנא לאתחזאה אפי שמיא אתחשכו. אתרגיש וחמא אמר להו ודאי או אית בינייכו ערלנין דלא אתגזרו או גויים סליקו בהדייכו דהא לא אתברכאן בההוא שעתא בר אינון ישראל דאתגזרו ובהאי את קדישא מסתכל קב"ה ובריך לון.

לשתא אחרא סליקו וסליקו אינון גויים דאתערבו בהדיהו. כד הוּו אכלין קורבנן והוּו חדאן תמו לאינון גויים דטפסאן בקוטריהו לקוטרא דאומלא. אשגחו בהו כלא מברכין ואינון לא בריכו. אתו ואמרו מלה לבי דינא אתו ושאלו לון אמרו האי דאכלתון חולקא דלכון מאן קורבנא הוה. לא הוה בידיהו, בדקו ואשכחו דאינון גויים וקטלו לון. אמרו בריך רחמנא דשזיב לעמיה דודאי לית ברכתא שריא אלא בישראל זרעא קדישא בני מהימנותא בני קשוט. והווא שתא אשתכח ברכתא בעלמא בשלימו, פתחו ואמרו (תהלים קמ: 14) אך צדיקים יודו לשמך וגו'.

[p. 165] ר' חייא אמר בזכו דישראל גזירין אתכנעו שנאיהון תחותיהון ויריתו אחסנתהון. ת"ח מה כתיב (שמות לד: 23) יראה כל זכורך, וכתיב בתריה כי אוריג גויים מפניך והרחבתי את גבולך, דקב"ה עקר דיורין מאתריהו ואתיב דיורין [p. 166] לאתריהו ובגיני כך יראה כל זכורך את פני האדון יי'.

רבי יהודה אמר האדון כמה דכתיב (ישעיה י: 33) כי הנה האדון יי' צבאות וגו' וכלא חד מעקר דיורין ואתיב דיורין.

ר' יצחק אמר אית אדון ואית אדון וכלא בחד תליא. רבי יהודה אמר אדני אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד קב"ה אקרי [קכד ע"ב] ההוא דאקרי כמה דאיהו כתיב, ומאן הוא.

רבי יוסי אמר (יחזקאל א: 1) מראות אלהים, מראת כתיב, ומהו מראת, שלימו דכלא יו"ד ה"א וא"ו ה"א. מראת למאי, אי אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד האי אקרי ככתבו והאי לא אקרי ככתבו ובגיני כך אקרי בהאי ועל כך מראת אלהים כתיב.

[p. 167] רבי יהודה אמר לזמנין עלאין אקרון בשמא דתתאין, ולזמנין תתאין אקרון בשמא דעלאין. האדון יי' בשמא עלאה הוא והא אוקמוה מלי ובגוונין סגיאין אתפרשן מלי וכלא חד. בריך רחמנא בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמין.

(שמות כג: 20) הנה אנכי שולח מלאך לפניך וגו'. רבי יצחק פתח (שיר א: 2) ישקני מנשיקות פיהו וגו'. אמרה כנסת ישראל ישקני מנשיקות פיהו. מאי טעמא ישקני, יאהבני מבעי ליה. אלא הכי תנינן מאי נשיקות, דבקותא דרוחא ברוחא דבגיני כך נשיקה בפה דהא פימא אפקותא ומקורא דרוחא הוא ועל דא נשיקין נשקין בפימא בחביבותא ודבקין רוחא ברוחא דלא מתפרשן דא מן דא. [p. 168] ועל דא מאן דנפיק נשמתייה בנשיקה מתדבק ברוחא אחרא דלא מתפרשא מניה והיינו אקרי נשיקה ועל דא אמרה כנסת ישראל ישקני מנשיקות פיהו לאדבקא רוחא ברוחא ולא אתפריש דא מן דא.

כי טובים דודיק מיין, מאי בעי הכא יין והא כתיב (ישעיה כח: 7) וגם אלה ביין שגו, וכתוב (ויקרא י: 9) יין ושכר אל תשת אתה ובניך. מאי טעמא הכא יין. רבי חייא אמר מיינה דאורייתא.

רבי חזקיה אמר דא דכתיב (תהלים קד: 15) ויין ישמח לבב אנוש, ועל דא כי טובים דודיק לחדוותא דלבא, מיין דחדי ליה יתיר מכלא.

רבי יהודה אמר כתיב (בראשית כט: 11) וישק יעקב לרחל וישא את קולו ויבך. אמאי בכה, אלא באתדבקותא דרוחא בה לא יכיל לבא למסבל ובכה. ואי תימא הא כתיב (שם לג: 4) וישקוהו ויבכו, ותנינן אמאי נקוד וישקוהו אלא דלא אתדבק ביה רוחא כלל ועל דא כתיב (משלי כז: 6) ונערתות נשיקות שונא. מאי ונערתות נשיקות שונא, אלא מאן דנשיק בחביבותא מדבק רוחיה ברוחיה בדביקותא דחביבותא, ומאן דלא נשיק בחביבותא לא בדביקותא הוא אלא ונערתות נשיקות שונא. מאי נערתות, [p. 169] גסותא דלא דביק ההוא נשיקה ברוחיה ולא אתדבק ביה כלל. ובגיני כך כתיב ישקני מנשיקות פיהו דהא דבקותא רוחא ברוחא.

תאנא כל זמנא דקב"ה אזיל בישראל כביכול אתדבק רוחא ברוחא ועל דא כתיב (דברים ד: 4) ואתם הדבקים ביי, בכל אינון גוויי דביקותא ולא מתפרשא דא מן דא. בשעתא דאתמר הנה אנכי שלח מלאך לפניך ידע משה דפרישותא הוא, אמר (שמות לג: 15) אם אין פניך הולכים אל תעלנו מזה.

רבי אבא אמר מה כתיב לעילא מן דא, (שם כג: 19) ראשית בכורי אדמתך תביא בית יי אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו. מאי קא מיירי, אלא דלא לערבא מלה תתאה בעלאה ולא ינקא סטרא דלבר מסטרא פנימאה. מה בין האי להאי, דא דלבר מסטרא דמסאבא ודא דלגו בסטרא קדישא. מאן אמו, דא כנסת ישראל דאתקרי אם. בחלב אמו, דלא יניק מהאי סטרא מאן דלא אצטריך. והכא כתיב הנה אנכי שלח מלאך לפניך, אמר משה הא [p. 170] קבילנא בטחונא מינך, ודאי אם אין פניך הולכים אל תעלנו מזה, ובמה יודע איפוא וגו'.

אמר רבי אלעזר מלה דא לא קאמר קב"ה אלא ברחימותא דישראל ולא תפייסא בהדייהו. למלכא דהוה בעי למיזל עם בריה ולא בעי לשבקא ליה. אתא בריה [קכה ע"א] ומסתפי למבעי ליה למלכא דייזיל בהדיה. אקדים מלכא ואמר הא לגיון פלן יזיל בהדך למנטר לך. לבתר אמר אסתמר לך מניה בארחה דהא לא גבר שלים הוא. אמר בריה אי הכי או אותיב הכא או את תזיל עמי ולא אתפרש מינך. קב"ה כך בקדמיתא אמר הנה אנכי שלח מלאך לפניך לשמרך בדרך, לבתר אמר השמר מפניו וגו'. ביה שעתא אמר משה אם אין פניך הולכים וגו'.

[p. 171] אתא ר' שמעון אשכח להו בהאי, אמר אלעזר ברי שפיר קאמרת אבל ת"ח באתר דא לא אמר משה מדי ולא אתיב מלה לקבליה. מאי טעמא, משום דהכא לא אשתכח

פרישותא מניה והא מלה דא אוקימנא לגבי חברייה. ואית דמתני איפכא ולא הכי פרשוה קדמאי וכד יסתכלון מלי כלא שפיר וכלא בחד מלה אמרי טעמייהו.

אימתי אתיב משה, בזמנא דאמר (שמות לג: 2) ושלחתי לפניך מלאך, וכתיב כי ילך מלאכי לפניך, סתם ולא פריש מלה. ועל דא כתיב כי אם שמוע תשמע בקולו ועשית כל אשר אדבר, אשר אדבר דוקא, וכתיב ואיבתי את אויביך וצרתי את צורריך, וכלא ביה תליא. ר' יהודה אמר אי תימא דתרווייהו מלאך ממש משה לא אתיב עלייהו דלא חמא דוכתא. אימתי [p. 172] אתיב, בזמנא דכתיב אם אין פניך הלכים וגו'.

אמר ר' שמעון כלל כלא משה לא בעא מלאכא דהא כתיב (שם לד: 9) ועתה אם נא

מצאתי חן בעיניך ילך נא יי בקרבנו.

א"ר יהודה האי דכתיב לא תבשל גדי בחלב אמו דאמר ר' אבא בחלב האם מבעי ליה, מאי אמו דאי תימא כנסת ישראל אמו דסטרא מסאבא לאו הכי דהא שמענא אמר ר' שמעון כנסת ישראל אימא קדישא בחולקיה דישראל אתאחדא דכתיב (דברים לב: 9) כי חלק יי עמו. אמר ר' שמעון שפיר קאמרת והא דרבי אבא שפיר וכלא שפיר דא בדא תליא. תא חזי אמא אתאחדא להו לעילא לסטרא דא ולסטרא דא ותרין אינון חדא לימינא וחדא לשמאלא ובגיני כך מנהון לימינא ומנהון לשמאלא וכלהו תליין בהאי אם אמא קדישא ואתאחדן בה. אימתי אתאחדן בה, בשעתא דהאי אם ינקא מסטרא אחרא ומקדשא אסתאבת וחויא תקיפא שארי לאתגלאה, כדן גדי ינקא מחלבא דאמיה ודינין מתערין. ועל דא ישראל קדמין ואתיין בכורים ובשעתא דמתיין להו בעיין למימר ולמפתח ביה בלבן דבעא בחרשוי אלין לשלטה ביעקב ובזרעא קדישא ולא אתייהבו בידיה ולא אתמסרן ישראל לסטרא דא, ועל דא כתיב ראשית בכורי אדמתך תביא בית יי אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו, ולא ינקא ההוא סטרא מחלבא דאמיה דהא לא יסתאב מקדשא ודינין לא מתערין. [p. 173] בגיני כך לא יכול ליה בשרא בחלבא כל זרעא קדישא וכל מאן דאתי מסטרא דא דלא יהבין דוכתא למאן דלא אצטריך דהא בעובדא תליא מלתא בעובדא דלתתא לאתערא לעילא. זכאין אינון ישראל מכל שאר עמין דמריהון קרי עלייהו (שם יד: 2) ובך בחר יי להיות לו לעם סגלה, וכתיב (שם: 1) כי עם קדוש אתה ליי אלהיך, וכלא חד מלה וכתיב (שם) בניס אתם ליי אלהיכם.

תא חזי בשעתא דישראל לא אתכשרו עובדייהו מה כתיב, (ישעיה ג: 12) עמי נוגשין מעולל ונשים משלו בו דינקא, והא אוקימנא מלי ברוא דספרא דשלמה מלכא והכי אשכחן ביה. [p. 174] תו אשכחאן דכל מאן דאכיל האי מיכלא דמתחבר כחדא אן בשעתא חדא או בסעודתא חדא, ארבעין יומין אתחזיא גדיא מקלסא בקלפוי לגבי אינון דלעילא וסיעתא מסאבא [קכה ע"ב] מתקרבין בהדיה וגרים לאתערא דינין בעלמא דינין דלא קדישין.

ואי אוליד בר באינון יומין אוזפין ליה נשמתא מסטרא אחרא דלא אצטריכא, וכתוב (ויקרא יא: 44) והתקדשתם [p. 175] והייתם קדושים וגו', אתי לאסתאבא מסאבין ליה ודאי, וכתיב (שם) ונטמתם במ, חסר א' מסאבותא אטימא מכלא דלית רשו לאתדכאה הכי כשאר זיני מסאבותא דמתדכיין. ותו דמסתפי מחיוון בישין דהא בעיינייהו גדיא אשתכח ויכיל לאתזקא דהא צלמא דבר נש אתעבר מניה.

רבי ייסא שרי למיכל תרנגולא בגבינה דחלבא. אמר ר' שמעון אסיר לך ולא יהיב איניש פתחא לזינין בישין, לך אמרי נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב, ודאי אסיר לך דחומר אית ביה כבעירא. ומאן דשרי מה כתיב, (עמוס ב: 12) ותשקו את הנזירים יין, [p. 176] מאן דשרי האי כמאן דשרי האי וכתוב (דברים יד: 3) לא תאכל כל תועבה, כל לאכללא כלא. תאנא במאי זכו דניאל חנניה מישאל ועזריה דאשתזיבו מאינון נסיוני, אלא בגין דלא אסתאבו במיכליהון. אמר ר' אלעזר כתיב (דניאל א: 8) וישם דניאל על לבו אשר לא יתגאל בפת בג המלך וגו', ותאנא בסתימאה דמתניתין מיכלא דההוא רשע בשרא בחלבא הוה וגבינה עם בשרא בר מיכלן אוחרי ודא סליק ליה בפתוריה בכל יומא, ודניאל דאסתמר מהאי כד רמין לגובא דאריוותא אשתלים בצלמא דמאריה ולא שני צלמיה לצלמא אחרא ועל דא דחלו אריוותא מניה ולא חבלוה. וההוא רשע בשעתא דמלכותא אתעדי מניה (דניאל ד: 20) ועם חיות ברא מדוריה אעדי צלמא דאנפוי מניה ומההוא יומא לא אתחזי צלמיה ביה צלמא דבר נש, וכל בעירא דאתי אתחזי ליה צלמא דזיניה ונוקביה והווי אתיין כלהו עליה, ובכמה זמנין הווי אכלין ליה חיות ברא בר דאתגזר האי עונשא עליה בגין דכתיב (חבקוק א: 10) והוא במלכים יתקלס, בגין כך כלא ביה אתקלסו כל ההוא זמנא.

[p. 177] תא חזי מה כתיב (דניאל א: 15) ולמקצת ימים עשרה נראה מראיהם טוב מכל הילדים האוכלים את פת בג המלך. נראה מראיהם טוב, דצלמא דמאריהון לא אעדין מנהון ומאחרני אעדין. מאן גרים האי, בגין דלא אתגעלו בגיעולי מיכליהון. זכאה חולקהון דישראל דכתיב בהו ואנשי קדש תהיון לי.

ואל משה אמר עלה אל יי. ואל משה אמר, מאן אמר, דא שכינתא. עלה אל יי, כמה דכתיב (שמות יט: 3) ומשה עלה אל האלהים. אמאי כל דא, לקיימא עמהון קיים בגין דהא אתפרעו מה דלא נפקו הכי ממצרים דאתגזרו ולא אתפרעו, והכא הא אתפרעו ועאלו בברית קיימא דכתיב (שם טו: 25) שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו, בהאי את קדישא דאתגלייא בהו, והכא אתקיים בהו על ידא דמשה גזירא דקיימא דכתיב ויקח משה את הדם ויזרק על העם וגו'.

[p. 178] א"ר יצחק מאי דכתיב (שם כד: 6) וחצי הדם זרק על המזבח, במזבח לא כתיב
אלא על המזבח דייקא.

והשתחוייתם מרחוק. מהו מרחוק, כד"א (ירמיה לא: 3) מרחוק י"י נראה לי, וכתיב
(שמות ב: 4) ותתצב אחתו מרחוק.

[p. 179] תאני ר' אבא דקיימא סיהרא בפגימותא וביה שעתא זכו ישראל יתיר בחולקא
קדישא וגזרו קיימא קדישא בקב"ה.

ואל משה אמר עלה אל י"י. מ"ט אמרה ליה שכינתא אסתליק לעילא, דהא אנא וישראל
נשתתף כחדא בשלימותא על ידך מה דלא הוה עד הכא. מה כתיב, ויקח משה חצי הדם וגו',
פלג ליה לתרין, חצי הדם זרק על העם וחצי הדם זרק [קכו ע"א] על המזבח כמה דאוקימנא,
וכתיב הנה דם הברית אשר כרת י"י עמכם.

וישם באגנות, באגנת חסר כתיב כמה דכתיב (שיר ז: 3) שררך אגן הסהר אל יחסר המזג.
ונגש משה לבדו אל י"י. זכאה חולקיה דמשה דהוא בלחודוי זכה למה דלא זכה בר נש
אחרא. ישראל זכו השתא מה דלא זכו עד ההיא שעתא, וההיא שעתא אתקיימו בקיומא עלאה
קדישא, ובההוא שעתא אתכשרו למהוי בינייהו מקדשא כד"א (שמות כה: 8) ועשו לי מקדש
ושכנתי בתוכם.

[p. 180] ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וגו'. רבי יהודה פתח
(שיר ז: 8) זאת קומתך דמתה לתמר. כמה חביבה כנסת ישראל קמי קב"ה דלא מתפרשא מניה
כהאי תמר דלא פריש דכר מן נוקבא לעלמין ולא סליק דא בלא דא, כך כנסת ישראל לא
אתפרשא מקב"ה.

תא חזי בשעתא דנדב ואביהוא חמו ושבעין סבין, מה כתיב בהו, ויראו את אלהי
ישראל, דאתגלי עלייהו שכינתא. רבי יהודה אמר רבי יוסי את דייקא, ודא הוא מרחוק. את
לאכללא די בגוה.

[p. 181] רבי יצחק אמר והא כתיב (יחזקאל י: 20) היא החיה אשר ראיתי תחת אלהי
ישראל בנהר כבר, מאן חיה דא.

א"ר יוסי אמר רבי חייא חיה זוטרת. וכי אית חיה זוטרת, אין, חיה זוטרת וחיה
עלאה וחיה זוטרא דזוטרת. ויראו את אלהי ישראל דייקא כמה דאמינא.
ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר, כחזו אבן טבא דזמין קב"ה למבני מקדשא דכתיב
(ישעיה נד: 11) ויסדתיך בספירים.

ואל אצילי בני ישראל, דא נדב ואביהוא. לא שלח ידו, דסליק לון לבתר זמנא ולא
אתענשו הכא.

[p. 182] רבי יוסי אמר מלה דא לשבחא דלהון דכתיב ויאכלו וישתו, דזנו עיניהון
מנהירו דא.

רבי יהודה אמר אכילה ודאית אכלו וזנו גרמייהו והכא אתכשרו לעילא אי לא דסטו
אורחייהו לבתר כמה דאוקימנא.

אמר רבי אלעזר ואפי' ישראל בההוא שעתא אתכשרו ואתקשר בהו שכינתא ודא קיימא
ואורייתא כלא בחד זמנא הוה, וישראל כההיא שעתא לא חמו לעלמין, ולזמנא דאתי זמין
[p. 183] קב"ה לאתגלאה על בנוי ולמחמי כלא יקרא דיליה עינא בעינא דכתיב (שם נב: 8) כי
עין בעין יראו בשוב יי ציון, וכתיב (שם מ: 5) ונגלה כבוד יי וראו כל בשר יחדו וגו'.

פרשת תרומה

[p. 184] רבי חייא פתח (תהלים קלה: 4) כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו. כמה חביבין ישראל קמי קב"ה דאתרעי בהו ובעי לאתדבקהו ולאתקשרא עמהון, ועבד להו עמא יחידאי בעלמא דכתיב (שמואל ב ז: 23) ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ, ואינון אתרעון ביה ואתקשרו ביה הה"ד כי יעקב בחר לו יה, וכתיב [קנו ע"ב] (דברים לב: 9) כי חלק יי' עמו, יהב לשאר עמין לשלטנן רברבין ממנן עליהו והוא נטיל לחולקיה לישראל.

ר' שמעון פתח (שיר ו: 10) מי זאת הנשקפה כמו שחר יפה כלבנה ברה כחמה איומה כנדגלות. מי זאת, רזא דתרין עלמין מתחברן כחדא ודא הוא עולם ועולם. מי הא אוקימנא דרגא עלאה לעילא שירותא דקיימא בשאלתא ואקרי מי כד"א (ישעיה מ: 26) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה. זאת, דרגא תתאה לתתא עלמא תתאה ותרווייהו תרין עלמין בחבורא חדא בקשורא חדא כחדא.

[p. 185] הנשקפה כמו שחר, מתחברן תרווייהו כחד. כמו שחר, כקדרותא כד בעייא לאנהרא ולבתר אתנהיר כסיהרא כד בטש בה נהירו דשמשא ולבתר כשמשא כד קיימא סיהרא בשלימו.

איומה, תקיפא לאגנא על כלא דהא כדין אית לה שלימן למעבד חילא ונטלא חילא מעלמא עלאה על ידא דיעקב שלימא דחביר לון כחדא, חביר לון כחדא לעילא וחביר לון כחדא לתתא, ומתמן נפקו תריסר שבטין קדישין כגוונא דלעילא. יעקב דהוה שלים אעיל רחימו בתרין עלמין כמא דאוקימנא, שאר בני נשא דעבדין כדין מגלין עריין לעילא ותתא, גרים [p. 186] דבבו בתרין עלמין, גרים פרודא הה"ד (ויקרא יח: 18) לצרור, דאתעבידו מארי דבבו דא לדא.

ואי תימא (בראשית ל: 1) ותקנא רחל באחותה, הכי הוא ודאי דהא עלמא תתאה כל תיאובתהא לאו איהו אלא בגין למיהוי כגוונא דעלמא עלאה ולמירת דוכתהא. בדוכתא אחרא קנאת סופרים אסגיאת חכמתא והכא קנאת סופרים בגין דאית ספר וספר ואסגיאן משיכו דחכמתא עלאה לגבייהו.

[p. 187] ועכ"ד אפי' יעקב לא אשלים לגבייהו כדקא חזי, שאר בני עלמא גרמין דבבו וגרמין פרודא ומגלין עריין דכלא עריין דלעילא ותתא וברזא דא אית עריין דאימא וברתא וכלא ברזא חדא. מי זאת אתקרון אחתן בגין דאינון באחיהו וברחימו ובחבורא דרעותא ואקרון אמא וברתא. מאן דגלי ערייתהון לית ליה חולקא בעלמא דאתי ולית ליה חולקא במהימנותא.

ת"ח כי יעקב בחר לו יה, רזא עלאה לעילא. כיון דאשתלים ואקרי ישראל כדין לסגולתו, נטיל כלא בכל סטרין ונטיל לעילא ונטיל לתתא ואשתלים בכלא.

א"ר שמעון הא תנינן דכד ברא קב"ה עלמא גליף בגליפי דרזי מהימנותא גו טהירין ברזין עלאין וגליף לעילא וגליף לתתא וכלא ברזא חדא דגלופי דשמא קדישא יהוה דשליט באתווי עילא ותתא וברזא דא אשתכללו עלמין עלמא עלאה ועלמא תתאה.

עלמא עלאה אשתכלל ברזא דאת יי נקודה קדמאה עלאה דנפקא מגו דסתים וגניז דלא ידיע ולא קיימא למנדע ולא אתיידע כלל סליקו דרזא דאין סוף, ומגו סתימו דא נהיר נהירו חד דקיק [p. 188] סתים כליל בגויה כללא דכל נהורין ובההוא נהירו סתים בטש ביה מאן דלא בטש, נהיר ביה מאן דלא נהיר וכדין אפיק חד נהירו דאיהו עדונא לאשתעשעא לאתגנוזא נהירו דקיק וסתים בגו ההוא נהירו.

וההוא נהירו דאיהו עדונא לעדונא סתים אתרקימו ואשתכללו ביה שית רשימין דלא ידיען בר לההוא נהורא דקיק כד עאל לאתגנוזא עדונא בעדונא נהירן בנהירו, והאי נהירו דנפק מגו נהירו דקיק איהו דחילא ואמתני ותקיפא יתירא ואתפשט האי ואתעביד עלמא חדא דנהיר לכל עלמין, עלמא סתימא דלא ידיע כלל ובגויה דיירין שית רבוא אלף דאינון דיירין וחילין ומשיריין עלאין. וכיון דאפיק לון ואשתכללו כחדא כדין [קכו ע"א] איהו חבורא חדא ואינון רזא דאת וי"ו דאתחבר בההוא עלמא סתימא וכדין איהו כתיב (תהלים קלה: 4) כי יעקב בחר לו יה, כד נפיק וי"ו ואשתכלל מגו י"ה. ישראל לסגולתו, שאר בני עלמא לא אתייהיב לון רשו לסלקא הכי אלא לסגולתו אתר דנטיל וכניש כלא ודא איהו דרגא לתתא ומגו דא נטלין לעילא בסתימו דרעו אבל לא באתגליא כמא דנטיל יעקב הה"ד ויקחו לי תרומה.

[p. 189] ויקחו לי תרומה. רבי יהודה פתח (שם לא: 20) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך

פעלת לחוסים בך נגד בני אדם. האי קרא הא אוקמוה ואתמר אבל רזא דא אוקמיה בוצינא קדישא גו רזין עלאין דרגא עלאה דאיהו רזא דעלמא עלאה אקרי מי, דרגא תתאה דאיהו רזא דעלמא תתאה אקרי מה, ותנינן אל תקרי מה [p. 190] אלא מאה בגין דכל דרגין עלאין באשלמותהון הכא אינון.

תו אמאי אקרי מה, אלא אע"ג דמשיכו עלאה אתמשך לא אתגליא עד דאשתלים הכא דאיהו אתר סופא דכל דרגין סופא דאמשכותא דכלא וקיימא באתגליא, אע"ג דאתגליא יתיר מכלא קיימא לשאלא מה, מה חמית מה ידעת, כד"א (דברים ד: 15) כי לא ראיתם כל תמונה, ובגין כך מה.

רב טובך, דא איהו יסודא דעלמא דאקרי רב טוב כד"א (ישעיה סג: 7) ורב טוב לבית ישראל, בגין דהאי איהו רב טוב. אור קדמאה אקרי טוב סתם והכא כלילן דכר ונוקבא כחדא.

[p. 191] אשר צפנת, דהאי אתגניז כגוונא דאור קדמאה דאתגניז ואתטמר. פעלת, דהכא איהו אומנותא דכלא אומנותא דכל עלמא אומנותא דנשמתין ורוחין. ברזא דא עביד קב"ה אומנותא דכל עלמא ורזא דא (בראשית א: 1) בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. ברזא דא אתעביד משכנא ואתבני דאיהו בדיוקנא דעלמא דלעילא ובדיוקנא דעלמא דלתתא הה"ד ויקחו לי תרומה, לי תרומה תרין דרגין דאינון חד מתחברו כחדא.

ויקחו לי תרומה. ר' שמעון ור' אלעזר ור' אבא ור' יוסי הוו יתבי יומא חד תחות אילני בבקעתא גבי ימא דגנוסר. אמר רבי שמעון כמה יאה צלא דא דחפיא עלן מגו אילני ואנן צריכין לאעטרא האי אתר במלי דאורייתא. [p. 192] פתח רבי שמעון ואמר (שיר ג: 9) אפריין עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון. האי קרא הא אוקימנא ליה ואתמר אבל אפריין דא היכלא דלתתא דאיהו כגוונא דהיכלא עלאה וקב"ה קרא ליה גנתא דעדן דאיהו נטע להנאותא וכסופא דיליה לאשתעשעא ביה גו אינון נשמתין דצדיקייא דתמן כלהו קיימין ורשימין בגויה. אינון נשמתין דלית לון גופא בהאי עלמא כלהו סלקין ומתעטרן תמן ואית לון דוכתין למחמי לאתענגא גו ענוגא עלאה דאקרי נעם יי ותמן אתמליין מכל כסופין דנהרי דאפרסמונא דכיא.

[p. 193] אפרסמון דא היכלא עלאה טמירא גניזא, אפריין דא היכלא דלתתא דלית ביה ס' עד דאסתמיך מגו היכלא עלאה, ובגין כך את ס' איהו סתים בכל סטרוי, כגוונא דא ס' סתימא. מה בין האי להאי, אלא בשעתא דסתים ואתגניז בגויה גו נקודא עלאה לעילא כדין איהי קיימא בדיוקנא דאת ס' סתים בגויה ואתגניז ביה לסלקא לעילא, ובשעתא דהדרא ויתבא רביעא על בנין לתתא לינקא לון כדין איהי קיימא בדיוקנא דאם ס' רביעא סתימא לגו ארבע סטרין דעלמא. [p. 194] ועל דא איהי [קכו ע"ב] אפרסמון ודא אפריין, ובאתר תרין אתוון ס' מ' קיימא י' ברזא דברית דאיהו זמין לנטלא כלא רזא דאינון מאה ברכאן שתין וארבעין, שתין לקבל שית סטרין דנפקין מאת ס' ארבעין לקבל ארבע סטרי עלמא וכלא אשלימו למאה, ואת י' איהי אשלים לרזא דמאה כגוונא דלעילא, ועל דא דא אפרסמון ודא אפריין.

אינון נהרי נפקין מאפרסמון דא ונשמתין עלאין דלית לון גופא בהאי עלמא ינקין מההוא נהירו דנפיק מאינון נהרי אפרסמונא דכיא ומתענגי בענוגא דא עלאה, ונשמתין דסלקין ואית לון גופא בהאי עלמא סלקין וינקין מההוא נהירו דאפריין דא יהבי ונטלי, יהבי ריחא מאינון עובדין דכשראן דמשתדלי בהו בהאי עלמא ונטלי מההוא ריחא דאשתאר ביה בגנתא כד"א (בראשית כז: 27) כריח שדה אשר ברכו יי, ריחא דאשתאר ביה בההוא חקלא וכלהו קיימי בההוא גנתא אלן מתענגי לעילא ואלין מתענגי לתתא.

[p. 195] עשה לו המלך שלמה, עשה לו לגרמיה. ואי תימא הא נשמתין דצדיקיא

משתעשען ביה ואת אמרת עשה לו, הכי הוא ודאי בגין דהאי אפריון וכל אינון נשמתין דצדיקיא כלהו קיימי לאשתעשעא קב"ה.

המלך שלמה, מלכא דשלמא דיליה ודא איהו מלכא עלאה והא אוקמוה המלך סתם דא מלכא משיחא ודא עלמא דדכורא ודא עלמא דנוקבא.

מעצי הלבנון, אינון אילנין נטיען דעקר לון קב"ה ושתיל לון באתר אחרא ואלין אקרון ארזי לבנון כד"א (תהלים קד: 16) ארזי לבנון אשר נטע, ולא אתבני האי אפריון ולא אשתכלל אלא בהו. [p. 196] מעצי הלבנון, אלן שית יומי בראשית כל יומא ויומא מסדר בהאי אפריון סדורא דאתחזי ליה.

סדורא קדמאה אתנגיד מסטרא דימינא אור קדמאה דאתגניז ואתנטיל מסטרא דימינא ועאל בהאי אפריון על ידא דיסודא חד ועביד ביה שמושא. לבתר אפיק האי אפריון חד דיוקנא כגוונא דהאי אור ודא הוא רזא דכתיב (בראשית א: 3) יהי אור ויהי אור. כיון דאמר יהי אור מהו ויהי אור, אלא דהוא אור אפיק אור אחרא דאתחזי ליה ודא איהו יומא קדמאה מאינון עצי הלבנון.

סדורא תניינא אתנגיד מסטרא דשמאלא פרישו דמיא בנגידו דאשא תקיפא ואתנטיל מסטרא דשמאלא ועאל בהאי אפריון ועביד ביה שמושא ואפריש בין מיין דבסטר ימינא ובין אינון מיין דבסטר שמאלא. לבתר אפיק ההוא אפריון חד דיוקנא כגוונא דיליה ודא איהו רזא דכתיב (שם: 7) בין המים אשר מתחת לרקיע ובין המים אשר מעל לרקיע ויהי כן, ודא איהו יומא תניינא מאינון עצי הלבנון.

סדורא תליתאה אתנגיד מסטרא דשמאלא ומסטרא דימינא חד יומא תליתאה דעביד שלמא בעלמא ומתמן אתמשיכו איבין לכלא ודא עביד שמושא בהאי אפריון ואפיק זינא [p. 197] לזיניה זינא לעובדין סגיאין זינא דאתחזי ליה כל דשאין ועשבין ואילנין בכמה חילין ואשתאר דיוקניה תמן ואפיק זינא ההוא אפריון כההוא גוונא ממש ודא איהו יומא תליתאה דאתכליל מתרין סטרין מאינון עצי הלבנון.

סדורא רביעאה אתנגיד ואנהיר נהירו דשמשא לאנהרא להאי אפריון גו חשוך דיליה ועאל ביה לאנהרא ולא עביד ביה שמושא עד יומא חמשאה דאפיק האי אפריון ההוא שמושא דנהירו דעאל ביה ביומא רביעאה ואפיק ההוא אפריון בההוא גוונא ממש דההוא נהירו והוא חד מאינון עצי הלבנון.

סדורא חמישאה אתנגיד חד משיכו דרחישו [קכח ע"א] דמיא ועביד שמושא לאפקא ההוא נהירו דסדורא דיומא רביעאה ועביד בהאי אפריון שמושא ואפיק זינן לזיניה אינון דאתחזי כההוא גוונא ממש והאי יומא שמש שמושא יתיר מכל שאר יומין ותליא כלא עד יומא

שתיתאה דאפיק האי אפריון כל מה דהוה גניז ביה דכתיב (בראשית א: 24) תוצא הארץ נפש חיה למינה וגו', ודא איהו יומא חמישאה מאינון עצי הלבנון.

סדורא שתיתאה דא איהו יומא דאתקין כל האי אפריון ולית ליה תקונא ולית ליה תוקפא בר מהאי יומא. כד אתא האי אתקן האי אפריון בכמה רוחין בכמה נשמתין בכמה עולימתן שפירן בחיזו אינון דאתחזון למיתב בהיכלא דמלכא, אוף איהו אתקן בשפירו כל [p. 198] שאר יומין דהוו בקדמיתא ואתקין לון בתיאובתא חדא ברעווא בחדווא תקונא דלעילא ותתא. כדין אתקדש האי אפריון בקדושין עלאין ואתעטר בעטרוי עד דסליק בסליקו דעטרא דנייחא ואקרי שמא עלאה שמא קדישא דאיהו שבת נייחא דכלא תיאובתא דכלא דבקווא דעילא ותתא כחדא וכדין כתיב (שיר ג: 3) אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון. אמר רבי שמעון מאן דזכי בהאי אפריון זכי בכלא זכי למיתב בנייחא דצלא דקב"ה כד"א (שם ב: 3) בצלו חמדתי וישבתי, והשתא יתיבנא בצלא דנייחא דא אית לן לאסתכלא דלא יתבינן אלא בצלא דקב"ה גו ההוא אפריון ואית לן לאתעטרא האי אתר בעטרין עלאין עד דאתערין אילני דההוא אפריון למיתי עלן בצלא אחרא.

פתח רבי שמעון ברישא ואמר ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את

תרומתי. ויקחו לי, האי מאן דבעי לאשתדלא במצוה ולאשתדלא ביה [p. 199] בקב"ה אצטריך דלא ישתדל ביה בריקנייא במגנא אלא אצטריך ליה לבר נש לאשתדלא ביה כדקא יאות כפום חיליה והא אוקימנא מלה דא בכמה אתרי, יאות למיסב בר נש ההוא אשתדלותא דקב"ה כד"א (דברים טז: 17) איש כמתנת ידו.

ואי תימא הא כתיב (ישעיה נה: 1) לכו שברו בלא כסף ובלא מחיר יין וחלב, דהאי איהו במגנא ואשתדלותא בלא כסף ואיהו אשתדלותא דקב"ה. אלא אשתדלותא דאורייתא כל מאן דבעי זכה בה, אשתדלותא דקב"ה למנדע ליה כל מאן דבעי זכה ביה בלא אגרא כלל, אבל אשתדלותא דקיימא בעובדא אסיר לנטלא ליה למגנא ובריקנייא בגין דלא זכי בההוא עובדא כלל לאמשכא עליה רוח קודשא אלא באגר שלים.

בספרא דחרשי דאוליף אשמדאי לשלמה מלכא כל מאן דבעי לאעברא מניה רוח מסאבא ולאכפייא רוחא אחרא ההוא עובדא דבעי לאשתדלא ביה בעי למקני ליה באגר שלים בכל מה דיבעון מניה בין זעיר בין רב בגין דרוח מסאבא איהו אזדמן תדיר במגנא בריקנייא ואזדבן בלא אגרא ואניס לבני נשא למשרי עלייהו ומפתי לון לדיירא עמהון בכמה פתויין בכמה ארחין סטי לון לשוואה דיוריה עמהון. [p. 200] ורוח קודשא לאו הכי אלא באגר שלים ובאשתדלותא רב וסגי ובאתקנותא דגרמיה ובאתדכאותא דמשכניה וברעותא דלביה ונפשיה, ולואי דיכיל למרווח ליה דישוי מדוריה עמיה. ועכ"ד דיהך בארמ מישר ולא יסטי לימינא

ולשמאלא ואי לאו מיד אסתלק מניה ואתרחק מניה ולא יכיל למרווח ליה כדבקדמיתא. ועל דא כתיב ויקחו לי תרומה.

מאת כל איש, מההוא דאקרי איש דיתגבר על יצריה דכל מאן דיתגבר על יצריה אקרי איש.

אשר ידבנו לבו. מאי אשר ידבנו לבו, אלא [קכח ע"ב] דיתרעי ביה קב"ה כד"א (תהלים כז: 8) לך אמר לבי, (שם עג: 26) צור לבבי, (משלי טו: 15) וטוב לב, (רות ג: 7) וייטב לבו, כלהו בקב"ה קאמר, אוף הכא אשר ידבנו לבו מניה תקחו את תרומתי, דהא תמן אשתכח ולא באתר אחרא.

ומנא ידעינן דהא קב"ה אתרעי ביה ושווי מדוריה ביה, כד חמינן דרעותא דההוא בר נש בחדווא ברעותא דלבא למרדף ולאשתדלא אבתריה בלביה ובנפשיה וברעותיה, ודאי תמן ידעינן דשריא שכינתא. כדין בעינן למקני ההוא בר נש בכסף [p. 201] שלים לאתחברא בהדיה אן למילף מניה, ועל דא קדמאי הוו אמרי קנה לך חבר, באגר שלים בעי למקני ליה בגין למזכי בשכינתא. עד הכא בעי למרדף בתר זכאה ולמקני ליה.

ההוא זכאה בעי למרדף בתר חייבא ולמקני ליה באגר שלים בגין דיעברא מניה ההוא זוהמא ואכפיא לסטרא אחרא ויעבד לנפשיה בגין דיתחשב עליה כאילו הוא ברא ליה ודא איהו שבחא דאסתלק ביה יקרא דקב"ה יתיר משבחא אחרא ואסתלקותא יתיר מכלא. מאי טעמא, בגין דאיהו גרים לאכפיא סטרא אחרא ולאסתלקא יקרא דקב"ה ועל דא כתיב באהרן (מלאכי ב: 6) ורבים השיב מעון, וכתוב (שם: 5) בריתי היתה אתו.

[p. 202] תא חזי כל מאן דאחיד בידא דחייבא ותב לגביה ואשתדל ביה למשבק ארחא בישא איהו אסתלק בתלת סלוקין מה דלא אסתלק הכי בר נש אחרא, גרים לאכפייא סטרא אחרא וגרים דיסתלק קב"ה ביקריה וגרים לקיימא כל עלמא בקיומיה דלעילא ותתא. על האי בר נש כתיב בריתי היתה אתו החיים והשלום, וזכי למחמי בנין לבנוי וזכי בהאי עלמא ובעלמא דאתי. כל מארי דינין לא יכלין למידן ליה בהאי עלמא ובעלמא דאתי, עאל בתריסר תרעי ולא איתי מאן דימחי בידיה, ועל דא כתיב (תהלים קיב: 4-2) גבור בארץ יהיה זרעו, הון ועשר בביתו וצדקתו עומדת לעד, זרח בחשך אור לישרים.

באדרא עלאה קיימין תלת סטרי גוונין ואינן להטין גו שלהובא חדא דההוא שלהובא נפקא מסטרא דדרום דאיהו ימינא, ואינן גוונין מתפרשן לתלת סטרין חד סליק לעילא וחד נחית לתתא וחד דאתחזי וגניז בשעתא דשמשא נהיר. גוונא חדא ההוא דסליק לעילא נפקא וההוא גוונא איהו גוון חוור יתיר מתחורוא אחרא ועאל בההוא שלהובא ואצטבע זעיר ולא אצטבע וקיימא ההוא גוון לעילא על רישא דההוא אדרא. בשעתא דישראל עאלין לבי כנשתא ומצלן צלותהון כד מטאן לגאל ישראל וסמכין

גאולה לתפלה כדין האי גוון אסתלק על רישא דאדרא ואתעביד ליה כתרא דקיימא וכרוזא נפיק זכאין אתון עמא קדישא דעבדי טב קמי קב"ה, ורזא דא (מלכים ב כ: 3) והטוב בעיניך עשיתי, דסמיד גאולה לתפלה בגין [p. 203] דהא בההוא שעתא דסליק ההוא גוון על רישא דהאי אדרא אתער האי צדיק לאתחברא באתר דאצטריך בחביבו ברחימו בחדווא ברעותא וכל שייפין כלהו מתחברן בתיאובתא חדא אלין באלין עלאין בתתאין ובוצינין כלהו נהרין ומתלהטין וכלהון קיימי בחבורא חדא בהאי צדיק דאקרי טוב כד"א (ישעיה ג: 10) אמרו צדיק כי טוב, ודא מחבר לכלהו בחבורא חדא. כדין כלא בלחישו עילא ותתא בנשיקין דרעותא קיימא מלה בחביבו דבי אדרא.

כיון דמטו לשים שלום כדין עביד שמושא ההוא נהר דנפיק מעדן באדרא דא וכדין בעיין כלא לנפקא מקמי מלכא ולא אצטריך בר נש ולא אחרא לאשתכחא תמן ולא למשאל שאלתין [קכט ע"א] אלא אצטריך למנפל על אנפין. מ"ט, בגין דבההוא שעתא דשמושא הוי ובעי כל בר נש למכסף מקמי מאריה [p. 204] ולחפיה אנפוי בכסופא סגי ולאכללא נפשיה בההוא שמושא דנפשין דאתכליל ההוא אדרא מעילא ומתתא בנפשין ורוחין. כדין גוון אחרא דנחית לתתא קם ונחית בשפולי דהאי אדרא וכרוז נפיק קארי ואמר עלאין ותתאין אסהידו סהדותא מאן איהו דעביד נפשאן וזכי לחייביא ההוא דעטרא דמלכותא ברישיה ההוא דאתחזי לאעלא השתא קמי מלכא ומטרוניתא דהא מלכא שאיל עליה.

כדין אזדמן תרין סהדין מאינון עיני יי דמשטטן בכל ארעא וקיימין בתר פרגודא וסהדין סהדותא הא אנן סהדין על פלוני בר פלוני, זכאה חולקיה דהא אבוי ידכר בגיניה לטב, דא איהו עביד נפשאן לתתא נפשין דחייביא דהו מסטרא אחרא. כדין אתיקר קב"ה בחדווא שלימתא. [p. 205] ביה שעתא אזדמן חד ממנא דאיהו גזברא על דיוקנין דצדיקיא ברזא דשמושא דאקרי ברזא יהודיעם בכתרא דשמושא דשמא קדישא ורמיז קב"ה וההוא ממנא אייתי דיוקניה דההוא בר נש דעביד נפשאן דחייביא וקאים ליה קמי מלכא ומטרוניתא. ואנא אסהדנא עלי שמיא וארעא דבההוא שעתא מסרין ליה לההוא דיוקנא, דהא לית לך כל צדיקא בהאי עלמא דלא חקיק דיוקניה לעילא תחות ידא דההוא ממנא, ומסרין בידיה שבעין מפתחן דכל גנזיא דמאריה בהו. כדין מלכא בריך לההוא דיוקנא בכל ברכאן דברוך לאברהם כד עביד נפשאן דחייביא וקב"ה רמיז לדי' משריין עלאין ונטלין לההוא דיוקנא ואזלין עמיה ואיהו עאל לשבעין עלמין גניזין דלא זכי בהו בר נש אחרא בר אינון גניזין לאינון דעבדי נפשיהון דחייביא. ואלמלא הו ידעי בני נשא כמה תועלתא וזכו גרמי לצדיקיא וזכאן בגינייהו הו אזלין אבתרייהו ורדפי כמאן דרדיף בתר חייין.

[p. 206] מסכנא זכי לבני נשא בכמה טבאן בכמה גניזין עלאין, לאו איהו כמאן דזכי בחייביא. מה בין האי להאי, אלא מאן דאשתדל בטר מסכנא איהו אשלים לנפשיה וגרים ליה לאתקיימא וזכי בגינייה כמה טבאן לההוא עלמא, מאן דאשתדל בטר חייביא איהו אשלים יתיר, עביד לסטרא אחרא דאלהים אחרים דאתכפיא ולא שלטא ואעבר ליה משולטניה, עביד דיסתלק קב"ה על כורסי יקריה, עביד לההוא חייבא נפשא אחרא, זכאה חולקיה. גוונא אחרא דאתחזי ולא אתחזי בשעתא דמטאן ישראל לקדושה דסידרא כדין האי גוונא דגניז נפיק בגין דהאי איהו קדושתא דקא מקדשי ישראל יתיר על מלאכי עלאי דאינון חברים בהדייהו, והאי גוונא נהיר ואתחזי בשעתא דישאל מתקדשי דהא מסיימי ישראל עד לא ישגחון מלאכין עלאין ויענישו לון לעילא ולא יהון מקטרגין עלייהו. כדין כרוזא נפיק עלאין ותתאין אציתו מאן איהו גס רוחא במלי דאורייתא, מאן איהו דכל מלוי בגין [p. 207] למגבה במלי דאורייתא. דודאי תנינן דבעי בר נש למהוי שפיל בהאי עלמא במלי דאורייתא דהא לית גבהו דאורייתא אלא בעלמא דאתי.

בקדושתא דא בעינן לאסתמרא ולאגנזא לה ביננא בגין דנתקדש גו קדושא ברישא ובסופא יתיר מאינון קדושן דאמרי בהדן מלאכי עלאי. קדושא דאנן מתקדשי בשבחא דאנן משבחן למלאכי עלאי ובגין שבחא דא שבקין לן למעאל גו תרעי עלאי ועל דא אנן אמרין קדושתא דא [קכט ע"ב] בלשון הקדש ושבקין לן ברחימו למיעל תרעין דלעילא מגו דאנן משבחין לון בסדורא דלהון, ובגין כך אנן נטלין קדושא יתיר ועאלין תרעין עלאין.

[p. 208] ואי תימא רמאותא היא, לאו הכי אלא מלאכי עלאי אינון קדישין יתיר מינו ואינון נטלי קדושתא יתיר ואלמלא דאנן נטלין ומשכין עלן קדושאן אלן לא ניכול למיהוי חברים בהדייהו ויקרא דקב"ה לא אשתלים עילא ותתא בזמנא חדא, ועל דא אנן משתדלין למהוי עמהון חברים ויסתלק יקרא דקב"ה עילא ותתא בזמנא חדא.

קדושה די בסופא איהי תרגום כמא דאוקימנא ודא אפילו יחיד יכול לומר לה אינון מלין דתרגום אבל מלין דלשון הקדש בקדושה לאו אינון אלא בעשרה בגין דלשון הקדש שכינתא מתחברא בהדיה ובכל קדושה דשכינתא אתיא לאו איהי אלא בעשרה דכתיב (ויקרא כב: 32) ונקדשתי בתוך בני ישראל, בני ישראל אינון לשון הקדש ודאי ולא שאר עמין דאית לון לישן אחרא.

ואי תימא הא קדושתא דקדיש דאיהו תרגום אמאי לאו איהו ביחיד. ת"ח [p. 209] קדושתא דא לאו איהי כשאר קדושאן דאנן משלשין, אבל קדושתא דא איהי סליק בכל סטרין לעילא ותתא ובכל סטרי מהימנותא ותבר מנעולין וגושפנקי דפרזלא וקליפין בישין לאסתלקא יקרא דקב"ה על כלא ואנן בעינן למימר לה בלישנא דסטרא אחרא ולאתבא בחילא תקיף אמן

יהא שמיה רבא מברך בגין דיתבר חילא דסטרא אחרא ויסתלק יקרא דקב"ה על כלא. וכד אתבר בקדושתא דא חילא דסטרא אחרא קב"ה אסתלק ביקריה ואדכר לבנוי ואדכר לשמיה, ובגין דקב"ה אסתלק ביקריה בקדושתא דא לאו איהו אלא בעשרה. ובלישנא דא על כרחיה דסטרא אחרא אתכפיא ואתבר חיליה ואסתלק יקרא דקב"ה ותבר מנעולין וגושפנקין ושללאן תקיפין וקליפין בישין ואדכר קב"ה לשמיה ולבנוי. זכאין אינון עמא קדישא דקב"ה יהב לון אורייתא קדישא למזכי בה לעלמא דאתי.

א"ר שמעון לחברייא זכאין אתון לעלמא דאתי וכיון דשרינן מלין דכתרא דמלכותא עלאה אימא אנא בגינייכו וקב"ה יהיב לכו אגרא [p. 210] בהווא עלמא והבל דפומייכו יסתלק לעילא כאילו אתון מתערין מלין אלין.

פתח ואמר וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחשת. האי קרא איהו לסטרא עלאה ואיהו לסטרא תתאה, איהו לסטרא עלאה בסטרא דקדושה ואיהו לסטרא תתאה בסטרא אחרא. ת"ח כד ברא קב"ה עלמא שארי למברי מסטרא דכספא דאיהו ימינא בגין דההוא כספא הוה מלעילא, ובעובדא דמשכנא דאיהו כגוונא דיליה שארי מסטרא דשמאלא ולבתר מסטרא דימינא בגין דמשכנא מסטרא דשמאלא הוה.

וזאת התרומה וגו'. כתיב (תהלים נה: 18) ערב ובקר וצהרים וגו', האי קרא אוקמוה ואתמר אבל הכא עדן עדנין הוא דצלותא דכל יומא וחברייא אתערו בהני תלת זמנין. ערב דא איהו אספקלריא דלא נהרא, ובקר דא הוא אספקלריא דנהרא, וצהרים לאו האי אתר דאקרי חשך אלא אתר דקיימא בין האי להאי, אבל זמנא דצלותא דמנחה אתר דאתקרי חשך איהו דאחיד בערב וקיימא דא עם דא. [p. 211] ומה דאתמר צהרים דאיהו תוקפא דשמשא לישנא מעליא נקט, והכי ארחא לבר נש אוכס [קל ע"א] קראן ליה חוור ולישנא מעליא נקט ולזמנין לחוור קראן ליה אוכס דכתיב (במדבר יב: 1) כי אשה כושית לקח, (עמוס ט: 7) הלא כבני כושיים אתם לי.

ערב, דא צלותא דערבית ובגין דבערב דא אתערב ביה סטרא אחרא דחשיך נהוריה ושלטא בליליא שוו ליה רשות ולית ליה זמן קבע. אמורין ופדרין מתעכלין בהאי זמנא ומכאן אתזנו כמה חבילי טהירין דנפקי ושלטי בליליא.

[p. 212] ואי תימא אי הכי הא תנינן דכל אינון מארי סטרא אחרא דרוח מסאבא לא שלטי בארעא קדישא והא מתערי לון ישראל בהאי ואסיר לאתערא לון לשריא על ארעא קדישא. אלא בליליא ההוא תננא סליק, ולא סליק כגוונא דקרנא אחרא דהוה סליק תננא בארץ מישר, והכא הוה סליק ההוא תננא לחד נוקבא דצפון דתמן כל מדורין דרוחין בישין, וכיון דההוא תננא סליק ועקים ארח לההוא סטרא כלהו הוו מתזנין ועאלין בדוכתייהו ולא הוו נפקי ושלטי בעלמא.

חד ממנא קיימא לההוא סטרא על ההוא נוקבא דצפון בכל אינון חבילי טהירין סנגיריא
שמיה ובשעתא דההוא תננא עקים ארחיה וסליק האי ממנא ושתין אלף רבוא משריין אחרנין
כלהו מתעתדן לקבלא ליה ולאתזנא מניה וקנימן בההוא נוקבא ועאלין בחד פתחא דאקרי קרי
ודא איהו רזא דכתיב (ויקרא כו: 21, 28) ואם תלכו עמי קרי והלכתי אף אני עמכם בחמת קרי,
בההוא רוגזא דנפיק מפתחא דקרי, ואלין אינון דמשטטי בליליא [p. 213] ובשעתא דנשמתי
נפקין לסלקא לאתחזאה לעילא אלן נפקין ומקטרגן לון דלא יכלין לסלקא בר אינון חסידי
קדישין דאינון בקעין רקיעין ואוירין וסלקין. ואלין חבילי טהירין נפקין ומודעי מלין כדיבין
לבני נשא ואתחזיין לון בדיוקנין אחרנין וחייכאן בהו עד דאושדי זרעא ואקרון מאריהון דקרי
בגין דאינון דנפקין מפתחא דקרי גרמי לון. ובשעתא דמתעכלי אמורין ופדרין ההוא תננא רוי
לון וזן לון, כפום יקרא דלהון הכי מזונא דידהו מה דאתחזי לון, ובהאי לא נפקי ולא משטטי
בארעא קדישא.

ערב, כד"א (שמות יב: 38) וגם ערב רב עלה אתם, דכל אינון חבילי טהירין אינון מתערבין
בשולטנו דליליא ועל דא לא שויוה חובה לצלותא דערבית דלית מאן דיכיל לאתקנא לה כיעקב
דאיהו הוה מדכי משכנא ומתקן ליה כדקא יאות.

[p. 214] ואע"ג דאיהי רשו צלותא דאיהי לאגנא עלן מגו פחד בלילות מגו פחד דכמה
סטרין פחד דגיהנם דהא בההוא שעתא טרדי לחייביא בגיהנם על חד תרין מביממא ובגין כך
מקדמי ישראל והוא רחום דאיהו בגין פחד דגיהנם, ובשבת דלא אשתכח דינא דגיהנם ולא
דינא אחרא אסיר לאתערא ליה דאתחזי דהא לית רשו בשבת לאעברא דינא מעלמא.

פחד דקטרוגא דנשמתי כד בעאן לסלקא לעילא לאתחזאה קמי מאריהון ובגין כך אן
מקדימין שומר את עמו ישראל לעד אמן. פחד דכמה מזיקין וקטרוגין דמשתכחי בליליא ואית
לון רשו לנוקא למאן דנפיק מתרע ביתיה לבר ובגין כך אן מקדימין ושומר צאתנו ובואנו.

[p. 215] ועם כל דא מגו דחילו דכל דא אן מפקדינן גופין רוחין ונשמתי למלכותא
עלאה די שולטנו דכלא בידהא. ועל דא צלותא דערבית בכל ליליא וליליא, השתא דקרבינן
ומדבחן לא אשתכחו אן עבדין כל תקונין דאן עבדין על רזא דנא.

בפלגו ליליא כד רוח צפון אתער בטש בכל אינון מדורין דרוחין בישין ותבר חד טנרא
תקיפא ועאל ושאט לעילא ותתא וכל אינון [קל ע"ב] חבילי טהירין עאלין בדוכתייהו ואתבר
חילייהו ולא שלטין, וכדין קב"ה עאל לאשתעשעא עם צדיקיא בגנתא דעדן והא אתמר.
כד אתי צפרא נהורא דשרגא דשלטא בליליא אגניז מקמי נהורא דיממא וכדין בקר
שלטא ואתעבר שולטנו זערב וכדין האי בקר איהו בקר דאור קדמא. האי בקר אשלים טיבו
לעלמין כלהו, מניה אתזנו עלאין ותתאין, האי אשקי לגנתא, האי איהו נטירו דכל עלמא.

[p. 216] הכא רזא לידעי מדין מאן דבעי למיפק לארחא יקום בנגהא וישגח באסתכלותא לפום שעתא לסטר מזרח ויחמי בחזו דאתוון דבטשי ברקיעא דא סליק ודא נחית ואלין אינון נציצו דאתוון דאתברון בהו שמיא וארעא. אי הוא ידע ברזא דאינון אתוון רזא דשמא קדישא דמ"ב אתוון וידכר לון כדקא חזי ברעותא דלבא יחמי גו נהירו דנגהא דרקיעא שית יודי"ן תלת לסטר ימינא ותלת לסטר שמאלא, ותלת ווי"ן דסלקין ונחתין ונצצי ברקיעא ואינון אתוון דברכת כהנים, וכדין יצלי צלותיה ויפוק לארחא ודאי שכנתא אקדימת עמיה זכאה חולקיה.

[p. 217] כד אתי האי בקר עמודא חד נעיץ בסטר דרום גו מתיחו דרקיעא דעל גבי גנתא בר ההוא עמודא דאיהו נעיץ באמצעו דגנתא ועמודא דא איהו נהיר בנהירו דתלת גוונין מרקמא דארגוונא. בההוא עמודא קיימא ענפא חדא, בההוא ענפא אתעתדו תלת צפרין מתערין צפצופא לשבחא.

פתח חד ואמר (תהלים קיג: 1) הללויה הללו עבדי יי הללו את שם יי, פתח תניינא ואמר יהי שם יי מבורך מעתה ועד עולם, פתח תליתאה ואמר ממזרח שמש עד מבוא מהולל שם יי. כדין כרוזא קדים וקרי אתערו קדישי עליונין אינון דמשבחן למאריהון אתתקנו בשבחא דיממא. כדין אתפרשון יממא מן ליליא, זכאה חולקיה מאן דקם מגו תושבחתא דאורייתא דלעי בליליא. בההוא זמנא צלותא דצפרא.

כתיב (ישעיה כא: 12) אמר שומר אתא בקר וגם לילה אם תבעיון בעיו שובו אתיו. האי קרא אוקמוה ליה על גלותא דישראל דיתבי גו בני שעיר וישראל אמרי [p. 218] לקב"ה שומר מה מלילה, מה תהא עלן מן גלותא דדמי לחשוכא דליליא. מה כתיב, אמר שומר, דא קב"ה. אתא בקר, כבר נהירנא לכו ואפיקנא לכו לפולחני בגין דתזכון לחיי עלמא. שבקתון אורייתא וגם לילה, אעילנא לכו בגלותא כמלקדמין.

אם תבעיון בעיו, כד"א (שם לד: 16) דרשו מעל ספר יי וקראו, ותמן תשכחון במה תליא גלותא דלכון וגאולה וכד תתבעון בה היא תימא ותכריז קמייכו שובו אתיו, שובו בתשובה שלימתא ומיד אתיו ואתקריבו לגבאי.

וברזא דהאי קרא כתיב משא דומה. בשית ארחין דנבואה אתמר לנביאי, בחזון במחזה בחזות ובחזיון בדבר במשא, וכלהו חמשא כלהו כמאן דחמי בתר כותלא ההוא נהירו דנהורא ומנהון כמאן דחמי נהורא דשמשא מגו עששיתא אבל משא הוי כד מטא האי נהורא בטורח סגיא ואתטרח מלה עלוי דלא יכיל לאתגלייא ליה כד"א (במדבר יא: 11) לשום את משא כל העם הזה עלי, ובגין כך משא. והכא משא דומה, טורח סגיא דלא יכיל לאתגלייא ואיהו נבואה בלחישו וקיימא בלחישו.

[p. 219] אלי קורא משעיר, הכא לא אתגלייא מאן אמר אלי קורא משעיר, אי קבייה אי נביאה מהימנא, אבל נבואה דא ודאי קיימא בלחישו גו רזא דמהימנותא עלאה ומגו רזא סתימאה נביאה מהימנא אמר דליה הוה קרי קלא דרזא דמהימנותא ואמר אלי קורא משעיר [קלא ע"א] כד"א (דברים לג:2) וזרח משעיר למן, בגין דרזא דמהימנותא הכי איהו דרגין מגו דרגין אלין פנימאין מאלין קליפה גו קליפה ומוחא גו מוחא והא אוקימנא דכתיב (יחזקאל א:4-5) והנה רוח סערה באה מן הצפון הא דרגא חד, ענן גדול הא דרגא אחרא, ואש מתלקחת הא דרגא תליתאה, ונוגה לו סביב הא דרגא רביעאה, ולבותר ומתוכה כעין החשמל, ולבותר ומתוכה דמות ארבע חיות, דרגין גו דרגין.

[p. 220] אוף הכא כד אתגלייא קבייה לא אתגלייא אלא מגו דרגין אלין. מסיני בא, דרגא דהוה טמירא יתיר ולבותר אצטריך לאתגלייא ואמר וזרח משעיר, הא דרגא אחרא דאיהו באתגלייא יתיר קליפה דשריא על גבי מוחא ולבותר הופיע מהר פארן, הא דרגא אחרא ולבותר ואתא מרבבות קדש, דא שבחא דכלא דאע"ג דאתגלייא מכל אלין דרגין מההוא אתר דהוא עקרא דכלא שרי לאתגלאה מניה. מאן אתר איהו, מרבבות קדש איהו אינון דרגין עלאין לעילא לעילא.

אוף הכא אלי קורא משעיר, מההוא דרגא דקאמרן דאתדבק לעילא. שומר מה מלילה שומר מה מליל, שומר דא מטטרון שומר ישראל וכתוב (משלי כז:18) ושומר אדוניו יכובד, ודא דשלטא בליליא.

לילה ליל, מה בין האי להאי. אלא כלא חד אבל בחולקא דא שלטא סטרא אחרא ובחולקא דא לא שלטא כלל. ליל אצטריך לנטורא דכתיב (שמות יב:42) ליל שמורים הוא, ועל דא חסר ה' ודא איהו כד עאל ליליא עד דאתפלג. מפלגו ליליא ולהלאה שלטא לילה בה' דכתיב (שם:29) ויהי בחצי הלילה, הוא הלילה הזה, (תהלים קלט:12) ולילה כיום יאיר. [p. 221]

ובגין כך שומר מה מלילה שומר מה מליל.

אמר שומר, אשכחנא בספרא דאדם מה בין ויאמר ואמר, ויאמר לעילא ואמר לתתא. ואל משה אמר, מאן אמר, אמר שומר דא מטטרון. אתא בקר, דא צלותא דשחרית דאיהו שלטנו דיממא ההוא דשליט על ליליא. ואי תימא דאיהו אתי בלחודוי ואתפרש דכר מנוקבא הא כתיב וגם לילה, תרוייהו כחדא ולא מתפרשאן דא מן דא לעלמין. וקלא דא קרי במלין אלין אתא בקר וגם לילה, תרוייהו זמינין לגבייכו.

[p. 222] מכאן ולהלאה אם תבעיון בעיי, אם תבעון בעותכון בצלו קמי מלכא קדישא, בעיי, צלו ובעו בעותכון ותובו לגבי מאריכון.

אתני, כמאן דזמין לקבלא לבנוי ולרחמא עליהו. אוף הכי קב"ה בקר וגם לילה קרא
ואמר אתני. זכאה עמא קדישא דמאריהון בעי לון וקרי לון לקרבא לון לגביה.

כדין עמא קדישא בעאן לאתחברא בבי כנישתא וכל מאן דאקדים בקדמיתא אתחבר
בשכינתא בחבורא חדא. תא חזי ההוא קדמאה דאשתכח בבי כנישתא זכאה חולקיה דאיהו
קיימא בדרגא דצדיק בהדי שכינתא ודא איהו רזא (משלי ח: 17) ומשחרי ימצאנני, דא סליק
בסליקו עלאה.

ואי תימא הא תנין בשעתא דקב"ה אתי לבי כנישתא ולא אשכח תמן עשרה מיד כועס,
ואת אמרת ההוא חד דאקדים אתחבר בשכינתא וקיימא בדרגא דצדיק. אלא למלכא דשדר
לכל בני מתא דישתכחון עמיה ביום פלן בדוך פלן, עד דהוו מזמני גרמייהו אינון בני מתא
אקדים חד ואתא לההוא אתר. בין כך ובין כך [p. 223] אתא מלכא אשכח לההוא בר נש
דאקדים תמן אמר ליה פלן בני מתא אן אינון. אמר ליה מארי אנא אקדימנא מנייהו והא אינון
אתאן אבתראי לפקודא דמלכא. כדין טב בעיני מלכא ויתיב תמן בהדיה ואשתעי עמיה
ואתעביד רחימא דמלכא. בין כך [קלא ע"ב] ובין כך אתו כל עמא ואתפייס מלכא עמהון ושדר
לון לשלם. אבל אי בני מתא לא אתיין וחד לא אקדים לאשתעי קמי מלכא לאחזאה בגינייהו
דהא כלהו אתיין מיד כעיס ורגיז מלכא.

אוף הכא כיון דחד אקדים ואשתכח בבי כנישתא ושכינתא אתיא ואשכח ליה כדין
אתחשיב כאלו כלהו אשתכחו תמן דהא דא אוריך לון תמן, מיד אתחברת עמיה שכינתא ויתבי
בזווגא חד ואשתמודע בהדיה ואותיב ליה בדרגא דצדיק. ואי חד לא אקדים ולא אשתכח תמן
מה כתיב, (ישעיה נ: 2) מדוע באתי ואין איש, ואין עשרה לא כתיב אלא ואין איש, איש
לאתחברא בהדאי למהוי גבאי כד"א איש האלהים, למהוי בדרגא דצדיק.

ולא עוד אלא דאשתמודע בהדיה ושאל עלוי אי יומא חד לא אתי כמא דאוקימנא
דכתיב (שם: 10) מי בכס ירא יי שומע בקול עבדו. והא אתערנא בהאי על מה דכתיב אלי קורא
משעיר דהא דרגא בתר דרגא גו דרגא, ההוא שומר קורא בחילא בכל יומא ויומא ודא איהו
שומע בקול עבדו, עבדו דא מטטרוון. ובגין כך זכאה איהו מאן דאקדים לבי כנישתא לסלקא
בההוא דרגא עלאה דקאמרן.

[p. 224] כד אתי צפרא וצבורא אשתכחו בבי כנישתא בעאן לאשתכחא בשירין
ותושבחן והא אוקימנא דסדורא איהו לאתערא רחימו דלעילא ותתא לאתקנא תקונון
ולאתערא חדווא דהא בגין כך ליואי באינון שירין ותושבחן לאתערא רחימו וחדווא לעילא.
ומאן דאשתעי בבי כנישתא ווי ליה דאחזי פרודא, ווי ליה דגרע מהימנותא, ווי ליה
דלית ליה חולקא באלהא דישראל דאחזי דהא לית אלהא ולא אשתכח תמן ולית ליה חולקא
ביה ואנהיג קלנא בתקונא עלאה דלעילא. דהא בשעתא דישראל מסדרי בבי כנישתא סדורא

דשירין ותושבחן וסדורא דצלותא כדין מתכנשי תלת משריין דמלאכי עלאי. משריין חדא אינון מלאכין קדישין דקא משבחן לקב"ה ביממא בגין דאית אחרנין דקא משבחן לקב"ה בליליא ואחרנין אינון דקא משבחן ליה ואמרין שירין ותושבחן בהדיהו דישראל ביממא. משריין תניינא אינון מלאכין קדישין דמשתכחי בכל קדושה וקדושה דישראל מקדשי לתתא ובשולטנ דלהון כל אינון דמתערין בכל אינון רקיעין בהווא צלותא דישראל. משריין תליתאה אינון עולימתן עלאין דקא מתתקני עם מטרוניתא ומתקני לה לאעלא לה קמי מלכא ואלין אינון משריין עלאין על כלהו.

וכל אינון מתתקני בסדורא דישראל דמתקני לתתא באינון שירין ותושבחן ובהווא צלותא דקא מצלי ישראל. כיון [p. 225] דאלין תלת משריין מזדמני כדין ישראל פתחי וזמרי קמי מאריהון ואינון משריין חדא די ממנא לשבחא למאריהון ביממא אזדמנ עלייהו וזמרי עמהון כחדא באינון שבחי דדוד מלכא והא אוקימנא מלי.

בהווא זמנא דמסיימי ישראל שבחי דאינון תושבחן דדוד כדין תושבחתא דשירתא דימא כמא דאוקימנא. ואי תימא האי תושבחתא אמאי איהי בתקונא בתרייתא בתר שבחי דדוד והא תורה שבכתב אקדימת לתורה שבעל פה ואקדימת לנביאים ואקדימת לכתובים וכמא דאקדימת הכי אצטריך לאקדמא. אלא מגו דכנסת ישראל לא אתתקנת אלא מתורה שבכתב הכי אצטריך לומר בשירותא דתקונהא, והאי תושבחתא מעליא מכל שאר תושבחן דעלמא ואיהי לא אתתקנת מכלהו כמא דאתתקנת [קלב ע"א] מתושבחתא דא, ובגין כן איהי סמוך לצלותא דמיושב כמא דאוקימנא.

בה שעתא כד שירתא דימא אתמר מתעטרא כנסת ישראל בהווא כתרא דזמין קב"ה לאעטרא למלכא משיחא וההוא כתרא גליפא מחקקא בשמהן קדישין כמא דאתעטר ההוא יומא דאעברו ישראל ית ימא ואטבע קב"ה לכל משריין דפרעה ופרשוהי. בגין כן בעי בר נש לשוואה רעותיה בהאי שירתא וכל מאן דזכי לה בהאי עלמא זכי למחמי למלכא משיחא בתקוני ההוא כתרא ובחגירו זייניה וזכי לשבחא האי שירתא תמן והא אוקימנא מלי.

[p. 226] כיון דמטי בר נש לישתבח נטיל קב"ה ההוא כתרא ושוי ליה קמיה וכנסת ישראל שריאת לאתתקנא למיתי לקמי מלכא עלאה, ואצטריך לאכללא לה בתליסר מכילן עלאי דמנהון אתברכת ואינון תליסר בוסמין עלאין כד"א (שיר ד: 14) נרד וכרכום קנה וקנמון וגו', והכא אינון שיר ושבחה הלל וזמרה עוז וממשלה נצח גדולה וגבורה תהלה ותפארת קדושה, הא תריסר ולבתר לחברא לה בהדיהו ולומר ומלכות בגין דאיהי מתברכא מנייהו. ועל דא איצטריך בשעתא דאתכלילת בינייהו לשוואה רעותא ולבא להאי ולא לישתעי כלל דלא לפסוק בינייהו, ואי פסיק בינייהו מתחות גדפי כרוביין נפיק חד שלהובא קרי בחילא ואמר

פלניא דפסיק גאותא דקב"ה ישתצי ויתפסק דלא יחמי גאותא דמלכא קדישא כד"א (ישעיה כ"ו: 10) ובל יראה גאות יי', בגין דאלין תליסר אינון גאות יי'.

מכאן ולהלאה אל ההודאות וכו', דא מלכא עלאה דשלמא דיליה, בגין דכל הני שבחן אינון לגביה דכנסת ישראל כד משבחא במשרייהא דלתתא, כד"א שיר השירים אשר לשלמה, למלכא דשלמא דיליה.

[p. 227] מתמן ולהלאה (שם מה: 7) יוצר אור ובורא חשך עושה שלום, והא אתערנא ביה ואתעררו חברייה דהני אינון תקונין דעלמא עלאה, אל ברוך תקוני דעלמא תתאה מאינון כ"ב אתוון זעירין בגין דאית אתוון רברבן ואתוון זעירין, אתוון זעירין מעלמא תתאה, אתוון רברבן מההוא עלמא דאתי.

בכלא אינון רברבן, אינון רברבן בגרמייהו כד אתיין יחידאין, אינון רברבן דכד לא פשיטין יתיר אינון אתיין כל את ואת ברתיכא דאתחזי ליה כגון שבחא דשבת דאינון אתוון אל אדון על כל המעשים, ברוך ומבורך בפי כל הנשמה, אלין אתוון בחמש חמש תיבין דאינון חמשין תרעין דעלמא דאתי.

תרין אתוון אחרנין די בסופא ש"ת אינון בשית שית תיבין דאינון שית סטרין דעלמא דאתי ונפקי מתמן [p. 228] כגון שבח יתנו לו כל צבא מרום, תפארת וגדולה שרפים ואופנים וחיות הקודש. אלין תרין אתוון בשית שית, תרין אתוון קדמאי בחמש חמש, כלהו שאר אתוון די באמצעיתא כלהו בארבע ארבע בגין דאינון רזא דרתיכא עלאה.

אינון אתוון קדמאי ואינון דבסופא אינון שלימו דכ"ב אתוון בגין דאית בהו כ"ב תיבין לקבל כ"ב אתוון עלאין, אשתארו תמניסר אתוון אחרנין דקא סלקין ברתיכיהו לארבע ארבע לע"ב תיבין דאינון רזא דשמה מפרש גליפא קדישא דע"ב אתוון דקב"ה אתעטר בהו, ושמה דא איהו מעטרא לכנסת ישראל וסליק ברזאה לאתעטרא בהו גו שליחותא דמאריה.

וסימניך דאלין אתוון דקא מתעטרן בשבחא עלאה דא קדמאי וסופי דסלקין בעטרייהו אינון א"ת ב"ש, אל"ף בחמש, תי"ו בשית, בי"ת בחמש, שי"ן בשית. בג"כ רזא דא"ת ב"ש [קלב ע"ב] כללא דכ"ב אתוון דאינון עטרא דתלתין ותרין שבילין.

וסימניך דאינון אתוון אחרנין דסלקין ברתיכיהו ג"ר, שארי בגימ"ל וסיים ברי"ש וכלהו רזא [p. 229] דרתיכא קדישא. א"ת ב"ש רזא דשמה קדישא, ג"ר רזא דרתיכא קדישא דסלקא לע"ב ואתעביד מנייהו שמה קדישא לאתעטרא כנסת ישראל מגו רתיכא עלאה. ובגין כך ההוא שמה כלילא ברזא דאבהן ימינא ושמאלא ואמצעיתא, ואיהי מתעטרא בהו למהוי שמה קדישא ולאן שמה עלאה כאינון שמהן עלאין דעלמא עלאה דאתאחדא לעילא לעילא ואע"ג דהאי שמה עלאה איהו אבל רזא דיליה דוד מלכא דמתעטרא באבהן.

[p. 230] שמא דמ"ב אתוון רזא דיליה אבהן דקא מתעטרן בעלמא עלאה, ועלמא עלאה במה דלעילא ועל דא סליק ולא נחית אתעטר גו מחשבה עילאה. זכאה חולקיה מאן דידע ליה ואזדהר ביה.

שמא דע"ב דוד דקא מתעטרא באבהן ורזא דיליה סליק ונחית כגוונא דא מצפ"ץ שמא דתליסר מכילן דרחמי, אינון תריסר רזא דרתיכא קדישא דנפקין מחד דשריא עליהו, ובגין כך סליק ונחית וכלהו סלקין ונחתין בר האי דסליק ולא נחית. ועל דא שמא דע"ב סליק ונחית סליק מסטרא דא ונחית מסטרא דא, שמא דתליסר מכילן סליק מסטרא דא ונחית מסטרא דא וההוא דנחית בגין לאמשכא טיבו לתתא. ועל דא א"ת ב"ש ג"ר ד"ק ה"ץ ו"פ ז"ע ח"ס ט"ן י"ס כ"ל אתוון קדמאי סלקין בחושבנא ואתוון אחרנין נחתי בחושבנא בגין לאמשכא טיבו דלעילא לתתא.

[p. 231] שמא דמ"ב איהו מעטרא לרתיכא עלאה, שמא דע"ב איהו מעטרא לרתיכא תתאה. זכאה חולקיה מאן דישתדל למנדע למאריה, זכאה איהו בעלמא דין ובעלמא דאתי. ובגין כך תושבחתא דשבת דקא משבח למלכא דשלמא דיליה, משבח ליה בשמא דע"ב ובכ"ב תיבון רזא דכ"ב אתוון בגין דתתעטר ביה לסלקא לעילא בתושבחתא דא. ועל דא אל אדון תושבחתא דעלמא דאתי איהו ופריחו דרתיכא עלאה דמתעטרא לסלקא לעילא ופריחו דכנסת ישראל דמתעטרא לסלקא גו רתיכא עלאה.

א"ת ב"ש סלקין ונחתין כמא דאתמר, א"ל ב"ס סלקין ולא נחתין וסימניך דא שבת בלחודוי ודא שבת ויום הכפורים סלקא רזא לעילא לעילא עד דמתעטרא כלא באין סוף. [p. 232] אל ברוך דא סדורא דאתוון זעירין ותקוני כנסת ישראל בכל יומא בצלותא, ובגין דאינון אתוון זעירין לית רווחא בינייהו ואינון תקוני עולימתן דאתיין עם מטרוניתא לגבי מלכא עלאה.

קדושה דא דקא מקדשי מלאכי עלאי לאו איהו ביחיד והא אוקימנא כל קדושה דאיהו בלשון הקודש יחיד אסיר ליה למימר לה, תרגום לעולם ביחיד ולא בסגיאין ויחיד איהו תקונא דיליה ודאי ולא סגיאין, וסימניך לרזא דא שנים מקרא ואחד תרגום, שנים לישנא דסגיאין איהו דודאי קדושה דלשון הקדש אסיר איהו ביחיד, קדושת תרגום אסיר איהו בסגיאין אלא ביחיד לעולם, אחד תרגום תנינן ולא תרין ולא יתיר. תרגום אתיא למיעוטא והכי אצטריך, לשון הקודש אתיא לרבוויא והכי אצטריך דמעלין בקודש ולא מורידין, ובתרגום מורידין ולא מעלין, אחד תנינן ולא יתיר ולא מעלין כלל.

[p. 233] קדושה דא קדושתא דאתקדשת שכינתא וכל אינון רתיכין דילה לאתתקנא לגבי מלכא עלאה, ובגין דאיהי קדושת עלמא תתאה איהי מיושב ולא בעמידה. [קלג ע"א]

קדושה אחרא דאהדורי צלותא איהי קדושתא דעלמא עלאה ובגין כך איהי בעמידה בגין לאמשכא לה לתתא וכל מלוי דעלמא עלאה איהו בעמידה ולא מיושב. ובכל הני קדושאן ישראל מתקדשי בהו לתתא, ועל דא ישראל מתקדשי בקדושה דרתיכא תתאה מיושב ובקדושה דרתיכא עלאה מעומד. קדושה אחרא איהי תוספת קדושה בגיני כך איהי בתר צלותא, ובגין דאיהי תוספת קדושה על קדושן אחרנין איהי לבתר צלותא, ובגין דכל חד וחד בעי לאמשכא עליה מההוא תוספת אתתקן לכל יחיד ויחיד קדושת תרגום.

[p. 234] ואי תימא הא אית בה קדושת לשון הקדש, ההוא לצבור לאתקדשא כלהו בכלל בההוא תוספת קדושה ובגין דיחיד לית ליה רשו בלשון הקדש לומר ולא אתקדשא יחידאי אתקיננו ליה בלשון תרגום ואיהו ביחיד לאתקדשא כל חד וחד בההוא תוספת לאמשכא עליה קדושה יתיר. זכאה חולקיהון דישראל דקא מתקדשי בקדושי עלאי בגין דאינון דבקין לעילא דכתיב (דברים ד: 4) ואתם הדבקים ביי' אלהיכם.

כתיב (מלכים ב ד: 9-10) הנה נא ידעתי כי איש אלהים קדוש הוא עובר עלינו תמיד, וכתוב נעשה נא עלית קיר קטנה ונשים לו שם מטה ושלחן וכסא ומנורה והיה בבאו אלינו יסור שמה. בהאי קרא אית לן סימנא בעלמא. הנה נא ידעתי, דא איהו רעותא דבר נש לשואה בגויה. כי איש אלהים קדוש הוא, דא איהו עלמא עלאה דאיהו יתיב על כורסי יקריה וכל קדושאן נפקין מניה ואיהו מקדש לכלהו עלמין.

עובר עלינו תמיד, מההוא קדושה דאיהו מקדש לכל עלמין לעילא איהו מקדש לן בהאי עלמא דהא לית קדושה לעילא אלא אי אית קדושה לתתא כמא דכתיב (ויקרא כב: 32) ונקדשתי בתוך בני ישראל. [p. 235] והואיל וכך הוא נעשה נא עלית קיר קטנה, דא איהו סדורא דתקונא דשכינתא דאיהי עלית קיר כד"א (ישעיה לח: 2) ויסב חזקיהו פניו אל הקיר. קטנה בגין דאיהי זעירא כד"א (קהלת ט: 14) עיר קטנה.

ונשים לו שם, בתקונא דא דאנן מתקנין ובסדורא דילן בשירין ותושבחן ובצלותא, ותקונא דא אנן מתקנין לגביה לנייחא דיליה.

מטה ושלחן וכסא ומנורה, ארבע אלין כלהו בשכינתא אינון ואיהי כלא, וכל תקונין אלין מתתקנין לגבי עלמא עלאה בסדורא דאנן מסדרין. בסדורא דצלותא דערבית ובתקונא דיליה הא מטה, בסדורא דאינון קרבנין ועלוון דאנן מסדרין בצפרא ואינון שירין ותושבחן הא שלחן, בההוא סדורא דמיושב ובתקונא דקרית שמע בההוא יחודא דאנן מתקנין הא כסא, בההוא סדורא דצלותא דמעומד ובאינון קדושאן ותוספת קדושה וברכאן דאנן מסדרין הא מנורה.

[p. 236] זכאה איהו בר נש דדא שוי ברעותיה לאשלמא לגבי מאריה בכל יומא
ולאתקנא לגביה הנני תקונין, כדין ודאי קב"ה יהא אושפיזיה בכל יומא. זכאה איהו בהאי
עלמא וזכאה איהו בעלמא דאתי בגין דאלין ארבע אינון תקוני שכינתא לאתקנא לגבי בעלה,
בארבע תקונין אלין אתתקנת בשפירהא בחזוהא ע"י דעמא קדישא בכל יומא.
מטה אתיהיבת ליה ליעקב לאתקנא ועל דא יעקב אתקין צלותא דערבית. שלחן אתקין
דוד מלכא באינון שירין ותושבחן דאיהו אתקין כד"א (תהלים כג: 5) תערך לפני שלחן. כסא
אתקין אברהם באתקשרותיה טיבו ושלימו דנשמתין לכל בני עלמא ולית תקונא דכסא אלא
חסד דאברהם כד"א (ישעיה טז: 5) והוכן בחסד כסא. מנורה [קלג ע"ב] אתקין יצחק דאקדיש
שמא דקב"ה לעיניהון דכל עלמא ונהיר נהירו דבוצינא עלאה בההוא קדושה.
[p. 237] בגיני כך צריכין עמא קדישא לומר תדיר שבחא דמאריהון ולשואה רעותהון
לסדרא לגבי עלמא עלאה דאיהו מאריה דביתא איש האלהים מטה ושלחן וכסא ומנורה למהוי
שלימו בכל יומא עילא ותתא.

בשעתא דקא מיחדי ישראל יחודא דרזא דשמע ישראל ברעותא שלים כדין נפיק מגו
סתימו דעלמא עלאה חד נהירו וההוא נהירו בטש גו בוצינא דקרדינותא ואתפלג לעי נהורין
ואינון עי להטי בעי ענפין דאילנא דחיי. כדין ההוא אילנא סליק ריחין ובוסמין וכל אילני דגנתא
דעדן כלהו סלקין ריחין ומשבחן למאריהון דהא כדין אתתקנת מטרוניתא לאעלא לחופה בהדי
בעלה. כל אינון שייפין עלאין כלהו מתחברן בתיאובתא חדא וברעותא חדא למהוי חד בלא
פרודא כלל, וכדין בעלה אתתקן לגבה לאעלה בחופה ביחודא חד לאתייחדא במטרוניתא.
[p. 238] ועל דא אנן מתערי לה ואמרין (דברים ו: 4) שמע ישראל, אתקין גרמך הא
בעלך לגבך בתקונוי זמין לקבלך.

י"י אלהינו י"י אחד, ביחודא תן ברעותא תן בלא פרודא דכל אינון שייפין כלהו אתעבידו
חד ועיילין בחד תיאובתא. כיון דאמרי ישראל אחת באתערותא דשית סטרין כדין כל אינון
שית סטרין אתעבידו תן, ורזא דא ו' חד פשיטו בלחודוי בלא דבקותא אחרא לגביה אלא איהו
בלחודוי פשיט מכלא ואיהו חד.

בההוא שעתא מטרוניתא מתתקנא ומתקשטא ועאלין לה שמשהא בלחישו סגי לגבי
בעלה ואמרי ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, דא איהו בלחישו דהכי אצטריך לאעלא לה
לגבי בעלה. זכאה עמא דידיעי דא ומסדרי סדורא עלאה דמהימנותא.
[p. 239] בההוא שעתא דאתחברו בעלה ואתתא כחדא כדין כרוזא נפיק מסטרא דדרום
אתעתדו חילין ומשריין דגלי רחימותא לגבי מאריכון. כדין אתער חד ממנא עלאה בוא"ל רב

משריין ובידיה ארבע מפתחן דנטיל מדי סטרי עלמא, חד מפתחא אתרשים באת יי וחד מפתחא אתרשים באת ה' וחד מפתחא אתרשים באת ו'. מפתחא אחרא דאתרשים באת ה' אנת לה תחות אילנא דחיי. אינון תלת מפתחן דאתרשימו בתלת אתוון אלין אתעבידו חד, כיון דאתעבידו חד ההוא מפתחא אחרא סליק וקאים ואתחבר בההוא אחרא כללא דתלתא וכל אינון משריין וחיילין עאלין לאלין תרין מפתחן גו גנתא וכלהו מיחדי כגוונא דלתתא. יהנה, דא רשימו דאת יי רישא עלאה דבשמא קדישא. אלהינו, דא איהו רזא דרשימו דאת ה' עלאה את תניינא דבשמא קדישא. יהנה, דא משיכו דאתמשך לתתא ברזא דרשימו דאת ו' דאינון תרין אתוון אתמשכו למהוי באתר דא ואיהו אחד. כל הני תלתא אינון חד ביחודא חד.

[p. 240] כיון דכל דא אתעביד ביחודא חד ואשתאר כלא ברזא דאת וי שלים מרישא דמבועא ומהיכלא פנימאה וירית לאבא ואימא כדין עאלין לה למטרוניתא בהדיה דהא השתא איהו שלים בכל טיבו עלאה ויכיל לאתזנא לה ולמיהב לה מזונא וספוקא כדקא יאות. וכל אינון שייפין דיליה כלהו חד, כדין עאלין לה לגביה בלחישו. אמאי בלחישו, בגין דלא יתערב זר בההוא חדוה כד"א (משלי יד: 10) ובשמחתו לא יתערב זר.

כיון דאיהו אתיחד לעילא בשית סטריין, אוף הכי איהי אתיחדת לתתא בשית סטריין אחרנין בגין למהוי [קלד ע"א] אחד לעילא ואחד לתתא כד"א (זכריה יד: 9) יהיה יי אחד ושמו אחד. אחד לעילא בשית סטריין דכתיב (דברים ו: 4) שמע ישראל יי אלהינו יי אחד, הא שית תיבין לקבל שית סטריין. אחד לתתא בשית סטריין, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, הא שית סטריין אחרנין בשית תיבין. יי אחד לעילא ושמו אחד לתתא.

[p. 241] ואי תימא הא כתיב אחד לעילא ולתתא לא כתיב אחד. ועד הוא אחד בחלופי אתוון. אתוון דדכורא לא מתחלפי, דנוקבא מתחלפי ודא שבחא דדכורא על נוקבא. ובגין דלא תשלוט עין הרע אנן מתחלפי אתוון דלא אמרן אחד באתגלייא, ובזמנא דאתי דיתעבר ההוא עין הרע מעלמא ולא תשלוט בהדה כדין אתקרי אחד באתגלייא, בגין דהשתא דההוא סטרא אחרא אתדבק בהדה לאו איהי אחד אלא דאנן מיחדין לה בלחישו ברזא דאתוון אחרנין ואמרי ועד, אבל בזמנא דאתי דיתפרש ההוא סטרא מינה ויתעבר מעלמא כדין יתקרי אחד ודאי דלא יהא בהדה שותפו ודביקו אחרא כד"א (זכריה יד: 9) ביום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד באתגלייא בהדיא ולא בלחישו ולא ברזא.

[p. 242] ועל דא אנן מיחדין לה מההוא סטרא אחרא כמאן דזמין לאחרא למיהוי סהיד דיליה, בגין דדא איהו סהיד דילן וסטרא אחרא לאו איהו סהדא לגבן, ובגין דא איהי אתפרשת מההוא סטרא. כיון דאתת אנן עאלין לה לחופה לגבי מלכא עלאה בכל רעותא וכוונא דלבא ועל דא איהי אחד.

בשעתא דאיהי אתת בעולימתהא ובעאת לאתפרשא מסטרא אחרא לא אתת אלא כמאן דאזדמנת למחמי ביקרא דמלכא ולא יתיר והכי מכריזי דיוזדמנון למחמי ביקרא דמלכא, כדין סטרא אחרא לא ניחא ליה למחמי ואתפרש מינה כד"א (שיר ג: 11) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה, פוקו למחמי. כיון דאתת כל אינון שמשהא עאלין לה לחופה בהדי מלכא בלחישו ברזא, דאלמלא לאו הכי לא יתפרש מינה ההוא סטרא אחרא ויתערב בחדוהא. אבל בזמנא דאתי דיתפרש ההוא סטרא אחרא מינה ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד. כיון דעאלת לחופה ואיהי בהדי מלכא בחדווא כדין אנן מתערי חדווא דימינא ושמאלא כד"א (דברים ו: 5) ואהבת את יי' אלהיך וגו', והיה אם שמוע וגו' בלא דחילו כלל דהא סטרא אחרא לא יתקרב תמן ולית ליה רשו.

[p. 243] כלה כל זמנא דבעאן לאעלא לה לגבי מלכא לחדווא דשמושא אצטריך בלחישו ברזא בגין דלא ישתכח ברגלי צעדהא רמז דסטרא בישא ולא יתדבק בהדה ולא ישתכחון בבנוי רמז פסול כלל. והכי אמר יעקב לבנוי חס ושלוס שמא אירע פסול בערסי. כדין אינון אמרי כמא דלית בלבך אלא אחד וגו', לית לן דביקו בסטרא אחרא כלל דהא פרישא הוה מערסך ואנחנא ביחודא חדא ולא הוינן כלל מסטרא אחרא לא ברעו ולא במחשבה אלא ביחוד הוינן ברעו ומחשבה דילן.

כיון דידע דסטרא אחרא לא אתדבק תמן כלל כדין עאלת אתתא לגבי בעלה בלחישו ברזא דיחודא דשית סטרין. פתח ואמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, דהא איהי ברזא דאחד בעולימתהא בלא ערבובא כלל ולא שותפו דסטרא אחרא. ותא חזי בההוא שעתא יעקב ובנוי הוו בדיוקנא עלאה לתתא בהדי שכינתא, יעקב הוה ברזא דשית סטרין דעלמא עלאה ברזא חד, בנוי הוו בדיוקנא דשית סטרין דעלמא תתאה. ואיהו בעא לגלאה לון ההוא קץ כמא [p. 244] דאוקימנא דאית קץ ואית קץ, אית קץ הימין ואית קץ הימים. קץ הימין דא רזא מלכו דשמיא, קץ [קלד ע"ב] הימים דא מלכו חייבא רזא דסטרא אחרא דאקרי קץ כל בשר והא אוקימנא. כיון דחמא דאסתלקת שכינתא מניה וגו' אינון אמרו כמא דלית בלבך אלא אחד דאנת ברזא דעלמא עלאה ואיהו אחד, אוף אנן דהוינן ברזא דעלמא תתאה איהו אחד. ועל דא אדכרו תרי לבבות רזא דעלמא עלאה דאיהו לבא דיעקב ורזא דעלמא תתאה דאיהו לבא דבנוי. כדין אעיל לה בלחישו. [p. 245] וכמא דאינון אתייחדו רזא דעלמא עלאה באחד ורזא דעלמא תתאה באחד, אוף הכי אנן צריכין ליחדא עלמא עלאה באחד וליחדא עלמא תתאה ברזא דאחד, דא בשית סטרין ודא בשית סטרין, ובגין כך שית תיבין הכא ברזא דשית סטרין ושית תיבין הכא ברזא דשית סטרין (זכריה יד: 9) יי' אחד ושמו אחד. זכאה עדביה וחולקיה מאן דשוני רעותיה להאי בעלמא דין ובעלמא דאתי.

רב המנונא סבא אמר באתערותא דיחודא ושפיר איהו ורזא דברירא דמלה הא אוקימנא ומלין אלין זמינין לאתערא קמי עתיק יומין בלא כסופא כלל.

פתח ואמר ויקחו לי תרומה, הכא איהו יחודא בכללא חדא עילא ותתא. ויקחו תרומה לא כתיב אלא ויקחו לי תרומה עילא ותתא בכללא חדא בלא פרודא כלל.

[p. 246] מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי. האי קרא הכי אצטריך כל איש אשר ידבנו לבו יקח את תרומתי, מאי מאת כל איש. אלא רזא הכא לאינון מארי מדין. זכאין אינון צדיקיא דידיעי לשואה רעותא דלבהון לגבי מלכא עלאה וכל רעותא דלהון לאו איהו לגבי עלמא דא ובכסופא בטלא דיליה אלא ידעי ומשתדלי לשואה רעותהון ולאתדבקה לעילא בגין לאמשכא רעותא דמאריהון לגבייהו מעילא לתתא. ומאן אתר נטלי ההוא רעותא דמאריהון לאמשכא לה לגבייהו, נטלי לה מאתר חד עלאה קדישא דמניה נפקין כל רעותין קדישין. ומאן איהו, כל איש דא צדיק דאקרי כל כד"א (קהלת ה: 8) ויתרון ארץ בכל היא, (תהלים קיט: 128) על כן כל פקודי כל. איש כד"א (בראשית ו: 9) איש צדיק, דא איהו כל איש מאריה דביתא דרעותיה תדיר לגבי מטרוניתא כגברא דרחים לאתתיה ותדיר ידבנו לבו, איהו רחים לה, ולבו דאיהי מטרוניתא דיליה ידבנו לאתדבקה ביה. [p. 247] ואע"ג דרחימו סגיא דא בדא דלא מתפרשן לעלמין מההוא כל איש מאריה דביתא מאריה דמטרוניתא מניה תקחו את תרומתי. ארחיה דעלמא מאן [קלה ע"א] דבעי לנסבא אתתיה דבר נש מניה איהו קפיד ולא שביק לה, אבל קב"ה לאו הכי, אע"ג דכל רחימו דילה לגביה ורחימו דיליה לגבה מניה נטלין לה לאשראה בינייהו מההוא אתר עלאה דכל רחימו דאתתא ובעלה שריא מתמן תקחו את תרומתי. זכאה חולקהון דישראל וזכאין דלהון דזכו להאי.

וזאת התרומה אשר תקחו מאתם. ואי תימא אי הכי אשר תקחו מאתו מבעי ליה, מאי מאתם. מתרין שמהן אלין.

תו רב ייסא סבא אמר מאתם מאת ס' דאיהו רזא דעלמא עלאה אתר מדוריה דהאי צדיק דאיהו אתעטר מאת ס' ומתמן נטיל חייך לאתזנא לעלמין כלהו, וכלא מלה חדא. רזא לחכימין אתיהיבת זכאה חולקהון דאע"ג דאינון נטלין לה הכא לא יכלין אלא ברשו דבעלה וברעו דיליה למעבד פולחנא דרחימו לגביה וכדין ברחימו דיליה תקחו את תרומתי. וכל דא באינון פולחני דצלותא ותקונא וסדורא דישראל מסדרין בכל יומא. [p. 248] מאתם מכללא דשית סטרין עלאין וכלא חד. מאתם מאינון זמני ושבתוי וכלא רזא חדא.

זהב וכסף ונחשת ותכלת וארגמן ותולעת שני ושש ונגו'. זהב, ביומא דרזא דראש השנה דאיהו יומא זהב ושלטא ההוא סטרא כד"א (איוב לו: 22) מצפון זהב יאתה.

וכסף, דא יום הכפורים דמתלבנן חוביהון דישראל כתלגא כד"א (ישעיה א: 18) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו, וכתיב (ויקרא טז: 30) כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם. ונחשת, יומי דקרבנין דחג דאנון רתיכי דשאר עמין ואקרונן רזא דהרי נחשת ובגין כך מתמעטין בכל יומא ואזלין.

[p. 249] ותכלת, דא פסח שולטנו דרזא דמהימנותא רזא דנהורא תכלא ובגין דאיהי תכלא לא שלטא עד דשציאת ועברת כד"א (שמות יב: 23) ועבר יי' לנגף את מצרים. בגי"כ כל גווינין בחלמא טבאן בר תכלא.

וארגמן, דא שבועות רזא דארגוונא דאורייתא שבכתב אתיהיבת ביה כלילא מכל סטרין מימינא ומשמאלא כד"א (דברים לג: 2) מימינו אש דת למו, ודא איהו ארגמן. ותולעת שני דא איהו חמשה עשר באב דבנות ישראל נפקין במאני מלת כד"א (איכה ד: 5) האמונים עלי תולע.

[p. 250] עד הכא שית זמנין, מכאן ולהלאה רזא דעשרת ימי תשובה. ושש ועזים ועורות אילים מאדמים ועורות תחשים ועצי שטים ושמן למאר בשמים לשמן המשחה נגו' ואבני שוהם ואבני מלואים, עד הכא תשעה לקבל תשעה יומין ויום הכפורים משלים לעשרה. ומכל אלין אנן נטלין תרומת יי' בכל זמנא וזמנא בגין לאשראה עלן. בר"ה אנן נטלין תרומת יי' ואיהי רזא דר"ה דאתיא מסטרא דזהב.

מיום הכפורים אנן נטלין לה ואיהי יום הכפורים דירתא בריתא לאימא. מסכות אנן נטלין לה דכתיב (במדבר כט: 35) ביום השמיני עצרת תהיה לכם, ודא איהי תרומת יי'.

מפסח, איהי פסח והא אוקימנא רזא דנהורא תכלא. משבועות אנן נטלין לה דכתיב (שמות כ: 1) וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר, ואנן נטלין מתורה שבכתב תורה שבעל פה.

[p. 251] חמשה עשר באב איהי קיימא בחדווא על בנות ישראל. כל שאר יומין אינון לתקונא דילה, ועל דא אשר תקחו מאתם כתיב. כגוונא דאינון אתייחדן לעילא אופי הכא איהי אתיחדת לתתא ברזא דאחד למהוי עמהון לעילא חד לקבל חד. קב"ה אחד לעילא לא יתיב על כורסי יקריה עד דאתעבידת ברזא דאחד כגוונא דיליה למהוי אחד באחד.

רזא דשבת איהי שבת דאתאחדת ברזא [קלה ע"ב] דאחד למשרי עלה רזא דאחד. צלותא דמעלי שבתא דהא אתייחדת כורסייא קדישא ברזא דאחד ואתתקנת למשרי עלה מלכא קדישא עלאה. כד עייל שבתא איהי אתיחדת ואתפרשת מסטרא אחרא וכל דינין מתעברין מינה ואיהי אשתארת ביחודא דנהירו קדישא ואתעטרת בכמה עטרין לגבי מלכא

קדישא וכל שולטני רוגזין ומארי דדינא כלהו ערקין ולית שולטנו אחרא בכל עלמין ואנפהא נהירין בנהירו עלאה ואתעטרת לתתא בעמא קדישא וכלהו מתעטרן בנשמתין חדתיין. [p. 252] כדין שירותא דצלותא לברכא לה בחדווא בנהירו דאנפין ולומר ברכו את יי המבורך, את יי דייקא בגין למפתח לגבה בברכה.

ואסיר לעמא קדישא למפתח לגבה בפסוקא דדינא כגון והוא רחום וגו' בגין דהא אתפרשת מרזא דסטרא אחרא וכל מארי דינן אתפרשו ואתעברו מינה, ומאן דאתער האי לתתא גרים לאתערא הכי לעילא וכרסייא קדישא לא יכלא לאתעטרא בעטרא דקדושה דכל זמנא דמתערי לתתא אינון מאריהון דדינא דהוו מתעברן והוו אזלי כלהו לאתטמרא גו נוקבא דעפרא דתהומא רבא כלהו תייבין לאשראה בדוכתייהו ואתדחקא בהו אתרא קדישא דבעאת נייחא.

[p. 253] ולא תימא דדא איהו בלחוד אלא לית אתערותא לעילא לאתערא עד דישראל מתערי לתתא כמא דאוקמוה דכתיב (תהלים פא: 4) בכסא ליום חגנו, ליום חג לא כתיב אלא ליום חגנו. ועל דא אסיר לעמא קדישא דקא מתעטרין בעטרין קדישין דנשמתין בגין לאתערא נייחא דאינון יתערו דינא אלא כלהו ברעו ורחימו סגי דיתערו ברכאן עילא ותתא כחדא. ברכו את יי, את דייקא כדקאמרן דא שבת דמעלי שבתא.

ברוך יי המבורך, דא אפיקו דברכאן ממקורא דחיי לאתר דנפיק מניה כל שקיו לאשקאה בלא, ובגין דאיהו מקורא ברזא דאת קיימא קרינן ליה המבורך איהו מבועא דבירא, וכיון דמטו תמן הא ודאי בירא אתמליא דלא פסקין מימיו לעלמין. [p. 254] ועל דא לא אמרינן ברוך את יי המבורך אלא ברוך יי דאלמלא לא מטי התם נביעו ממקורא עלאה לא אתמליא בירא כלל ועל דא המבורך. אמאי איהו המבורך, בגין דאיהו אשלים ואשקי לעולם ועד. עולם ועד דא איהו שבת דמעלי שבתא, ואנן תקעין ברכאן באתר דאקרי מבורך, כיון דמטו התם כלהו לעולם ועד, ודא איהו ברוך יי המבורך, עד הכא מטון ברכאן מעלמא עלאה וכלהו לעולם ועד לאתברכא ולאשתקאה ולמהוי שלים כדקא יאות מליא מכל סטריין. ברוך, דא מקורא עלאה דכל ברכן נפקין מניה, וכד סיהרא אשתלים קרינן לה הכי לגבי תתאי אבל ברוך מקורא עלאה כדקאמרן. יי, דא אמצעו דכל סטריין עלאין.

המבורך, דא שלמא דביתא מבועא דבירא לאשלמא ולאשקאה כלא. לעולם ועד, דא עלמא תתאה דאצטריך לאתברכא ומשחא ורבו דברוך יי והמבורך כלא איהו לעולם ועד. מבורך כד"א (בראשית מט: 22) בן פורת.

[p. 255] ועל דא ברכה דא אצטריכו כל עמא לברכא ובמעלי שבתא ברעו דלבא ובחדווא בעו למשרי בשרותא דא לאתברכא האי שבת דמעלי ליליא מעמא קדישא כדקא יאות. בהאי ברכה כד שראן ישראל לברכא קלא אזלא בכלהו רקיעין דמתקדשי בקדושה דמעלי שבתא, זכאין אתון עמא קדישא דאתון מברכי ומקדשי לתתא בגין דיתברכון ויתקדשון לעילא כמה משריין [קלו ע"א] עלאין קדישין, זכאין אתון בהאי עלמא וזכאין אתון בעלמא דאתי. ולא ברכי ישראל ברכה דא עד דמתעטרין בעטרין דנשמתין קדישין כדקאמרן. זכאה עמא דהכי לון בהאי עלמא.

בהאי ליליא שמושא דחכימין באלין נשמתין קדישין דמתעטרן בהו ואע"ג דהא אוקימנא וכלא חד, ובכל אתר דתשכח לחכימין בהאי מלה בסטרא דא ולזמנן בסטרא דא כלא איהו חד והני מילי הא אוקימנא, אבל בזמנא דא דמתעטרן כלהו בנשמתין ורוחין חדתין יתירין קדישין כדן איהו שמושא דלהון בגין דנגידו להווא שמושא נגידו דקדושה דניחא עלאה ויפקון בנייהו קדישין כדקא חזי.

[p. 256] רזא דא לחכימין אתייהיבת, בשעתא דאתפליג ליליא בליליא דא קב"ה בעי לאעלא בגנתא דעדן. ורזא דא ביומי דחול קב"ה עאל בגנתא דלתתא לאשתעשעא עם צדיקיא דשראן תמן, ובשבת בהווא ליליא דשבת קב"ה די ברזא דמקורא עלאה עאל בגנתא דלעילא בגין דביומי דחול כל נשמתין דצדיקיא כלהו בגנתא די בארעא שריין וכד אתקדש יומא במעלי שבתא כל אינון משריין דמלאכין קדישין די ממנן גו גנתא דלתתא כלהו סלקין להני נשמתין דשריין גו גנתא דלתתא לגבי ההוא רקיעא דקיימא על גנתא ומתמן אזדמן רתיכא קדישא דסחרא כורסי יקרא דמלכא וסלקין לון לכל אינון נשמתין בגנתא דלעילא. כיון דאלין רוחין סלקין כדן רוחין אחרנין קדישין נחתין לאתעטרא בהו עמא קדישא, אלין סלקין ואלין נחתין. ואי תימא הא גנתא דבארעא ביומא דשבתא יתבא בריקנייא בלא נשמתין דצדיקיא. לאו הכי אלא נשמתין אזלין ונשמתין אתיין, נשמתין סלקין ונשמתין נחתין, נשמתין אזלין מגו גנתא ונשמתין אתיין לגו גנתא. כל אינון נשמתין דצדיקיא דמתלבנן ביומי דחול ועד לא עאלו לגו גנתא בשעתא דאלין נפקין אלין עאלין ואתר לא אשתאר בריקניא כאתר דלחם הפנים ביום הלכחו.

[p. 257] ואי תימא כד אהדרו ביומי דחול במה אתמשכן דוכתי לארכא ופותיא ורומא בגנתא ולא אתידע. כגוונא דרזא דארץ הצבי דהוה אתמשך לכל סטריין ולא אתידע, כגוונא דצבי כל מה דאתרבי משכיה אתרבי לכל סטר ולא ידע. ואית כמה נשמתין דכיון דסלקין תו לא נחתין.

נשמתין סלקין ונשמתין נחתין לאתעטרא בהו עמא קדישא ובמעלי שבתא גלגולא דנשמתין איהו, אלין אזלין ואלין אתיין, אלין סלקין ואלין נחתין. מאן חמי כמה רתיכין

קדישין די משטטי לכאן ולכאן, כלהו בחדווא כלהו ברעו באלין נשמתין לאעטרא לעמא קדישא לאעטרא לכמה צדיקייא בגנתא דעדן דלתתא עד שעתא [p. 258] דכרוזא קאים וקארי מקודש מקודש. כדין נייחא ושכיכו דכלא וחייבי דגיהנם כלהו משתככי ואית לון נייחא ונשמתין כלהו מתעטראן בדוכתייהו אלין לעילא ואלין לתתא. זכאה עמא דחולקא דא להון.

בפלגות ליליא דמעלי שבתא דחכימין מתערין לשמושא דלהון ההוא רוחא עלאה דמתעטרין ביה כד יומא אתקדש בשעתא דאינון ניימי בערסייהו ונשמתין אחרנין דלהון בעאן לסלקא למחמי ביקרא דמלכא כדין ההוא רוח דנחית במעלי שבתא נטיל ההוא נשמתא וסלקין לעילא ואתסחיא נשמתא אחרא בבוסמין דגנתא דעדן ותמן חמי מה דחמי, וכד נחית לאשראה בדוכתייה בפלגות ליליא ההוא נשמתא תבאת לדוכתה. ובעי לאינון [קלו ע"ב] חכימין לומר חד פסוקא דאתערותא דההיא רוחא עלאה קדישא דעטרא דשבת כגון (ישעיה סא: 1) רוח יי' אלהים עלי יען משח יי' אותי לבשר עניים שלחני לחבוש לנשברי לב לקרוא לשבויים דרוח ולאסורים פקח קוח, (יחזקאל א: 21) בלכתם ילכו ובעמדם יעמדו ובהנשאים מעל הארץ ינשאו האופנים לעומתם כי רוח החיה באופנים, (שם: 20) על אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו שמה הרוח ללכת והאופנים ינשאו לעומתם כי רוח החיה באופנים, בגין דמתעטרין בההוא רוחא באתערותא דלהון לחדווא דשמושא ויהא נגידו דההוא רוח עלאה דשבת בההוא שמושא דמצוה.

[p. 259] רב המנונא סבא כד הוה סליק מנהרא במעלי שבתא הוה יתיב רגעא וזקיף עינוי והוה חדי והוה אמר דהוה יתיב למחמי חדווא דמלאכי עלאי, אלין סלקין ואלין נחתין. ובכל מעלי שבתא יתיב בר נש בעולם הנשמות. זכאה איהו מאן דידיע ברזין דמאריה.

כד נהיר יממא ביומא דשבתא סליקו דחדווא סליק בכלהו עלמין בנייחא בחדווא, כדין (תהלים יט: 2) השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הרקיע. מאן שמים, אלין שמים דשמא עלאה אתחזי בהו דשמא קדישא אתרשים בהו. מאי מספרים. אי תימא כמאן דמשתעי ספור דברים לאו הכי, אלא דנהרין ונציצין בנציצו דנהורא עלאה וסלקין בשמא דכליל בנהירו דשלימו עלאה. ומאי איהו ספור, דנציצו בנהירו דשלימו דספר עלאה ובגין כך סלקין בשמא שלים ונהרין בנהירו שלים ונציצו בנציצו שלים. אינון מנציצו ונהרי בגרמייהו מגו נהירו דנציצו דספר עלאה ונהרי ונציצו לכל כבוד וכבוד [p. 260] דמתדבקן ביה דהא מנייהו מההוא ספירו ונהירו נהיר כל עזקא ועזקא ונציץ בנציצו, בגין דבהאי יומא מתעטרין שמים וסלקין בשמא קדישא יתיר משאר יומין. ומעשה ידיו, ההוא טלא עלאה דנהיר מכל סטרין גניזין דאיהו מעשה ידיו ותקונא דיליה דמתקנא ביומא דא מכל שאר יומין.

מגיד הרקיע. מאי מגיד, משיך ונגיד לתתא מרישא דמלכא מליא מכל סטרוי. ההוא רקיע דאיהו מבועא דבירא דא איהו ההוא נהר דנפיק מעדן ודא איהו דנגיד ומשיך לתתא נגידו דטלא עלאה דנהיר ונציץ בנציצו מכל סטרוין ודא רקיע אנגיד ליה במשיכו דרחימו ותיאובתא לאשקאה שקיו דחדווא למעלי שבתא, וכד אנגיד ומשיך ההוא טלא דבדולחא כלא נגיד מליא ושלים באתווי קדישין בכל אינון שבילין קדישין. כיון דכלא אתחבר ביה אתעביד ביה ארת לאשקאה ולברכא לתתא.

[p. 261] יום ליום יביע אומר. יום ליום, יומא ליומא ועזקא לעזקא. השתא משתעי

קרא בארח פרט היך שמים מספרים ומתקנין בספירו ובנציצו עלאה להאי כבוד והיך נגיד ומשיך ההוא רקיע נגידו דטלא עלאה ואמר יום ליום יביע אומר, יומא ליומא ודרגא לדרגא אוחו לאתכללא דא בדא ולאנתהרא דא מן דא מההוא ספירו דאתנהרי ונציצו שמים להאי כבוד.

יביע, כד"א מבע אתעביד, אוחו לאנתהרא דא מן דא ולאנתנצצא דא מן דא מההוא ספירו ונציצו.

אמר, כללא דאתוון ושבילן דנפקן מאבא ואימא וההוא רישא דנפיק מנייהו דאיהו ברא בוכרא. א' אבא ודא איהו דסליק ונחית, הא אתחברת מ' בהדיה הא [p. 262] אם, ר' רישא בוכרא, כד מתחבראן כלהו אמר, דא נהירו דאבא ואימא וברא בוכרא ונהירו דא בדא בחבורא חדא שלטא ביומא דשבת. ועל דא כלא אתכליל דא בדא בגין למהוי חד, ובגין כך אוחי דא בדא ההוא אמר שליטו עלאה למהוי כלא חד.

וכד כל האי אתנגיד ואתמשך לההוא רקיע כדין איהו אשקי ואנהיר לתתא למעבד תולדין בדיוקנא דאינון [קלו ע"א] שמים דנהרין לההוא כבוד, ודא הוא דכתיב ולילה לילה יחיה דעת, רתיכיא דילה דא לדא דאינון גופא דכורסייא וכלהו אקרין לילות כד"א (תהלים טז: 7) אף לילות יסרוני כליותי. רתיכא עלאה אקרין ימים יום ליום, רתיכא תתאה אקרין לילות לילה לילה.

יחיה דעת, יחיה יחיה, יחיה תולדין דאינון שמים. ואי תימא יחיה לאו איהו יחיה, ת"ח כתיב (בראשית ג: 20) ויקרא האדם שם אשתו חוה כי היא היתה אם כל חי, חוה וחיה במלה חדא סלקין ועל דאסתלק יי ועייל וי' דא איהו כדקא יאות דהא וי' איהו חייין ודאני. ועל דא חוה וחיה דנטלא חייין מן וי', אוף הכא יחיה יחיה.

[p. 263] דעת, דא איהו רזא דשמים, מה שמים שית סטרוין אוף איהו שית סטרוין באינון תולדין דקא יחיה כגוונא דילה, ועל דא יום ליום אתכליל בדרגא עלאה אמ"ר, ולילה לילה ברזא דדכורא דקא נהיר לה דאיהו שמים דעת.

ובגין דהאי אמר רזא עלאה הוּא ולא כשאר אמירן אַסהינד קרא עליה ואמר אין אמר ואין דברים כשאר אמירן דעלמא, אלא האי אמר רזא עלאה הוּא בדרגין עלאין דלית תמן אמירן ודברים ולא אשתמעו כשאר דרגין דאינון רזא דמהימנותא דאינון קלא דאַשתמע אבל הני לא אשתמעו לעלמין והיינו בלי נשמע קולם.

אבל בכל הארץ יצא קום, אע"ג דאינון טמירין עלאין דלא אתיידעו לעלמין נגידו ומשיכו דלהון אתמשך ואתנגיד לתתא, ובגין ההוא משיכו אית לן מהימנותא שלימתא בהאי עלמא וכל בני עלמא משתעו רזא דמהימנותא דקב"ה באינון דרגין כאילו אתגליין ולא הוּו טמירין וגניזין והיינו ובקצה תבל מליהם, מרישא דעלמא ועד סייפי דעלמא משתעאן אינון חכימי לבא באינון דרגין גניזין אע"ג דלא אתיידעו.

[p. 264] אבל במה אשתמודען, בגין לשמש שם אהל בהם, בגין שמשא קדישא דאיהו משכנא מאינון דרגין עלאין קדישין ואיהו נהורא דנטיל כל נהורין גניזין וההוא משיכו דלהון ובגיניה אתחזי מהימנותא בכל עלמא.

מאן דנטיל לשמשא כמאן דנטיל לכלהו דרגין בגין דשמשא איהו אהל דאתכליל בהם ונטיל כלא ואיהו נהיר בכל אינון גווי נהורין לתתא. ועל דא והוא כחתן יוצא מחפתו, בנהירו ונציצו דכל נהורין גניזין דכלהו בתיאובתא ברעותא שלים יהבי ליה רעותייהו ונהירו דלהון כמא דלחתן אית רעו ותיאובתא דכלא למיהב ליה נבזבזן ומתנן, ועל דא והוא כחתן יוצא מחפתו. מאן חפתו, דא עדן ורזא דא (שם ב: 10) ונהר יוצא מעדן. עדן איהו חופה דחפא על כלא.

ישיש כגבור, ישיש מסטרא דאור קדמא דלא אשתכח ביה דינא כלל. כגבור, מסטרא דגבורה, ואע"ג דגבורה איהי דינא שלים כגבור כתיב ולא גבור בגין דאמתיק דינא בחסד ונטל כלא כחדא בתיאובתא ורעותא שלים. [p. 265] וכל דא לרוץ ארח, כד"א (ישעיהו מג: 16) הנותן בים דרך, ולאשקאה ולאשלמא נהירו דסיהרא בכל סטרין ולמפתח בה ארח לאנהרא לתתא.

מקצה השמים מוצאו, מסייפי אלין שמים עלאין דקאמרן איהו נפיק בגין דבסופא דגופא איהו אפיק ובההוא אתר אשתמודע בין דכר לנוקבא, ודא הוא דכתיב (דברים ד: 32) ולמקצה השמים ועד קצה השמים, קצה השמים דא עלמא עלאה, ולמקצה השמים דא שלמא דיליה. כמא דהאי נטיל כל נהורין וכלהו ביה, אוף הכי האי נטיל כל נהורין וכלהו ביה ואיהו נפיק מקצה השמים.

ותקופתו, דסחרא בכל אינון סטרין קדישין דאתחזון [קלוז ע"ב] לאנהרא ולאנתשקאה ולאנתנצא מניה.

[p. 266] ואין נסתר, לית מאן דאתחפיא מההוא נהירו דהא לכלהו אנהיר בכללא חדא לכל חד וחד כמא דאתחזי ליה.

וכד כלהו אשתלימו ואתנהירו מגו שמשא כדין סיהרא מתעטרא כגוונא דאימא עלאה שלימא בחמשין תרעין ודא איהו דכתיב תורת יי תמימה, דהא איהי שלימא מכל סטרין ברזא דחמש דרגין כגוונא דאימא עלאה דאינון חמש רזא דחמשין. ובגיני כך איהי אתיא בחמש חמש תיבין בגין לאשלמא, תורת יי תמימה משיבת נפש הא חמש, עדות יי נאמנה מחכימת פתי הא חמש, פקודי יי ישרים משמחי לב הא חמש, מצות יי ברה מאירת עינים הא חמש, יראת יי טהורה עומדת לעד הא חמש, משפטי יי אמת צדקו יחדיו הא חמש, וכלהו אתיין בחמש חמש לאתכללא כגוונא דאימא עלאה.

ועל דא יי יי שית זמנין לקבל שית סטרין עלאין דאינון רזא דשמא עלאה, ועל דא

סיהרא אתמליא ואשתלים בסדורא עלאה כדקא יאות ודא איהו ביומא דשבתא דכלא אשתלים כדקא יאות ברזא דשבתא עילא ותתא.

[p. 267] ועל דא ביומא דא אתוסף נהירו בכלא כדקאמרן. שמים נטלי ממקורא דחיי

בקדמיתא ואינון מנהרי ומתקני לכבוד עלאה מרזא דספר עלאה אבא דכלא ומרזא דספר אימא עלאה ואיהו מרזא דספור, ובגין כך מספרים כדקאמרן ברזא דתלת שמהן אלין דשלטין ביומא דשבתא על כל שאר יומין. ובגיני כך תושבחתא דא קאמר דוד ברוח קדשא על נהירו ונציצו ושולטנו דיומא דשבתא על כל שאר יומין בגין רזא דשמא עלאה דקא נהיר בנהירו ונציץ בנציצו ואשתלים בשלימו עילא ותתא.

וכדין תורת יי תמימה, שבת דמעלי שבתא ברזא חדא כדקאמרן. ואתקיננו חברייא

שירותא דתושבחתא מאינון תושבתן דדוד מרזא דא השמים דאיהו נטיל ברישא ונהיר לכל שאר, ולבתר ההוא נהר דנפיק מעדן ודא איהו רזא (תהלים לג: 1) רננו צדיקים ביי, בגין דהא נהר כניש ונטיל כלא מרזא דשמים ברזא עלאה ומקורא דחיי כלא כדקא יאות ביומא דא ושמשא אתקין לאנהרא כדקא יאות ביומא דא.

[p. 268] ולבתר סיהרא דקא אתפרשת מסטרא אחרא ביומא דא בגין לאתנהרא מן

שמשא ודא איהו לדוד בשנתו את טעמו לפני אבימלך ויגרשהו וילך, ולבתר דאתפרשת מיניה הא אתחברת בשמשא ותושבחתא דא בכ"ב אתוון דאעיל בה שמשא בסיהרא, ותושבחתא דא פרישו דסיהרא מסטרא אחרא ותושבחתא דכ"ב אתוון בנהירו דשמשא.

ולבתר אתחברותא וסליקו דמטרוניתא עם בעלה ודא איהו (שם צ: 1) תפלה למשה איש

האלהים, אתחברותא ודבקותא דאתתא בבעלה לאפרשא ימינא ושמאלא לקבלא לה ולמהוי כחדא בחבורא חדא למהוי חד ברזא חד.

וכל אליו שמים מספרים לון ומתקנין לון. מכאן ולהלאה תושבחן אחראן דחדווא ותיאובתא שלימתא, אבל הני אינון תקווא עלאה ברזא דשמא קדישא כדקא יאות ותושבחן אליו אתקיננו בתקווא דשבת דאיהו סליק ואתעטר בעטרוי כדקא יאות וסלקין ברזא דשמא קדישא למהוי חד ברזא דכבוד אל דשמים מספרים ליה וזהרין ליה כדקאמרן.

[p. 269] (שם צח: 1) מזמור שירו ליי' שיר חדש, תושבחתא דא הא אוקימנא, אבל אע"ג דאתערנא ביה אתערו דחברייא דקא אתערו שפיר איהו ודאי, [קלח ע"א] פרות עלות כד הוו נטלי ארונא אינון פרות אתערו בהאי תשבחתא כד"א (שמואל א ו: 12) וישרנה הפרות בדרך. ומה שירה הוו אמרי, (תהלים צח: 1) מזמור שירו ליי' שיר חדש כי נפלאות עשה. רזא דא איהו כגוונא דלעילא, בשעתא דאינון חיות נטלי כורסייא לארמא ליה לעילא אינון אמרי תושבחתא דא.

ואי תימא אמאי כתיב הכא חדש והא תדיר קאמרי תושבחתא דא. אלא ודאי חדש איהו חדש לא אקרי אלא באתחדותא דסיהרא כד אתנהרא מן שמשא, כדין איהו חדש ודא איהו שיר חדש.

הושיעה לו ימינו וזרוע קדשו, הא אתערותא דימינא ושמאלא לקבלא לה. ותושבחתא דא כד נטלי [p. 270] ארונא קא משבחאן לה כד סלקין לבית שמש כגוונא דעגלות סלקין לבית שמש וכלא ברזא חד סליק. ובגין דשבת איהו סליקו דכורסייא לסלקא לעילא תקווא דתושבחתא דא בשבת, ואליו תושבחן כלהו תקיננו דשבת לשבחא ליה עמא יחידא בעלמא.

(תהלים צב: 1) מזמור שיר ליום השבת, תושבחתא דא אדם הראשון קאמר לה בשעתא דאתתרך מגנתא דעדן ואתא שבת ואגין עליה ואוקמוה חברייא. תושבחתא דא עלמא תתאה קא משבח לגבי עלמא עלאה יומא דכלא איהו שבת מלכא דשלמא דיליה, ודא איהו מזמור שיר ולא כתיב מאן קאמר ליה כמא דאוקימנא.

[p. 271] ליום השבת, יומא עלאה שבת עלאה. דא שבת ודא שבת, מה בין האי להאי. אלא שבת סתם דא שבת דמעלי שבתא, יום השבת דא שבת דלעילא, דא יום ודא לילה. (שמות לא: 16) ושמרו בני ישראל את השבת, הא לילה רזא דנוקבא. (שם כ: 8) זכור את יום השבת, הא יום רזא דדכורא, ובגין כך מזמור שיר ליום השבת.

ואשכחן בכמה אתר דעלמא תתאה לא סליק בשמא ואתיא סתם כגון האי וכגון (שם כד: 1) ואל משה אמר עלה אל יי', (ויקרא א: 1) ויקרא אל משה, כלהו סתים שמא ולא סליק ביה, אלא בגין דאתיא דרגא עלאה ולגבי דרגא עלאה איהי לא סליק בשמא. נהורא דשרגא לא סליק ביממא בנהורא דשמשא ועל דא לא סליק בשמא. וכל אליו תושבחן דשבת דאיהו עלאה על כל שאר יומין.

[p. 272] נשמת כל חי הא חברייא אתערו מילי קשוט, אבל אית לן לאדכרא האי

נשמתא דפרחא מההוא חי העולמים ובגין דאיהי דיליה דמניה נפקן כל ברכאן ושריין ביה והוא אשקי ומברך לתתא האי נשמתא דנפקא מניה אית לה רשו לברכא להאי אתר. ועל דא פרחין נשמתין מההוא חי במעלי שבתא. אינון נשמתין דאינון ברכאן ממש מברכין להאי אתר דאקרי שם מתתא וההוא אתר דנפקי מניה מברך לה לעילא והאי שם מקבלא ברכאן מתתא ומעילא ואתכלילא מכל סטריין.

ביומי דחול איהי מקבלא ברכאן משאר נשמתין דקא מברכין לה מתתא, ביומא דשבת

איהי מקבלא ברכאן מאינון נשמתין עלאין דקא מברכאן לה בארבעין וחמש תיבין כחושבן מ"ה כמא דאוקימנא [p. 273] ברזא מ"ה וברזא מ"י, דא עלמא עלאה ודא עלמא תתאה. ועל דא מן ואילו פינו עד ומלפנים סלקא תושבחתא אחרא עד חמשין תיבין, ואע"ג דלא קיימא תמן מלה בחושבנא סלקא חושבנא עד רזא מ"י. ומתמן סלקא תושבחתא אחרא לחושבן מאה תיבין תשלומא דכלא וחד רתיכא על מה דשריא דאיהו [קלח ע"ב] תשלומא.

וכל שבחא דא וכל מלין אלין כלהו שייפין ידיען בחושבנא לתשלומא דשבת ולאשתלמא

מנייהו כדקא חזי. זכאה עמא דידיעי לסדרא שבחא דמריהון כדקא יאות. מכאן ולהלאה

סדורא דצלותא כמא דאתתקנת.

[p. 274] כתיב (תהלים כב: 20) ואתה יי אל תרחק אילותי לעזרתי חושה. דוד מלכא

אמר דא בשעתא דהוה מתקן ומסדר שבחא דמאריה בגין לחברא שמשא בסיהרא. כיון דהוה מתקן ומסדר שבחוי לאתחברא אמר ואתה יי אל תרחק. ואתה, רזא דחברותא חדא בלא פרודא.

אל תרחק, כיון דאיהי סלקא לאתעטרא בבעלה וכלא בעלמא עלאה ומתמן בעי לסלקא

לאין סוף לאתקשרא כלא לעילא לעילא ובגין כך אל תרחק לאסתלק מינן לשבקא לן.

ובגין כך בגו סדורא דתושבחתא בעאן ישראל לאתכללא תמן ולאתדבקא בהדייהו

מתתא דאלמלא יבעי לאסתלקא האי כבוד הא ישראל לתתא דאחידן ביה ותקפין ביה דלא שבקי ליה לאתרחקא מנייהו. ועל דא צלותא בלחש כמאן דמליל ברזא עם מלכא ובעוד דאיהו ברזא עמיה לא אתרחקא מניה כלל.

אילותי, מה איל וצבי בשעתא דאזלי ומרחקי מיד אהדרן לההוא אתר דשבקי, און

קב"ה אע"ג דאסתלק לעילא לעילא באין סוף מיד אהדר לאתריה. מ"ט, בגין דישראל לתתא

אתאחדן ביה ולא שבקין ליה לאתנשיא מניה ולא אתרחקא מנייהו. ועל דא אילותי לעזרתי

חושה.

[p. 275] ובגין כך בעינן לאתאחדא בקב"ה ולאחדא ביה כמאן דאמשיך מעילא לתתא דלא ישתבק בר נש מניה אפילו רגעא חדא, ועל דא כד סמיך גאולה לתפלה בעי לאחדא ביה ולאשתעי בהדיה בלחישו ברזא דלא יתרחק מינן ולא נשתבק מניה, ועל דא כתיב (דברים ד: 4) ואתם הדבקים ביי' אלהיכם חיים כלכם היום, (תהלים קמד: 15) אשרי העם שככה לו אשרי העם שיי' אלהיו.

בההוא שעתא קם רבי שמעון וחברייא אוף הכי קמו ואזלו. אמר רבי אלעזר לרבי שמעון אבוי אבא עד הכא הוינא יתבי בצלא דאילנא דחיי דבגנתא דעדן, מכאן ולהלאה דאן אזלין אצטריכינן למיהך בארחי דנטרן אילנא דא. אמר ליה אנת שארי בשירותא למפתח אורחא.

[p. 276] פתח ואמר ויקחו לי תרומה, כמאן דאתמר. במאי איהי תרומה, ברזא דזהב דהא מתמן אתזנת בקדמיתא בגין דאיהי גבורה תתאה ואתיא מסטרא דזהב. ואע"ג דאתיא מסטרא דזהב כל עקר לא אשתארת אלא בסטרא דכסף דאיהו ימינא ורזא דא כוס של ברכה דאצטריך לקבלא ליה בימינא ובשמאלא וכל עקר לא אשתאר אלא בימינא ושמאלא אתעדו מניה ולא אתדבק ביה בגין דאיהו אתייהיב בין ימינא ושמאלא ושמאלא אתאחיד תחותיה וימינא אתאחיד ביה לעילא כד"א (שיר ב: 6) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. זהב וכסף, כד"א (חגי ב: 8) לי הכסף ולי הזהב והא אתמר.

[p. 277] ונחושת, דא איהו גוון כגוונא דזהב בגין דאצטבע מגוון זהב ומגוון דכסף, ועל דא מזבח הנחשת קטן (שמואל א יז: 14) ודוד הוא הקטן. אמאי איהו קטן, כד"א (מלכים א ח: 64) כי מזבח הנחשת אשר לפני יי' קטן מהכיל את העולה ואת השלמים וגו', ואע"ג דאיהו קטן כלא אחיד בגויה. ואי תימא מזבח אחרא אקרי קטן, לאו הכי דלאו קטן בר האי דכתיב (בראשית א: 16) את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה, ודא איהו המאור הקטן, המאור הגדול דא איהו מזבח הפנימי דאיהו מזבח הזהב.

ותכלת, [קלט ע"א] דא איהו תכלת דציצית. תכלת דא איהו כרסייא רזא דתפלה דיד. תכלת דא איהו כרסייא [p. 278] דדיינין ביה דיני נפשות בגין דאית כרסייא דדיינין ביה דיני ממונות ואית כרסייא דדיינין ביה דיני נפשות. ועל דא כל גוונין טבין לחלמא בר גוון תכלא בגין דינדע דהא נשמתיה סלקא בדינא וכד נשמתא סלקא בדינא גופא אתדן לאשתצאה בר דאצטריך ההוא חלמא רחמין סגיאיין.

תכלת דא איהו כרסייא דכתיב ביה (יחזקאל א: 4) אש מתלקחת ונגה לו סביב, בגין דעבדין ביה כריכין לציצית וכד נגה לו אתהדר לגוון ירוק גוון כרתי. מההוא שעתא ואילך אשתרי זמן לקרית שמע דהא אשתני גוון תכלא מכמה דהוה, ובגין כך אסיר למידן דיני נפשות

בלילה בגין דשלטא ההוא גוון תכלא בההוא זמנא ואתיהיב רשו למחטף נפשא בלא משפט דהא משפט לא שלטא בההוא זמנא. [p. 279] כד אתי צפרא ואתער ימינא דלעילא נפיק ההוא נהורא ומטי עד האי תכלת ואשתני מכמה דהוה וכדין שלטא עליה ואתדבק ביה כרסייא אחרא בקדושה. מההיא שעתא ואילך זמנא לקרית שמע. וארגמן, דא כנופיא דכלא כל גוונין כחדא. ותולעת שני, כתיב שני וכתוב שנים דכתיב (משלי לא: 21) כי כל ביתה לבוש שנים. אלא האי איהו גוון דאקרני שני דנטיל כל גוונין ביה, וכלא איהו שני ושנים, שנים כד כלהו ביה כלילן כחדא, שני דנפיק מכרסייא עלאה דשלטא על תכלת מסטרא דימינא ודא איהו אפטרופוסא דישראל דכתיב ביה (דניאל י: 21) מיכאל שרכם. [p. 280] תולעת דחיליה בפומיה מתולעת מעקר כלא ומתבר כלא. תולעת שני, תרין גוונין כחדא דימינא ושמאלא חיוור וסומק. ושש, בוצא איהו דשית חוטין מתחברן ודא איהו דכתיב ביה (שם: 6) וגויתו כתרשיש. ובאלין תרין כלילן תרין אחרנין. ועזים, גבוראן תתאי דלבר לחפיה על פנימאי וכלא אצטריך, ואצטריך למיהב דוכתא לכלא דהא מסטרא דדהבא קא אתיין. [p. 281] ועורות אלם מאדמים, משיכו דתרין סטרין דימינא ושמאלא לחפייא בדוכתא אחרא. ועורות תחשים, סטרא חדא אית דרבי גו סטרא אחרא בחורבא ולא בישובא ודא דכין ואקרי תחש. בספרא דשלמה מלכא אית גו האי מזבח הנחשת דקאמרן רזין עלאין דהא מזבח אדמה כתיב (שמות כ: 21) מזבח אדמה תעשה לי, ודא איהו רזא כדקא יאות. נחשת, כד שלטין טורין אחרנין ואיהי אצטריכא למיזן לון אצטבע בהאי גוון למיזן לון ואיננון אקרון הרי נחשת. ואיננון טורי נחשת אתמשך מנייהו רוחא חדא מגו האי מזבח וכד האי מזבח אסתליק בסליקו אחרא כדין אסתלק את נ' דאיהי מזבח קדישא ואשתאר רוחא דאלין טורי נחשת, וכד ההוא רוחא אסתליק בקיומיה אקרי תחש דהא אסתלק מניה את נ' והאי אתפרש לכמה רוחין אחרנין ואקרון אוף הכי, ועל דא אקרי ההוא עמא חד תחש כד"א (בראשית כב: 24) ואת תחש ואת מעכה, ואיננון הוו ידעי בהאי חיה דמשכנא דאקרי על שמהון. [p. 282] ועצי שטים, אלין איננון רזין קדישין דאיננון לוחי משכנא ואקרונן ברזא דלהון, כתיב עצי שטים עומדים, וכתוב (ישעיה ו: 2) שרפים עומדים. מכאן ולהלאה משיכו דמשח רבות קודשא לאמשכא עליהו.

אבני שהם ואבני מלואים, אלן אבני קודשא יסודי דמקדשא ברתוכין קדישין, אלן אזדמן בלחודייהו ליקר ולשבח בלבוש יקר לעיינא כהנא תמן ולאדכרא תריסר שבטין ועל דא תריסר אבנין כמא דאוקמוה.

תליסר זינין אינון בר אבנין יקרין אלן וכלהו סלקין לכ"ה אתוון [קלט ע"ב] ברזא עלאה דיחודא, ולקבל אלן גליף ואתקין משה כ"ה אתוון ברזא דפסוקא דיחודא דכתיב (דברים ו: 4) שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה אחד, [p. 283] ואינון כ"ה אתוון גליפן מחקקן ברזא דלעילא. יעקב בעא לאתקנא לתתא ברזא דיחודא ואתקין בכ"ד אתוון ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, ולא אשלים לכ"ה אתוון בגין דעד לא אתתקן משכנא. כיון דאתתקן משכנא ואשתלים מלה דהוה נפיק מניה כד אשתלים לא מליל אלא בכ"ה אתוון לאחזאה דהא דא כגוונא דלעילא דכתיב (ויקרא א: 1) וידבר יהוה אליו מאהל מועד לאמר. ועל דא כ"ה זינין לאשלמא תקונא דמקדשא וכל הני אתוון אוקימנא באינון אתוון גליפן דאוליפנא ממר. ובגין דמשכנא אשתלים ברזין אלן אקרי כ"ה ביחודא דשלימו דמשכנא ועל דא [p. 284] (תהלים קמה: 10) וחסידיך יברכוכה כתיב רזא דשלימו דכל משכנא ותקונא דיליה. כ"ה לקבל כ"ב אתוון ותורה ונביאים וכתובים דאינון כללא חדא ורזא חדא. בשעתא דישראל קא מיחדי יחודא בהאי קרא ברזא דכ"ה אתוון ואינון שמע ישראל יי אלהינו יי אחד, וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד דאינון כ"ד אתוון ויכוון כל חד בהו כלהו אתוון מתחברן כחדא וסלקין בחבורא חד מ"ט תרעין ברזא דיובלא, וכדין אצטריך לסלקא ועד ולא יתיר וכדין אתפתחו תרעין וחשיב קב"ה לההוא בר נש כאילו קיים אורייתא כלה דאיהי אתיא במ"ט פנים בכלא. [p. 285] ועל דא אצטריך לכוונא רעותא בכ"ה ובכ"ד ולסלקא לון ברעותא דללא במ"ט תרעין דקאמרן. כיון דיתכוון בהאי יתכוון בההוא יחודא דאמר מר שמע ישראל וגו' וברוך שם וגו' כללא דכל אורייתא כלה. זכאה חולקיה מאן דיתכוון בהו דודאי כללא איהו דכל אורייתא דעילא ותתא. ודא איהו רזא דאדם שלימא בדכר ונוקבא ורזא דכל מהימנותא.

מחלוקת דשמאי והלל בקימה ושכיבה דכתיב (דברים ו: 7) בשכבך ובקומך, דשמאי סבר בערב דקא כלילא נוקבא בשלטנהא אצטריך לגבי נוקבא דקא יטו ויקראו, ובבקר דקא שלטא דכורא בשולטנו דעלמא עלאה אצטריך למיקם קמי דכורא כמא דאצטריך בתפלה מעומד ובכל אתר דדכורא אתיא. ובית הלל סבר אלמלא אשתכח דא לחוד ודא לחוד הכי אצטריך אבל כיון דאן מחברין לון כחדא וסלקין כחדא בחבורא דמ"ט פנים מ"ט תרעין לא אצטריכין לאפרשא דא לחוד ודא לחוד אלא לאשגחא דכלא איהו חד בלא פרודא וכמא דאזדמן ליה לבר נש הכי יימא דהא תרווייהו בחבורא חדא כמא דניחא לון והכי אצטריך לאחזאה. [p. 286] ועל דא

דכורא בשית סטרין בקרא דשמע ישראל דאינון שית תיבין ונוקבא בשית סטרין בברוך שם וגו'
דאינון שית תיבין אחרנין וסלקין בחבורא חדא ברזא דמ"ט תרעין והלכה כבית הלל בכל אתר.
רבי שמעון ארים ידוי ובריך לרבי אלעזר בריה. פתח ואמר (ישעיה מא: 2) מי העיר
ממזרח צדק יקראהו לרגלו יתן לפניו גוים ומלכים ירד יתן כעפר חרבו כקש נדף קשתו. האי
קרא אוקמוה ואתמר אבל רזא דחכמתא איהו מ"י רזא דעלמא עלאה איהו דהא מתמן נפקא
שירותא לאתגליא רזא דמהימנותא והא אוקימנא.

תו מ"י טמירא דכל טמירין דלא אתידע ולא אתגלייא כלל גלי יקריה לאשתמודעא
מההוא אתר דאקרי מזרח דהא מתמן שירותא דכל רזא דמהימנותא ונהורא לאתגלייא.
[p. 287] ולבתר צדק יקראהו לרגלו, דהא צדק גלי גבורתא עלאה ושלטניה דקב"ה ולהאי צדק
שלטיה על עלמין כלהו לדברא לון ולאתקנא לון כדקא יאות, ועל דא (שם) יתן לפניו גוים
ומלכים ירד, [קמ ע"א] דהא כל עמין דעלמא ברשותא דהאי צדק קיימין כד"א (תהלים ט: 9)
והוא ישפוט תבל בצדק.

תו צדק יקראהו לרגלו, מאן קרי למאן. אלא צדק איהו קרי תדיר לאספקלריא דנהרא
ולא שכ"ך לעלמין וצדק קאים תדיר לרגלו דלא אעדו מתמן וקרי ולא שכ"ך ה"ד (שם פג: 2)
אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקט אל. והשתא קב"ה אנהיר ארחא דא בגינן ור' אלעזר
ברי קרי לנהורא עלאה ולא שכ"ך. זכאה חולקהון דצדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי.

ר' אבא פתח קרא ואמר (שם סג: 1) מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה. מאי שנא בכל
שאר תושבחן דלא קאמר באן אתר שבח לון דוד מלכא ומ"ש הכא דקאמר בהיותו במדבר
יהודה. אלא לא דא בלחודוי דהא אוף הכי נמי (שם לד: 1) בשנותו את טעמו לפני אבימלך, (שם
נה: 2) בבא הזיפים וכן כלהו לאחזאה לכל בני עלמא שבחיה דדוד דאע"ג דבצעריה הוה והו
רדפי אבתריה הוה משתדל לומר שירין ותושבחן לקב"ה.

[p. 288] ואע"ג דברוח דקודשא הוה אמר רוח קודשא לא הוי שארי עלוי עד דאיהו
אשתדל למשרי עלוי, וכן בכל אתר לא שרא רוחא דלעילא עד דיתער בר נש עליה מתתא. ודוד
אע"ג דרדפי אבתריה והוה בצעריה לא הוה שביק שירין ותושבחן מפומיה ולשבחא למאריה על
כלא.

ואי תימא הא דתנינן מזמור לדוד או לדוד מזמור, והכא שרת עליה רוח קודשא
בקדמיתא בגין דאמר מזמור לדוד. אי איהו לא מכוין גרמיה בקדמיתא לא שרת עליה רוח
קודשא. מזמור, דא רוח קודשא. אמאי אקרי הכי, בגין דאיהי משבחת תדיר למלכא עלאה דכל
זמנא איהו דקא משבח ומזמר ולא שכ"ך. כיון דאתא דוד אשכח גופא מתקנא כדקא יאות
ושרא עליה והוה מגלי בהאי עלמא לשבחא ולזמרא למלכא דכלא בגין דיתתקן האי עלמא

כגוונא דלעילא. [p. 289] לדוד, גבר שלים בתקונוי גבר מתקנא גבר זכאה. דוד ודאי דלא אשתני לעלמין.

בהיותו במדבר יהודה, דא שבחא דדוד אע"ג דבצעריה הוה דהון רדפי אבתריה. ומה תושבחתא קאמר, תושבחתא דאיהי רב ויקירא. ושבחא דילה מאי איהי, (שם סג 2) אלהים אלי אתה אשחרך. אלהים סתם. כיון דאמר אלהים אמאי אלי, אלא ההוא דרגא דיליה. תלת דרגין הכא, אלהים אלי אתה, ואע"ג דאינון תלת חד דרגא איהו ברזא דאלהים חיים. אלהים, לעילא אלהים חיים. אלי, קצה השמים עד קצה השמים. אתה, דרגא דיליה, ואע"ג דכלא חד ובשמא חד סליק.

אשחרך, אי כמשמעו דיליה שפיר, אבל אשחרך אתקין נהורא דנהיר בשחרותא דהא נהורא דקיימא בשחרותא לא נהיר עד דיתקנון ליה לתתא. [p. 290] ומאן דאתקין נהורא שחורה דא אע"ג דאיהי אוכמא זכי לנהורא חוורא דנהיר ודא איהי אספקלריא דנהורא ודא איהו בר נש דזכי לעלמא דאתי. ורזא דא (משלי ח: 17) ומשחרי ימצאוני. ומשחרי, דמתקנין נהורא משחרא אוכמא.

ימצאוני, ימצאוני לא כתיב אלא ימצאוני דזכי לתרין נהורין לנהורא דשחרא אוכמא ולנהורא חוורא דנהורא וזכי לאספקלריא דלא נהיר ולאספקלריא דנהיר ודא איהו ימצאוני. ועל דא אמר דוד אשחרך, אתקין נהורא דמשחרא אוכמא לנהורא עליה נהורא חוורא דנהורא. (תהלים סג 2) צמאה לך נפשי כמה לך בשרי, כמאן דכפין למיכל וצחי למשתי. בארץ ציה ועיף בלי מים, בגין דאיהו מדבר ולאו אתר דישובא ולאו איהו אתר דקודשא [קמ ע"ב] ובגין כך איהו אתר בלי מים. וכמא דאנא כפין וצחי לגבך באתר דא כן בקדש חזיתך. ואנן כמא דאנן צחין לגבי דמר למשתי בצחותא מלוי באתר דא אוף הכי צחין למשתי בצחותא מלוי בבי מקדשא אתר דאקרי קדש.

[p. 291] אמר ר' שמעון לר' אבא מאן דשארי מלה השתא יימא. פתח ואמר ויקחו לי תרומה מאת כל איש וגו'. משה בשעתא דקב"ה אחמי ליה עובדא דמשכנא הוה קשי קמיה ולא יכיל למיקם ביה והא אוקמוה, והשתא אית לן למקשי הכא אי תרומה דא יהבה קב"ה למשה בלחודוי היך יהבה לאחרא ואמר דבני ישראל יקחו האי תרומה. אלא ודאי למשה יהבה ולא יהבה לאחרא.

למלכא דהוה בגו עמיה ולא הות מטרוניתא עמיה דמלכא. כל זמן דמטרוניתא לא הות עמיה דמלכא לא מתיאשי עמא ביה ואינון לא יתבין לרחצן, כיון דאתת מטרוניתא כל עמא חדאן ויתבין לרוחצן. כך בקדמיתא אע"ג דקב"ה עבד לון נסין ואתין ע"י דמשה לא מתיאשי עמא, כיון דאמר קב"ה ויקחו לי תרומה, (ויקרא כו 11) ונתתי משכני בתוככם, מיד אתיאשו כלהו וחדו בפולחנא דקב"ה הה"ד (במדבר ז 1) ויהי ביום כלת משה, דנחתת כלת משה לארעא.

[p. 292] ואי תימא בכל אתר ויהי לאו איהו אלא לישנא דצערא והכא כתיב ויהי ביום.

אלא בההוא יומא דשכינתא נחתת לארעא אשתכח מקטרגא לגבה וחפיא ההוא חשוך קבל לגבה בגין דלא תיחות. ותנינן אלף וחמש מאה רבוא מלאכין מקטרגין אשתכחו לגבה בגין דלא תיחות, ובהוא זמנא אשתכחו כל כנופיא דמלאכי עלאי [p. 293] קמי קב"ה אמרו קמיה מארי דעלמא כל זיוונא וכל נהורא דילן בשכינת יקרד איהו והשתא תיחות לגבי תתאי. בההוא שעתא אתתקפת שכינתא ותברת ההוא חשוך קבל כמאן דמתבר גזיזין תקיפין ונחתת לארעא. כיון דחמו כלהו כך פתחו ואמרו (תהלים ח: 2) "י' אדוננו מה אדיר שמך בכל הארץ, אדיר ודאי דתבר כמה גזיזין וחילין תקיפין ונחתת לארעא ושליט בכלא. ועל דא כתיב ויהי, צערא דקבילו כמה חיילין ומשיריין ביומא דכלת משה נחתת לארעא. ובגין כך ויקחו לי תרומה, ויקחו לי תרומה לא כתיב אלא ויקחו לי תרומה לאחזאה דכלא חד בלא פרודא.

ועובדא דמשכנא כגוונא דלעילא דא לקבל דא לאתכללא שכינתא מכל סטרין עילא ותתא. הכא בהאי עלמא עובדא דיליה כעובדא דגופא לאתכללא רוחא בגויה ודא איהי שכינתא דאתכלילת לעילא ותתא ואיהי רוח קודשא ולעולם עאלת ואתמשכת גו רזא דגופא לאשראה מוחא גו קליפא כולא כמא דאתחזי.

[p. 294] האי רוחא דקודשא אתעביד כגופא לאתכללא בגויה רוחא אחרא עלאה דקיק ונהיר וכלא הכי אתאחיד ואתכליל דא בדא ועאל דא בדא עד דאתאחיד בהאי עלמא דאיהו קליפא בתראה דלבר. קליפא תקיפא איהי לגו מקליפא דהאי עלמא כגוונא דאגוזא דהא קליפא דלבר לאו איהי תקיפא, קליפא דאיהי לגו מינה איהי קליפא תקיפא. אוף הכי לעילא קליפא תקיפא איהי רוחא אחרא דשלטא בגופא, לגו מניה איהי קליפא קלישא, לגו מניה מוחא. בארעא קדישא מתקנא כלא בגוונא אחרא דהא קליפא תקיפא אתברת מההוא אתר ולא שלטא ביה כלל. קליפא תקיפא אתברת תנדיך ואתפתחת מהאי סטרא ומהאי סטרא, וההוא פתיחו הוה בארעא קדישא בכל זמנא דפלחין פולחנא [קמא ע"א] כדקא יאות. כיון דגרמו חובין משיכו ההוא פתיחו להאי סטרא ולהאי סטרא עד דאתקרב קליפא כלא כחדא, כיון דאסתים קליפא למוחא כדן שלטא ההוא קליפא עלייהו ודחה לון לבר מההוא דוכתא. ועכ"ד אע"ג דדחה לון לבר לא יכיל ההוא קליפא לשלטאה בההוא דוכתא קדישא דלאו אתריה איהו.

ואי תימא אי הכי הואיל ולא יכיל ההוא קליפא לשלטאה בההוא דוכתא קדישא אמאי קיימא חרוב דהא חרבא לא הוי בעלמא אלא מסטרא דההוא קליפא תקיפא. אלא ודאי כד אתחרב לא אתחרב אלא מההוא סטרא בשעתא דאסתים למוחא וקב"ה עבד דלא תשלוט ההוא קליפא תקיפא על ההוא דוכתא וכד דחה לון לישראל מניה אתהדרת ההוא קליפא

ואתפתחת כמלקדמין. ובגין דעמא קדישא לא הוו תמן חפיא על ההוא פתיחו חופאה דפרוכתא קדישא לנטרא ההוא אתר דלא יסתים ליה ההוא קליפא תקיפא ואחיד בכל סטרוי. [p. 295] למהוי רבות קדשא על ארעא כמלקדמין לא יכיל דהא ההוא חופאה קלישא אחיד דלא יחות לתתא דהא עמא קדישא לאו תמן ועל דא לא אתבני חרבן מיומא דאתחריבו. לשלטה ההוא קליפא תקיפא לא יכלא דהא ההוא חופאה קלישא אחיד ביה בכל סטרוי בההוא פתיחו דלא תשלוט תמן ולא תסתים למוחא.

ההוא חופאה דפרוכתא קלישא איהו מגו משיכו דפרוכתא קדישא דלעילא דנטיר ההוא אתר, ובגין כך כל אינון נשמתין דשאר עמין דדיירין בארעא כד נפקין לא מקבלא לון ודחי לון לבר ואזלין ושאטן ומתגלגלין בכמה גלגולין עד דנפקי מכל ארעא קדישא וסחרן לסטרייהו במסאבו דלהון. וכל אינון נשמתין דישראל דנפקין תמן סלקין וההוא חופאה קלישא מקבלא לון ועאלין לקדושא עלאה בגין דכל זינא אזלא לזיניה. נשמתהון דישראל דנפקי לבר מארעא ברשותא דההוא קליפא תקיפא אזלא וסחרא ומתגלגלא עד דתבת לדוכתא [p. 296] ועאלת לאתר דאתחזי לה. זכאה חולקיה מאן דנשמתיה נפקת ברשו קדישא בההוא פתיחו דארעא קדישא.

מאן דנשמתיה נפקת בארעא קדישא אי אתקבר בההוא יומא לא שלטא עליה רוח מסאבא כלל, ועל דא כתיב בצליבא (דברים כא: 23) כי קבור תקברנו ביום ההוא וגו' ולא תטמא את אדמתך, בגין דבליליא אתיהיב רשו למשטטא ואע"ג דאתיהיב לון רשו לא עאלין בארעא קדישא בר אי אשכחן תמן מנא לאעלא ביה.

אברים ופדרים דמתאכלן בליליא לאתזנא זינין אחרנין, לאו דעיילין בארעא ולא לאמשכא לון בארעא אלא בגין דלא תשלוט סטרא אחרא גו ארעא ולאתמשכא לאעלא תמן. ובגין כך תננא מנייהו הוה סליק עקימא ומתגלגלא לבר ואזיל תקיף בבהילו עד דעאל לנוקבא דצפון דתמן מדורין כל סטרין אחרנין ותמן עאל תננא וכלהו אתזנו תמן. תננא דיממא הוה סליק לדוכתיה בארח מישר ואתזן מאן דאתזן. [p. 297] ומההוא פתיחו אתזנו כל סטרי קליפא תקיפא דאיהי לבר מארעא קדישא ומההוא תננא גסה כמא דאוקימנא. גופיהון דצדיקייא דלא אתמשכו בהאי עלמא בתר הנאי דההוא קליפא תקיפא לא שלטא עלייהו רוח מסאבו כלל דהא לא אשתתפו אבתריה כלום בהאי עלמא. כמא דגופא אתמשך בהאי עלמא בתר ההוא קליפא תקיפא והנאין דיליה וענוגין דיליה ומתקננין דיליה הכי אסתאב בתר דנפקת נשמתיה מניה.

גופיהון דצדיקייא דלא מתענגי בהאי [קמא ע"ב] עלמא אלא מענוגי דמצוה וסעודתי דשבת וחגיגין וזמנין ההוא רוח מסאבא לא יכלה לשלטה עלייהו דהא לא אתענגו מדיליה

כלום, והואיל ולא נטלו מדיליה לית ליה רשו עליהון כלל. זכאה איהו מאן דלא אתהני מדיליה כלום.

מאן דנשמתייה נפקת לבר מארעא קדישא וההוא גופא אסתאב בההוא רוח מסאבו ההוא רוח מסאבו אשתאיב בגויה עד דיתבלי בעפרא. ואי ההוא גופא דאשתאיב ביה ההוא רוח מסאבא סלקין ליה לאתקברא גו ארעא קדישא עליה כתיב (ירמיה ב: 7) ותבאו ותטמאו את ארצי ונחלתי שמתם לתועבה, ארצי דלא שלטא עלה רוח מסאבו, בההוא גופא דלכון דאשתאיב ביה רוח מסאבו דקא מתין לקברא ליה בארצי אתון מסאבין לה לאסתאבא ביה, אי לא דקב"ה [p. 298] עביד אסוותא לארעא דהא כיון דאתבלי ההוא גופא נשיב קב"ה רוחא ודחי ליה לבר דהא איהו חס על ארעיה.

יוסף לא שליט על גופיה רוח מסאבו לעלמין אע"ג דנפקת נשמתייה ברשו אחרא. מ"ט, בגין דלא אתמשיך בחייוי בתר רוח מסאבו. ועם כל דא לא בעא דגופיה יסלקון ליה לאתקברא בארעא קדישא אלא אמר (בראשית נ: 25) והעליתם את עצמותי, ולא גופי. יעקב לא מית וגופיה אתקיים בקיומא תדיר ולא דחיל לסטרא אחרא דהא ערסיה הוה שלים בשלימו דנהורא עלאה בשלימו דתריסר שבטין ובשבועין נפש בגין כך לא דחיל לסטרא אחרא ולא יכיל לשלטאה עליה. [p. 299] ותו דאיהו גופא דדיוקנא עלאה דשפירו דיליה אחיד לכל סטרין וכל אינון שייפין דאדם הראשון הוה אחידן ביה ועל דא כתיב ביה (שם מז: 30) ושכבתי עם אבותי ונשאתני ממצרים, גופא שלים. ועל דא ויחנטו הרופאים את ישראל, דגופיה יהא קיים בקיומא והכי אצטריך.

שאר בני עלמא דנפקת נשמתייהו בארעא קדישא נפשא וגופא אשתזיב מכלא. תלת שמהן אקרי נפשא דבר נש נפש רוח ונשמה, וכלהו כלילן דא בדא ובתלת דוכתי אשתכח חילייהו. נפש דא אשתכחת גו קברא כד גופא אתבלי בעפרא ובדא מתגלגלא בהאי עלמא לאשתכחא גו חייא ולמנדע בצערא דלהון ובשעתא די אצטריכו בעאת רחמי. [p. 300] רוח דא איהו דעאלת בגנתא די בארעא ואצטיירת תמן בדיוקנא דגופא דהאי עלמא בחד מלבושא דאתלבשת תמן, ודא אתהני תמן בהנאין וכסופין דזיוא דבגנתא. ובשבתו וירחי זמני סלקא לעילא ואתהני תמן ותב לאתרה ועל דא כתיב (קהלת יב: 7) והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה, תשוב ודאי בהני זמנין דקאמרן.

נשמה איהי סלקת מיד לאתרה לההוא אתר דנפקת מתמן ודא איהי דבגינה אתנהירת בוצינא לאנהרא לעילא. דא לא נחתת לתתא לעלמין, בדא אתכלילת מאן דאתכלילת מכל סטרין מעילא ומתתא ועד דהאי סלקא לאתקשרא בדוכתא רוח לא מתעטרא בגנתא די בארעא ונפש לא מתישבא בדוכתה. כיון דהאי סלקא כלהו אית להו נייחא.

וכד אצטריך לבני עלמא כד אינון בצערא ואזלי לבי קברי האי נפש אתערת ואיהי אזלא ומשטטא ואתערת לרוח וההוא רוח אתער לגבי אבהן וסלקא ואתער לגבי נשמה וכדין קב"ה חייס על עלמא והא אוקימנא. ואע"ג דהא אתערו מלין אלין דנשמתא בגווינין אחרנין כלהו סלקו במתקלא חדא ודא איהו ברירו דמלה וכלא חד.

[p. 301] וכד נשמה אתעכבת מלסלקא לדוכתה רוח אזלא וקיימא לפתחא דגנתא דעדן ולא פתחין לה פתחא [קמב ע"א] ואזלא ומשטטא ולית מאן דיסגח בה. נפש אזלא ומשטטא בעלמא חמאת לגופא דסלקא תולעין ובההוא דינא דקברא מתאבלא עליה כמא דאוקמוה דכתיב (איוב יד: 22) אך בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל. וכלא איהו בעונשא עד דנשמה אתקשרת בדוכתה לעילא וכדין כולהו מתקשרן בדוכתייהו בגין דכל הני קשורא חדא אינון כגוונא דלעילא ברזא דנפש ורוח ונשמה וכלא חד וקשורא חד. נפש לית לה נהורא מגרמה כלום ודא איהי דמשתתפא ברזא דגופא חד לאענגא ולמיון ליה בכל מה דאצטריך כמא דכתיב (משלי לא: 15) ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה, ביתה דא ההוא גופא דאיהי זן ליה, נערותיה אלין אינון שייפין דגופא כולהו.

[p. 302] רוח דא איהו דרכיב על האי נפש ושליט עלה ונהיר לה בכל מה דאצטריך, ונפש איהי כרסייא להאי רוח. נשמה האני איהי דאפיקת להאי רוחא ושליט עליה ונהיר ליה בההוא נהורא דחיין וההוא רוח תליא בהאי נשמה ואתנהיר מינה בההוא נהורא דנהיר. ההוא נפש תליא בהאי רוח ואתנהירת מינה ואתזנת מינה וכלא קשורא חד. ועד דהאי נשמה עלאה לא אסתלקת גו נביעו דעתיקא דעתיקין סתימא דכל סתימין ואתמליא מינה בגין דלא פסיק, רוח דא לא עאל בגנתא דעדן דאיהו נפש, ולעולם רוח לא שריא אלא בגנתא דעדן ונשמה לעילא, נפש דא לא מתישבא בדוכתה גו גופא לתתא. כגוונא דא כלא לתתא הכי מתפרשן בבר נש ואע"ג דכלהו קשורא חדא. נשמה סלקא לעילא גו נביעו דבירא, רוח עאל בגנתא דעדן כגוונא דלעילא, נפש אתישבא גו קברא. ואי תימא נפש לעילא דאתישבת גו גופא בקברא, אן הוא קברא. אלא גו ההוא קליפא תקיפא ועל דא נפש כגוונא דא לתתא וכלא דא כגוונא דא, ובגין כך תלת דרגין מתפרשן דאינון קשורא חדא ורזא חדא.

ובכל זמנא דגרמי אשתכחו גו קברא האי נפש אשתכחת תמן. רזא הכא לאינון דידיעי ארח קשוט דחלי חטאה, בשעתא דנשמתא מתעטרא לעילא גו עטרא קדישא ורוח קאים בנהירו עלאה בשבתי וירחי זמני האי נפש בשעתא דרוח נחתא מגו נהירו עלאה לדירא דגנתא דעדן נהיר ונציץ איהי קיימא גו קברא ואתגלימת בדיוקנא דהות גו גופא בקדמיתא, וכל אינון גרמי בההוא דיוקנא סלקין תושבחתא ואודן לקב"ה [p. 303] הה"ד (תהלים לה: 10) כל עצמותי תאמרנה יי מי כמוך, אומרות לא כתיב אלא תאמרנה.

ואלמלא אתיהיב רשו לעינא למחמי חמי בליליא דנפיק שבתא ובלילי ירחי וזמני כדיוקנין על גבי קברי אודן ומשבחן לקב"ה, אבל טפשו דבני נשא קא מעכבא להו דלא ידעין ולא משגיחין על מה קיימין בהאי עלמא ולא חששין לאשגחא ביקרא דמלכא עלאה בהאי עלמא כ"ש לאשגחא ביקרא דההוא עלמא ועל מה קיימא והיך מתפרשן מלין.

בליליא דר"ה דעלמא אתדן וכרסיא דדינא קיימיין לגבי מלכא עלאה למידן עלמא כל נפש ונפש משטטן ובעאן רחמי על חייא. בליליא דנפקא יומא דדינא דנא אזלן וקא משטטן למשמע ולמנדע מאי הוא דינא דאתדן על עלמא ולזמנין דקא מודיעין בחזווא לחייא כד"א (איוב לג: 15-16) בחלוס חזיון לילה בנפול תרדמה על אנשים וגו' אז יגלה און אנשים ובמוסרם יחתום. מאי מוסרם, דא נפש דקיימא וחתים לבני נשא מלין לקבלא מוסר.

בליליא דקא נפקין פתקין מבי מלכא וההוא צל אעדיאו מבני גריעו דהאי עלמא ההוא נפש [p. 304] דקאמרן אזלא [קמב ע"ב] ומשטטא וחד ממנא סרכא ברזא גליפא דעזקא בכתב מפרש ידומיע"ם דפקיד בכתב דזיוא גליפא ובגו חזוון עלאין בההוא ליליא נחית וכמה אלף אלפין ורבוא רבבן עמיה ונטלין לההוא צל מכל חד וחד וסלקין לה לעילא. וההוא נפש דקאמרן אזלא ומשטטא וחמאת לההוא צל ותב לאתריה גו קברי וקא מכרזא לשאר מתייא פלוני אתי לגבן פלוני אתי לגבן. אי טבא איהו כלהו חדאן ואי לאו כלהו אמרי ווי.

כד סלקין ההוא צל סלקין ליה לגבי ההוא עבד מהימן מטטרו"ן ונטיל ההוא צל לגביה וסליק ליה לאתריה הה"ד (איוב ז: 2) כעבד ישאף צל ודאי. מההוא שעתא ואילך מתתקנא דוכתא להאי נשמה דההוא בר נש ודוכתא לרוח בגנתא דעדן ודוכתא לנפש לנייחא ולאיתהנאה בשעתא דמשטטא ואזלא.

[p. 305] בגין דאית נפש דלית ליה נייחא ואית נפש דאשתצי עם גופא, והאי איהי דלית לה נייחא איהי דכתיב בה (שמואל א כה: 29) ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע, דדא איהי אזלא ומשטטא ומתגלגלא בכל עלמא ולית לה נייחא כלל יממא ולילי ודא איהו עונשא יתיר מכלא.

והאי דתשתצי עם גופא ההיא דכתיב בה (ויקרא ז: 20) ונכרתה הנפש ההיא מעמיה, והאי לית לה דוכרנו כלל. ואית דלא תשתצי עם גופא ותשתצי מאתר אחרא ההיא דכתיב בה (שם כב: 3) ונכרתה הנפש ההיא מלפני. מאי מלפני, דלא שריא עלה רוח. וכד רוח לא שריא עלה לית לה שותפו כלל במה דלעילא ולא ידעת מאינון מלין דעלמא כלל והאי איהי נפש כבעירי.

נפש דאית לה נייחא איהי כד אזלא ומשטטא אערעת בהאי ידומיע"ם ובאינון סרכין דיליה ונטלין לה ועאלין לה בכל פתחי גן עדן ואחזיין לה יקרא דצדיקיא ויקרא דההוא רוח דילה ומתדבקא ביה בנייחא גו ההוא לבושא וכדין ידעת באינון מלין דעלמא. וכד ההוא רוח סלקא לאתעטרא גו נשמה עלאה לעילא ההוא נפש מתקשרא בההוא רוח ואתנהירת מניה

כסיהרא כד אתנהירת משמשא ורוח מתקשרא גו ההוא נשמה וההוא נשמה אתקשרת גו סוף מחשבה דאיהי רזא דנפש לעילא וההיא נפש [p. 306] אתקשרת גו ההוא רוח עלאה וההוא רוח אתקשר גו ההיא נשמה עלאה וההיא נשמה אתקשרת באין סוף וכדין איהו נייחא דכלא וקשורא דכלא עילא ותתא כלא ברזא חדא וגוונא חדא. וכדין דא איהו נייחא דנפש דלתתא ועל דא כתיב (שמואל א כה: 29) והיתה נפש אדני צרורה בצרור החיים את יי' אלהיך, בגוונא חדא ורזא חדא דההוא את דא כגוונא דא.

כד נחתא סיהרא רזא דנפש עלאה נהירא מכל סטרין איהי נהרא לכל רתיכין ומשריין ועביד לון גופא חדא שלימא דנהיר בנהירו בזיוא עלאה. אוף הכי כגוונא דא נחתא האי נפש תתאה נהירא מכל סטרין מגו נהירו דנשמה ומגו נהירו דרוח ונחתא ונהרא לכל אינון רתיכין ומשריין דאינון שייפין וגרמין ועביד לון גופא שלימא דנהיר בנהירו הה"ד (ישעיה נח: 11) והשביע בצחצחות נפשך, נפשך ממש. ולבתר ועצמותיך יחליץ, דעביד מנייהו גופא שלימא נהיר בנהירו וקס ואודי ומשבח לקב"ה כמה דאתמר דכתיב (תהלים לה: 10) כל עצמותי תאמרנה יי' מי כמוך. ודא איהו נייחא דנפש ודאי מכל סטרין. זכאין אינון צדיקייא דדחלין למאריהון בעלמא דין למזכי בתלת נייחי לעלמא דאתי.

[p. 307] אתא רבי שמעון וברכיה לרבי אבא. אמר רבי שמעון זכאין אתון בני וזכאה אנא דעיני חמו בכך. כמה [קמג ע"א] דוכתינ עלאין מתתקנין לן ונהירין לן לעלמא דאתי.

פתח ואמר (תהלים קכה: 1) שיר המעלות הבטחים ביי' כהר ציון לא ימוט לעולם ישב. האי קרא אוקמוה אבלשיר המעלות תושבחתא דקאמרי אינון דרגין קדישין עלאין מסטרא דגבורן עלאין ואינון כגוונא דלואי לתתא ואינון מעלות דרגין על דרגין ופלחין ברזא דחמשין שנין והאי איהו שיר המעלות.

הבטחים ביי', דאינון מתרחצן ביה בעובדין כד"א (משלי כח: 1) וצדיקים ככפיר יבטח. ואי תימא הא צדיקייא לא אתרחצן בעובדיהון כלל ודחלן תדיר כאברהם דכתיב ביה (בראשית יב: 11) ויהי כאשר הקריב לבא מצרימה וגו', כיצחק דכתיב ביה (שם כו: 7) כי ירא לאמר אשתי וגו', כיעקב דכתיב ביה (שם לב: 8) ויירא יעקב מאד ויצר לו. ואי הני לא אתרחיצו בעובדיהון כל שכן שאר צדיקי עלמא ואת אמרת וצדיקים ככפיר יבטח.

אלא ודאי ככפיר כתיב דהא מכל אינון שמהן לא כתיב אלא כפיר ולא כתיב אריה ולא כתיב שחל ולא שחץ אלא כפיר דאיהו חלשא וזעירא מכלהו ולא אתרחיץ בחיליה אע"ג דאיהו תקיף. כך צדיקייא לא אתרחיצו [p. 308] בעובדיהון אלא ככפיר, אע"ג דידיעין דתקיף חילא דעובדיהון לא אתרחיצן אלא ככפיר ולא יתיר.

ובגיני כך הבטחים בני, לאו ככפיר ולאו כאריה ולאו ככלהו שמהן אלא כהר ציון,
ואוקמוה מה הר ציון איהו תקיף ולא ימוט תדיר אוף הכי בההוא זמנא להו כהר ציון ולא
כהשתא דלא אתרחיצו אלא ככפיר דדחיל ולא אתגבר בחיליה. ואתון בני קדישי עליונין
רחצנותא דלכון כהר ציון ודאי, זכאין אתון בעלמא דין ובעלמא דאתי.
אזלו, כד מטו למתא אתחשך ליליא. אמר ר' שמעון כמא דיומא דא אנהר לן בהאי
עלמא למזכי ביה בעלמא דאתי, אוף הכי ליליא נהיר לן למזכי לן לעלמא דאתי ולאעטרא מלין
דיממא וליליא קמי עתיק יומין דהא כיומא דא שלים לא ישתכח בכל דרין אחרינן. זכאה
חולקנא בהאי עלמא ובעלמא דאתי.
עאלו לביתיה ר' שמעון ורבי אלעזר ורבי אבא ורבי יוסי עמהון, יתבו עד דאתפלג ליליא,
כיון דאתפלג ליליא אמר רבי שמעון לחבריא עידן איהו לאתעטרא רתיכא קדישא לעילא
באשתדלותא דילן. [p. 309] אמר לרבי יוסי אנת דלא אשתמעו מילך בהאי יומא ביננא אנת
הוי שירותא לאנהרא ליליא דהא השתא עידן רעותא איהו לאנהרא עילא ותתא.
פתח רבי יוסי ואמר שיר השירים אשר לשלמה. שירתא דא אתער לה שלמה מלכא כד
אתבני בי מקדשא ועלמין כלהו אשתלימו עילא ותתא באשלמותא חדא, ואע"ג דחברייא פליגן
בהאי, אבל שירתא דא לא אתמר אלא בשלימו כד סיהרא אתמליא ובי מקדשא אתבני כגוונא
דלעילא. בשעתא דאתבני בי מקדשא לתתא לא הוה חדוה קמי קב"ה מיומא דאתברי עלמא
כההוא יומא.
משכן דעבד משה במדברא לנחתא שכינתא לארעא ובההוא יומא משכן אחרא אתקם
עמיה לעילא כמא דאוקמוה דכתיב (שמות מ: 17) הוקם המשכן, משכן אחרא דאתקם עמיה
ודא משכן דנער מטטרון ולא יתיר. [p. 310] בית ראשון כד אתבני בית ראשון אחרא אתקיים
בעלמין כלהו ואנהיר לכל עלמין ואתבסם עלמא ואתפתחו כל משקופי עלאין לאנהרא ולאו
הוה חדוה בכל עלמין כההוא יומא. כדן פתחו עלאי ותתאי ואמרו שירתא והיינו שיר השירים,
שירתא דאינון מנגנין דמנגנן לקב"ה. [קמג ע"ב]
דוד מלכא אמר שיר המעלות, שלמה פתח שיר השירים, שיר מאינון מנגנין. מה בין האי
להאי דהא אשתמע דכלא חד. אלא ודאי כלא חד, אבל ביומי דדוד לא הוה כל אינון מנגנין
מתתקנן בדוכתייהו לנגנא כדקא יאות ובי מקדשא לא אתבני ובגין כך לא אתתקנו לעילא
בדוכתייהו דהא כמא דאית תקוני משמרות בארעא אוף הכי ברקיעא וקיימין אלן לקבל אלן.
[p. 311] וביומא דאתבני בי מקדשא אתתקנו כלהו בדוכתייהו ושרגא דלא נהרא שריאת
לאנהרא ושירתא אתתקן לגבי מלכא עלאה מלכא דשלמא דיליה. ותושבחתא דא איהי מעליא

מכל תושבחן קדמאי. יומא דאתגלי תושבחתא דא בארעא ההוא יומא אשתכח שלימו בכלא ועל דא איהו קדש קדשים.

בספרא דאדם הוה כתיב ביה יומא דיתקם בי מקדשא יתערון אבהן שירתא עילא ותתא ובגין כך אשכחנא ש' מאתוון רברבן ואלין אינון דקא אתערו, לאו דאינון מנגנן אלא דאינון מתערי לגבי עילא כביכול שיר דאינון שרים רברבן דממנן על עלמין כלהו. [p. 312] ותנין בההוא יומא קם יעקב שלימא ועאל בגנתא דעדן בחידו על דוכתיה, כדין גנתא דעדן שארי לנגנא וכל אינון בוסמין דגנתא. מאן גרים שירתא דא ומאן אמר לה, הוי אימא יעקב דאלמלא איהו לא עאל בגנתא דעדן לא אמר גנתא שירתא. שירתא דא שירתא דאיהי כללא דכל אורייתא, שירתא דעלאי ותתאי מתערי לגבה, שירתא דאיהי כגוונא דעלמא דכלא איהו שבת, שירתא דשמא קדישא עלאה אתעטר בגיניה, ועל דא איהי קדש קדשים. מ"ט כל מלוי ברחימו בחדווא, אלא בגין דכוס של ברכה אתיהיב בימינא, כיון דאתיהיב בימינא כדין כל חידו וכל רחימו אשתכח, ובגין כך כל מלוי ברחימו בחדווא.

בזמנא דהאי ימינא אתהדר לאחורא כד"א (איכה ב: 3) השיב אחור ימינו, כדין כוס של ברכה לא אתיהיב אלא בשמאלא, כיון דאתיהיב בשמאלא שריאו עלאי ותתאי למפתח עליה קינה. ומאי קאמרן, איכה, אי כה אי כוס של ברכה דאתר עלאה דהוית יתבא בגויה אתגרע ואתמנע מינדן. [p. 313] ובגין כך שיר השירים דהוה מסטרא דימינא כל מלוי רחימו וחדווא, איכה דחסר ימינא ואשתכח שמאלא כל מלוי אינון קנטורין וקינין.

ואי תימא הא כל חדווא וכל חידו וכל שיר מסטרא דשמאלא איהו ועל דא לואי מסטרא דשמאלא מנגני שירתא. אלא כל חידו דאשתכח מסטרא דשמאלא לא אשתכח אלא בזמנא דימינא אתדבק בהדיה ובזמנא דימינא אתער ואתדבק בהדיה כדין ההוא חדווא מימינא איהו דקא אוטיב לרתחא וכד רתחא אשתכך וחדו איהו מסטרא דימינא כדין חדווא שלימא אתי מההוא סטרא. וכד ימינא לא אשתכח רתחא דשמאלא נפיש ולא שכיך ולא אוטיב ולא חדי, כדין איכה, אי כה, כוס של ברכה מה תהא עליה דקא יתבא בשמאלא ורתחא נפיש ולא שכיך ועל דא קנטורין וקינין מתערין. אבל שיר השירים כוס של ברכה אתיהיב בימינא ואתמסר בגויה ועל דא כל רחימו וכל חידו אשתכח, ובגין כך כל מלוי ברחימו בחדווא ולא אשתכח הכי בשאר כל השירים דעלמא, ובגין דא מסטרא דאבהן אתער שירתא דא.

[p. 314] יומא דאתגליא שירתא דא ההוא יומא דנחתת שכינתא לארעא דכתיב (מלכים א ח: 11) ולא יכלו הכהנים לעמוד לשרת וגו'. מאי טעמא, כן מלא כבוד יי את בית יי. בההוא יומא ממש אתגליא תושבחתא [קמד ע"א] דא ואמר שלמה ברוח קודשא תושבחתא דשירתא דא דאיהי כללא דכל אורייתא, כללא דכל עובדא דבראשית, כללא דרזא דאבהן, כללא דגלותא

דמצרים וכד נפקו ישראל ממצרים ותושבחתא דימא, כללא דעשר אמירן וקיומא דהר סיני וכד אזלו ישראל במדברא עד דעאלו לארעא ואתבני בי מקדשא, כללא דעטורא דשמא קדישא עלאה ברחימו בחדווא, כללא דגלותהון דישראל ביני עממיא ופורקנא דלהון, כללא דתחיית המתים עד יומא דאיהו שבת ליי, מה דהוה ומה דהוי ומה דזמין למהוי לבתר יומא שביעאה כד יהא שבת ליי, כללא איהו בשיר השירים.

[p. 315] ועל דא תנינן כל מאן דאמר פסוקא דשיר השירים ואמר ליה בבי משתאי אורייתא איהי חגירא שק וסלקא לגבי קב"ה ואמרה ליה עבדו לי בניך מחוך בבי משתיא. ודאי אורייתא סלקא וקאמרת האי בגין דאצטריך לנטרא ולסלקא עטרה על רישיה דבר נש כל מלה ומלה דשיר השירים.

ואי תימא אמאי איהו בין הכתובים, הכי הוא ודאי בגין דאיהו שיר תושבחתא דכנסת ישראל קא מתעטרא לעילא, ובגין כך בכל תושבחן דעלמא לא סלקא רעותא לגבי קב"ה כתושבחתא דא.

הכי אוליפנא שיר חד, השירים תרין, הא תלתא. ורוא דא דאתיהיב כוס של ברכה ואתנטיל בין ימינא ושמאלא וכלא אתער לגבי מלכא דשלמא דיליה ובהאי אסתלק רעותא ברזא דאין סוף לעילא לעילא. רתיכא קדישא הכא דהא אבהן אינון רתיכא, דוד מלכא אתחבר עמהון ואינון ארבע רזא דרתיכא קדישא עלאה, ובגין כך ארבע תיבין בהאי קרא קדמאה רזא דרתיכא שלימתא.

[p. 316] תו רזא דא שיר, דא רזא דדוד מלכא דאיהו רזא לסלקא בשיר. השירים, אלן אבהן רזא דרברבן ממנן רתיכא שלימתא כדקא יאות. אשר לשלמה, רזא מאן דרכיב על רתיכא שלימתא דא. ובהאי קרא אשתכח שלימו דרזא (תהלים קו: 48) מן העולם ועד העולם, רזא דכל מהימנותא, וכלא איהו רתיכא שלימתא למאן דלא ידיע ולא אתידע ולית מאן דקאים למנדע ביה. ועל דא אתמר האי קרא בארבע תיבין רזא דרתיכא שלימתא מכל סטרין, מכאן ולהלך רזא לחכימין אתמסר.

שיר, בהאי אית רזא פנימאה דתנינן מאן דחמי ענבין בחלמיה אי חיוורן אינון טבאן, אוכמי בזמנן טבאן דלא בזמנן צריכין רחמי. מאי שנא חיוורי ומאי שנא אוכמי, מאי שנא בזמנן ומאי שנא שלא בזמנן. ותו תנינן אכלן לאינון אוכמי מובטח לו דהוא בן עלמא דאתי.

[p. 317] אלא תנינן אילנא דחטא ביה אדם קדמאה ענבים הוו דכתיב (דברים לב: 32) ענבמו ענבי רוש, ואלין אינון ענבין אוכמין, בגין דאית ענבים ואית ענבים. ענבין חוורין טבין דהא מסטרא דחיי אינון, ענבין אוכמין צריכין רחמי דהא מסטרא דמותא אינון. בזמנן טבין, מאי טעמא, בגין דבזמנא דחוורי שלטן כללא אתבסס דהא בההוא זמנא כללא אצטריך לתקונא וכללא איהו שפיר וכללא תקונא חדא אוכמא וחורא. ובזמנא דחוורי לא שלטאן ואוכמי אתחזון

לינדע דהא בדינא דמותא סליק ואצטריך רחמי דהא אילנא דחטא ביה אדם קדמא וגרים מותא ליה ולכל עלמא חמא.

הכא אית לאסתכלא ואי לאו דמר הכא לא אימא. תנינן דעלמא דא איהו כגוונא דעלמא דלעילא ועלמא דלעילא כל מה דהוה בהאי עלמא הכי איהו לעילא. אי נחש גרים מותא לאדם לתתא לעילא מאי. [קמז ע"ב] אי נימא לאתתא דבגין נחש איהי גרע נהורא דהא סיהרא גרע נהורה לזמנין ובההוא זמנא איהי מיתת, [p. 318] דכורא מאי. ואי נימא דסיהרא בעטיו דהאי נחש מיתת בגרעו נהורא, הא תנינן דלא בגין נחש הוה אלא דאמרת סיהרא קמי קב"ה וכו', הא לא הוה בגין נחש. ואי תימא דבעלה הכי הוא, ח"ו דגרעו הוי לעילא. אלא כל דא סתרי אורייתא ונחש בכלא אתקין גרעו.

ת"ח והכי אוליפנא כל מה דעבד קב"ה עילא ותתא כלא ברזא דדכר ונוקבא איהו, וכמה דרגין אינון לעילא משניין אלין מאלין ומדרגא עד דרגא רזא דאדם ואינון דרגין דאינון זינא חדא עבד לון קב"ה דיוקנא דחד גופא עד דסלקין ברזא דאדם. ותנינן ביומא תניינא לעובדא דבראשית אתברי ביה גיהנם ואתעביד חד גופא ברזא דאדם ואינון שייפין ממנן דמקרבין לאשא ומתין ומהדרן כמלקדמין, ודא בגין דאינון אתקריבו [p. 319] לגבי האי חויא ואיהו אדם דאתפתא גו משכנא דהאי חויא ועל דא מית וחויא גרים ליה מותא דאיהו קריב ליה. ובכל אתר אדם דכר ונוקבא איהו אבל אדם דאיהו קדישא עלאה איהו שלטא על כלא, דא יהיב מזונא וחיינן לכלא, ועכ"ד בכלא מנע נהורא האי חויא תקיפא. כד מסאיב משכנא נוקבא דההוא אדם כדקאמרן מיתת ודכורא מית וסלקין כמלקדמין ועל דא כלא כגוונא דלעילא. אכלן לאינון ענבים מובטח לו דהוא בן עלמא דאתי בגין דשיצי ושליט על ההוא אתר ואעבר ליה ואהדק ליה כד"א (דניאל ז: 7) אכלה ומדקא. כיון [p. 320] דאעבר ההוא קליפא תקיפא הא אתקרב לגבי עלמא דאתי ולית מאן דימחי בידיה, ועל דא חמי בחלמיה דאינון ענבין אוכמין אכיל ומהדק. כגוונא דא לא הוי שיר בביתא דדוד עד דאתעברו אינון ענבין אוכמין ושלטא עלייהו וכדין אתמר שיר השירים כמא דאתמר, ואפילו באתר דא אקרי ענבים כד"א (הושע ט: 10) כענבים במדבר וגו', ואלין אינון ענבים חוורין.

שירתא דא איהו מעליא על כל שירין דקדמאי. כל שירין דקדמאי אמרו לא סליקו אלא גו שירין דמלאכי עלאי אמרי, ואע"ג דהא אוקמוה אבל כתיב שיר המעלות לדוד, רזא דא אתמר אבל שיר המעלות, שיר דמלאכי עלאי אמרי דאינון מעלות ודרגין. אמרי למאן, לדוד לבקשא טרפא ומזונא מניה.

תו שיר המעלות, כד"א (תהלים מו: 1) על עלמות שיר, (שיר א: 3) על כן עלמות אהבוך. לדוד, בגין דוד מלכא עלאה דאיהו משבח תדיר למלכא עלאה.

כיון דאתא שלמה מלכא אמר שיר דאיהו עלאה לעילא דרברבי עלמא עלאין קאמרי לגבי מלכא עלאה דשלמא כלא דיליה. כלהו דאמרי שירתא לא סליקו בההוא שירתא לומר אלא ההוא שירתא [p. 321] דמלאכי עלאי קאמרי, בר שלמה מלכא דסליק בההוא שירתא למה דרברבין עלאין עמודי עלמא קאמרי. כל בני עלמא ברתיכין תתאין, שלמה מלכא ברתיכין עלאין.

ואי תימא משה דסליק בדרגא דנבואה ובחביבו לגבי קב"ה על כל בני עלמא, ההוא

שירתא דקאמר ברתיכין תתאין הוה ולא סליק יתיר.

תא חזי שירתא דקאמר משה סליק לעילא ולא לתתא, אבל לא אמר שירתא כשלמה מלכא ולא הוה בר נש דסליק בשירתא כשלמה. משה סליק בתושבחתיה לעילא ותושבחתא דיליה הוה למיהב תושבחין והודאין למלכא עלאה דשזיב לון לישראל ועבד לון נסין וגבוראין במצרים ועל ימא, אבל דוד מלכא ושלמה בריה אמרו שירתא [קמה ע"א] בגוונא אחרא. דוד אשתדל לאתקנא עולימתן ולקשטא לון במטרוניתא לאתחזאה מטרוניתא ועולימתהא בשפירו ועל דא אשתדל באינון שירין ותושבחין לגבייהו עד דאתקין וקשיט כלהו עולימתן ומטרוניתא. כיון דאתא שלמה אשכח למטרוניתא מתקשטא ועולימתהא בשפירו, אשתדל למיעל לה לגבי חתן ואעיל החתן לחופה עם מטרוניתא ואעיל מלין דרחימו בינייהו בגין לחברא לון כחדא ולמהוי תרווייהו בשלימו חדא בחביבו שלים. ועל דא שלמה סליק בתושבחתא עלאה על כל בני עלמא.

משה זווג לה למטרוניתא בהאי עלמא לתתא למהוי בהאי עלמא בזווגא שלים בתתאי.

שלמה זווג לה למטרוניתא בזווגא שלים [p. 322] לעילא ואעיל החתן לחופה בקדמיתא ולבתר אעיל לתרווייהו בהאי עלמא וזמין לון בחדווא בבי מקדשא דאיהו בנה.

ואי תימא היך עייל משה למטרוניתא בלחודהא בהאי עלמא דהא אתחזי פרודא. תי"ח קב"ה זווג לה במשה בקדמיתא ואיהי הוות כלת משה כמא דאתמר. כיון דאזדווגת ביה במשה נחתת להאי עלמא בזווגא דהאי עלמא ואתתקנת בהאי עלמא מה דלא הוות מקדמת דנא ולעולם לא הוות בפרודא. אבל לא הוה בר נש בעלמא מיומא דאתיליד אדם דיעיל רחימו וחביבו ומלין דזווגא לעילא בר שלמה מלכא דאיהו אתקין זווגא דלעילא בקדמיתא ולבתר זמין לון כחדא בביתא דאתקין לון. זכאין אינון דוד ושלמה בריה דאינון אתקינו זווגא דלעילא. מיומא דאמר לה קב"ה לסיהרא זילי ואזעירי גרמיך לא אזדווגת בזווגא שלים בשמשא בר כד אתא שלמה מלכא.

שיר השירים, הא הכא חמש דרגין לאתדבקא לעלמא דאתי. שיר חד, השירים תרין הא

תלתא, אשר הא ארבע, לשלמה הא חמשא. בחמשאה איהו דהא יומא דחמשין רזא דיובלא איהו.

תי"ח זווגא דלעילא לא יכיל שלמה לאתקנא אלא בגין דאשתכח זווגא לתתא מקדמת דנא. ומאן איהו, זווגא דמשה דאי לא הוי [p. 323] זווגא דא לא אתתקן זווגא דלעילא, וכלא ברזא עלאה איהו לחכימי לבא.

כתיב (מלכים א ה: 12) וידבר שלשת אלפים משל ויהי שירו חמשה ואלף. האי קרא אוקמוה חברייהא, אבל וידבר שלשת אלפים משל, ודאי על כל מלה ומלה דאיהו אמר הווי ביה תלת אלף משלי כגון ספרא דקהלת דאיהו ברזא עלאה ואיהו בארח משל דלית ביה קרא דלאו איהו בחכמתא עלאה ובארח משל אפילו קרא זעירא דביה, דכד הווי מטי רב המנונא סבא קדמאה להאי קרא (קהלת יא: 9) שמח בחור בילדותך ויטיבך לבך בימי בחורותך, הווי בכי אמר ודאי האי קרא יאות הוא ואיהו בארח משל, ומאן יכיל למעבד דרשא במשל דא, ואי איהו דרשא [p. 324] לית ביה דרשא אלא כמא דחמינן בעיינין, ואי חכמתא איהו מאן יכיל למנדע לה.

מיד הווי תב ואמר כתיב (בראשית לו: 2) אלה תולדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה וגו'. האי קרא דקהלת איהו משל לחכמתא דקרא דא דאורייתא ודא משל לדא.

שמח בחור בילדותך, והוא נער.

ויטיבך לבך, היה רעה את אחיו בצאן.

בימי בחורותיך, את בני בלהה ואת בני זלפה נשי אביו.

ודע כי על כל אלה, ויבא יוסף את דבתם רעה אל אביהם.

יביאך האלהים במשפט, אלה תולדות יעקב יוסף, יוסף אתכליל ביעקב. ורזין דסתרי

אורייתא מאן יכיל למנדע לון.

והאי משל אתפשט לתלת אלף משלים דכלהו [קמה ע"ב] בהאי משל. בשעתא דיוסף אתכליל ביעקב תלת אלף אינון באברהם יצחק ויעקב דכלהו בהאי משל ברזא דחכמתא. וכאן [p. 325] כמה טייעין אינון בטוענין דטמירו בהו דיירי תריסין דלית לון חושבנא לטמירין דחכמתא.

ויהי שירו חמשה ואלף, הכי אוקמוה ויהי שירו של משל, וכלא חד בין מאן דאמר ויהי

שירו דשלמה בין מאן דאמר ויהי שירו של משל כלא איהו חד וכלא איהו קאמר.

ויהי שירו, דא שיר השירים. וכי חמשה ואלף איהו שיר השירים. ודאי הכי הוא חמשה

איהו תרעין ופתחין דמתפתחין במלכא דשלמא דיליה, ואינון חמש מאה שנין דאילנא דחיי,

חמשין שנין דיובלא.

[p. 326] ואלף, דא אילנא דחיי חתן דנפיק מסטריה ואיהו ירית כל אינון חמשה למיתי לגבי כלה. יומיה דקב"ה אלף שנין איהו ודא איהו נהר דנגיד ונפיק מעדן, יוסף זכאה דאקרי צדיק על שמה דסיהרא כמא דאתני בה קב"ה.

ובגין כך שיר השירים קדש קדשים ולית לך קרא בשיר השירים דלא אית ביה רזא חמשה ואלף ודאי. שיר השירים ודא, חמש דרגין אינון האי קרא כמא דאתמר.

[p. 327] ואי תימא האלף אמאי לא אדכר הכא. ודאי ההוא אלף טמירא הוה וטמירא איהו עד דאתחברת אתתא בבעלה. ועל דא אשתדל שלמה למיתי ההוא אלף לגבי כלה בטמירו דגושפנקא דחכמתא עלאה. כיון דעבד קדש קדשים לתתא גניזו וטמיר ואעיל רזא דקדש הקדשים לתמן למעבד גניזו דשמושא שלים עילא ותתא כדקא יאות.

קדש הקדשים איהו לעילא רזא דחכמתא עלאה ויובלא. כגוונא דא ירתין בלה וחתן ירותא דאבא ואמא ואתהדרן אחסנת ירותא בגוונא אחרא. ירותא דאבא ירתא ברתא בסליקו דשמא דא ואתקרי אוף הכי קדש חכמה. ירותא דאמא ירית ברא ואקרי קדשים בגין דנטיל כל אינון קדשים עלאין וכניש לון לגביה, ובתר יהיב לון ואעיל לון לגבי כלה.

ועל דא אמר שיר השירים, שיר לגבי קדש, השירים [p. 328] לגבי קדשים למהוי כלא קדש קדשים ברזא חדא כמא דאתחזי. אשר לשלמה, הא אתמר למלכא דשלמא דיליה.

ואי תימא דשבחא דא דיליה הוא, לא תימא הכי, שבחא באתר עלאה איהו וסלקא. אבל הכי הוא רזא, כד מתתקן דכר ונוקבא כחדא תחות מלכא עלאה כדין ההוא מלכא אסתלק לעילא ואתמליא מכל קדושין ומכל ברכאן דנגדין לתתא ואתמלי ואריק לתתא, ודא איהו תיאובתיה דמלכא עלאה כד אתמלי קדושין וברכאן ואריק לתתא.

ודא איהו צלותין ובעותין דאתתקן ואתמלי ההוא מבועא עלאה דכיון דאיהו מתתקן כדקא יאות מחיזו דיליה ומחזו דההוא תקונא מתתקנא עלמא תתאה ועולימתהא. ולא אצטריך עלמא תתאה לאתתקנא אלא מחיזו דעלמא עלאה. סיהרא לית לה חיזו מגרמהא כלל בר כד אתתקן שמשא ואנהיר ומחזו דשמשא ותקונא דיליה אתתקנת סיהרא ואתנהירת.

מאן דאצטריך צלותא ובעותין דאתנהיר ואתתקן ההוא אתר דנפקא מניה נהורא דכיון דההוא אתר מתתקנא מחיזו דיליה אתתקן כל מה דלתתא. ובגין כך תושבחתא דקאמר שלמה לא אשתדל אלא בגין מלכא דשלמא דיליה דיתתקן. כיון דאיהו אתתקן מחיזו דיליה כלא אתתקן, ואי איהו לא אתתקן לית ליה תקונא לסיהרא לעלמין. ובגין כך אשר לשלמה, דיתתקן ויתמלי כדקא יאות בקדמיתא כמא דאתמר. [קמו ע"א]

ויקחו לי תרומה. רזא דרזין לידעי חכמתא, כד אסתלק ברעותא דסתרא דכל סתרין למעבד יקרא ליקריה אנשיב רוחא [p. 329] מנקודא עלאה דנגיד מלעילא לתתא ושווי תקוניה לאתישבא בהאי עלמא. אמאי, בגין דאי לא יהא עקרא ושרשא דהאי עלמא לא יהא מאנא לארקא להאי עלמא כלל, ואי לא יריק להאי עלמא מיד אתאביד דלא יכיל לקיימא אפילו רגעא חדא. אבל בגין דתקוניה איהו מהאי עלמא אתמלי מסטרא חדא לארקא להאי עלמא ומסטרא אחרא לארקא למלאכי עלאי, וכלא אתזנו כחדא מניה.

שלימו דתקונא דהאי רוחא רוחיהון דצדיקיא בהאי עלמא. רוחא דא אשתלים בזמנא דחנוך וירד ומהללאל הוו בעלמא, ואסגיאן חייבי עלמא אעדו ההוא שלימו מניה. לבתר אתא נח ואשלים ליה, אתנ דור הפלגה אעדו ההוא שלימו מניה. אתא אברהם ואשלים ליה, אתו אנשי סדום ואעדו ליה. אתא יצחק ואשלים ליה, אתו פלשתים וחייבי דרא ואעדיו ליה מניה. אתא יעקב ובנוי ערסא שלימא ואשלימו ליה, נפקו מארעא קדישא ונחתו למצרים ובגינייהו אתעכבת תמן, ובגין דאהדרו תמן ישראל לעובדין דמצראי אתכפיא ואתעדי ההוא שלימו עד דנפקו ממצרים ואתו למעבד משכנא. אמר קב"ה רעותי לדיירא בינייכו אבל לא יכילנא עד דתתקנון ההוא רוחא די לי דשריא בגווייכו, הה"ד ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם.

[p. 330] ודא איהו רזא דכתיב ויקחו לי תרומה. אמר משה לקב"ה מאן יכיל למיסב לה ולמעבד לה. א"ל משה לאו כמא דאת חשיב אלא מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי, מההוא רעותא ורוחא דלהון תסבון לה ותשלמון לה.

כד אתא שלמה אתקין לההוא רוחא בשלימו דלעילא דהא מן יומא דאשתלים לתתא ביומוי דמשה לא אעדיו ההוא שלימו מניה עד דאתא שלמה, כיון דאתא שלמה אשתדל לאשלמא ליה לעילא ושארי לאתקנא חיזו דעלמא עלאה לאתתקנא מההוא חיזו עלמא תתאה ודא איהו אשר לשלמה.

וזאת התרומה, הא אתמר דכד קב"ה אתגלי על טורא דסיני כד אתיהיב אורייתא לישראל בעשר אמירן כל אמירה ואמירה עביד קלא וההוא קלא [p. 331] אתפרש לשבעין קלין והוו כלהו נהירין ונצצין לעינייהו דכל ישראל והו חמאן עיינין בעיינין זיו יקרא דיליה הה"ד (שמות כ: 15) וכל העם ראים את הקולת, רואים ודאי. וההוא קלא הוה אתרי ביה בכל חד וחד מישראל ואמר ליה תקבלני עלך בכך וכך פקודין דבאורייתא ואמרו הין. אהדר ליה על רישיה ומתגלגלא עליה והוה אתרי ביה ואמר ליה תקבלני עלך בכך וכך עונשין דבאורייתא והוה אמר הין. לבתר אהדר ההוא קלא ונשיק ליה בפומיה הה"ד (שיר א: 2) ישקני מנשיקות פיהו.

וכדין כל מה דהוּו חמאן ישראל בההוא זמנא הוּו חמאן גו חד נהורא דקביל כל אינון
 נהורין אחרנין והוּו תאבין למחמי. אמר לון קב"ה ההוא נהורא דחמיתון בטורא דסיני דקביל
כל גוונ נהורין ותיאובתא דלכון עליה תקבלון לה ותסבון לה לגבייכו, ואינון גוונין דאיהו
 מקבלא אלין אינון זהב וכסף ונחשת וגו'.
 ד"א ישקני מנשיקות פיהו, מאי קא חמא שלמה מלכא דאיהו אעיל מלי דרחימו בין
 עלמא עלאה [p. 332] לעלמא תתאה ושירותא דתושבחתא דרחימו דאעיל בינייהו ישקני
 איהו. אלא הא אוקמוה והכי איהו דלית רחימו דדביקותא רוחא [קמו ע"ב] ברוחא בר
 נשיקה, ונשיקה בפומא דאיהו מבועא דרוחא ומפקנו דיליה, וכד נשקין דא בדא מתדבקן רוחין
 אלין באלין והוּו חד וכדין איהו רחימו חד.
 בספרא דרב המנונא סבא קדמאה הוּו אמר על האי קרא נשיקה דרחימו אתפשט
 לארבע רוחין וארבע רוחין אינון כחדא ואינון גו רזא דמהימנותא, וסלקין בארבע אתוון דאינון
 אתוון דשמא קדישא תלי בהו ועלאין ותתאין תליין בהו ותושבחתא דשיר השירים תלי בהו.
 ומאן איהו, אהב"ה ואינון רתיכא עלאה ואינון חברותא ודבקותא ושלימו דכלא. אלין אתוון
 ארבע רוחין אינון ואינון רוחין דרחימו ותדווא דכל שייפי גופא בלא עציבו כלל.
 ארבע רוחין אינון בנשיקה כל חד כליל בחבריה, וכד האי רוחא כליל באחרא וההוא
 אחרא כליל בהאי אתעבידו תרין תרין כחדא. וכד אתחברן בדביקו חד אינון ארבע בשלימו
 ונבעין דא בדא ואתכלילו דא בדא, וכד מתפרשן אתעביד מאינון ארבע רוחין חד איבא ואיהו
 רוחא חדא דכליל מארבע רוחין ודא סליק ובקע רקיעין עד דסליק ויתיב לגבי חד היכלא
 דאתקרי היכלא דאהבה ואיהו היכלא דכל רחימו תליא ביה וההוא רוחא הכי אקרי אהבה, וכד
 האי רוחא סליק אתער לההוא היכלא לאתחברא לעילא.
 [p. 333] ארבע אתוון אינון לגבי ארבע רוחין ואינון אהבה ואיבא דלהון אהבה. כד
 מתחברן דא בדא מיד אתער דא בסטרא דא ודא בסטרא דא. א', מיד נפיק ה' ואתחבר בא'
מתדבקן בדביקו ואתעבידו תרין אתוון אחרנין ב' ה' ואתכלילו רוחין ברוחין בדביקו דרחימו
 ופרחין אלין אתוון מנייהו בההוא רוחא דסליק מתערטן ביה כדקא יאות. כיון דסליק ההוא
 אהבה שלימא כלילא דכל אינון ארבע רוחין פגע בחד ממנא עלאה רברבא די ממנא על אלף
ושלש מאה ותשעין רקיעין ואיהו ממנא על נגידו דתליסר נהרי אפרסמונא דכיא דנגדא מרזא
 דטלא דלעילא, וההוא נגידו אתקרי מיס רביס.
 כיון דפגע לגבי ההוא רב משרין קאים לגביה ולא יכיל לעכבא ליה לאעברא בהו עד
 דאעיל לגבי היכל אהבה, ועל דא אמר שלמה מלכא בסיום שבחיה (שיר ח: 7) מיס רביס לא
יוכלו לכבות את האהבה. מיס רביס אלין מיינ עלאין דנגדין גו טלא עלאה, ונהרות לא ישטפו
 אלין אינון נהרי אפרסמונא דאינון תליסר. ההוא ממנא איהו מלאכא דשליח מן קדם יי' ודא

איהו רב משריין דקשיר כתרין למאריה רזא אכתרי"אל מעטר עטרין למאריה בשמא גליפא מחקא יהו"ה י"ה צבאו"ת.

[p. 334] כיון דעאל לגבי היכל אהבה אתער רחימו דנשיקין עלאין דכתיב (בראשית

כט: 11) וישק יעקב לרחל, למהוי נשיקין דרחימו עלאה כדקא יאות ואינון נשיקין שירותא דאתערו דכל רחימו דאתדבקוּתא וקשורא דלעילא, ובגין כך שירותא דתושבחתא דשירתא דא איהו ישקני. מאן ישקני, ההוא דסתים גו סתימו עלאה. ואי תימא סתימאה דכל סתימין ביה תליין נשיקין ונשיק לתתא.

ת"ח סתימא דכל סתימין לית מאן דידע ליה ואיהו גלי מניה נהירו חד דקיק סתים דלא

אתגלי בר בחד שביל דקיק דאתפשט מגויה ואיהו נהירו דנהיר כלא ודא אתערו דכל רזין עלאין, ואיהו סתים, לזמנין סתים לזמנין אתגליא, ואע"ג דלא אתגליא כלל ואתערו דסליקו דנשיקין ביה תליין, ומגו דאיהו סתים שירותא דתושבחתא בארח סתים איהו.

[p. 335] ואי ביה תליין מה בעי יעקב הכא דהא ביה תליין נשיקין. אלא ודאי הכי הוא,

ישקני ההוא דסתים לעילא. ובמה, [קמו ע"א] בההוא רתיכא עלאה דכל גוונין תליין ומתחברן ביה, ודא איהו יעקב כמאן דאמר דביקותא לאתדבקה במלכא בברא דיליה איהו, ועל דא כתיב (שיר א: 2) מנשיקות פיהו.

כי טובים דודיק, אהדר לגבי שמשא דנהיר לה לסיהרא מגו נהירו דאינון בוצינן עלאין

ואיהו נטיל נהורא דכלהו ואנהיר לסיהרא. ואינון בוצינן דמזדווגין ביה מאן אתר נהרין, אהדר

ואמר מיינ, מההוא יין דמנטרא מההוא יין דאיהו חדווא דכל חדוון. ומאן איהו, ההוא יין

דיהיב חדו וחיינ לכלא ודא איהו אלהים חיים יין דיהיב חיינ וחדווא לכלא.

תו מיינ, מההוא שמא דאקרי יהו"ה, דא איהו יין דחדווא דרחימו דרחמי ומן דא כלהו

נהרין וחדאן.

[p. 336] אתו חברייה ונשקו ליה ברישיה. כד מטו לגבי דרבי שמעון סדרו מלין קמיה.

בכה רבי שמעון אמר ודאי ידענא דרוח קדישא עלאה קא מכשכשא בכו. זכאה דרא דחמא דא

דהא לא יהא כדרא דא עד זמנא דייתי מלכא משיחא דהא אורייתא אהדרת לעתיקותהא.

זכאין אינון צדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי.

[p. 337] וזאת התרומה אשר תקחו מאתם. רבי אלעזר אמר האי קרא אוקימנא ורזין

דיליה הא אתמר, אבל רזא דקרא הכי אוליפנא וקשיין קראי דאי אינון ברזא דלתתא קשיין

אהדדי, ואי ברזא דלעילא לא אינון בנהירו. דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה שפיר, תקחו

את תרומתי קשיא, וזאת התרומה אשר תקחו מאתם קשיא ודאי כלא עילא ותתא כחדא.

אלא הכי הוא ויקחו לי תרומה. מאן, בני ישראל.

מאת כל איש, אליו מלאכין עליו לעילא בגין דעליהון איהי תרומה ארמותא דאינון ארימו תדיר לגבי מלכא עלאה דהא אינון סלקין לה תדיר לגבי מלכא עלאה, וכד ישראל זכאין אינון נטלין לה מנייהו ונחתין לה לתתא הה"ד מאת כל איש אשר ידבנו לבו. ומאן אינון, אינון ארבע דארימו לה לעילא דההוא לב אתרעי בהו, וההיא תרומה איהי זקפא עלייהו ואע"ג דאיהי קיימא עלייהו ומנחא על גבייהו תקחו, תסבון לה מנייהו לנחתא לה לתתא.

[p. 338] ובמה, בזמנא דא באינון עובדין דכשראן בצלותין ובעותין למעבד פקודי אורייתא. בההוא זמנא באינון גוונים דאתחזיין לתתא כגוונא דלעילא באינון פולחנין אחרנין, ואינון גוונים אַתמשכן לתתא ההוא ארמותא ונצחן גוונים דלתתא לאינון גוונים דלעילא ומשכין אליו גוונים לגוונים עליון ועיילין אליו באליו ואתעבידו אליו גופין לאליו, ועל דא אשר תקחו מאתם כתיב.

זהב, דאתכליל בגבריא. זהב לעילא גבריא נטיל ליה ושבעה זיני זהב אתפרשאן לתתא מן דא.

וכסף, לעילא ואתכליל במיכאל לתתא ושריא דא על דא.

ונחשת, לעילא ונפקא מן זהב בגין דזהב ואשא ברזא חדא אַזלן. אשא אפיק נחשת ומחילא ותקפא דא אַתבדרן נחשים שרפים דנפקי מאשא, ועל דא נחשת איהו סומקא כאשא ואתכליל באוריאל ואתעביד דא גופא לדא.

[p. 339] ותכלת, שריא בדא ובדא במחשת תהב ובגין דאתתקף בתרין סטרין תכלת איהו תקיפא ולית מאן דשלטא עליה לחיין דאיהו כרסייא דדינא לשריא ביה דינא תקיפא, ודא איהו בואל ב"ו א"ל דכתיב (תהלים ז: 12) ואל זועם בכל יום, וכד אַהדרן בני נשא בתיובתא שלימתא אתהדר שמיה רפאל דהא אסוותא אַזדמן לון מההוא דינא [קמז ע"ב] קשיא.

וארגמן, דא זהב וכסף דאַהדראן לאתכללא כחדא מיכאל וגבריאל אַתכלילו ומשלבן דא בדא ועל דא כתיב (איוב כה: 2) עושה שלום במרומי, ובגין דאינון משלבאן דא בדא אתעבידו גופא חד.

ותולעת שני, לעילא ואתכליל באוריאל כמלקדמין למהוי אחידו גו תכלת ובגו ארגמן.

ושש, איהו לעילא ואתכליל כמלקדמין ברזא דרפאל לאתאחדא בכסף תהב. [p. 340]

עד הכא רזא דז' עמודין לעילא גו ז' עמודים לתתא, קליפא גו קליפא לנטורא.

ועזים, והא אוקימנא דהא אליו ז' מוחא למוחא ודא איהו קליפא למוחא.

ועורות אלים מאדמים, אליו אינון מארי תריסין עיינין מלהטין כטיסין דנורא כד"א

(דניאל י: 6) ענינו כלפידי אש ואקרון רקיעין לבר בגו קליפא.

ועורות תחשים, אלין אינון לגו מסטרא קדישא ואתאחדן בקדושה ולא אתאחדן כמא דאמרון דאברהם הא אוליד באינתו אחרא תחש (בראשית כב: 24) ואת תחש ואת וגו', ואלין אינון באימא דישמעאל אחוהון דישמעאל, כמא דאית דרגא בעשו הכי נמי אית דרגא בישמעאל. [p. 341] אימא דישמעאל אולידת תחש ומסטרא דאברהם קאתא דהא נהורא קדמאה מנפץ בשעתא דנפיק נהורין לכל סטרין. כיון דאתבסס ההוא נהורא קדמאה גניז ליה קב"ה, ולמאן גניז ליה, לצדיקיא, ומאן אינון, צדיק וצדק, בגין למעבד בההוא נהורא קדמאה איבין לעלמא ואינון איבין דזמינין למיתי לעלמא. דהא אברהם ושרה עבדו נפשין ואיבין דכתיב (שם יב: 5) ואת הנפש אשר עשו בחרן. כמא דעשו נפש בסטרא דקדושה הכי נמי עבדו נפש בסטרא אחרא דאלמלא ההוא אתערו דאתער אברהם בסטרא אחרא לא אשתכחו גיורין בעלמא כלל.

[p. 342] ועצי שיטים, הא אוקימנא דאינון שרפים עומדים כד"א (ישעיה ו: 2) שרפים עומדים ממעל לו. מאי ממעל לו, ממעל לההוא קליפא. ואי תימא האי קרא בקב"ה אתמר, והא אתמר (שם: 1) ואראה את יי', את דייקא, כגוונא דא דכתיב בהאי קרא (שם) ושוליו מלאים את ההיכל, את דייקא לאסגאה ההוא קליפא. כיון דאמר רזא דההוא קליפא כתיב שרפים עומדים ממעל לו, ממעל לההוא קליפא.

ושמן למאור דא רבות עלאה דאתיא מלעילא. תרין שמן אינון ואינון חד, חד לעילא ואקרי שמן המאור [p. 343] וחד לתתא ואקרי שמן למאור. שמן המאור איהו עלאה דקיימא בודאי ולא פסיק לעלמין ותדיר מליא רבות קודשא וכל ברכאן וכל נהורין וכל בוצינין כלא אתברכאן ואתנהרן מתמן. שמן למאור, לזמנין אתמליא ולזמנין לא.

תו הא תנינן (בראשית א: 16) ויברא אלהים את שני המאורות הגדולים את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה, ואע"ג דהא אוקמוה חברייא והכי הוּא, אבל שני המאורות הגדולים אלין שמן המאור ושמן למאור עלמא עלאה ועלמא תתאה חד דכר וחד נוקבא, וכל זמנא דדכורא ונוקבא אתיין כחדא תרווייהו קריין בלישנא דדכורא, ובגין דעלמא עלאה אקרי גדול בגיניה עלמא תתאה דאתחבר בהדיה בכללא אקרי גדול. כיון דאתפרש דא מן דא אדכרו בפרט כל חד וחד כדקא חזי ליה, דא אקרי גדול ודא אקרי קטן. ובגין כך אמרו קדמאי דליהוי בר נש זנבא לאריותא ולא רישא לשועליא, דכד איהו קיימא גו אריותא לא אקרי כלא אלא בכללא דאריותא, זנבא דאריא אריא איהו בלא פירודא. גו שועלים אפילו דאיהו [קמח ע"א] רישא, רישא דשועל שועל איהו בלא פירודא ושועל אקרי. ורזא דא האי קרא דהא בקדמיתא כד יתבין כחדא שני המאורות הגדולים אקרון ואע"ג דדא זנבא לגבי דעלאה, כיון דדא אתפרש מעלאה כביכול למהוי רישא לשועלים כדין אקרי

קטן. [p. 344] ועל רזא דא שמן המאור דלא פסיק לעלמין וקיימא בסליקו עלאה למשלט ביממא, שמן למאור פסיק ואקרי קטן ושלטא בליליא. וחמש בוסמין אינון לגו שמן וקטרת ואע"ג דאיהו חד אינון תרין וכלא חד.

ואבני שהם וגו', כל הני תליסר אינון ואינון תקונא דמשכנא.

ואהדרנא למלי קדמאי, זהב, הא אתמר דשבעה זיני זהב אינון. ואי תימא זהב דאיהו דינא וכסף אסתליק לעילא מניה, לאו הכי דודאי זהב סליקו יתירא איהו על כלא, אבל זהב בארץ סתיים איהו ודא זהב עלאה דאיהו שביעאה מכל אינון זיני זהב ודא איהו זהב דנהיר ונציץ לעיינין ודא איהו דכד נפיק לעלמא מאן דאדביק ליה טמיר ליה בגויה ומתמן נפקי ואתמשכן כל זיני זהב.

אימתי אקרי זהב מאן דאקרי זהב, כד איהו בנהירו ואסתלק ביקר דחילו ואיהו בחדווא עלאה למחדי לתתא. וכד איהו בדינא [p. 345] כד אשתני מההוא גוון לגוון תכלת אוכס וסומק כדין איהו בדינא תקיפא. אבל זהב בחדווא איהו ובסליקו דדחילו דחדווא קיימא ובאתערותא דחדווא.

וכסף, לתתא רזא דרועא ימינא דהא רישא עלאה זהב איהו דכתיב (דניאל ב: 38) אנת הוא רישא דדהבא, (שם: 32) חדוהי ודרעוהי די כסף לתתא. וכד אשתלים כסף כדין אתכליל בזהב ורזא דא (משלי כה: 11) תפוחי זהב במשכיות כסף, אשתכח דכסף אתהדר לזהב וכדין אשתלים אתריה, ועל דא שבעה זיני זהב אינון.

ונחשת, נפקא מזהב ואשתני לגריעותא דדרועא שמאלא.

ותכלת, ירכא שמאלא. ותולעת שני, ירכא ימינא ואתכליל בשמאלא.

ושש, דא נהר דנגיד ונפיק דאיהו נטיל כל שית סטרין, כגוונא דא לתתא והא אוקמוה ואתמר.

הא הכא שבע דיובל ואינון שבע דשמיטה, ואע"ג דאינון שית אינון תליסר ושביעאה דאיהו עלייהו רישא הא תליסר. רישא דקיימא על כל גופא לתתא רישא דקיימא על כל שייפי גופא איהו זהב. מה בין האי להאי, זהב עלאה איהו ברזא סתימאה ושמא דיליה איהו זהב סגור, סגור וסתום מכלא וע"כ אקרי סגור דאיהו סגור מעינא דלא שלטא ביה.

[p. 346] זהב תתאה איהו באתגליא יתיר [רעז ע"א] ושמא דיליה אקרי זהב ירקרק

ורזא דא אוקמוה חברייהא אסתיר ירקרוקת היתה גוון אתרוג וכלא חד. זהב דא איהו רישא בסתימו אע"ג דאיהו באתגליא לגבי זהב עלאה עד דאתמשכא ושריא לרישא דגבריאל כמא דאוקימנא, ובגין כך כלא איהו ברזא עלאה ואתמשכא ההוא רזא לתתא כלא כגוונא חדא.

ועשית כפורת זהב טהור וגו'. ר' שמעון אמר בכל פרשתא דא אשכחנא דאתמסר עבידתא בידא דמשה בר תרין, בכלהו כתיב ועשית ובארון ואפוד כתיב ועשו ארון עצי שטים,

ועשו את האפוד [p. 347] ולא כתיבועשית. מאי טעמא בארון לא כתיבועשית, בגין דארון כליל ליה למשה בגויה לאתנהרא מניה ואצטריכו אחרנין לתקנא תיקונא ושפירו דיליה למיעל לגביה.

באפוד לאו דיליה הוא ולא לאשתמשא ביה ולא אצטריך ליה למשה למעבד פולחנא דאחוי דהא משה איהו מלכא ואהרן שושבינא דמלכא. ואי תימא והא כתיב (שמות כט: 5-6) והלבשת את אהרן, ואפדת לו, ונתת עליו, ושמת עליו, הא כולי האי פולחנא דמשה ויקרא דאהרן איהו. אלא ודאי יקרא דמשה איהו דהא קב"ה לא בעא פולחנא דאהרן אלא על ידא דמשה ואהרן לא יכיל לאתקדשא אלא על ידא דמשה ובכלא אצטריך אהרן למשה וכל האי יקרא דמשה.

ועשית כפורת, תא חזי כתיב בפרשתא דא עובדא דשמים וארץ וכל אינון חילין דתמן דהא [p. 348] קב"ה לא פקיד למעבד משכנא אלא כגוונא דעובדא דשמים וארץ למהוי דיורא דלתתא כגוונא דדיורא דלעילא ולאחברא דא לדא כגוונא דנשמתא וגופא למהוי כלא חד. כתיב בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ, הא אוקימנא אבל רזא דכפורתא הכא ברמיזו דלעילא שלשלא דמטטרון גניזא דמשכנא לארמא ארמות קודשא עילאה ותתאה. בראשית, דא שיתא עלאה כפורתא גניזא טמירתא דאשתכחא מרזא דטמירו עלאה, ואתפרש פרישן לאתנהרא גו נהירו טמירותא. טמירא גו האי כפורתא מיטטרון מטטרון דאתאחדא מתתא. [p. 349] מגו דחילו דאזלא בקושטא גו ארעא הוה אשתכח נהירו דאביד אדם קדמאה ואתטמר ההוא נהירו בגנתא דעדן. סלקא לעילא ולא אתיישבא בדוכתיה דהא לא הוה אשתלים מכל סטרין, שלימו דלתתא הוה גרע דהא אתאביד בחוביה דאדם קדמאה. נחת לתתא אתטמר גו אילני גנתא, אתפשט תמן בכל סטרי גנתא עד דאתיליד חנוך בן ירד. כיון דאתיליד הוה אשתכח סמיך לגנתא, שריאת ההוא נהירו לאנהרא בגויה, אתרבי ברבו קודשא ושריא עליה נהירו דא מנצצא. עאל לגנתא דעדן אשכח תמן אילנא דחיי וענפוי ואיביה דאילנא, ארח ביה ואתיישב גו ההוא רוחא דנהירו דחיי. ואתו שליחן מלאכי עלאי ואוליפו ליה חכמתא עלאה, יהבו ליה ספר דהוה טמיר גו אילנא דחיי ואוליף מניה וידע אורחוי דקב"ה ואשתדל אבתריה הה"ד (בראשית ה: 24) ויתהלך חנוך את האלהים, [רעז ע"ב] עד דההוא נהירו אשתלים בגויה. כיון דההוא נהירו אשתלים לתתא בעא לסלקא לדוכתיה ובגין לאחזאה ההוא שלימו ברזא דחנוך.

יומא חד עאל לגנתא דעדן ואחמי ליה טמירין דגנתא ואנח ההוא ספר וכל מה דחמא לבר ואיהו צניע גו חברייה. לבתר אתלבש ההוא נהירו גו ההוא לבושא לאחזאה לעילא למהו כסופא בהדיה לכל אינון דעבדו קטגוריא [p. 350] במאריהון דלא יתברי בר נש בעלמא הה"ד

(בראשית ה: 24) ואיננו כי לקח אותו אלהים, ואיננו בהאי עלמא, ואיננו כדקא הוּי בהאי עלמא, כי לקח אותו אלהים בדיוקנא אחרא בהאי איהו תדיר נער, ורזא דא הא אוקימנא חנוך לנער על פי דרכו, לאנהגא עלמין כלהו. גם כי יזקין לא יסור ממנה, דהא תדיר אשתכח ביה ואתהדר נער דחנוך אתכליל בדיוקנא דעלמא טמירא, איהו גו כרסייא דמאריה עביד שליחן בעלמין. כד עלמא בדינא נפקא ואקרי מטטרוּן רבון על כל חיילין עלאין, וסבא איהו נער, עאל מעלמא לעלמא ואתיישבא רוגזא.

דיוקנא דא אתפריס כפורתא ואתצירן ביה בההוא פריסו תרין דיוקנין חד דכר וחד נוקבא וקיימין תרין רביין עולימין רחמין ברחימו דביקן דא בדא. ורזא דא בראשית ברא אלהים, פרישו כפורתא סתימאה. את השמים ואת הארץ, תרין כרובין קיימין בדביקו דחביבותא. שמים וארץ לא כתיב אלא את לאסגאה תרין כרובין כחדא. כפרת דא פריסא לגו בטמירו דהיכלא ובתרין סטרין קיימין תרין אלין.

[p. 351] בראשית, סלקא לעילא רזא דיליה נחתא לתתא, כגוונא דההוא רזא דבראשית סלקא לעילא לעילא ולא אתרשים ברשימו נפקא רשימו לבתר ואתעביד מניה כפורתא עלאה רשימא ברשימין תלתא ברזא יהו"ה אלהיניו יהו"ה. מאלין תלתא נפקין תלתא אחרנין ואינון שית והיינו ברא שית.

אתפרש דא כפורתא לסטר דרום ומערב ואפיק תרין כרובין כחדא דכר ונוקבא דישתכחון דא לקבל דא. דרום איהו ראש כהן בראש ואיהו דכר, מערב איהו נוקבא בת יחידה בת היתה לאברהם ודאי, והיינו ברזא דא בראשית בת ראש י', כפורתא דלא אשתמודע עד דאתפרש בפרישו ואפיק תרין אלין כגוונא דא ה', ועל דא בת ראש בת אברהם, י' כפורתא לאתפרשא.

[p. 352] אתהדר כפורתא ממערב לצפון ואתפרש בפרישו ואתגליא דכר דאתאחיד בסטרא דכפורתא ונוקבא אתטמרת לתתא ואתעבידת באר דצפון, ורזא דא בראשית בת אש, י' כפורת, ר' פרישו דאתפרש, ואתחזי חד ולא תרין דהא נוקבא אתכפייא לתתא. ואי תימא ר' כלא חד פרישו עילאה ותתאה, הכי הוא דלא אתפרש שמא דא מן דא, כלא איהו אלהים. אתהדר כפורתא ממערב למזרח, פריס פריסו לתרין סטרין בסטרא דמזרח ובסטרא דמערב. כיון דכפורתא קיימא במזרח ומערב כדין חדווא אשתכח וחבורא כדקא יאות והאי בת אתכלילת בעטרה כדקא יאות וקיימא באשלמותא, וכדין איהו ברזא דיליה בראשית בלא פרודא כלל.

ולקבל תלת זימנין אלין סלקין ישראל תלת זימנין למיחג חגייהו. בפסח אתהדר כפורתא בסטר דרום ומערב וכדין ההיא בת קיימא באברהם ואיהי בת ראש ותמן הלל ולאן הלל גמור דהא תרין כרובין אלין לאו אינון באשלמותא כדקא יאות וישמעאל נפקא ומקטרגא.

[p. 353] מיומא דראש השנה עד יומא דסוכות אתהדר כפורתא מצפון למערב, כדין ההיא בת אתכפיא וקיימא ביה ביצחק ולא בחדווא ואיהי בת אש ואינון לאו באשלמותא ועל דא לית תמן הלילא כלל דהא עשו נפקא ומקטרגא. בסוכות סלקא האי בת ואשלימא ביה ביצחק בחדווא ומתחברן דא בדא וכדין הלל גמור על דאשתכך רוגזא וחברותא אשתכח. בשבועות אתהדר כפורתא בסטר מזרח ומערב, כדין שלימו אשתכח וחביבו ודביקותא איהו בכל סטרין וחדווא דעלאי ותתאי וכדין (תהלים יט: 8) תורת ה' תמימה משיבת נפש. ובתלת זימנין אלין כפורתא מהדרא בסטרהא כדקא יאות. כפורת דא אתפרסת לעילא גו ההוא נקודה טמירא בנהירו קדמאה דאתפרסא, לבתר אתפרס בשלימו ושריא על ההוא פריסו קדמאה. כד אתחפייאן גדפי כרובים על האי כפורת בגין דאתחפייא כפורת ולא היא באתגליא, כפורת, כפרת כתיב, דכד אתיא נהירו עלאה אינון כרובים בטשי בגדפיהו וסליקן לון לעילא ואמרין שירתא מסגיא דההוא חדווא דההוא נהירו. כגוונא דא לתתא וכפורתא אתהדר ומאינון תלתא וחד הו כרובים ימינא ושמאלא. ימינא שריא ביה רוחא דלעילא מההוא סטרא, ושמאלא דהוה במערב באתהדרותא דכפורתא קאי לגביה בסטרא שמאלא ושריא ביה רוחא דנוקבא ואתדבק [p. 354] דא בדא בחביבו דדכר ונוקבא, וכן [רעה ע"א] לכל סטרין באתהדרותא דכפורתא ולעולם תרין אינון דכר ונוקבא, לתתא בהאי עלמא אינון תרין ולא יתיר.

ואי תימא לעילא הואיל ולא אצטרך דבקותא בכפורתא איך יתהדר כפורתא. ודאי בההוא אתהדרותא אתדבק דא בדא ותדיר אתדבק ביה. כגוונא דכרובים אינון לעילא קיימין על את וניסא והא אוקימנא רזא דכתיב פרשי כנפים סוככים בכנפיהם, ולא כתיב פרשי כנפים סוככים אלא על את וניסא הו קיימין. זמנין ידיעאן הו סלקין גדפיהו ופרשי לון לעילא בכל יומא ויומא והו מהדרן ומחפין על כפורתא, ועל דא באת וניסא הו קיימין.

[p. 355] בכל אתר דרוחא עלאה הוה אתי ושריא ודאי בההוא אתר דשארי אית ביה ממשו וקיומא. בר נש איהו מעפרא ועד לא שרא עליה נציצו דרוחא דלעילא לית ביה ממשו, כיון דשריא עליה אית ביה ממשו וקיימא בקיומא. ואי תימא דא בלחודוי ת"ח מחוטרא דאהרן דאיהו אעא בלא ממשו כלל כיון דשדר ביה קב"ה זעירו דרוחא קאי בקיומא וממשו. ומה אעא דלאו אורחיה בכך כיון דשדר ביה קב"ה חד זעירו דרוחא קאים בקיומא והוה ביה ממשו, כרובים דאינון בקדושה וקיימן בקדושה כגוונא דלעילא עאכ"ו. בכל זמנא דהו ישראל זכאין כרובים הו דביקן בדביקו אפין באפין, כיון דהו סרחאן הו מהדראן אנפיהו דא מן דא. מנא הו ידיע, הכא אפליגו עמודין דעלמא אבל בתנא

דקורבנא ובקורבנא ע"ג מדבחא וכהנא כד בריך ית עמא, באלין תלתא הוו ידעי דאלין כרובין מהדרן אפין דא מן דא וקב"ה בעי תיובתא דבנוי.

[p. 356] תננא דקורבנא, כד הוו ישראל זכאין תננא הוה סליק לעילא באורח מישר בעיטרא דקולפין. אי לסטר מזרח ואי לסטר מערב או בכל סייפי עלמא באורח מישר הוה סליק וכד לא סטא ימינא ושמאלא כדין רעותא קיימא לעילא ותתא וקב"ה אתרעי בעובדיהון דישראל בחביבו יתיר.

בקורבנא על גבי מדבחא, כד הוו ישראל זכאין הוה אתחזי על גבי אשא דמדבחא דיוקנא דאריה אכיל קורבנא על גבי מדבחא, וכד לא הוו זכאין הוו חמאן דיוקנא דכלבא רביע על מדבחא.

כהנא כד בריך ית עמא, בשעתא דזקיף ידוי כד הוו ישראל זכאין ואתחזון לברכא ידוי הוו זקפין בזקיפו בלא טורח כלל ואתרמו בחדו וברעו, כדין שכינתא שריא עליהו ואזדקפו אינון מגרמייהו וכדין כהנא הוה ידע דאתחזון ישראל לברכא וברוך לון ברעו דלבא. וכד ידוי הוו יקירן ובטורח סגי אזדקפו ולא יכיל לארמא לון בר בטורח כדין הוה ידע דהא שכינתא לא שריא על ידוי וישראל לא אתחזון לברכא בגין דבשעתא דשכינתא הוה אתייהא לשריא על ידוי כל אינון אצבעאן דאינון בדיוקנא עלאה הוו חדאן בחדו לקבלא שכינתא עלייהו ופרחי לאזדקפא לעילא, כמא דהוו חדאן כרובין דהאי עלמא וכ"ש לעילא לקבלא שכינתא על גבייהו. [p. 357] ורזא דא (שמות יז: 12) וידי משה כבדים וגו' . מ"ט, בגין דההוא שעתא ישראל לא הוו זכאין וידוי דמשה אתייקרו ולא יכיל לאזדקפא לון דכתיב לעילא (שם: 7) על ריב בני ישראל ועל נסותם את יי' לאמר היש יי' בקרבנו אם אין, וכדין ויבא עמלק ואתייקרו ידוי דמשה ולא יכיל לזקפא לון עד דקביל עליה ענשא דכתיב (שם: 12, 11) ויקחו אבן וישימו תחתיו וגו' והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וכאשר יניח ידו וגבר עמלק. כגוונא דא לוחי אבנא כגוונא דא לכהנא.

[p. 358] ועל דא כרובים בההוא זמנא דישראל זכאין הוו אנפין באנפין מתדבקן דא בדא וכד לא הוו זכאין הוו מהדרן אנפין אלין מאלין, ועל רזין אלין הון ידעין אי ישראל זכאין אי לאו זכאין.

כרובים רביין וכלא ברזא חד קיימי דכתיב (הושע יא: 1) כי נער ישראל ואהבהו, ובגין כך כלא בחדתותא דסיהרא קיימי, כמא דאתחדי דא בחדתותא הכי הוא כלא, ובגין נער אינון נערים ורזא דא אשת נעורים דקיימא על תרין נערים בחדתותא עלאה. כרובים אנפי רברבי ואנפי זוטרי, ודאי הכי אינון, אנפין טמירין לעילא דלא אתגלייאן ובגינייהו הוי חדתותא דסיהרא ומילוי דילה. אנפי זוטרי לתתא כמא דאוקימנא בכפרת לעילא ותתא ברזא חדא קיימא. את השמים ואת הארץ, אלין רזא דתרין כרובים חד דכר וחד נוקבא

למהוי דביקין אלין באלין בחביבו כמא דאתמר את לאסגאה עילא ותתא כחדא למהוי רזא דכרובים כלא בכללא חדא.

כתיב (תהלים ק: 2) עבדו את יי בשמחה, חדוותא דתרין כרובים דהא רביין כל מאן דשארין בגווייהו אהדרו אנפוי כרביא וחדוי עמהון. ורזא דא [p. 359] כיון דשארין עלייהו מאן דשארין אתהדר נער בחדו דכלא וברעותא. אע"ג דאתיא בדינא על עלמא כיון דשארין עלייהו אתהדר בחדווא נער קטירא בחדו ועלמא אתהדר ברתמי. מאן דאיהו ברוגזא ייתון לגביה רביא מיד אשתכך רוגזא ואתהדר בחדווא ושוי גרמיה כרביא וכדין [רעח ע"ב] כלא בחדווא ועל רזא דסתרא דא נער ישראל ואהבהו, לית רחימו וחביבו בר דרביא.

כתיב (שמות לג: 1) ויהושע בן נון נער לא ימיש, הוה קאים גו משכנא דמשה בגין דההוא אהל אהל דמשה הוה ובשעתא דשכינתא הוה אתיא אשתכח תמן יהושע דאיהו נער ומיד הוה בחדו ורעו דחדווא, ויהושע אנפוי דסיהרא בכלא, בכל רזין דיליה הכי הוה. כיון דמשכנא אתבני לא אצטריך יהושע למהוי תמן אלא כרובים הוו תמן ומשתכחי בחביבו דא בדא אנפין באנפין כרביי בחדו, כיון דשארין עלייהו מיד כולא בחדו ודינא לא אשתכח כלל. ובגין כך קב"ה רעותיה דעמא ישראל בעא לאחזאה עובדא לתתא לאתערא רחימו ולאעברא דינא דלא ישלוט עלייהו כלל ויהון תדיר בחדווא עמיה. זכאין אינון בעלמא דין ובעלמא דאתי.

[p. 360] כתיב (שמואל א ג: 1) והנער שמואל משרת את יי. כתיב נער וכתוב (תהלים צט: 6) ושמואל בקראי שמו, ותנינן שקול היה שמואל כנגד משה ואהרן. אי שקיל איהו כמשה ואהרן אמאי כתיב נער דהא מכמה דרגין אינון ולא הוי מטי אפילו לדרגא זעירא דמשה כ"ש למהוי שקיל כתריויהו. אלא האי קרא הכי איהו (שם) משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמן, משה איהו נביאה מהימנא עלאה על כל שאר נביאי, אהרן בכהניו איהו כהנא עלאה על כל כהני עלמא ולא הוה כהנא רבא דסליק בדרגא עלאה כאהרן. זכה אהרן לכהונה ונבואה נביא וכהן מה דלא זכה כהנא אחרא.

ואי תימא הא זכריה כהן ונביא הוה, ההוא נבואה [קמח ע"א] לשעתא הוה דכתיב (דה"ב כד: 20) ורוח אלהים לבשה את זכריה. [p. 361] ואי תימא הא ירמיה דכתיב ביה (ירמיה א: 3) בטרם אצרך בבטן ידעתיך, והא אחרנין. אלא כלהו לא זכו לנבואה עלאה כאהרן דהא אהרן זכה בנבואה עלאה על כל שאר כהני וזכה בכהונה על כלהו.

משה זכה בנבואה ושמש בכהונה עלאה, שמואל זכה בתרווייהו, מה משה הוה קרי וקב"ה אתיב ליה מיד, אוף שמואל כתיב ביה (שמואל א יב: 17) הלא קציר חטים היום אקרא אל יי ויתן קולות וגו', אבל לא סליק לדרגא עלאה כמשה. מה אהרן הוה משמש בכהונה גבי קב"ה אוף שמואל הוה משמש קמי קב"ה אבל לא סליק בשמושא עלאה כאהרן.

ומלה הכי הוא, תלתא אינון דהוו נביאי מהימני ושמשו בכהונה, חד משה וחד אהרן וחד שמואל. ואי תימא שמואל לא משיך בכהונה אלא אחרא הוה דשמש בכהונה ומנו [קמח ע"ב] ירמיהו. לאו הכי דהא כתיב (ירמיה א: 1) מן הכהנים אשר בענתות, מן הכהנים הוה אבל לא שמש ושמואל ביומי דעלי שמש ומשה זמנא חדא כל אינון שבעה ימי מלואים. [p. 362] שמואל זכה לער דכתיב (שמואל א ב: 1) והנער שמואל משרת ובגין דקיימא בהאי דרגא ודאי איהו כמשה ואהרן. מאן דנטיל להאי נער וזכי ביה זכי באינון דרגין עלאין דקיימן בהו משה ואהרן.

כרובים אינון זהב כמא דאוקמוה דנפקי מסטרא דזהב ולא אתערב בהו כסף ולא גוון אחרא ודא איהו גוון זהב ירקרק. במשכן מתערבין גוונין זהב וכסף למהוי רזא דלעילא בחד. תו נחשת למהוי בהדייהו ולמיזל בינייהו כל סטרין לאשתכחא שלימו דכלא כחדא דכתיב זהב וכסף ונחשת.

ד"א זהב וכסף, זהב דאתהדר לכסף וכסף לזהב וכלא אתכליל כחדא ובדוכתא חדא. בתלת גוונין אתהדר, כד אצטריך לחדווא גו דינא זהב, כד אצטריך לרחמי כסף, כד אצטריך תוקפא דדינא נחשת. ועל דא אסתכל משה בעובדא דנחש דכתיב (במדבר כא: 9) ויעש משה נחש נחשת, והוה ידע אתר דהתוכא דזהב בהווא נחשת בגין דנחש כלישנא דיליה איהו ואתריה הוה ידע דהא קב"ה לא אמר ליה אלא עשה לך שרף ואיהו אתא ועשה [p. 363] נחש נחשת דכתיב ויעש משה נחש נחשת. מ"ט, אלא אתר הוה ידע ועקרא דמלתא דהא בקדמיתא כתיב (שם: 6) וישלח יי בעם את הנחשים השרפים, וכתיב (דברים ח: 15) נחש שרף. עקרא דלהון נחש איהו ובגין דהוה ידע משה עקרא ושרשא ויסודא מהווא אתר עבד נחש ואסתמך עליה. מ"ט, בגין דישראל חטו בלישנהון דכתיב (במדבר כא: 5) וידבר העם באלהים ובמשה, ועל דא וישלח יי בעם את הנחשים השרפים. ומשה לא אזל אלא בתר עקרא ועבד נחש נחשת בהווא גוונא דאצטריך ליה, דהא אתריה נחשת איהו וקב"ה לא א"ל ממה יתעביד ומשה אסתכל ועבד ליה מנחשת כמא דאצטריך לאתריה. מנלן, דכתיב ויעש משה נחש נחשת וישימהו על הנס. מאיעל הנס, על ההוא רשימו דאיהו לעילא.

[p. 364] והא תנינן בכל אתר האי נחש אזלא בתר רזא דאשת חיל ובעיא אשת זנונים לאתקנא גרמה כגוונא דילה ולא יכילת. אשת חיל ההוא רשימו ואת דילה איהו את ה' והכי אתחזי לה, אשת זנונים ההוא רשימו ואת דילה איהו כהווא גוונא ולא אתתקן למהוי הכי ואת דילה ק', את דילה אתתקנת בתקונא דאת ה' כגוונא דקופא אצל בני נשא דאזלא בתר בני נשא ולא אתתקן למעבד הכי. כגוונא דא עבד משה ההוא נחש על ההוא רשימו דאתחזי ליה ותדיר

אתתקן לאבאשא ועליה חב אדם ואתתרך מגנתא דעדן דהוה אתר דדיריה כגוונא דדירא דלעילא.

(בראשית א: 3) ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. אמר רבי יוסי ההוא אור אתגניז ואיהו אזדמן לגבי צדיקא לעלמא דאתי כמא דאוקמוה דכתיב (תהלים צו: 11) אור זרוע לצדיק, לצדיק ודאי סתם, וההוא אור לא שמש בעלמא בר יומא קדמאה ולבתר אתגניז ולא שמש יתיר.

[p. 365] רבי יהודה אמר אלמלא אתגניז מכל [קמט ע"א] וכל לא קאים עלמא אפילו רגעא חדא, אלא אתגניז ואזדרע כהאי זרעא דעביד תולדין ואיבין ומניה אתקיים עלמא, ולית לך יומא דלא נפיק מניה בעלמא וקיים כלא ועליה זן קב"ה עלמא, ובכל אתר דלעאן תמן באורייתא בלילא חד חוטא נפיק מההוא אור גניז ואתמשיך על אינון דלעאן בה הה"ד (תהלים מב: 9) יומם יצוה יי חסדו ובלילה שירה עמי והא אוקימנא.

יומא דאתעביד משכנא מה כתיב, (שמות מ: 35) ולא יכול משה לבא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן. [p. 366] מאי הענן, חד הוה מההוא סטרא דאור קדמאה דנפק בחדווא דכלה כד עאלת למשכנא דלתתא, ומההוא יומא קדמאה לא אתגלי אבל שמושא קא משמש בעלמא ואיהו מחדש בכל יומא עובדא דבראשית.

ותכלת. רבי יצחק הוה לעי באורייתא והוה עמיה רבי יוסי ור' חזקיה. אמר ר' יצחק הא חמינן דעובדא דמשכנא כגוונא דעובדא דשמים וארץ והא אתעררו חברייא ברמיזין דלהון זעירו דלא יכיל בר נש למיכל בפומיה ולמישט ידיה לגו פומיה ולמבלע.

א"ר יוסי מלין אלין סליק לון לגבי בוצינא קדישא דאיהו מתקן תבשילין מתיקין כמה דאתקין לון עתיקא קדישא סתימא דכל סתימין ואיהו אתקין תבשילין דלית בהו אתר למיתי אחרא למשדי בהו מלחא. ותו דיכיל בר נש למיכל ולמשתי ולאשלמא כרסוי מכל עדונין דעלמא ולאשתארא וביה אתקיים (מלכים ב ד: 44) ויתן לפניהם ויאכלו ויותירו כדבר יי.

[p. 367] פתח ואמר (שם א ה: 26) ויי נתן חכמה לשלמה כאשר דבר לו ויהי שלום בין חירם ובין שלמה ויכרתו ברית שניהם. האי קרא הא אתמר בכמה דוכתי אבלויי אסתכמותא דלעילא כחדא איהו ובי דיניה.

נתן חכמה, נתן כמאן דיהיב מתנה ונבזבזא לרחימיה.

כאשר דבר לו, שלימו דחכמה בעותרא ובשלם ובשלטנו הה"ד כאשר דבר לו.

ויהי שלום בין חירם ובין שלמה. מ"ט, בגין דהו ידעי דא לדא סתימו דמלין דהו אמרי
ובני נשא אחרנין לא הו ידעי לאסתכלא ולמנדע בהו כלל ובגינייהו אתהדר חירם לאודאה
לשלמה בכל מלוי.

שלמה מלכא אסתכל והוה חמי דהא אפילו בההוא דרא דהוה שלים מכל דרין אחרנין
לא הוה רעותא ממלכא עלאה דיתגלי כ"כ חכמה על ידיה אתגלי אורייתא דהוה סתים
בקדמיתא פתח לה פתחין, ואע"ג דפתח סתימין אינון בר אינון חכימין דזכו ומתגמגמי בהו ולא
ידעי למפתח בהו פומא.

[p. 368] ודרא דא דרבי שמעון שריא בגויה רעותיה דקב"ה בגיניה דרבי שמעון
דאתגליין מלין סתימין על ידוי. אבל תוהנא על חכימי דרא היך שבקין אפילו רגעא חדא
למלעי באורייתא בעוד דרבי שמעון קיימא בעלמא, אבל בדרא דא לא יתנשי חכמה מעלמא. ווי
כד אסתלק איהו וחכימין יתמעטון וחכמתא יתנשי מעלמא.

אמר ר' יצחק ודאי הכי הוא דהא יומא חד הוינא אזיל עמיה בארחא ופתח פומיה
באורייתא וחמינא עמודא דעננא נעיץ מעילא לתתא וחד זיהרא זהיר גו עמודא. דחילנא דחילו
סגי אמינא זכאה איהו בר נש דהכי אזדמן ליה בהאי עלמא. מה כתיב במשה, (שמות לג: 10)
וראה כל העם את עמוד הענן עומד פתח האהל וקם כל העם והשתחוו איש פתח אהלו. יאות
הוא למשה דאיהו נביאה מהימנא עלאה על כל בני עלמא ודרא ההוא דקבילו אורייתא על
טורא דסיני וחמו כמה נסין וכמה גבוראן במצרים ועל ימא, אבל הכא בדרא דא זכותא עלאה
דרבי שמעון קא עביד לאתחזאה נסין על ידוי. [קמט ע"ב]

[p. 369] ותכלת. אמר רבי יצחק תכלת מההוא נונא דימא דגינור דאיהו בעדביה
דזבולן ואצטריך גוונא דא לעובדא דמשכנא לאתחזאה האי גוון.
פתח ואמר (בראשית א: 6) ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים
למים. האי רקיע אתברי בשני דעובדא דא מסטרא דשמאלא איהו וביומא תניינא דאיהו סטר
שמאלא אתברי ביה גיהנם דאיהו נפיק מגו התוכא דנורא דשמאלא ובההוא יומא אצטבע ביה
גוון תכלת דאיהו כורסייא דדינא. [p. 370] ונטיל האי יומא מים דהו מסטרא דימינא ואינון
מים דהו מסטרא דימינא לא אתגלו אלא ביום שני, ביומא דיליה לא אתגלי מים אלא אתחלף
בגין דאתכליל דא בדא ואתבסס דא בדא.

אור דיומא קדמאה נהירו קדמאה מכל שיתא נהורין איהו והאי אור בסטרא דאשא
הוה דכתיב (ישעיה י: 17) והיה אור ישראל לאש, וההוא אור דישאל מסטרא דימינא הוה
ואתכליל באשא, ויומא קדמאה מאינון שיתא יומין מים איהו ולא שמש עובדא דמים אלא
עובדא דאור דאיהו מסטרא דאש דאיהו יום שני לאחזאה דקב"ה לא ברא עלמא אלא על שלום

ובארח שלום הוה כלא. יומא קדמאה כל מה דעבד בסטרא דחבריה עבד, יומא תניינא בסטרא דיומא קדמאה עבד ההוא אומנא ושמש בה דכל חד שמש בעובדא דחבריה לאחזאה דהא אתכלילו דא בדא. יומא תליתאה הוה בסטרא דתרוייהו וביה הוה ארגמן ועל דא כתיב ביה כי טוב כי טוב ביומא תליתאה.

[p. 371] תכלת דא ביומא תניינא אצטבע בשאר גוונין סומק ואוכס. ותכלת, סומק איהו דיליה מיומא תניינא ממש כפום גוון אשא ודא איהו אלהים וירית גוון דהבא דכלא גוונא חדא. תכלא נפיק מגו ההוא גוון סומק וכד נחית לתתא אתרחק גוון סומק גוון ההוא אתר דאיהו ימא ואצטבע גוון תכלא, ההוא סומקא עייל גו ימא ואתחלש גוונא דיליה ואתהדר תכלא ודא איהו אלהים אבל לאו תקיפא כקדמאה.

אוכס, נפיק גוון דא מהתוכא דסומקא כד אתחלש ואתהתך לתתא בהתוכא דזוהמא ונחית לתתא ונפק מההוא זוהמא גוון סומק מזוהמא תקיפא ומגו דזוהמא תקיף אתהדר אוכס וכלא מההוא סומקא קדמאה אתהתך, וכלא דא אתברי בשני והאי אקרי אלהים אחרים. האי אוכס איהו חשוך יתיר דלא אתחזי גוון דיליה מגו חשוכא. בוצינא קדישא הכי אמר דהאי גוון אוכס חשוך באן אתר אצטבע, אלא כד ההוא סומקא אתהתך בגו תכלא ואתערבו גוונין אתהתך התוכא דזוהמא לגו תהומי ואתעביד מתמן רפש וטיט כד"א (שם נז: 20) ויגרשו מימי רפש וטיט, ומגו ההוא טינא דתהומי נפק ההוא חשוך דאיהו אוכס ולא אוכס אלא חשוך יתיר הה"ד (בראשית א: 2) וחשך על פני תהום. אמאי אקרי חשך, בגין דגוון דיליה חשוך ואחשיך אנפי בריין [p. 372] ודא איהו סומק ואוכס ובגין דא ביום שני לא כתיב ביה כי טוב.

ואי תימא והא כתיב (שם: 31) והנה טוב מאד דא מלאך המות והכא אמרת דלא אתמר בגיניה כי טוב. אלא רזא דרזין הכא דהא ודאי מלאך המות מאד איהו טוב. מ"ט, בגין דהא כל בני עלמא ידעי דימותון ויהדרון לעפרא וסגיאין אינון דמהדרן בתיובתא למאריהון בגין דחילו דא ודחלין למחטי קמיה. סגיאין דחלי מן מלכא מגו דתליא רצועה לקמיהו, כמה טב ההוא רצועה לגבי בני נשא דעבדת לון טבין וקשיטין ומתקנן בארחיהו כדקא יאות, ועל דא והנה טוב מאד, מאד ודאי. [קנ ע"א]

רזא דרזין דאוליפנא מגו בוצינא קדישא והנה טוב דא מלאך חיים, מאד דא מלאך המות דאיהו יתיר. אמאי, אלא כד ברא קב"ה עלמא כלא הוה אתתקן עד לא ייתי אדם דאיהו מלכא דהאי עלמא. כיון דאתברי אדם עבד ליה מתתקן בארח קשוט הה"ד (קהלת ז: 29) אשר עשה האלהים את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים. עבד ליה ישר ולבתר סרח ואתטריך מגנתא דעדן.

גן עדן איהו בארעא נטיע באינון נטיען דנטע ליה קב"ה כד"א (בראשית ב: 8) ויטע יי
אלהים גן בעדן מקדם, [p. 373] איהו נטע ליה בשמא שלים כגוונא עלאה לעילא וכל דיוקנין
עלאין כלהו מרקמן ומתציירן בהאי גן עדן דלתתא. ותמן אינון כרובים, לאו אינון גליפי בגלופי
בני נשא מדהבא או ממלה אחרא אלא כלהו נהורין דלעילא גליפן ומתציירן בציורא מרקמא
עובדי ידי אומנא דשמא שלים דקב"ה וכלהו מחקקן תמן וכל דיוקנין וציורין דהאי עלמא כלהו
מתציירן תמן וגליפן ומתחקקן תמן כלהו כגוונא דהאי עלמא.

ואתר דא איהו מדורא לרוחין קדישין בין אינון דאתו להאי עלמא בין אינון דלא אתו
להאי עלמא ואינון דזמינין למיתי להאי עלמא וכלהו רוחין מתלבשן בלבושין וגופין ופרצופין
כגוונא דהאי עלמא ומסתכלן תמן בזיו יקרא דמאריהון עד דאתיין להאי עלמא. בשעתא דנפקי
מתמן למיתי להאי עלמא מתפשטין אינון רוחין מההוא גופא ולבושא דתמן ומתלבשין בגופא
ולבושא דהאי עלמא ועבדין דיוריהון בהאי עלמא בלבושא דגופא דא דהוא מטפה סרוחה. כד
מטא זמניה למיהך ולנפקא מהאי עלמא לא נפיק עד דההוא מלאך המות אפשיט ליה לבושא
דגופא דא. כיון [p. 374] דאתפשט ההוא רוחא מההוא גופא על ידא דההוא מלאך המות אזלא
ומתלבשא בההוא גופא אחרא דבגנתא דעדן ולית חדו לרוחא בר בההוא גופא דתמן וחדי על
דאתפשט מהאי גופא דהאי עלמא ואתלבש בלבושא אחרא שלם כגוונא דהאי עלמא, וביה יתיב
ואזיל ואסתכל למנדע ברזין עלאין מה דלא יכיל למנדע ולאסתכלא בהאי עלמא בגופא דא.
וכד אתלבשת נשמתא בההוא לבושא דההוא עלמא כמה עדונין כמה כסופין דילה תמן.
מאן גרים לגופא דא לאתלבשא ביה רוחא, הוי אימא ההוא דאפשיט ליה לבושין אלין. וקב"ה
עביד טיבו עם בריין ולא פשיט לבר נש לבושין אלין עד דאתקין ליה לבושין אחרנין טבין
ויקירן מאלין, בר לאינון חייבי עלמא דלא אהדרו בתיובתא שלימתא למאריהון דערטלאין
אתו להאי עלמא וערטלאין יתובון תמן, ונשמתא אזלת בכסופין לגבי אחרנין דלית לה לבושין
כלל ואתדנת בההוא גיהנם דבארעא מגו ההוא אשא דלעילא.

ואית מנהון דמצפצפי וסלקי, ומאן אינון, חייבי דחשיבו בלביהו תשובה ומיתו ולא
יכילו למעבד תשובה. אלין אתדנו תמן בגיהנם ולבתר מצפצפי וסלקין. [p. 375] חמי כמה
רחמנותא דקב"ה עם בריוהי דאפילו דאיהו חייבא יתיר והרהר תשובה ולא יכיל ומית בודאי
מקבל עונשא על דאזיל בלא תשובה, לבתר ההוא רעותא דשוי למעבד תשובה לא אעדי מקמי
מלכא עלאה וקב"ה אתקין לההוא חייבא דוכתא במדורא דשאול ותמן מצפצפא תשובה דהא
ההוא רעותא נחית מקמי קב"ה ותבר כל גזיזין דתרעי מדורי גיהנם ומטי לההוא אתר דההוא
חייבא תמן ובטש ביה ואתער ליה ההוא רעותא כמלקדמין, וכדין מצפצפא [קנ ע"ב] ההיא
נשמתא וסלקא מגו מדורא דשאול ולית רעותא טבא דאתאביד מקמי מלכא קדישא. בגין כד

זכאה איהו מאן דמהרהר הרהורין טבין לגבי מאריה דאע"ג דלא יכיל קב"ה סליק ליה רעותיה כאילו עביד, דא לטב אבל הרהורא לביש לאו בר הרהורא דע"ז והא אוקמוה חברייא. אינון דלא הרהרו תשובה נחתי לשאול ולא סלקן מתמן לדרי דרין, עלייהו כתיב (איוב ז: 9) כלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה. על קדמאי כתיב (שמואל א ב: 6) ימי ממית ומחיה מוריד שאול ויעל.

[p. 376] אמר רבי יהודה דינא דעונשי דגיהנם הא אוליפנא דאיהו למידן תמן לחייביא. על מה אתדנו בנורא דגיהנם. אלא גיהנם איהו נור דליק יממי ולילי כגוונא דחייביא אתחממן בנורא דיצר הרע למעבר על פתגמי אורייתא, בכל חמומא וחמומא דאינון מתחממן ביצר הרע הכי אתוקד גיהנם.

זמנא חדא לא אשתכח יצר הרע בעלמא דאעילו ליה גו גושפנקא דפרזלא בנוקבא דתהומא רבא ובכל ההוא זמנא כבה נורא דגיהנם ולא אתוקד כלל. אהדר יצר הרע לאתריה שארו חייבי עלמא לאתחממא ביה שארי נורא דגיהנם לאתוקדא דהא גיהנם לא אתוקד אלא בחמימו דתוקפא דיצר הרע דחייביא, ובההוא חמימו גיהנם אתוקד יממא ולילי ולא שכיך. שבעה פתחין אינון לגיהנם שבעה מדורין אינון תמן. שבעה זיני חייבין אינון רע, בליעל, חוטא, רשע, משחית, לץ, יהיר, וכלהו לקבלייהו אית מדורין לגיהנם כל חד וחד כדקא חזי ליה, וכפום ההוא דרגא דאיהו חייב ביה הכי יהבין ליה מדורא בגיהנם. [p. 377] ובכל מדורא ומדורא אית מלאך ממנא על ההוא אתר תחות ידא דדומה וכמה אלף ורבו עמיה דדיינין לון לחייביא כל חד וחד כמה דאתחזי ליה בההוא מדורא דאיהו תמן. אשא דגיהנם מטי לתתא מגו אשא דגיהנם דלעילא ומטי להאי גיהנם דלתתא ואתוקד בההוא אתערו דחמימו דחייביא דקא מחממי גרמייהו גו יצר הרע וכל אינון מדורין דלקין תמן.

אתר אית בגיהנם ודרגין תמן דאקרון צואה רותחת ותמן איהו זוהמא דנשמתין אינון דמתלבנן מכל זוהמא דהאי עלמא ומתלבנן וסלקין ואשתאר ההוא זוהמא תמן ואינון דרגין בישין דאקרון צואה רותחת אתמן על ההוא זוהמא ונורא דגיהנם שלטא בההוא זוהמא דאשתאר.

ואית חייבין אינון דמתלכלכן בחובייהו תדיר ולא אתלבנן מנייהו ומיתו בלא תשובה אינון דחטו והחטיאו אחרנין והו קשי קדל תדיר דלא אתברו קמי מאריהון בהאי עלמא. אלן אתדנו תמן בההוא זוהמא בההוא צואה רותחת דלא נפקין מתמן לעלמין. אינון דמחבלאן ארחייהו על ארעא ולא חששי ליקרא דמאריהון בהאי עלמא, כל אלין אתדנו תמן לדרי דרין ולא נפקי מתמן.

[p. 378] בשבתי ובחגי ובזמני ההוא נורא אשתכך ולא אתדנו אבל לא נפקי מתמן כשאר חייבין דאית לון נייחא, כל אינון דמחללי שבתי וזמני ולא חיישי ליקרא דמאריהון כלל בגין למיטר לון אלא מחללי בפרהסיא כמה דאנון לא נטרי שבתי וזמני בהאי עלמא הכי הוא לא נטרי לון בההוא עלמא ולית לון נייחא. אמר ר' יוסי לא תימא הכי אלא נטרי שבתי תמן בעל כרחייהו. אמר רבי יהודה אלן אינון גויים דלא אתפקדו דלא נטרי שבת בהאי עלמא נטרי ליה תמן בגיהנם בעל כרחייהו.

בכל מעלי שבתא כרוזין [קנא ע"א] אזלין בכל אינון מדורין דגיהנם סליקו דינין דחייביא דהא מלכא קדישא אתיא ויומא אתקדש ואיהו אגין על כלא. ומיד דינין אסתלקו וחייביא אית לון נייחא, וכל אינון מחללי שבתות וזמני בפרהסיא דינין סלקין מנייהו אבל נורא דגיהנם לא אשתכך מעלייהו לעלמין, וכל חייבי גיהנם שאלי עלייהו מאי שנא אלן דלית לון [p. 379] נייחא מכל חייבין דהכא. אינון מאריהון דדינא תייבין לון אלן אינון חייבין דכפרו ביה בקב"ה ועברו על אורייתא כלא בגין דלא נטרו שבת תמן, בגין כך לית לון נייחא לעלמין. ואינון חייבין כלהו נפקין מדוכתייהו ואתייהב לון רשו למיהך למחמי בהו ומלאך חד די שמיה סנטרי"אל אזל ואפיק לההוא גופא דלהון ועייל ליה בגיהנם לעיניהון דחייביא וחמן ליה דסרחא תולעין ונשמתא לית לה נייחא בנורא דגיהנם וכל אינון חייבין דתמן סחרין לההוא גופא ומכריזי עליה דא איהו פלניא חייבא דלא חייש ליקרא דמאריה כפר ביה וכפר באורייתא כלא ווי ליה טב ליה דלא אברי ולא ייתי לדינא דא ולכסופא דא, הה"ד (ישעיה סו: 24) ויצאו וראו בפגרי האנשים הפשעים בי כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה, כי תולעתם לא תמות מן גופא ואשם לא תכבה מן נשמתא, והיו דראון לכל בשר, והיו די ראון עד דכל חייבין דגיהנם יימרון די ראייה דא.

ר' יוסי אמר ודאי הכי הוא בגין דשבת איהו לקבל אורייתא כלא ואורייתא איהו אש, בגין דאעברו על אש דאורייתא הא אש דליק דגיהנם דלא שכיך מעלייהו לעלמין. אמר ר' יהודה לבתר כד נפיק שבתא אתא ההוא מלאך ומהדר ההוא גופא לקבריה ואתדנו תרווייהו דא [p. 380] לסטריה ודא לסטריה. וכל דא בעוד דגופא קיימא על בורייה דהא כיון דגופא אתבלי לית ליה לגופא כל אלן דינין וקב"ה (תהלים עח: 38) לא יעיר כל חמתו כתיב ביה.

כל חייבין דעלמא בעוד דגופא שלים בכל שייפוי גו קברא אתדנו גופא ורוחא כל חד דינא דאתחזי ליה. כיון דגופא אתבלי דינא דרוחא אשתכך, מאן דאצטריך לנפקא נפיק, מאן דאצטריך למהוי עלייהו נייחא אית לון נייחא, מאן דאצטריך למהוי קטרא וקטמא תחות רגלוי דצדיקייא כל חד וחד כדקא חזי ליה.

ועל דא כמה טב לון בין לצדיקי בין לחייבי למהוי גופא דלהון דביק בארעא ולא תעכלא
גו עפרא לזמן קריב ולא למהוי בקיומא כל ההוא זמנא סגי לאתדנא גופא ורוחא תדיר בכל
יומא, דהא לית לך כל צדיק וצדיק בעלמא דלית ליה דינא בקברא בגין דההוא מלאך דממנא
על קברי קאים על גופא ודן ליה בכל יומא ויומא. אם לצדיקי כד כ"ש על חייביא. [p. 381]
בגין כד כל זמנא דגופא אתעכל ואתבלי בעפרא הא דינא אשתכך מכלא בר מאינון חסידי
קיימין דעלמא דאינון אתחזון לסלקא נשמתהון לההוא אתר עלאה דיתחזי לון וזעירין אינון
בעלמא.

כל אינון מתין דעלמא בר אינון דמתין די בארעא קדישא כלהו מתין על ידא דמלאך
מחבלא דאיהו מלאך המות. כל אינון מתין די בארעא קדישא לא מתין על ידוי אלא על ידא
דמלאכא דרחמי דשליט בארעא.

אמר רבי יצחק אי הכי מאי שבחא איהו למשה ואהרן ומרים דכתיב בהו (במדבר לג: 38:
דברים לד: 5) על פי יי', דאלין לא מיתו על ידא דההוא מלאך מחבלא ואת אמרת דכולי עלמא
אינון דמיתו בארעא דישראל לא מתין על ידוי דדא.

אמר [קנא ע"ב] ליה הכי הוא ודאי ושבחא דמשה ואהרן ומרים יתיר מכל בני עלמא
דאינון לבר מארעא קדישא, דמשה ואהרן ומרים לבר מארעא מיתו וכלהו מיתו על ידא דההוא
מחבלא בר אינון משה ואהרן ומרים דלא מיתו אלא על ידא דקב"ה. אבל אינון דמתין בארעא
קדישא לא מתין על ידוי דההוא מחבלא דהא ארעא לא קיימא ברשו אחרא אלא ברשו דקב"ה
בלחודוי.

[p. 382] ועל דא כתיב (ישעיה כו: 19) יחיו מתיד נבלתי יקומון הקיצו ורננו שוכני עפר.

יחיו מתיד, אלין מתין דארעא קדישא דאינון מתין דיליה ולא מאחרא דלא שלטא תמן סטרא
אחרא כלל ועל דא כתיב מתיד.

נבלתי יקומון, אינון מתין דמיתו בארעא נוכראה אחרא על ידא דההוא מחבלא, ועל דא
אקרון נבלה, מה נבלה מטמאה במשא אוף אינון מתין דלבר מארעא מטמאין במגע ועל דא
אינון נבלה. כל שחיטה דאיפסיל בגין שחיטה הא איהי מסטרא אחרא ומיד דאיפסיל שריא
עליה סטרא אחרא, ובגין דאיהי דיליה ושריא עליה אקרי נבלה, ורזא דא (שמואל א כה: 25)
נבל שמו ונבלה עמו, ועל דא בכל אתר דאיהו שריא אקרי נבלה. מנוול דא לא שריא אלא באתר
פסול ועל דא שחיטה דאפסיל הא דיליה הוא ואקרי על שמיה, ובגין כד מתין דאינון לבר
מארעא תחות רשו אחרא ושריא עליהו סטרא אחרא אקרון נבלה.

[p. 383] הקיצו ורננו שוכני עפר. שוכני, דיירין דמיכין ולא מתין. ומאן אינון, דמיכין

דחברון דאינון לאן מתין אלא דמיכין ועל דא אקרי בהו גויעה כמאן דגווע ואית ביה קיומא
לאנערא, אוף הכי אינון ארבעה זוגי דחברון דמיכין אינון ולא מתין וכלהו קיימי בקיומיהו

אינון גופין דלהון וידעי סתרין גניזין יתיר משאר בני עלמא, גניזין הוו תמן גו פתחא דג"ע אינון גופין דלהון ואלין אקרונ שוכני עפר.

ועל דא כל אינון דנפיק נשמתייהו בארעא קדישא לא נפיק על ידא דההוא מחבלא ולא שלטא תמן אלא על ידא דמלאך דרחמי דארעא קדישא קיימא בעדביה.

אתר אית בישובא דלא שלטא ביה ההוא מחבלא ולא אתייהיב ליה רשו תמן וכל אינון דדיירי תמן לא מתין עד דנפקין לבר מקרתא, ולית לך בר נש מכל דיירן תמן דלא מתין וכלהו מתין כשאר בני נשא אבל לא במתא. מ"ט, בגין דלא יכלין למיתב תדיר במתא אלא אלין נפקין ואלין עיילי ועל דא כלהו מתין.

[p. 384] מ"ט לא שלטא תמן ההוא מלאך מחבלא. אי תימא דלא קיימא ברשותיה הא

ארעא קדישא דלא קיימא ברשו אחרא ומתין, בההוא אתר אמאי לא מתין. אי תימא בגין קדושה לית אתר בקדושה בכל ישובא כגוונא דארץ ישראל. ואי תימא בגין ההוא גברא דבני לה, כמה בני עלמא הוו דזכותהון יתיר מדיליה. אמר רבי יצחק אנא לא שמענא ולא אימא.

אתו שאילו ליה לר' שמעון אמר לון ודאי אתר דא לא שליט עליה מלאך [p. 385] המות וקב"ה לא בעי דבההוא אתר ימות בר נש לעלמין. ואי תימא דקודם לכן בההוא דוכתא עד לא אתבני מיתו בני נשא לאו הכי, אלא מיומא דאתברי עלמא אתתקן ההוא אתר לקיומא. ורזא דרזין הכא לאינון דמסתכלי בעקרא דחכמתא, כד ברא קב"ה עלמא ברא ליה ברזא דאתוון ואתגלגלו אתוון וברו עלמא בגלופי דשמא קדישא. אתגלגלו אתוון ואסתחרו עלמא בגלופו וכד מתגלגלן ואתפשט עלמא ואתברי והוו אתוון סחרן למברי אמר קב"ה די אסתים ביו"ד. אשתארת את ט' בההוא דוכתא [קנב ע"א] תליא באוירא. ט' איהו חיינ, בגין כך מאן דחמי ט' בחלמיה סימנא טבא איהו ליה וחיין אתתקן ליה. ועל דא בגין דהוה תליא על גב ההוא אתר לא שלטא ביה מותא.

[p. 386] כד בעא קב"ה לקיימא עלמא זריק חד צרורא גו מיא גליף ברזא דשבעין ותרין

אתוון ומתמן שארי למיהך ההוא צרורא ולא אשכח אתר לאתקיימא ביה בר ארעא קדישא ומיא הוו אזלין אבתריה עד דמטא ההוא צרורא תחות המזבח ותמן אשתקע ואתקיים תמן כל עלמא.

ואי תימא אי הכי דבההוא אתר שריין חיינ אמאי לא אתבני תמן בי מקדשא למיהב חיינ ליתבהא. אלא הכא בהאי אתר אתקיים בגין את חד דשריא עליה, בבי מקדשא כל אתוון כלהו שראן ביה ובהו אתברי הוא בלחודוי כגוונא דכל עלמא. ותו דארעא קדישא יהיב חיינ וכפרה ליתבהא בההוא עלמא ואתר דא לאו הכי יהיב חיינ לההוא אתר בהאי עלמא ולאן

לעלמא דאתי, ובי מקדשא בהפוכא מתמן בגין דאית חולקא לישראל בההוא עלמא ולא בעלמא דא, ועל דא קיימא בי מקדשא לכפרא חובין ולמזכי לון לישראל לעלמא דאתי.

[p. 387] ת"ח ט' נהירו דחיין בכל אתר ועל דא פתח ביה קרא כי טוב דכתיב (בראשית א: 4) וירא אלהים את האור כי טוב. מהאי את עריק מלאכא מחבלא, לא תימא עריק אלא דלא אתייהיב ליה רשו תמן.

את דא משניא מאת ק'. את ק' לא מתיישבא כלל בדוכתא בעלמא וסימניך (תהלים קמ: 12) איש לשון כל יכון בארץ, את ט' אתיישבא בכל דוכתא ואתתקנת לאתיישבא כדקא יאות, ובגין כך בכל דוכתא דאת ט' תמן לית ישובא לאת ק' תמן לאתיישבא ביה. ועל דא אתר דא לא שלטא ביה כלל סטרא אחרא ויהיב חנין דהאי עלמא ליתבי תחותיה דאת דא ולא יפוק לבר וכד נפיק לבר אית רשו לסטרא אחרא לשלטא ביה. כמה דאת דא שלטא באתר דא הכי שלטא את אחרא באתר דגיהנס, ומאן איהי, את ק'.

ובספרא דרב המנונא סבא אינון תרין אתוון ח"ט ועל דא לא הוו כתיבין גו אבני בורלא אבנין דאשלמותא ושבטין דישראל תרין אלין אתמנעו מנייהו בגין דלא יהא רשים בגוייהו חטאה.

[p. 388] באתר דבי מקדשא תליין כל אתוון דאלפא ביתא ברזין גליפן דשמהן קדישין קשירן מרקמן עליה וכל עלמא דלעילא ותתא כלא ברזא דאתוון מתתחמא וגליפא ורזין דקודשא עלאה עלייהו אתגליף.

במשכנא אתגליפו ואתציירו אתוון כדקא חזי. בצלאל הוה ידע לצרפא אתוון דאתבריאו בהו שמיא וארעא ועל חכמתא דא אתבני משכנא על ידיה ואתבריר מכל עלמא. כמה דאיהו אתבריר לעילא הכי בעא קב"ה דיתבריר לתתא. לעילא כתיב (שמות לא: 2) ראה קראתי בשם בצלאל, לתתא (שם לה: 30) ראו קרא יי בשם בצלאל. ושמיא ברזא דלעילא אתקרי הכי בצלאל, בעל אל. ומאן איהו, חד צדיק דיתב בצל אל ההוא דאקרי אל עליון ואיהו יתיב כגוונא דההוא אל. ההוא אל נטיל שית סטרין ההוא צדיק נטיל לון, אוף הכי ההוא אל אנהיר לעילא האי צדיק אנהיר לתתא, ההוא אל כללא דכלהו שית סטרין האי צדיק כללא דכלהו שית סטרין.

בן אורי, בן אור קדמאה דברא קב"ה בעובדא דבראשית.

בן חור, בן חירו דכלא. [p. 389] ד"א בן חור, בן חוור מכל גוונין ודא אתמנא למטה יהודה כלא כדקא יאות.

כל גוונין טבין לחלמא כמה דאתמר בר תכלא בגין דאיהו כרסייא למידן דינין דנשמתיין והאי דרגא חדא איהו, אלא בשעתא דקיימא בדיני דנפשאן כדין איהו גוון תכלא והא [קנב ע"ב] אוקימנא.

בשעתא דחמי בר נש להאי גוון אדכר בר נש למעבד פקודין דמאריה. כגוונא דנחש בשעתא דהווי חמאן ליה הווי דחלי מקמי קב"ה ומנטרן גרמייהו, בשעתא דהווי דחילו דקב"ה סלקא עלייהו מיד אתסיין. מאן גרים לון, ההוא נחש ההוא רצועה דמסתכלן ביה. אוף הכי תכלת (במדבר טו: 39) וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות יי, מההוא דחילו דיליה, ועל דא תכלת.

[p. 390] אמר רבי יצחק האי דאמר מר תכלת כרסייא דדינא איהי וכד איהי קיימא בגוונא דא כדין איהי כרסייא למידן דיני נפשאן, אימתי איהי ברחמי. אמר ליה בשעתא דכרובין מהדרן אנפיהו דא עם דא ומסתכלן אנפין באנפין. כיון דאינון כרובין מסתכלן אנפין באנפין כדין כל גוונין אתתקנן ואתהפך גוון תכלא לגוון אחרא, אתהפך חיוור ירוק כגוונא דזהב. ועל דא בהפוכא דגוונין אתהפך מדינא לרחמי ומן רחמי לדינא וכלא בהפוכא דגוונין. כמה דמסדרין ישראל תקונייהו לגבי קב"ה הכי קיימא כלא והכי אתסדר ועל דא כתיב (ישעיה מט: 3) ישראל אשר בכ אתפאר, באינון גוונין דכלילן דא בדא שפירו דכלהו.

ועשית שלחן זהב טהור וגו'. רבי חזקיה פתח (דברים ח: 10) ואכלת ושבעת וברכת את יי אלהיך. כמה זכאין אינון ישראל דקב"ה אתרעי בהו וקריב לון לגביה מכל שאר עמין ובגינהון [p. 391] דישראל יהיב מזונא ושבעא לכל עלמא ואלמלא ישראל לא יהיב קב"ה מזונא לעלמא. והשתא דישראל אינון בגלותא על חד כמה וכמה דנטלי מזונא על חד תרין. בזמנא דהווי ישראל בארעא קדישא יהבי חולק תמצית לשאר עמין ולא אתזנו אלא מתמצית והשתא דישראל אינון בגלותא אתהפך בגוונא אחרא.

למלכא דאתקין סעודתא לבני ביתיה. כל זמנא דאינון עבדי רעותיה אכלי סעודתא עם מלכא וכלבי יהבי לון חולק גרמין למגור, בשעתא דבני ביתיה לא עבדי רעותא דמאריהון ארמי כל סעודתא לכלבי וסליק לון גרמי. כגוונא דא כל זמנא דישראל עבדי רעותא דמאריהון הא על פתורא דמלכא אינון אכלי וכל סעודתא אתתקן להון, ואינון מההוא חדוה דלהון יהבי גרמי דאיהו תמצית לשאר עמין, וכל זמנא דישראל לא עבדי רעותא דמאריהון הא סעודתא לכלבי ואסתלק לון תמצית, (יחזקאל ד: 13) ככה יאכלו בני ישראל את לחמם טמא בגוים, דהא תמצית דגעולי גוים אכלי. ווי לברא דמלכא דיתיב ומצפה לפתורא דעבדא, מה דאשתאר מגו פתורא איהו אכיל.

דוד מלכא אמר (תהלים כג: 5) תערך לפני שלחן נגד צוררי [p. 392] דשנת בשמן ראשי כוסי רויה. תערך לפני שלחן, דא סעודתא דמלכא.

נגד צוררי, אינון כלבי דיתבי קמי פתורא מצפאן לחולק גרמייהו ואיהו יתיב עם מלכא בענוגא דסעודתא בפתורא.

דשנת בשמן ראשי, דא רישא דסעודתא דכל משחא ושמנונא ותקון סעודתא אתייהיב בקדמיתא לרחימא דמלכא, מה דאשתאר לבתר אתייהיב לכלבי ולאינון פלחי פתורא. כוסי רויה, מליא כסא קמי רחימא דמלכא תדיר דלא יצטריך למשאל. ועל רזא דא הו ישראל עם שאר עמין.

רבי חייא הוה אזיל לגבי דרבי שמעון לטבריא והוה עמיה רבי יעקב בר אידי ורבי ייסא זעירא. עד דהו אזלי אמר רב ייסא לרבי חייא תימא דכתיב (מלכים א ב: 7) ולבני ברזילי הגלעדי תעשה חסד והיו באוכלי שלחנך. אי הכי כל טיבו וקשוט למיכל על פתוריה ולא יתיר מדאמר הכא והיו באוכלי שלחנך. ותו לאו יקרא דמלכא איהו למיכל בר נש אחרא [קנג ע"א] על פתוריה ולא אצטריך אלא מלכא בלחודוי וכלהו רברבנוי סחרניה לתתא מניה. אמר רבי חייא לא שמענא בהאי מידי ולא אימא. אמר לרבי יעקב ואת שמעת בהאי מידי. א"ל אתון דינקין בכל יומא מדובשא דמשחא עלאה לא שמעתון כל שכן אנא. [p. 393] אמר לרבי ייסא ואת שמעת מידי בהאי. א"ל אע"ג דאנא רביא ומיומין זעירין אתינא לגבייכו ולא זכינא מקדמת דנא אנא שמענא.

פתח ואמר (תהלים קלו: 25) נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו. מאי קא חמא דוד דסיום הלילא רבא סיים הכי בהאי קרא. אלא תלת שליטין אינון לעילא דקב"ה אשתמודעא בהו ואינון רזא יקירא דיליה ואלין אינון מוחא ולבא וכבדא, ואינון בהפוכא דהאי עלמא. לעילא מוחא נטיל ברישא ובתר יהיב ללבא, נטיל לבא ויהיב לכבדא ולבתר יהיב חולק לכל אינון מקורין דלתתא כל חד וחד כדקא חזי ליה. לתתא כבדא נטיל ברישא ולבתר איהו מקרב כלא ללבא ונטיל לבא. כיון דנטיל ואתתקף מההוא תוקפא ורעו דקא נטיל יהיב ואתער לגבי מוחא ולבתר אהדר כבדא ופליג לכל מקורין דגופא. ביומא דתעניתא דבר נש אתער לעילא בההוא גוונא ממש וביומא דשבעא לאו הכי. ביומא דתעניתא בר נש מקרב מיכלא ומשתיא לגבי כבדא עלאה. ומאי איהו מקרב, חלביה ודמיה ורעותיה. נטיל כלא ברעותא ההוא כבדא, כיון דכלא איהו לגביה נטיל ומקרב כלא לגבי לבא דאיהו רב ושליטא עליה. כיון דלבא נטיל ואתתקף ברעו דא [p. 394] מקרב כלא לגבי מוחא דאיהו שליטא עלאה על כל גופא, לבתר אהדר כבדא ומפלג חולקין לכל אינון מקורין ושייפין דלתתא.

בזמנא אחרא כד מוחא נטיל בקדמיתא ובתר יהיב ללבא ולבא יהיב לכבדא וכבדא יהיב לכלהו מקורין דלתתא, ובתר כד בעי לפלגא מזונא להאי עלמא ברישא יהיב ללבא דאיהו מלכא די בארעא ופתורא דמלכא אתער בקדמיתא מכל שאר בני עלמא. זכאה איהו דהוי בחושבנא דפתורא דמלכא דהא אשתמודעא לאוטבא ליה בההוא טיבו דלעילא. ובגיני כד טיבו וקשוט דעבד דוד לבני ברזילי דכתיב והיו באכלי שלחנך.

ואי תימא בשלחנא דמלכא אכיל בר נש אחרא בר מניה. אלא מלכא אכיל ברישא ובתר כל עמא ואינון דאכלי עם מלכא בשעתא דאיהו אכיל אינון דחביבין עליה מכלהו ואינון אתמנון משלחנא דמלכא.

ואי תימא הא כתיב (שמואל ב ט: 13) על שלחן המלך תמיד הוא אוכל. בגין דכל מזונא מיניה לא עביד חושבנא אחרא אלא על שלחן המלך דמתמן הוה אתי מזונא ומיכלא דיליה ודא איהו על שלחן המלך תמיד הוא אוכל.

אתא רבי חייא ונשקיה על רישיה, אמר ליה רביא אנת וחכמתא עלאה שריא בלבך.

[p. 395] אדהכי חמו ליה לרבי חזקיה דהוה אתי, א"ל רבי חייא ודאי בחברותא דא

קב"ה יתחבר עלן דהא מלין חדתין דאורייתא יתחדתון הכא.

יתבו למיכל, אמרו כל חד וחד לימא מלי דאורייתא בהאי סעודתא.

אמר רבי ייסא סעודת עראי איהי ועכ"ד סעודה אקרי, ולא עוד אלא דהאי אקרי

סעודתא דקב"ה אתהני מינה ועל דא כתיב (יחזקאל מא: 22) זה השלחן אשר לפני יי, דהא

מלין דאורייתא יסתחרון להאי אתר.

פתח רבי חייא ואמר (דברים ח: 10) ואכלת ושבעת וברכת את יי אלהיך. וכי עד לא

אכיל בר נש שבעא וימלא כריסו לא יברך ליה לקב"ה. אי הכי [קנג ע"ב] במאי נוקים ואכלת

ושבעת ובתר וברכת. אלא אפילו לא ייכול בר נש אלא כזית ורעותיה איהו עליה וישוי ליה

לההוא מיכלא עקרא דמיכליה שבעא אקרי דכתיב (תהלים קמה) פותח את ידיך ומשביע לכל

חי רצון. ומשביע לכל חי אכילה לא כתיב אלא רצון, ההוא רעוא דשוי על ההוא אכילה שבעא

אקרי דאפילו דלית קמי דבר נש אלא ההוא זעיר בכזית ולא יתיר הא רעותא דשבעא שוי עליה,

ובגין כד ומשביע לכל חי רצון, כתיב רצון ולא אכילה, [p. 396] ועל דא וברכת ודאי ואתחייב

בר נש לברכא ליה לקב"ה בגין למיהב חדוה לעילא.

רבי חזקיה פתח בהאי קרא אבתריה ואמר ואכלת ושבעת וברכת, מהכא דשכור שרי

ליה לברכא ברכת מזונא מה דלית הכי בצלותא. בצלותא לאו הכי דהא צלותא מעליא בלא

אכילה איהי. מאי טעמא, בגין דצלותא סלקא לעילא לעילא אתר דלית ביה אכילה ולא שתיה,

ועל דא תנינן עלמא דאתי לית ביה לא אכילה ולא שתיה וכו', אבל שאר דרגין דלתתא אית.

בברכת מזונא אשתכח גוונא אחרא ומעליא ברכתא ההיא דאשתכח בשבעא בגין דברכת מזונא באתר דאית ביה אכילה ושתיה [p. 397] ומניה נפיק מזונא לתתא ועל דא אצטריך לאחזאה קמיה שבעא וחדוה, ואתר דצלותא לאו הכי דהא סלקא יתיר לעילא לעילא ועל דא בצלותא שכור לא יצלי צלותא.

בברכת מזונא שכור שרי ליה לברכא ברכת מזונא משמע דהאי קרא דכתיב ואכלת ושבעת וברכת. ואכלת זו אכילה, ושבעת זו שתיה דהא שבעא בחמרא איהו, רוי חמרא דא איהו שבעא ודא איהו שכור.

וכתיב וברכת את, את דייקא דמשמע דברכת מזונא אצטריך שבעא וחדוה. על הארץ הטובה. מאי טובה, שבעה כד"א (ירמיה מד: 17) ונשבעה לחם ונהיה טובים. בגין כך אצטריך חדוה ושבעא.

רבי ייסא פתח ועשית שלחן עצי שטים. שלחן דא איהו קיימא לגו במשכנא. מ"ט, בגין דמינה נפקא מזונא לכל עלמא. ושלחן דא לא אצטריך למהוי בריקניא אפילו רגעא חדא אלא למהוי עליה מזונא דהא ברכתא לא אשתכח על אתר ריקניא, ובגין כך אצטריך עליה תדיר נהמא דלהוי תדיר ברכתא עלאה אשתכח ביה ומגו ההוא שלחן נפקי ברכאן ומזוני לכל שאר פתורי דעלמא דאתברכאן בגיניה.

[p. 398] שלחן דכל בר נש אצטריך למהוי תדיר קמיה בשעתא דקא מברך ליה לקב"ה בגין דתשרי עליה ברכתא דלעילא ולא יתחזי בריקניא דהא ברכאן דלעילא לא שריין באתר ריקניא דכתיב (מלכים ב ד: 2) מה יש לך בבית, והא אוקמוה חברייתא.

שלחן דלא אתמר עליה מלי דאורייתא עליה כתיב (ישעיה כח: 8) כי כל שלחנות מלאו קיא צואה בלי מקום, ואסיר לברכא על ההוא שלחן. מ"ט, בגין דאית שלחן ואית שלחן. שלחן איהו דקא מסדרא קמי קב"ה לעילא ואיהו קיימא תדיר לסדרא ביה פתגמי אורייתא ולאכללא ביה אתוון דמלי דאורייתא ואיהו לקיט לון בגויה וכליל כלהו בגויה ובהו אשתלים וחדי ואית ליה חדוה, ועל שלחן דא כתיב (יחזקאל מא: 22) זה השלחן אשר לפני יי, לפני יי, ולא מפני יי.

[p. 399] שלחן אחרא איהו דלא אית ליה חולקא דאורייתא ולית ליה חולקא בקדושה דאורייתא וההוא שלחן אקרי קיא צואה ודא איהו בלי [קנד ע"א] מקום דלית ליה חולקא בסטרא דקדושה כלום. בגין כך שלחן דלא אתמר עליה מלי דאורייתא איהו שלחן דקיא צואה, איהו שלחן דטעוא אחרא, לית בההוא שלחן חולקא ברזא דאלהא עלאה.

שלחן דמלי דאורייתא אתמר עליה קב"ה נטיל ההוא שלחן ושוי ליה לחולקיה, ולא עוד אלא סורי"א רב ממנא נטיל כל אינון מלין ושוי דיוקנא דההוא שלחן קמי קב"ה וכל אינון מלין דאורייתא דאתמרו עליה סלקין על ההוא פתורא ואתעתד קמי מלכא קדישא משמע דכתיב זה השלחן אשר לפני יי דאתעתד קמי קב"ה.

שלחן דבר נש קיימא לדכאה ליה לבר נש מכל חובוי. זכאה איהו מאן דאלין תרין קיימין על פתוריה, מלי דאורייתא וחולקא למסכנין מההוא שלחן. כד סלקין ההוא פתורא מקמי בר נש תרין מלאכין קדישין אזדמנן תמן חד מימינא וחד משמאלא. חד אמר דא איהו שלחן דמלכא קדישא דפלניא קא מסדר קמיה, מסדר יהא פתוריה תדיר בברכאן עלאין ומשחא ורבו עלאה ישרי עליה. וחד אמר דא איהו שלחן דמלכא קדישא דפלניא קא מסדר קמיה, דא פתורא די עלאי ותתאי יברכוך ליה, מסדר יהא האי פתורא קמי עתיק יומין בהאי עלמא ובעלמא דאתי.

[p. 400] אבא כד הוו סלקין פתורא מקמיה הוה חפי ליה והוה אמר סליקו האי פתורא בצניעו דלא יהא בכסופא קמי שלוחי מלכא.

שלחן דבר נש זכי ליה לעלמא דאתי, זכי ליה למזונא דהאי עלמא, זכי ליה לאשתמודעא לטב קמי עתיק יומין, זכי ליה לאתוספא חילא ורבו באתר דאצטריך. זכאה איהו חולקיה דההוא בר נש בהאי עלמא ובעלמא דאתי.

רבי יעקב אמר (שמואל א י: 11) והיה כל יודעו מתמול שלשם וגו' הגם שאול בנביאים. וכי שאול בחיר יי' הוה מקדמת דנא דכתיב (שם: 24) הראיתם אשר בחר בו יי', אשר בחר לא כתיב אלא אשר בחר בו מקדמת דנא, ובשעתא דאתא ועאל בין נביאי ואתנבא בינייהו אמאי תהו. אלא כד קב"ה אתרעי ביה לא אתרעי ביה אלא למלכו אבל לנבואה לא, דהא תרין אלן לא אתמסרו כחדא בעלמא בר במשה מהימנא עלאה דזכה לנבואה ומלכו כחדא ולא אתייהב לבר נש אחרא תרווייהו כחדא.

[p. 401] ואי תימא הא שמואל דזכה לתרווייהו לנבואה ומלכו. לנבואה זכה דכתיב (שם ג: 20) וידע כל ישראל מדן ועד באר שבע כי נאמן שמואל לנביא, לנביא ולא למלך. נביא ודיין הוה דאי מלך הוה לא שאלו ישראל מלך, אבל איהו לא הוה אלא נביאה מהימנא והוה דאין דינהון דישראל דכתיב (שם ז: 16) ושפט את ישראל. ועל דא כד הוה בנבואה תוהו עליה. ואי תימא אמאי שרא עליה נבואה הואיל וזכה למלכו. אלא תרווייהו לא זכה בהו כחדא, ובגין דמלכו יהב ליה קב"ה ואודי ליה עלה עד לא הוה מלכא ובגין דמלכו יתשב על רוח אתערותא דקודשא הוה באתערו דנבואה קדם לכן, אבל מדסליק למלכו לא הוה ביה נבואה ואתער דרוח סכלתנו למידן קשוט אתער עליה דהכי אתחזי למלכא. ובעוד דהוה גו אינון נביאי שרא עליה נבואה, לבתר דאתפרש מנייהו לא הוה ביה נבואה.

ואנא מאן יהב לי אתער דרוח קדשא למהוי בגו נביאי מהימני תלמידוי דרבי שמעון בן יוחאי דעלאין ותתאין זעין מניה, כ"ש אנא למהוי ביניכו.

פתח ואמר ועשית שלחן. דא איהו שלחן לתתא לשואה עליה לחם דאפיא. מאן עדיף דא מן דא לחם או שלחן. אי תימא דכלא [קנד ע"ב] איהו חד, הא שלחן מתסדרא לגבי ההוא

לחם, שלחן לתתא ולחם עליה. אלא שלחן איהו עקרא בסדורא דיליה לקבלא ברכאן דלעילא ומזונא דעלמא, ומרזא דהאי שלחן נפיק מזונא לעלמא כמה דאתיהיב ביה מלעילא וההוא לחם איהו איבא ומזונא דקא נפיק [p. 402] מההוא שלחן לאתחזאה דהא משלחן נפיק פרין ואבין ומזונין לעלמא. אי לא אשתכח כרם ענבין דאינון איבא לא יהון משתכחין, אי אילנא לא יהא איבא לא ישתכח בעלמא. בגין כך שלחן עקרא, מזונא דנפיק מניה איהו ההוא לחם.

וכהני הוו לקטי איבא דשלחן מע"ש לע"ש לאחזאה דמזונא עלאה נפיק מגו שלחן. בגין ההוא לחם מזונא דהוו לקטי כהני אתברכא כל מזונא ומזונא דאכלי ושתאן דלא לקטרגא בהו יצר הרע דהא יצר הרע לא אשתכח אלא מגו מיכלא ומשתיא הה"ד פן אוכל ושבעתי וגו' ושכחתי שם אלהי, דמגו מיכלא ושתיא יצר הרע אתרבי במעוי דבר נש. לחם דא מזונא דקא נפיק מגו שלחן מברך מזונא דכהני דלא ישתכח בהו מקטרגא לקטרגא לון למפלח בלבא שלים לקב"ה, ודא אצטריך לכהני יתיר מכל עמא. ובגין כך שלחן איהו עקר, איבא ומזונא דקא נפיק מניה איהו ההוא לחם.

שלחן דא אצטריך סדורא דיליה לאתתקנא בסטרא דצפון דכתיב והשלחן תתן על צלע

צפון. מ"ט, בגין דמתמן שירותא דחדוה. שמאלא נטיל מימינא תדיר בקדמיתא ובתר איהו אתער לגבי דנוקבא ובתר קריב לה ימינא לגביה ואתדבקת ביה.

[p. 403] מים איהו מימינא ואינון חדוה, מיד יהיב לשמאלא ואתדבקו ביה אינון מים

וחדאן ליה ובתר אתכליל איהו בימינא ואתער לנוקבא בההוא חדוה, וסימנך מאן דנטיל מים בידיה ימינא במאנא קדמאה לארקא מים בשמאלא איהו ולא משמאלא לימינא דהא מים מימינא נטיל לון שמאלא. ובגין כך מים לא אשתכחו אלא מסטרא דשמאלא, כיון דנטיל מים לגויה הא אתערו לגבי נוקבא באינון מים, ועל דא גבורות גשמים תנינו, ובגין כך והשלחן תתן על צלע צפון דמההוא סטרא איבין אשתכחו ביה יתיר מסטרא אחרא באתערו בחדוה דיליה בקדמיתא כד"א (שיר ב: 6) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני.

שלחן דבר נש אצטריך לאשתכחא בנקיות דגופא דלא יתקרב למיכל מזונא דיליה אלא

בנקיותא דגרמיה, ועל דא אצטריך בר נש לפנאה גרמיה [p. 404] בקדמיתא עד לא ייכול מזונא דשלחנא דכיא דההוא מזונא דאתקין ליה ביה קב"ה בגין דלא יקרב על ההוא שלחן קיא צואה דאיהו מרזא דסטרא אחרא, וסטרא אחרא לא יקבל מההוא מזונא דשלחן דא כלום. לבתר דאכיל בר נש ואתענג אצטריך למיהב חולקא דתמצית לההוא סטרא. ומאי איהו, מים אחרונים ההוא זוהמא דידין דאצטריך למיהב לההוא סטרא חולקא דאיצטריך ליה, ועל דא ודאי אינון חובה, חובה אינון ובאתר דחובה שריין, וחיובא איהו על בר נש למיהב ליה חולקא דא. ועל דא לא איצטריך לברכא כלל דהא ברכה לאו איהו בההוא סטרא.

ובגין כך אצטריך בר נש דלא יהיב מזונא דע"ג פתוריה לההוא קיא צואה וכ"ש במעוי וכ"ש וכ"ש דאיהו טב לבר נש ובריא ותקונא דגופיה, ועל דא שלחן איהו למיכל ביה בדכיו כמה דאתמר.

שלחן דא דקיימא בבי מקדשא בגין לאשתכחא ביה מזונא ולאפקא מניה מזונא ועל דא אפילו [קנה ע"א] רגעא חדא לא אצטריך לקיימא בריקניא. שלחן אחרא איהו שלחן דריקניא ולא אצטריך למיהב ליה דוכתא באתר קדישא ועל דא אפילו רגעא לא יתיב בלא מזונא ואצטרך דלא אשתכח אתר גריע דהא ברכתא דלעילא לא אשתכח באתר גריע. דא שלחן דקמי [p. 405] קב"ה, שלחן דבר נש לא אצטריך למהוי ריקניא דהא לית ברכתא באתר ריקניא. נהמי דעל גבי שלחן דקב"ה אינון תריסר והא אוקימנא רזא דנהמי דאיהו רזא דפנים ועל דא אקרי לחם הפנים דהא מזונא וספוקא דעלמא מאינון פנים עלאין קאתיין, ובגין כך לחם דא איהו פנימאה דכלא איהו ברזא עלאה כדקא יאות. לחם הפנים מיכלא דאינון פנים מזונא וספוקא דנפיק לעלמא מנייהו ושריא על ההוא פתורא בגין דשלחן דא מקבלא מזונא וספוקא מאינון פנים דלעילא ואיהי אפיקת מזונין וספוקין מאינון פנימאין ומזונא דאפיקת איהו ההוא לחם כדקאמרן. חוס הוה מתקרב וחוס אתעד מתמן והא אוקמוה דכתיב (שמואל א כא) ביום הלקחו. ובגין שלחן דא אית לבר נש לנטרא רזין דשלחן דיליה בכל אינון גוונין כדקאמרן.

[p. 406] רבי אלעזר פתח (קהלת ט: 8) בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר. האי קרא אוקמוה ואתמר, אבל ת"ח קב"ה ברא ליה לבר נש ברזא דחכמתא ועבד ליה באומנו סגי ונפח באנפוי נשמתא דחיי למנדע ולאסתכלא ברזין דחכמתא למנדע ליקרא דמאריה כד"א (ישעיה מג: 7) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, ולכבודי בראתיו דייקא.

ורזא דא ולכבודי בראתיו אוליפנא דהאי כבוד דלתתא רזא דכורסייא קדישא לא אתתקן לעילא אלא מגו תקונא דבני עלמא כד אינון בני נשא זכאין וחסידין וידעי לתקנא תקוני הה"ד ולכבודי בראתיו, בגין דההוא כבודי לתקנא ליה בעמודין תקיפין ולקשטא ליה בתקונא ובקשוטא דלתתא בגין דהאי כבודי יסתלק ביקרא דצדיקים די בארעא. בגין כך בראתיו כגוונא דכבוד עלאה דתקונין אלין ביה. בריאה לסטר שמאלא, ועל דא הואיל ואדם איהו בארעא ואית ליה לתקנא לההוא כבודי עבדית ביה תקונין דכבוד עלאה דאית ביה אוף הכי בריאה ועל דא בראתיו. באיהו כבוד עלאה אית ביה יצירה ועל דא יצרתיו, תקונא דא יהבית ביה באדם למהוי איהו בארעא כגוונא

דההוא כבוד עלאה. באיהו כבוד עלאה אית ביה עשייה ועל דא בבר נש כתיב [p. 407] אף עשיתנו למהוי איהו כגוונא דההוא כבוד עלאה דמתקן ובריך לכבוד תתאה. מנלן דההוא כבוד עלאה אית ביה תלת אלין, דכתיב יוצר אור ובורא חשך עושה שלום. יוצר אור הא יצירה, ובורא חשך הא בריאה, עושה שלום הא עשיה, ודא איהו כבוד עלאה דקא מתקן ובריך וספיק בכל צרכיו לכבוד תתאה. כגוונא דא אדם בארעא איהו כגוונא דההוא כבוד עלאה לתקנא להאי כבוד ולאתכללא מכל סטריין. כבוד עלאה דאית ביה תלת אלין, אדם לתתא דאית ביה תלת אלין, ולאתכללא ההוא כבוד מעילא ומתתא למהוי שלים בכל סטריין. זכאה איהו בר נש דזכי בעובדוי למהוי כגוונא דא, ועל דא כתיב (קהלת ט: 8) בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר. מה לכבוד עלאה ההוא משח רבות קודשא לא אתמנע מניה מרזא דעלמא דאתי, אוף הכי לבר נש דעובדוי מתלבנן תדיר ההוא [קנה ע"ב] משח רבות קודשא לא יתמנע מניה תדיר. [p. 408] במאי זכי בר נש לאתעדנא בההוא עדונא עלאה, בשלחן דיליה כמה דאיהו מעדן על פתוריה נפשאן דמסכני דכתיב (ישעיה נח: 10) ונפש נענה תשביע. מה כתיב, אז תתענג על יי וגו', דאוף הכי קב"ה רוי ליה בכל אינון עדונין דמשח רבות קודשא עלאה דנגיד ואתמשך תדיר לההוא כבוד עלאה.

ר' יוסי ור' חייא הון אזלי באורחא והוה חד טייעא טעין אבתרייהו. א"ר יוסי לר' חייא אית לן לאתעסקא ולאשתדלא במלי דאורייתא דהא קב"ה אזיל לקמן ועל דא עידן הוא למעבד ליה תקונא בהדן בהאי ארחא.

פתח רבי חייא ואמר (שם קיט: 126) עת לעשות ליי הפרו תורתך. האי קרא אתמר והא אוקמוה חברייא, אבלעת לעשות ליי, בכל זמנא דאורייתא אתקיימא בעלמא ובני נשא משתדלין בה כביכול קב"ה חדי בעובדוי וחדי בעלמין כלהו ושמיא וארעא קיימי בקיומיהו. ולא עוד אלא קב"ה כניש כל פמליא דיליה ואמר לון חמו עמא קדישא דאית לי בארעא דאורייתא אתעטרא בגיניהון, חמו עובדי ידי דאתון אמרתון (שם ח: 5) מה אנוש כי תזכרנו וגו'. ואינון כד חמאן חדוה דמאריהון בעמיה פתחי ואמרי (שמואל ב ז: 23) ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ.

[p. 409] ובשעתא דישראל מתבטלי מאורייתא כביכול תשש חילא וכדין עת לעשות ליי, אינון בני עלמא צדיקיא דמשתארן אית לון לחגרא חרצין ולמעבד עובדין דכשראן בגין קב"ה דיתתקן בהו בצדיקיא גו חילן ומשריין ואוכלסין דיליה. מ"ט, בגין דהפרו תורתך ולא משתדלי בה בני עלמא כדקא יאות. ההוא טייעא דהוה טעין אבתרייהו אמר לון במטו מנייכו שאלתא חדא בעינא למנדע.

אמר רבי יוסי ודאי ארחא מתקנא קמן שאיל שאלתך.
אמר האי קרא אי כתיב יש לעשות או נעשה הוינא אמר הכי, מאיעת. ותו לעשות ליי, לפניי' אצטריך, מאי ליי'.

[p. 410] אמר רבי יוסי בכמה גווינין ארחא מתקנא קמן. חד דהוינא תרין, הא אנן תלתא ושכינתא אתכלילת בהדן. וחד דחשיבנא דלא הוית אלא אילנא יבשה ואנת רעננה כזיתא. וחד דיאות שאלת והואיל ושרית מלה אימא.

פתח ואמר עת לעשות ליי' הפרו תורתך. עת לעשות ליי', איתעת ואיתעת, (קהלת ג: 8) עת לאהב ועת לשנא. עת איהו לעילא דההוא עת רזא דמהימנותא איהי ודא אקריעת רצון והאי איהי דאתחייב בר נש למרחס לה תדיר כד"א (דברים ו: 5) ואהבת את יי, ועל דא עת לאהב דא איהי דאתחייב בר נש לאהב. ואית עת אחרא דאיהי רזא דאלהים אחרים ואתחייב בר נש למשני לה ולא יתמשך לביה אבתריה ועל דא עת לשנא, ובגין כך כתיב באהרן (ויקרא טו: 2) דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדש.

והכא בזמנא דישראל משתדלי באורייתא ההוא עת מהימנותא מתתקנא בתקונהא ואתקשטא באשלמותא כדקא יאות, ובזמנא דישראל מתבטלי מאורייתא כביכול ההוא עת לאו איהי בתקונהא ולאן אשתכחת בשלימו ולא בנהורא הה"ד עת לעשות ליי'. מאי לעשות, כד"א (בראשית ב: 3) אשר ברא אלהים לעשות. מאי לעשות, דאשתאר גופא דשידי דאתקדש יומא ולא אתעבידו ואשתארו לעשות, רוחין בלא גופא. אוף הכא עת לעשות, אשתאר בלא תקונא ובלא שלימו. מ"ט, משום הפרו תורתך, בגין דאתבטלו ישראל לתתא מפתגמי [p. 411] אורייתא, בגין דההוא עת הכי קיימא או סלקא או נחתא בגיניהון דישראל.

אתו ר' יוסי ור' [קנו ע"א] חייא ונשקוהו ברישיה. אמר ר' יוסי ודאי לית אנת כדאי לטייעא אבתרן, זכאה ארחא דא דזכינן למשמע דא' זכאה דרא דרבי שמעון שארי בגויה דאפילו ביני טוריא חכמתא אשתכחת תמן. נחתו רבי יוסי ורבי חייא ואזלו תלתהון בארחא. פתח ההוא טייעא ואמר (תהלים סט: 14) ואני תפלתי לך יי' עת רצון וגו'. תנינן אימתי עת רצון, בשעתא דצבור מתפללין, ושפיר איהו והכי הוא ודאי דהא כדין צבורא מתקני ומסדרי תקונא דהאיעת וכדין איהו עת רצון ואצטריך למשאל שאלתא דכתיב אלהים ברב חסדך ענני באמת ישעך, דהא כדין אצטריך למשאל שאלתא.

[p. 412] ואני תפלתי לך, הא הכא רזא דיחודא חדא. ואני, דא דוד מלכא אתר דאקרי גאולה. תפלתי, דא תפלה. והכא איהו סמיכא לגאולה דאיהו חד. כדן כד איהו סמיך גאולה לתפלה כדין איהו עת רצון. עת רצון אוף הכי כללא איהו כחדא, עת חד רצון חד, אתכלילו דא בדא והוון חד, ודוד מלכא בעא ליחודא בהאי קרא יחודא חדא.

ואי תימא אמאי אתמני האי קרא בצלותא דמנחה דשבת. יאות הוא למהוי בשבת בההוא צלותא דמנחה ולאן בצלותא דחול דודאי לאו צלותא דמנחה דשבת כחול בגין דהא בחול בשעתא דמנחה תליא דינא בעלמא ולאו איהועת רצון אבל בשבת דכל רוגזא אתעדי וכלא אתכליל כחדא אע"ג דדינא אתער אתבסמותא איהו, ועל דא אצטריך קרא דיחודא ליחדא כל דרגין דכד הוי יחודא דינא אתחבר ואתכליל ברחמי ואתבסם כלא וכדין עת רצון כתיב, עת רצון כליל כלא כחדא ודינא אתבסם בההוא זמנא והוי חדוה דכלא.

[p. 413] משה אסתליק מעלמא בההוא שעתא דצלותא דמנחה בשבת בשעתא זנת רצון אשתכח, ובההוא שעתא רעוא הוה לעילא וצערא לתתא ועל דא ננעלו תרעין בשבת משעתא דמנחה ולעילא. מאי תרעין ננעלו, תרעין דבי מדרשי בגין לאדכרא למשה עבדא מהימנא דאורייתא אתבטלא בגינייה בההוא זמנא. בי מדרשא דמשה אתבטיל בההוא זמנא, כל שכן אחרנין. מאן חמי תרעין דבי מדרשיה ננעלו דלא ננעלו אחרנין כלהו. אורייתא דמשה עציבא עליה בההוא זמנא, מאן לא עציב. בגי"כ תרעי ננעלו דבי מדרשי ואצטריכו כלא לצדקא ליה לקב"ה בארח שבחא והיינו (שם לו: 7) צדקתך כהררי אל.

תלתא אינון דאסתלקו מעלמא בהאי זמנא וכלהו כלילן במשה. חד משה מהימנא עלאה וחד יוסף זכאה וחד דוד מלכא. בגיני כך תלת צדוקי דיני הכא, [p. 414] חד איהו דיוסף זכאה קדים לכל הני ודא איהו צדקתך כהררי אל, דא יוסף דאיהו בלחודוי כהררי אל ככלהו טורין עלאין. וחד משה נביאה מהימנא ודא הוא דכתיב (שם עא: 19) וצדקתך אלהים עד מרום אשר עשית גדולות, בגין דאיהו נטיל לכל סטרין ימינא ושמאלא. וחד איהו דוד מלכא ודא איהו דכתיב (שם קיט: 142) צדקתך צדק לעולם ותורתך אמת, דא דוד מלכא.

כדין אתכניש כלא בהאי זמנא תורה שבכתב ותורה שבע"פ ועל דא בהאי זמנא ננעלו תרעי דאורייתא וננעלו תרעי דכל עלמא בהאי זמנא. בשעתא דמית יוסף חסידא יבשו מקורין ומבועין וכלהו שבטין נפלו בגלותא, פתחו עלאי ואמרו צדקתך כהררי אל וגו'. בשעתא דמית משה אתחשך שמשא בטיהרא ואנעלת תורה שבכתב נהורא דאספקלריא דנהרא. בשעתא דמית דוד מלכא כנישת סיהרא נהורא [קנו ע"ב] ואורייתא דבעל פה כנישת נהורא, [p. 415] ומההוא זמנא אסגיאן מחלוקת על משנה וחכימיא במחלוקת וכלהו תקיפי לבא בערבוביא, ועל דא חדוה דאורייתא לאו איהו בההוא זמנא בכל דרין דעלמא. ומה אינון חומרי דתעניות דגזרו רבנן כד מית פלוני גזרו תענית, כד הוה כך גזרו כך, דא דהוה יתיר כנישו דחדוה דתורה שבכתב ותורה שבעל פה בההוא זמנא עאכ"ו דאצטריך למנעל תרעי דאורייתא בההוא זמנא, ובגין כך צדוקי דינא כמה דאתמר.

חדו רבי יוסי ורבי חייא ונשקוהו ברישיה כמלקדמין, אמרו זכאה חולקנא בהאי ארחא.

תו פתח ואמר (קהלת ז: 19) נהחכמה תעוז לחכם מעשרה שליטים אשר היו בעיר.
נהחכמה תעוז לחכם, דא משה, כד סליק לטורא דסיני לקבלא אורייתא אזדעזעו כל אינון
רקיעין ובל משריין עלאין, אמרו קמיה מאריה דעלמא ומה כל טיבן וכל חדוה דילן לאו איהו
אלא באורייתא ואת בעי לאנחתא לה בארעא. אתכנישו על משה לאוקדיה בנורא, אתתקף
משה [p. 416] וכו' כמה דאוקמוה חברייה דקב"ה אמר ליה למשה וכו' אבל נהחכמה תעוז
לחכם, כל מאן דאתעסק באורייתא ואשתדל בה אתתקף בה באורייתא בשעתא דאצטריך
למהוי ליה תוקפא וחילא לאגנא עליה בשעתא דאצטריך. וההוא תוקפא וחילא מאן אתר
אתתקף, הדר ואמר מעשרה שליטים, אינון עשר אמירן דכתיבי בה באורייתא דאינון שליטין
עלאין דבר נש אתתקף בהו בהאי עלמא ובעלמא דאתי. כל רזין דעלמא וכל פקודין וכל חכמתא
דעילא ותתא כלא איהו באורייתא. זכאה חולקיה מאן דאשתדל באורייתא למהוי אתתקף
בתוקפא לעלמא דאתי.

עשרה שליטים, עשר זיני חכמתא אינון בה באורייתא בעשר שמהן גליפן ואתכלילו
בשמא חד דעשרין ותרין אתוון גליפן רזין דעלמא דאתי באינון זהרין דלא שלטא עינא למחמי
ואפילו בסכלתנו למנדע ולאסתכלא בההוא עדונא וכסופא דקב"ה אחסין לון לצדיקיא לעלמא
דאתי כד"א (ישעיה סד: 3) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו.
[p. 417] פתורא דבר נש מזכי ליה למיכל על פתורא אחרא בעדונא דההוא עלמא כד"א
(שמואל ב ט: 13) כי על שלחן המלך תמיד הוא אוכל. ודוד מלכא הוה אמר (תהלים כג: 5) תערך
לפני שלחן נגד צוררי, אתסדרותא דפתורא בההוא עלמא הוי דהא כדין איהו עדונא וכסופא
דנשמתא אתהני בהו בעלמא דאתי.

וכי פתורא אית לון לנשמתין בההוא עלמא. אין, דהא מזונא וספוקא דעדונא אכלי
בההוא עלמא כגוונא דמלאכי קדישין אכלי. וכי מלאכי עלאי אכלי. אין, כגוונא דלהון אכלו
ישראל במדברא. וההוא מזונא איהו רזא דטלא דנגיד ואתמשך מרזא דעלמא דאתי ואיהו
מזונא דנהירו משח רבות קדשא ונשמתהון דצדיקיא אתזנו מתמן בגנתא דעדן ואתהנון תמן
דהא תמן נשמתהון דצדיקיא מתלבשן בגנתא דעדן דלתתא כגוונא דהאי עלמא.
ובשבתו ובזמני מתפשטאן וסלקין למחמי ביקרא דמאריהון ולא תעדנא בעדונא עלאה

כדקא יאות דכתיב (ישעיה סו: 23) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר
להשתחוות לפני. וכי כל בשר ייתי, לא הוה ליה הכי [p. 418] למכתב אלא כל רוח אוכל
נשמה, מהו כל בשר. אלא קב"ה עבד ליה לבר נש בהאי עלמא כגוונא דיקרא דכבוד עלאה
לעילא. ההוא כבוד עלאה איהו רוח לרוח ונשמתא לנשמתא [קניז ע"א] עד דמטי לחד אתר
לתתא דאקרי גוף ובהאי עייל חד רוח מקורא דחיין דאקרי כל, בדא איהו כל טובא וכל מזונא

וספוקא דההוא גוף, ורזא דא (קהלת ה: 8) ויתרון ארץ בכל היא, האי כל איהו כל, איהו רוח לההוא גוף.

כגוונא דא בר נש בהאי עלמא איהו גוף ורוח דשלטא ביה כגוונא דההוא רוח דשלטא על גופא דאקרי כל והאי אקרי כל בשר ועל דא כתיב בא כל בשר להשתחוות לפני. על ההוא עדונא כתיב (ישעיה סד: 3) עין לא ראתה אלהים זולתך.

חדו חברייא בארחא. כד מטו לגו טורא חד אמר ר' חייא לההוא טייעא מה שמך. אמר ליה תנין.

[p. 419] א"ל קב"ה יחנך וישמע לקולך בשעתא דתצטריך ליה.

אמר רבי יוסי ודאי הא נטי שמשא והכא בתר טורא דא אית כפר חד על שמך דאקרי כפר חנין, נבית תמן בגין יקרא דשמך.

כד מטו להתם עאלו בבי אושפיזיהו וסדרו קמייהו פתורא בכמה זינין למיכל. אמר ר' חייא ודאי פתורא דא כגוונא דעלמא דאתי ואית לן לסלקא האי פתורא ולעטרא ליה במלין דאורייתא.

פתח ר' יוסי ואמר (דברים ח: 10) ואכלת ושבעת וברכת את יי' אלהיך על הארץ הטובה אשר נתן לך. אי הכי מניין הוא לבר מארעא, דהא בגוונא דא לא אצטריך. אלא קב"ה כד ברא עלמא פליג ארעא וישובא איהו לסטר חד וחורבא לסטר אחרא. פליג ישובא ואסחר כל עלמא סחרניה דנקודה חדא. ומאן איהו, דא ארעא קדישא. אמצעיתא דארעא וכל עלמא איהי ירושלם, אמצעיתא דירושלם איהי בית קדש קדשין וכל טיבו וכל מזונא דכל ישובא תמן נחית מלעילא, ולית לך אתר בכל ישובא דלא אתזן מתמן.

פליג חורבא ולא אשתכח תוקפא דחורבא בכל עלמא בר ההוא מדבר דתברו חיליה ותוקפיה ישראל ארבעין שנין כד"א [p. 420] (שם: 15) המוליכך במדבר הגדול והנורא נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים. בההוא מדברא שלטא סטרא אחרא ובעל כרחיה אזלו ישראל עליה ותברו חיליה ארבעין שנין, ואי ישראל אשתכחו זכאין באינון ארבעין שנין הוה מתעברא ההוא סטרא אחרא מעלמא, ומדקא ארגיזו ליה לקב"ה כל אינון זמנין אתתקף ההוא סטרא אחרא ונפלו כלהו תמן תחות רשותיה.

ואי תימא והא משה דסליק על כל בני עלמא היך נפל תמן. לאו הכי דהא משה מהימנא לא הוה ברשותיה אלא הר העברים. מאי העברים, פלוגתא דאתפלגו עליה שליטין עלאין דלעילא ולא אתמסר בידא דממנא וסטרא אחרא ואשתאר הכי עד דאתא משה עבדא מהימנא ושליט עליה ואתקבר תמן ולא אתעסק ביה בר קב"ה בלחודוי דכתיב (שם לד: 6) ויקבר אותו בגיא. ויקבר אותו, מאן. ההוא דכתיב ביה בארח סתים (שמות כד: 1) ואל משה אמר, ולא כתיב מאן איהו. ויקרא אל משה, ולא כתיב מאן איהו. אוף הכא ויקבור אותו, ולא כתיב מאן איהו,

אלא ודאי האי אתר ידיעא איהו לגבי חברייא. ועל דא ההוא טורא לא שליט עליה בר משה בלחודוי, איהו תמן. ובגין למנדע כל דרין אחרנין דעלמא דאינון כל מתי מדבר יקומון ההוא רעיא דלהון אשרי ליה בגווייהו למהוי כלהו באתערותא דקיומא לעלמא דאתי.

[p. 421] ואי תימא אי הכי דההוא מדברא איהו תוקפא דסטרא אחרא אין פקיד קב"ה על ההוא שעיר לשדרא ליה לטורא אחרא, הוה לון [קנז ע"ב] לשדרא ליה לההוא טורא דאזלי ישראל במדברא ביה. אלא כיון דהא אזלו ישראל ביה ארבעין שנין אתבר תוקפיה, ותוקפיה דקא אתתקף באתר דלא עבר ביה תמן גבר לעלמין. ובההוא טורא הא הוה דיוריהון דישראל תמן ארבעין שנין, אבל בהאי שעיר ההוא אתר איהו טנרא תקיפא עלאה ותחות עמקא דההוא טנרא דבר נש לא עייל תמן איהו שליט יתיר למיכל טרפיה בגין דיתעבר מעלייהו דישראל ולא ישתכח מקטרגא עלייהו בישובא.

שולטנותא דרזא דמהימנותא גו אמצעיתא דנקודה דכל עלמא בבי קדש קדשין, ואע"ג דהשתא לאו איהי בקיומא בזכותהא כל עלמא אתזון ומזונא וספוקא לכלא בכל אתר [p. 422] דישובא. ובגין כך אע"ג דישראל לבר מארעא קדישא על חילא וזכותא דארעא אשתכח מזונא וספוקא לכל עלמא, ועל דא כתיב (דברים ח: 10) וברכת את יי' אלהיך על הארץ הטובה אשר נתן לך, על הארץ הטובה ודאי דהא בגינה מזונא וספוקא אשתכח בעלמא.

מאן דאתעדן על פתוריה ואתענג באינון מיכלין אית ליה לאדכרא ולדאגא על קדושה דארעא קדישא ועל היכלא דמלכא דקא אתחריב, ובגין ההוא עציבו דאיהו קא מתעצב על פתוריה בההוא חדוה ומשתיא דתמן קב"ה חשיב עליה כאלו איהו בני ביתיה ובני אינון חורבי בי מקדשא, זכאה חולקיה.

כוס של ברכה לא הוי אלא בתלתא בגין דהא מרזא דתלתא אבהן קא מתברכא ועל דא לא אצטריך כוס אלא בתלתא. כוס של ברכה אצטריך למיהב ליה בימינא ושמאלא ולקבלא ליה בין תרווייהו בגין דיתיהיב בין ימינא ושמאלא, ובתר דישתביק ליה בימינא דהא מתמן אתברכא.

[p. 423] עשרה דברים אתמרן בכוס של ברכה וכלהו הוו כדקא יאות בגין דתקונא דכוס של ברכה עשרה אינון והא אוקמוה חבריא. כוס של ברכה אצטריך לאשגחא ביה בעינא בגין דכתיב (שם יא: 12) תמיד עיני יי' אלהיך בה, ולא אצטריך לאתנשי מעינא אלא לאשגחא ביה.

כוס של ברכה אתברך בההוא ברכתא דקא מברך בר נש עליה לקב"ה, בגין כך איהו רזא דמהימנותא ואצטריך לנטרא ליה בנטירו עלאה כמאן דאיהו חשיבותא דמלכא דהא בגיניה יתברך פתוריה.

בשעתא דברכת מזונא יהא מברך ההוא בר נש פתורא אצטריך דלא יהא בריקניא דהא לית ברכתא אשתכח על פתורא ריקניא והא אוקמוה דכתיב (מלכים ב ד: 2) הגידי לי מה יש לך בבית וגו'. ועל דא פתורא לא אצטריך לאתחזאה בריקניא דהא ברכאן עלאין לא שריין אלא באתר שלים, ורזא דא (שמות לא: 30) ובלב כל חכם לב נתתי חכמה, וכתיב (דניאל ב: 21) יהב חכמתא לחכימין, ועל רזא דנא שלחן דלחם הפנים דכתיב (שמות כה: 30) ונתת על השלחן לחם פנים לפני תמיד.

[קס ע"ב] [p. 424] ונאת המשכן תעשה עשר יריעות וגו'.

ר' חייא ור' יוסי הוו אזלי בארחא. עד דהוו אזלי א"ר יוסי נפתח בעדנן ונימא מלי דאורייתא.

פתח ר' יוסי במלי דקרית שמע ואמר כתיב (דברים ו: 4) שמע ישראל יי' אלהינו יי' אחד, וכתיב (שם כז: 9) שמע ישראל היום הזה נהיית לעם וגו', וכתיב (שם ט: 1) שמע ישראל אתה עובר היום את הירדן. כל הני שמע שמע דקאמר משה אמאי, דהא שמע ישראל דיחודא יאות דהאי לדרשא קא אתא, הני אחרנין אמאי. אלא כלהו לדרשא קא אתו. שמע ישראל דיחודא ודאי האי לדרשא קא אתיא והכא רמיז ואתחזי יחודא דחכמתא עלאה. שמע, עיין מאתוון רברבין איהי, אמאי. [p. 425] אלא רמוז קא רמיז בכללא חדא לאכללא עילא ותתא כחדא ביחודא חדא, שם עי', הכא אתכליל האי שם באינון שבעין שמהן עלאין דהאי שם אתברכא מנייהו ואתכליל בהו, ואצטריך לאכללא לון כחדא ביחודא חד ולשואה רעותא בהו, דהא ודאי עיין שמהן אינון רזא דרתיכא עלאה ומהאי רתיכא עלאה אתברכא האי שם ואתכליל בגווייהו. ולבתר ישראל בכלל, אבל הא תנינן דא ישראל סבא למהוי ישראל בכללא חדא, ההוא אתר דבקותא דכלא. ועל דא שמע ישראל, השתא אתדבקת אתתא בבעלה והוי כלא בכללא חדא ודא שמע ישראל דיחודא. ישראל קא מיחד תלת סטרין יי' אלהינו יי' למהוי כלא חד.

[p. 426] שמע ישראל דכלהו שאר לאו איהו כהאי גוונא אבל כלהו לדרשא קא אתו וכלהו באתר אחרא אתדבקו וכלהו בדרגא תתאה אתדבקו. שמע ישראל היום הזה נהיית לעם. שמע ישראל יאות, היום הזה נהיית לעם מהו, היית מבעי ליה מאי נהיית. אלא בכל אתר עם כד אתברו לבייהו לפלחנא כד"א (דניאל ח: 27) נהייתי ונחליתי. ודא איהו דכתיב (דה"א כח: 2) שמעוני אחי ועמי, אי אחי למה עמי ואי עמי למה אחי. אלא אמר דוד אי ברעותא אתון אחי ואי לאו אתון עמי לתברא לבייכו לפולחני. כך היום הזה נהיית לעם, תברת לבך לפולחנא דקב"ה.

שמע ישראל אתה עובר היום, כלא בדרגא תתאה איהו. מה בין האי להאי, אלא ההוא שמע ישראל דיחודא לא הוי בכלהו כהאי גוונא דהא איהו הוי רזא דלעילא ותתא כדקא יאות

ובכל אתר רזא לקבלא עליהו עול מלכות שמים בגין דאצטריך ליה לבר נש למהוי זמין בההוא שעתא ליחדא שמא דקב"ה ולקבלא עליה עול מלכות שמים. בשעתא דבר נש אתי לקבלא עליה עול מלכות שמים כדין שכינתא אתיא ושריא על רישיה וקאים עליה כסהיד לסהדא סהדותא קמי מלכא קדישא דהאי איהו דקא [p. 427] מיחד שמייה ושמייה אתיחיד עילא ותתא כדקא יאות. ועל דא ע' מאתוון רברבן, ד' מאתוון רברבן למהוי עד קמי מלכא קדישא והא אוקמוה. י' אלהינו י', דא רזא דיחודא בתלת סטרין כמה דאוקמיה בוצינא קדישא ואתער ביה בכמה דוכתי, ולית אנן ברשן לאתערא ביה יתיר.

בר נש דקא מיחד שמא [קסא ע"א] דקב"ה עילא ותתא כדקא יאות שכינתא אתיא ושריא על רישיה ומברך ליה בשבע ברכאן וקרי עליה (ישעיה מט: 3) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.

רבי חייא פתח אבתריה ואמר (דברים ד: 35) אתה הראת לדעת כי י' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד. [p. 428] האי קרא אית לאסתכלא ביה, אתה הראת, מאי הראת. אלא כד נפקו ישראל ממצרים לא הוו ידעי ברזא דמהימנותא דקב"ה כלום בגין דכלהו הוו פלחי פולחנא נוכראה בארעא אחרא בגו גלותא ואנשו כל עקרא דמהימנותא דהוה בהו בקדמיתא ואוריתו כל אינון תריסר שבטין מאבוהון יעקב. וכד אתא משה אוליף לון דאית אלוה עלאה בעלמא כמה דאוקמוה, לבתר חמו כל אינון נסין וגבורן דעל ימא וכל אינון נסין וגבורן דעבד להו במצרים לבתר חמו כמה גבורן במנא ובמיא ואולפו ארתיה דקב"ה עד דמטו לעדנא דא. אמר לון משה עד הכא אצטריך למילף לכו כמה דאולפין לרביא, מכאן ולהלא אתה הראת ואוליפת עד הכא לדעת למנדע ולאסתכלא ולמיעל ברזא דמהימנותא. ומאי איהו, כי י' הוא האלהים.

אי תימא מלה זעירא היא למנדע הא כתיב וידעת היום והשבות אל לבבך כי י' הוא האלהים. אי תימא מלה זעירא היא הא כתיב בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד. הכא תליא כל רזא דמהימנותא למנדע רזא דכל רזין מגו דא למנדע סתימו רזא דכל סתימין, יהוה אלהים שם מלא וכלא חד.

[p. 429] אתה הראת לדעת, הכא רזא דרזין לאינון ידעי מדין בגין דזכאין אינון כל אינון דמשתדלי באורייתא דכד ברא קב"ה עלמא אסתכל בה באורייתא וברא עלמא ובאורייתא אתברי עלמא כמה דאוקמוה דכתיב (משלי ט: 9) ואהיה אצלו אמון, אל תקרי אמון אלא אומן. וכי אורייתא אומנא הוה, אין. למלכא דבעי למעבד פלטרין, אי לא שוי לגביה אומנא לא יכיל למעבד פלטרין. כיון דפלטרין אתעבידו לא סליק שמא אלא מלכא, אלן פלטרין דעבד מלכא, מלכא שוי באינון פלטרין מחשבה.

כך קב"ה בעא למברי עלמא, אסתכל באומנא. אע"ג דאומנא עבד פלטרין לא סליק שמא אלא מלכא, ודאי מלכא בנה פלטרין. אורייתא צווחת ואהיה אצלו אמון, בי ברא קב"ה עלמא. וכי בה ברא קב"ה עלמא, אלא עד לא אתברי עלמא אקדימת אורייתא תרין אלפי שנין לעלמא וכד [p. 430] בעא קב"ה למברי עלמא הוה מסתכל בה באורייתא בכל מלה ומלה ועבד לקבלה אומנותא דעלמא בגין דכל מלין ועובדין דכל עלמין באורייתא אינון, ועל דא הוה מסתכל בה קב"ה וברא עלמא, לאו דאורייתא ברא עלמא אלא קב"ה באסתכלותא דאורייתא ברא עלמא. אשתכח דקב"ה איהו אומנא ואורייתא לקבליה ולגביה אומנא ואהיה אמון לא כתיב אלא אצלו, הואיל וקב"ה אסתכל בה אצלו הוה אומנא.

ואי תימא מאן יכיל למהוי אומנא לגביה. אלא אסתכלותא דקב"ה בגוונא דא, באורייתא כתיב בה (בראשית א: 1) בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ, אסתכל בהאי וברא את השמים. כתיב בה ויאמר אלהים יהי אור, אסתכל בהאי מלה וברא את האור. וכן בכל מלה ומלה דכתיב בה באורייתא אסתכל קב"ה ועבד הווא מלה, ועל דא כתיב אצלו. כגוונא דא כל עלמא אתברי.

כיון דאתברי עלמא כל מלה ומלה לא הוה מתקיים עד דסליק ברעותא למברי אדם דיהוי אשתדל באורייתא ובגיניה יתקיים עלמא. השתא [קסא ע"ב] כל מאן דאסתכל בה באורייתא ואשתדל בה כביכול הוא מקיים כל עלמא. קב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא, בר נש אסתכל באורייתא ומקיים עלמא. אשתכח דעובדא וקיומא דכל עלמא אורייתא איהי. בגין כך זכאה איהו בר נש דאשתדל בה באורייתא דהא איהו מקיים עלמא.

[p. 431] בשעתא דסליק ברעותא דקב"ה למברי אדם קאים קמיה דיוקניה וקיומיה כמה דהוא בהאי עלמא ואפילו יומא דא כל אינון בני עלמא עד לא ייתון להאי עלמא כלהו קיימין בדיוקנייהו כגוונא דקיימין בהאי עלמא בחד אוצר דתמן כל נשמתין דעלמא מתלבשן בדיוקנייהו. ובשעתא דזמינין לנחתא להאי עלמא קרי קב"ה לחד ממנא די מני קב"ה ברשותיה כל נשמתין דזמינין לנחתא להאי עלמא ואמר ליה זיל אייתי ליה רוח פלוני. בההיא שעתא אתיא ההיא נשמתא מתלבשא בדיוקנא דהאי עלמא וההוא ממנא אחזי לה לקמי מלכא קדישא. קב"ה אמר לה ואומי לה דכד תיחות להאי עלמא דתשתדל באורייתא למנדע ליה ולמנדע ברזא דמהימנותא, דכל מאן דהוי בהאי עלמא ולא אשתדל למנדע ליה לקב"ה טב ליה דלא אברי. בג"כ אתחזי קמי מלכא קדישא למנדע בהאי עלמא ולאשתדלא ביה בקב"ה ברזא דמהימנותא הה"ד (דברים ד: 35) אתה הראת לדעת, אתחזית על ידא דההוא ממנא קמי קב"ה, לדעת למנדע ולאסתכלא בהאי עלמא ברזא דמהימנותא, דהא בגין דא אייתי ליה קב"ה לבר נש בהאי עלמא.

מהו למנדע, כי יי' הוא האלהים. דא איהו כללא דכל רזא דמהימנותא כללא דעילא ותתא כללא דכל אורייתא. ברזא דא איהו כללא דכל רזא דמהימנותא הכי הוא ודאי. כללא דכל אורייתא, דא איהו רזא דתורה שבכתב ודא איהו רזא דתורה שבע"פ וכלא חד. כללא דרזא דמהימנותא בגין דאיהו שם מלא, דא איהו רזא דמהימנותא, ומאן איהו, יי' אחד ושמו אחד. שמע ישראל יי' אלהינו יי' אחד, דא איהו יחודא חד. [p. 432] ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, הא יחודא אחרא למהוי שמיה חד, ורזא דא יי' הוא האלהים כד אינון ביחודא חד. ואי תימא אי הכי כגוונא דכתיב (זכריה יד: 9) יי' אחד ושמו אחד לאו איהו יי' הוא האלהים דאי כתיב יי' ושמו הוא אחד הוינא אמר הכי, אבל לא כתיב אלא יי' אחד ושמו אחד ואצטריך לומר כגוונא דא יי' הוא האלהים הוא ויתחזי יי' אחד ושמו אחד. אלא כלא חד דכד אתייחדן תרין שמהן אלן אתעבידו חד ואתכליל דא בדא והוי כלא שמא שלים ביחודא חדא וכדן יי' הוא האלהים דהא כדין אתכליל כלא דא בדא למהוי חד, ועד דאתיחדו כל חד דא בלחודוי ודא בלחודוי לא אתכלילו דא בדא למהוי כלא חד.

כללא דכל אורייתא הכי הוא ודאי דהא אורייתא איהי תורה שבכתב ואיהי תורה שבע"פ. תורה שבכתב דא איהו דכתיב יי', תורה שבע"פ דא איהו דכתיב האלהים, ובגין דאורייתא איהי רזא דשמא קדישא אקרי הכי תורה שבכתב ותורה שבע"פ דא כלל ודא פרט, כלל אצטריך לפרט ופרט אצטריך לכלל ואתייחדו דא בדא והוי כלא חד. [p. 433] ועל דא כללא דאורייתא איהו כללא דעילא ותתא בגין דשמא דא לעילא ושמא דא לתתא, דא רזא דעלמא עלאה ודא רזא דעלמא תתאה ועל דא כתיב אתה הראת לדעת כי יי' הוא [קסב ע"א] האלהים, דא איהו כללא דכלא ודא אצטריך בר נש למנדע בהאי עלמא.

ואי תימא פקודי אורייתא אן אינון הכא בכללא דא. אלא דא איהו זכור ודא איהו שמור וכל פקודי אורייתא בהני כלילן ברזא דזכור וברזא דשמור וכלא איהו חד. [p. 434] פתח רבי יוסי ואמר הא דתנינן דצלותא דערבית חובה, חובה איהו ודאי בגין דקריית שמע דערבית חובה וקב"ה אתיחדא בליליא כמה דאתיחד ביממא ומדת ליליא אתכליל ביממא ומדת יממא אתכליל בליליא ואתעביד יחודא. ומאן דאמר רשות בגין אמורין ופדרין דמתאכלי בליליא והא אוקימנא.

כתיב (דברים ו: 5) ואהבת את יי' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך וגו'. האי קרא הא אוקימנא ליה ואוקמוה חברייא, אבל אית לשאלא אי בהאי יחודא דשמע ישראל אתכליל כלא ימינא ושמאלא אמאי כתיב לבתר ואהבת (שם יא: 13) והיה אם שמוע, דהא ביחודא אתכלילו. אלא התם בכלל הכא בפרט והכי אצטריך וברזא דיחודא דא אתערנא ביה. יחודא איהו כגוונא דתפלין דרישא ותפלין דדרועא. בתפלין דרישא ארבע פרשיין והא אתמר והכא תלת שמהן אינון. התם ד' פרשיין כל חד וחד בלחודוי והכא תלת שמהן, מה בין

האי להאי. אלא אינון ארבע פרשיין הא אתערו בהו [p. 435] חד נקודה קדמאה עלאה וחד רזא דעלמא דאתי וחד ימינא וחד שמאלא, אלין רזא דתפלין דרישא, והכא ברזא דיחודא דא תלת שמהן ואינון כגוונא דאינון ארבע פרשיות, יי' קדמאה דא נקודה עלאה ראשיתא דכלא, אלהיננו רזא דעלמא דאתי, יי' בתראה כללא דימינא ושמאלא כחדא בכללא חדא, ואלין אינון תפלין דרישא ודא איהו יחודא קדמאה.

תפלין דדרועא כללא דכל הני כחדא ודא איהו רזא ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

הכא כללא דאינון תפלין דרישא דאתכלילו גו תפלין דדרועא ורזא דא ברוך דא רזא דנקודה עלאה דאיהו ברוך דכל ברכאן נבעין מתמן. ואי תימא עלמא דאתי אקרי ברוך, לאו הכי דהא נקודה עלאה איהו דכר עלמא דאתי נוקבא, איהו ברוך ואיהי ברכה, ברוך דכר ברכה נוקבא, ועל דא ברוך דא נקודה עלאה. שם דא עלמא דאתי דאיהו שם גדול כד"א (יהושע ז: 9) ומה תעשה לשמך הגדול. כבוד דא כבוד עלאה דאיהו ימינא ושמאלא וכלהו כלין בהאי תפלה של יד דאיהו [p. 436] מלכותו ונטיל כלא בגויה ובהאי מלכות אתכלילן ביה עלמין כלהו למיזון לון ולספקא לון בכל מה דאצטריכו.

ודא איהו יחודא דתפלין דרישא ותפלין דדרועא, כגוונא דרזא דיחודא דתפלין הכי הוא יחודא דכלא ודא איהו ברירא דמלה. והא סדרנא יחודא דא קמי בוצינא קדישא ואמר לי דהא בארבע גוויין אתסדר יחודא ודא ברירא מכלהו, והכי איהו ודאי וכלהו רזא דיחודא אבל סדורא דתפלין דא איהו יחודא עלאה כדקא יאות.

ומגו דאתכלילו ימינא ושמאלא ברזא דשמה חן בארח כלל אצטריך לבתר לאפקא לון בארח פרט אבל לאו בארח יחודא דהא יחודא בקראי קדמאי איהו למהוי יי' אחד בתפלין דרישא ושמו אחד בתפלין דדרועא והוי כלא חד. כיון דיחודא אתסדר כלא בכללא מרישא דנקודה עלאה אצטריך לבתר לאתערא מרישא דנהורא קדמאה דאיהו רישא דכלא. [p. 437] ואהבת דא ראשיתא דימינא למרחם ליה לקב"ה ברחימו דאתדבקוּתא דיליה. ומאן איהו ימינא דא אתער רחימו. מאן דרחים ליה לקב"ה איהו אתער ימיניה לגביה ומקבל ליה [קסב ע"ב] ברחימו. כל מלין בעלמא לא תלין אלא ברעותא. רוח אמשיך רוח ואייתי רוח וסימנא דא (איוב לד: 14) אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסוף.

כד אתער בר נש רחימו לגבי קב"ה אתערותא דימינא לא אתער אלא בתלת גוויין כמה דכתיב (דברים ו: 5) בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך, הא תלת גוויין הכא, דלא תימא או האי או האי אלא כלהו אצטריך דהא לא כתיב או בכל נפשך או בכל מאדך אלא כלהו אצטריך לבא ונפשא וממונא, וכדין קב"ה אתער ימיניה לגביה ופשיט ליה לקבליה ומקבלא ליה. ועל דא כתיב (תהלים קי: 1) נאם יי' לאדני שב לימיני, ורזא דא דהאי קרא הא אתערנא ביה דדוד מלכא על דרגא דיליה קאמר כד אתקשר בימינא.

תליסר פקודין הכא בימינא, ואהבת את יי' אלהיך חד, בכל לבבך תרין, ובכל נפשך
תלת, ובכל מאדך ארבע, ושונתם לבניך חמש, ודברת בם הא שית, בשבתך בביתך הא שבע,
ובלכתך בדרך הא תמוניא, ובשכבך הא תשע, ובקומך הא עשר, וקשרתם [p. 438] לאות על ידך
חד סרי, והיו לטטפת בין עיניך תריסר, וכתבתם על מזוזות ביתך הא תליסר.

תליסר פקודין אלין תליין בימינא ושמאלא אתכליל בימינא והכי אצטריך, ובכל זמנא
דשמאלא אתער ימינא שארי ביה ברישא ובגין דא אם יזכון שמאלא אתכליל בימינא ואם לאו
ימינא אתכליל בשמאלא ושלטא שמאלא, וסימנא דא אם ברישא כגון (ויקרא כו: 3) אם
בחוקותי תלכו, ובכל אתר שמאלא אתער ברחימו ברזא דימינא ולבתר אתתקף דיניה וכך
אצטריך בכל אתר והא אתערו חברייה בהני מלין.

אתא רבי חייא ונשקיה. פתח ואמר ואת המשכן תעשה עשר יריעות. הא הכא רזא
דיחודא דהא תקונא דמשכנא בכמה דרגין איהו וכתבי ביה והיה המשכן אחד, לאתחזאה דכל
שייפין דגופא כלהו רזא דגופא חד. [p. 439] בבר נש אית כמה שייפין עלאין ותתאין אלין
פנימאין לגו ואלין באתגליא לבר וכלהו אקרון גופא חד ואקרי בר נש חד בחבורא חד. אוף הכי
משכנא כלהו שייפין כגוונא דלעילא וכד אתחבר כלא כחד כדין כתיב והיה המשכן אחד.
פקודי אורייתא כלהו שייפין ואברין ברזא דלעילא וכד מתחברן כלהו כחד כדין כלהו
סלקן לרזא חד. ברזא דמשכנא דאיהו אברין ושייפין כלהו סלקין לרזא דאדם כגוונא דפקודי
אורייתא דהא פקודי אורייתא כלהו ברזא דאדם בדכר ונוקבא דכד מתחברן כחדא אינון חד
רזא דאדם. מאן דגרע אפילו פקודא חדא דאורייתא כאלו גרע דיוקנא דמהימנותא דהא כלהו
שייפין ואברים בדיוקנא דאדם ובגין כך כלא סלקא ברזא דיחודא. ועל דישראל אינון גוי אחד
כתיב (יחזקאל לד: 31) ואתנה צאני צאן מרעיתי אדם אתם, וכתבי (שמואל ב ז: 23) ומי כעמד
כישראל גוי אחד בארץ.

רבי יצחק הוה שכיח קמי רבי אלעזר, אמר ליה ודאי רחימו דקב"ה דבר נש רחים ליה
לא אתער אלא מלבא בגין דלבא איהי אתערותא לאתערא לגביה רחימו ורחמנא לבא בעי. אי
הכי אמאי כתיב בכל לבבך ובתך [p. 440] ובכל נפשך דמשמע דתרין גוונין אינון חד לבא וחד
נפשא, אי לבא הוא עקרא מה בעי נפשא.

אמר ליה ודאי לבא ונפשא תרין אינון ואתאחדן לחד דהא לבא ונפשא וממונא כלהו
אתאחדן דא בדא ולבא איהו יחודא דכלא, והאי דאתמר בכל לבבך בתרין לבין איהו דאינון
תרין יצרין חד יצר הטוב וחד יצר הרע ותרין אלין כל חד וחד אקרי לב, דא [קסג ע"א] אקרי
לב טוב ודא אקרי לב רע, ובגין כך איהו לבבך דאינון תרין יצר הטוב ויצר הרע.

ובכל נפש, ובנפש מבעי ליה, מאי בכל נפש האי בכל אמאי. אלא לאכללא נפש ורוח
 ונשמה, דא איהו ובכל נפש כל מה דאחיד האי נפש.

ובכל מאודך, אוף הכי כמה זינין אינון דממונא ועל דא כלהו משניין אלן מאלין ואקרי
ובכל. רחימו דקב"ה לממסר ליה כל דא למרחם ליה בכל חד וחד.

[p. 441] ואי תימא ביצר הרע היך יכיל בר נש למרחם ליה דהא יצר הרע מקטרגא איהו
 דלא יקרב בר נש לפולחנא דקב"ה, היך ירחים ליה ביה. אלא דא איהו פולחנא דקב"ה יתיר כד
 האי יצר הרע אתכפיא בגין רחימו דקא מרחם ליה לקב"ה דכד האי יצר הרע אתכפיא ותבר
 ליה ההוא בר נש דא איהו רחימו דקב"ה בגין דידיע לקרבא לההוא יצר הרע לפולחנא דקב"ה.
 הכא איהו רזא למארי מדין, כל מה דעבד קב"ה עילא ותתא כלא איהו בגין לאחזאה
 יקרא דייליה וכלא איהו לפולחניה. וכי מאן חמי עבדא דלהוי מקטרגא דמאריה ובכל מה
 דרעותיה דמאריה אתעביד איהו מקטרגא. רעותיה דקב"ה דיהון בני נשא תדיר בפולחניה
דיהכון בארח קשוט בגין למזכי לון בכמה טבין, הואיל ורעותיה דקב"ה בהאי היך אתיא עבדא
 בישא ואשתכח מקטרגא מגו רעותיה דמאריה ואסטי לבני נשא לארח ביש וארחיק לון מארח
 טב ועביד לון דלא יעבדון רעותא דמאריהון.

אלא ודאי רעותא דמאריה עביד. למלכא דהוה ליה בר יחידאי והוה רחים ליה יתיר
 ופקיד עליה ברחימו דלא יקרב גרמיה לאתתא בישא בגין דכל מאן דיקרב לגבה לאו כדאי איהו
 לאעלא לגו פלטרין דמלכא. אודי ליה ההוא ברא למעבד רעותא דאבוי ברחימו.

בביתא דמלכא לבר הות חד זונה יאה בחיזו שפירא בריוא. ליומין אמר מלכא בעינא
 למחמי רעותא דברי גבאי. קרא לה לההיא זונה אמר לה תהך ותפתי לברי למחמי רעותיה
דבריה לגביה. ההיא זונה מה תעביד אלא תהך אבתריה דבריה שראת לחבקא ליה לנשקא ליה
למפתי ליה בכמה פתויין. אי ההוא ברא יאות ואצית לפקודא דאבוי געיר בה ולא אצית לה
 ודחי לה מניה. כדין אבוי חדי בבריה ואעיל ליה לגו היכליה ויהיב ליה מתנן ונבזבזן ויקר סגיא.
 מאן גרים כל האי יקר לההוא ברא, הוי אימא ההיא זונה.

[p. 442] וההיא זונה אית לה שבחא בהאי או לא. ודאי שבחא אית לה מכל סטריין, חד
 דעבדת פקודא דמלכא, וחד דגרמא ליה לההוא ברא לכל האי יקר לכל האי טיבו לכל האי
 רחימו דמלכא לגביה. ועל דא כתיב (בראשית א: 31) והנה טוב מאד, והנה טוב דא מלאך חיים,
מאד דא מלאך המות דאיהו ודאי טוב מאד למאן דאצית לפקודא דמאריה.

ותא חזי אי לא יהא האי מקטרגא לא ירתון צדיקיא אינון גנוזיא עלאין דזמינין לירתא
 לעלמא דאתי. זכאין אינון דאערעו בהאי מקטרגא וזכאין אינון דלא אערעו ביה. זכאין אינון
 דאערעו ביה דבגיניה ירתין כל אינון טבאן וכל אינון עדונין וכל אינון כסופין דעלמא דאתי
 דעליה כתיב (ישעיה סד: 3) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למתכה לו. וזכאין אינון דלא

אערעו ביה דבגיניה ירתין גיהנם ואטרדו מארץ חיים אינון חייבין דלא צייתין למאריהון
ואתמשכו אבתריה. ועל דא צדיקיא אית לון למחזק ליה טבין דהא בגיניה ירתין כל אינון טבאן
ועדונין וכסופין לעלמא דאתי.

[p. 443] תועלתא דהאי מקטרגא כד חייביא צייתין ליה [קסג ע"ב] מאי היא. אלא
אע"ג דלית ליה תועלתא פקודא דמאריה איהו עביד. ותו דהא אתתקף בגין האי, הואיל ואיהו
רע אתתקף כד עביד ביש. חייבא לא אתתקף עד דקטיל בר נש, כיון דקטיל בני נשא כדין
אתתקף ואתגבר בחיליה ואית ליה נייחא. כך ההוא מקטרגא לא אתגבר בחיליה עד דאסטי בני
נשא ומקטרג לון וקטיל לון, כדין אית ליה נייחא ואתתקף ואתגבר בחיליה. כמה דאתתקף
סטר דחינן כד בני נשא טבין ויהכון בארח מישר, אופ הכי האי מקטרגא אתתקף ואתגבר כד
חייביא צייתין ליה ושליט עלייהו רחמנא לישזבן. וזכאין אינון דזכאן לנצחא ליה ולאכפיא ליה
למזכי בגיניה לעלמא דאתי ויתתקף בר נש במלכא קדישא תדיר, על דא אתמר (תהלים פד: 6)
אשרי אדם עוז לו בכ מסלות בלבבם, זכאין אינון בהאי עלמא וזכאין אינון בעלמא דאתי.

רבי יוסי ורבי יהודה ורבי חייא הוו אזלי בארחא. פגע בהו ר' אלעזר, עד דחמו ליה נחתו
כלהו מן חמרי. אמר רבי אלעזר ודאי אנפי שכינתא חמינא דהא כד חמי בר נש צדיקיא או
זכאין די בדרא ואערעו בהו ודאי אינון אנפי שכינתא. אמאי אקרון אנפי שכינתא, אלא בגין
דשכינתא אסתתרת בגווייהו, איהי בסתימו ואינון באתגליא, בגין דשכינתא אינון דקריבין לה
אקרון פנים דילה. ומאן אינון, אינון דאיהי אתתקנת בהדייהו לאתחזאה לגבי מלכא עלאה.
והואיל ואתון הכא ודאי שכינתא אתתקנת עלייכו ואתון פנים דילה.

[p. 444] פתח ואמר (בראשית לג: 11) קח נא את ברכתי אשר הובאת לך. כד חמא יעקב
לסמאל מקטרגא בההוא ליליא חמא ליה בההוא דיוקנא דעשו ולא אשתמודע ביה עד דסליק
צפרא. כיון דסליק צפרא ואשגח ביה חמא ליה באנפין סתימין ואתגליין. אסתכל בההוא
דיוקנא כדיוקנא דעשו, מיד אשגח וידע דהוה ממנא דעשו, אתקיף ביה. מה כתיב, (שם לב: 27)
שלחני כי עלה השחר, וחברייא אתערו בגין דמטא זמניה לזמרא ולשבחא ליה לקב"ה ועל דא
כי עלה השחר.

והכא אית לאסתכלא דודאי שלטנותא דיליה לאו איהי אלא בליליא גו חשוכא ורזא דא
(שיר ג: 8) פתח בלילות, דא פחדא דגיהנם, ומה דאמר בלילות איהו ונוקביה, ובגיני כך לא
שלטא אלא בליליא. ודא דאמר ויאמר שלחני כי עלה השחר. מאי כי עלה השחר, בגין דכד אתי
צפרא ואתעבר שלטנו דחשוכא דליליא כדין עאלן איהו ואכלוסיה בנוקבא דתהומא רבא
דלסטר צפון עד דעאל ליליא ואשתארו כלבי ושלטי ומשטטי בליליא עד דאתי צפרא. ועל דא
הוה דחיק לומר כי עלה השחר דהא לא שליט ביממא. [p. 445] כגוונא דא גלותא דישראל

דאיהו כליליא ואקרי לילה. אדום מלכו חייבא שלטי עליהו על ישראל עד דייתי צפרא דינהיר לון קב"ה ויתעבר שלטניהון. ועל דא כי עלה השחר, דחיק הוה בידיה ותשש חיליה דהא אתעבר ליליא ועל דא אתקני יעקב ביה וחמא דיוקניה כדיוקנא דעשו אבל לא באתגליא כל כך וכדין אודי ליה על ברכאן.

מה כתיב לעיל, (בראשית לג: 10) כי על כן ראיתי פניך כראות פני אלהים ותרצני, דחמא באינון אנפין כדיוקנא דאתחזי ליה סמאל ממש דהא בכל אתר דבר נש אתקשר הכי אתחזי באנפוי. [p. 446] ואתון שכינתא בהדייכו ואנפין דלכון כאינון אנפין דילה, זכאין אתון. אמר אי ארחא חדא הוינא אזלי בהדייכו הוינא יתבי והשתא דאתון לארחייכו ואנא לארחי אתפרש מנייכו במלה [קסד ע"א] דאורייתא.

פתח ואמר (תהלים קכו: 1) שיר המעלות לשלמה אם יי לא יבנה בית שוא עמלו בונוי בו אם יי לא ישמר עיר שוא שקד שומר. וכי שלמה מלכא אמר תושבחתא דא כד בנה בי מקדשא, לאו הכי דהא דוד מלכא אמר ליה בגין שלמה מלכא כד אתא נתן לגביה ואמר ליה על שלמה ולבתר דוד מלכא אחזי לשלמה בריה דיוקנא דבי מקדשא. כיון דחמא דוד דיוקנא דבי מקדשא וכל תקונוי אמר שירתא על שלמה ואמר אם יי לא יבנה בית וגו'.

ד"א שיר המעלות לשלמה, למלכא דשלמה דיליה. ומה שירתא איהו, שירתא ותושבחתא על כל שאר שירתא דדא סלקא על כלהו.

[p. 447] אם יי לא יבנה בית, דחמא דוד מלכא כל אינון עמודין שבעה דהאי בית קיימא עליהו דאינון קיימין שורין למבני האי בית, לעילא מכלהו קיימא מארי דביתא דאזלא על גבייהו ויהיב לון חילא ותוקפא לכל חד וחד כדקא יאות. ועל דא אי האי מלכא דשלמה דיליה דאיהו מארי דביתא לא בני להאי ביתא שוא עמלו בונוי בו, אינון קיימין דקיימין על האי ביתא.

אם יי לא ישמר עיר, דא מלכא דשלמה דיליה. שוא שקד שומר, דא איהו חד קיימא דעלמא אתתקן עליה, ומנו, צדיק דהא איהו נטיר ליה להאי עיר.

משכנא דעבד משה יהושע הוה קאים תדיר ונטיר ליה דהא לית נטירו דיליה בר ביה דאקרי נער דכתיב (שמות לג: 11) ויהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל. לבתר האי משכן לא הוה נטיר אלא בגין נער דכתיב (שמואל א ג: 1) והנער שמואל משרת, הוה נטיק תמן בגין דלית נטירו דמשכנא אלא נער. אבל בית המקדש לאו הכי דלאו נטירו דיליה אלא קב"ה דכתיב אם יי לא ישמר עיר שוא שקד שומר. מאן שומר, דא איהו דנטיר משכנא דאקרי הכי נער מטטרון.

[p. 448] אבל אתון קדישי עליונין לאו נטירו דלכון כנטירו דמשכנא אלא נטירו דלכון קב"ה בלחודוי דכתיב יי ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם, דהא בכל זמנא דצדיקיא אזלי

בארחא קב"ה נטיר לון תדיר דכתיב (תהלים קכא: 8) י"י ישמרך מכל רע ישמר את נפשך, י"י
ישמר צאתך ובואך מענתה ועד עולם.

אזלו אבתריה ואוזפנה תלת מילין ואהדרו לארחייהו. עליה כתיב (שם צא: 11-12) כי
מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך, על כפים וגו', (משלי כג: 25) ישמח אביך ואמך ותגל
יולדתך.

ואת המשכן תעשה עשר יריעת וגו'. רבי יהודה פתח (שם יד: 28) ברב עם הדרת מלך
ובאפס לאם מחתת רזון. ברב עם, אלין אינון ישראל דכתיב בהו (דברים ז: 6) כי עם קדוש אתה
ליי' אלהיך, ואינון עמא דסלקין לכמה אלף לכמה רבבן וכד אינון סגיאיין בחושבניהו יקרא
דקב"ה איהו דהא עלאין ותתאין משבחן שמיא דמלכא עלאה ומשבחן ליה בגין עמא קדישא
דא הה"ד (שם ד: 6) ואמרנו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה.

[p. 449] ואי תימא הא כתיב (שם ז: 7) כי אתם המעט מכל העמים, אלא ודאי מכל
העמים ודאי אבל מעמא חד יתיר סגיאיין אינון דהא לית עמא בכל עלמא רב וסגי כישראל. ואי
תימא הא בני ישמעאל והא בני אדום והא כמה אינון. ודאי הכי אינון אבל כל שאר עמין כלהו
מתערבין אלין באלין, בנין אית לעם דא בעם דא ואלין בנין בעם אחרא ואינון באחרא, ובגין כך
לית עמא בכל עלמא רב וסגי כישראל עמא ברירא יחידאין אלין באלין בלא ערבוביא אחרא
כלל דכתיב כי עם קדוש אתה ליי' אלהיך ובך בחר יי'. ועל דא ברב עם הדרת מלך, הדורא איהו
דמלכא עלאה קב"ה.

תו בזמנא [קסד ע"ב] דקב"ה אתי לבי כנישתא דאיהו מקדש מעט וכל עמא אתיין
כחדא ומצלאן ואודן ומשבחן ליה לקב"ה כדין הדורא הוא דמלך דמלך סתם דא מלכא משיחא
קדישא דאתתקן בשפירו ובתקונא לסלקא לעילא.

ובאפס לאם, וכד איהו אקדים לבי כנישתא ועמא לא אתיין לצלאה ולשבחא ליה
לקב"ה כדין כל ההוא שלטנותא דלעילא וכל אינון ממנן ומשריין עלאין כלהו אתברו מההוא
עלויא דמתקני בתקוני ההוא מלך. מ"ט, בגין דבההוא שעתא דישראל לתתא קא מסדרי
צלותהו ובעותהו ומשבחן למלכא עלאה כל אינון משריין עלאין מסדרן שבחין ומתתקנין
בההוא תקונא קדישא בגין דמשריין עלאין [p. 450] כלהו חברים אינון בישראל לתתא
לשבחא לקב"ה כחדא למהוי סלוקא דמלכא קדישא עילא ותתא כחדא. וכד אינון מזדמנן
למהוי חברים בהו בישראל וישראל לתתא לא אתיין לסדרא צלותהו ובעותהו ולשבחא
למאריהו כלהו משריין קדישין שלטנותא עלאה אתבדרו מתקוניהו דהא לא סלקין בסלוקא
ולא יכלין לשבחא למאריהו כדקא יאות, בגין דשבחא דקב"ה אצטריך למהוי כחדא עילא
ותתא עלאין ותתאין בשעתא חדא, ועל דא מחתת רזון ולא מחתת מלך.

ואפילו דלא אסגיאו בבי כנישתא אלא עשרה באינן עשרה אזדמנן משריין עלאין למהוי עמהון חברים. מ"ט, בגין דכל תקוני ההוא מלך איהו בעשרה ועל דא די בעשרה אי לאו יתיר. ת"ח במשכן כתוב ואת המשכן תעשה עשר יריעות וגו'. עשר בגין דתקונא דמשכנא בעשרה איהו למהוי כדקא יאות. עשר, מ"ט עשר ולא עשרה. אלא עשר בכל אתר איהו בלא שכינתא דלאו איהי בחושבנא בגון (מלכים א ז: 25) עומד על שני עשר בקר, שכינתא לאו איהי בחושבנא דהא איהי קיימא לעילא דכתיב (שם) והים עליהם מלמעלה. ובאלין דוכתנן דרמיזי לרזא דלעילא דחסר מנהון ה' שכינתא יתיר על ההוא חושבנא דלאו איהי בחושבנא.

[p. 451] לסטרא אחרא יהבי חושבנא יתיר ואיהי במניינא בגריעו כגון עשתי והא אוקמוה. ובכל אתר דאתוון אתוספן כגוונא דא איהי לגריעותא כגון (שמואל ב יג: 20) האמינן אחיך, דסגיא אמנן. ובסטרא דקדושה גרע את ואיהו תוספת.

רבי חייא פתח (תהלים קד: 2) עוטה אור כשלמה נוטה שמים כיריעה. האי קרא אוקמוה דכד ברא קב"ה עלמא אתעטף בההוא אור קדמאה וברא ביה שמים. [p. 452] ות"ח אור וחשך כחדא הוו, אור מסטרא דימינא חשך מסטרא דשמאלא. מה עבד קב"ה, שיתף לון וברא מנהון שמים. מאי שמים, אש ומים אשתתפן כחדא וברא מנהון שמים ואתעביד שלם בינייהו. וכד אתכלילו כחדא מתח לון כיריעה מתח לון ועבד מנהון את ו' ודא אקרי יריעה. יריעות דהא את דא פשיט מניה נהירו ואתעביד יריעות.

שבע רקיעין אינן מתיחין גניזין בגניזו עלאה כמה דאוקמוה וחד רקיע דקיימא עליהו, וההוא רקיע לית ביה גוון לית ליה אתר באתגליא לאסתכלא ביה אלא קיימא בסוכלתנו. והאי רקיע איהו גניז ונהיר לכלהו ונטיל לון במטלנון כל חד וחד כדקא חזי.

[p. 453] מהאי רקיע ולהלא לית מאן דידע וישגח ואית ליה לבר נש למסתם פומא דלא למללא ולאסתכלא בסוכלתנו. מאן דאסתכל אהדר לאחורא דלית מאן דיכול למנדע. עשר יריעות אינן דאינן עשרה רקיעין. ומאן אינון, אינון יריעאן דמשכנא דאינון עשר וקיימן למנדע לחכימי לבא. מאן דינדע בהו אסתכל בחכמתא סגי וברזין דעלמא ויסתכל [קסה ע"א] לעילא בההוא אתר דכל חד וחד אתדבק ביה בר תרין אינון דקיימן בימינא ושמאלא ואינון גניזין בהדי שכינתא.

רבי יוסי אמר תשע רקיעין אינון ושכינתא איהי עשיראה דאי תימא בגין דכתיב עשר בר משכינתא איהו, אי הכי שכינתא חד סרי איהי דקיימא על עשר. אלא ודאי תשע אינון ואינון תשעה יומין שבין ר"ה ליום הכפורים ויום הכפורים איהו עשיראה. [p. 454] כגוונא דא משכן איהו עשר יריעות, עשר יריעות עשר רקיעין רזא דרזין דלא אתמסר בר לאינון ידעי חכמתא

וכלא איהו ברזין דבוצינא קדישא דאיהו גלי רזא דכל רקיעא ורקיעא ואינון שמשין דמשתמשי בכל חד וחד.

שבע רקיעין אינון לעילא, שבע רקיעין אינון לתתא כגוונא דלעילא, שבע רקיעין אינון דבהו ככביא ומזלי לאנהגא עלמא כפום ארחיה כמה דאצטריך ליה. בכלהו שביעאה עדיף בר תמינאה דקא מדבר לכלהו וקיימא על כלהו.

כתיב (תהלים סח: 5) סלו לרוכב בערבות ביה שמו ועלזו לפניו. האי קרא אתמר אבל

סלו לרוכב בערבות, מאן רוכב בערבות ומאן איהו ערבות. אלא ערבות דא רקיעא שביעאה.

אמאי אקרי ערבות, על דאיהו כליל מאש ומים כחדא מסטרא דדרום ומסטרא דצפון ואיהו מעורב מתרין סטרין.

ואי תימא אי הכי שתי ערבות דקא מתחברן בלולב ותנינן ערבות הה"ד סלו לרכב בערבות, אי הכי מאן יהיב ירכין בגופא או גופא בירכין דהא דא עביד פרין ואיבין ודא לא עביד פרין ואיבין. [p. 455] אלא ודאי כלא איהו רזא דערבות דלולב. אינון ערבות דבלולב חד אש וחד מים, ברזא דא כלהו ואיהו שביעאה איהו אש ומים כליל כחדא ברזא חד. ובגין דערבות איהו כללא דכלהו שית אחרנין איהו רזא דרתיכא עלאה וקב"ה אתרעי בהאי רקיע יתיר מכלהו רקיעין ותיאובתיה תדיר לאתקנא לההוא רקיעא בשפירו עלאה, ועל דא סלו לההוא דרוכב בערבות. ומאן איהו, ההוא רקיע טמיר וגניז דקיימא ע"ג חיותא דאיהו רוכב בערבות ועלזו לפניו, מלפניו לא כתיב אלא לפניו דהא לית מאן דינדע ביה כלום. אבל לפניו, מאן

דעייל לקמיה דהאי רקיעא אצטריך למיעל בחדוה ולא בעציבו כלל בגין דהאי רקיעא גרים דתמן לא שריא עציבו ורוגזא כלל דהא תמן כלא איהו חדוה. ועל דא כהן גדול דקיימא לקמיה לא הוי עאל לגבי קודשא בר בחדוה ולאחזאה חדוה דהא אתרא גרים, ועל דא כתיב [p. 456] (שם ק: 2) עבדו את יי' בשמחה באו לפניו ברננה, דהא לא אצטריך לאחזאה ביה עציבו.

ואי תימא אי הכי האי מאן דאיהו בצערא ובדוחקא דלא יכיל למחדי לביה ומגו דוחקיה אית ליה למתבע רחמין קמי מלכא עלאה, אי הכי לא יצלי צלותא כלל ולא ייעול בעציבו כלל דהא לא יכיל למחדי לביה ולאעלא קמיה בחדווא. מה תקונא אית להאי בר נש. אלא ודאי הא תנינן כל תרעין ננעלו ואסגירו ותרעין דדמעה לא סגירו ולא ננעלו, ולית דמעה אלא מגו צערא ועציבו. וכל אינון דממנן על אינון תרעין כלהו מתברין גזיזין ומנעולין ועיילין אינון דמעין וההוא צלותא עאלת קמי מלכא קדישא.

כדין ההוא אתר אית ליה דחקא מההוא עציבו ודחקא דההוא בר נש כד"א (ישעיה סג: 9) בכל צרתם לן צר. תיאובתיה דעלמא עלאה לגבי האי אתר כדכורא דתיאובתיה תדיר לגבי נוקביה כמלכא גבי מטרוניתא, אשכח לה בעציבו כדין כל מה דאיהי בעאת אתמסר בידה,

וההוא בר נש ההוא צלותא לא אהדר בריקניא וקב"ה חייס [קסה ע"ב] עליה. זכאה חולקיה דההוא בר נש דאושיד דמעין קמי קב"ה בצלותיה.

כגוונא דא בשבת, מאן דיתיב בתעניתא בשבת מגו צעריה אחזי עציבן ובשבת שלטא ההוא רקיעא עלאה [p. 457] ההוא דאתחזי בחדוה ואיהו חדוה וחדי לכלא. ההוא דיתיב בעציבו בגין דאיהו שלטא אפיק לההוא בר נש מההוא ענשא דאתגזר עליה והא אתמר. סלו, הבו יקר ורוממו לההוא דרכיב בערבות דאיהו חדוה וחדי כלא, רקיעא על גבי חיותא.

ביה שמו, ודאי דהא בההוא אתר שמא דא אתכליל. ועלזו לפניו, בגין דלא אצטריך לאחזאה קמיה עציבו כמה דאתמר. רבי אלעזר אמר האי קרא הכי אצטריך סלו לרוכב על ערבות, מהו בערבות. ביה שמו, ביה הוא מבעי ליה, מאי ביה שמו. אלא האי קרא על סתימא דכל סתימין עתיקא דכל עתיקין אתמר, ההוא דלא אתגליא ולא ידיע כלל דאיהו רוכב ערבות. ואי תימא דאיהו אתיא ורכיב ביה אי הכי אע"ג דסתים איהו באתר קיימא לאתגליא. אלא סולו לרוכב בערבות, דאיהו עתיקא דכל עתיקין סתימא דכל סתימין דלא ידיע. ובמה איהו רכיב בערבות, בי"ה דאיהו רזא קדמאה דנפיק קמיה ודא איהו שמיה מההוא סתימא דלא ידיע, שמא דיליה איהו יה. לאו דאיהו הוא אלא איהו בגין ההוא פרוכתא דאתפרסא [p. 458] ונפיק מקמיה, אבל האי פרוכתא איהו שמו ודא איהו רתיכא דיליה ולא אתידע כלל.

ודא איהו שמו הגדול בגין דאית שמא דלאו איהו גדול כך כהאי אע"ג דאית ביה תוספת אתוון. דא איהו שמיה רבא ועל דא בהאי שמא אמן מפקי אמן דאיהו מניה, בהאי אזלא אמן בכל זמנא ובשמא אחרא לאו הכי. אמן יהא שמיה רבא מברך, דכד האי שמא אתתקן כלא איהו בשלימו וכל עלמין חדאן בחדו. בהאי שמא כלילן עלאין ותתאין, בהאי שמא כלילן שית מאה ותליסר פקודין דאורייתא דאינון כללא דכל רזין עלאין ותתאין, כללא דעלמא דדכורא לעילא וכללא דעלמא דנוקבא לתתא.

[p. 459] וכלהו פקודין כלהו שייפין ואברים לאתחזאה בהו רזא דמהימנותא. מאן דלא ישגח ויסתכל ברזין דפקודי אורייתא לא ידע ולא יסתכל היך מתתקנן שייפין ברזא עלאה. שייפין דגופא כלהו מתתקנן על רזא דפקודי אורייתא ואע"ג דאית שייפין דאינון רברבין ועלאין כלהו זעירין ורברבין אי אתנטל חד מנייהו אפילו זעירא דבר נש אקרי מארי דמומא, כ"ש וכ"ש ההוא דגרע אפילו חד פקודא מאינון פקודי דאורייתא דאטיל מומא באתר דלא אצטריך. תא חזי מה כתיב (בראשית ב: 15) ויקח יי אלהים את האדם ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה, אלין קרבנין וכלא חד. אבל דא רזא דפקודי אורייתא, לעבדה אלין מאתן ורבעין

ותמנייא שייפין עלאין, ולשמרה אלין תלת מאה ושתין וחמש שייפין תתאין, אלין עלאין חזכור, ואלין תתאין דשמור וכלא חד. זכאה איהו מאן דזכי לאשלמא לון.

[p. 460] פקודין דאורייתא גרים לבר נש לאשלמא רוחיה ונשמתייה בהאי עלמא ובעלמא דאתי, אורייתא מזכי לבר נש לאחסנא תרין עלמין עלמא דא ועלמא דאתי. כל מאן דאשתדל באורייתא אשתדל בחיין, חיין בהאי עלמא חיין בעלמא דאתי, אשתזיב מכל עונשין בישיין דלא יכלין לשלטה עליה. אי באשתדלותא הכי כ"ש מאן דעביד עובדא.

רבי חייא ור' אבא שרו בבי אושפיזיהו, קמו בפלגות ליליא [קסו ע"א] לאשתדלא באורייתא. ברתייה דאושפיזא קמת ואנהירת לון שרגא, לבתר קיימת אבתרייהו למשמע מלין דאורייתא.

פתח רבי אבא ואמר (משלי ו: 23) כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר. כי נר מצוה, כל מאן דאשתדל בהאי עלמא באינון פקודין דאורייתא אתסדר קמיה בכל פקודא ופקודא חד שרגא לאנהרא ליה בההוא עלמא.

ותורה אור, מאן דאתעסק באורייתא זכי לההוא נהורא דאדליק שרגא מניה, דהא שרגא בלא נהורא לאו כלום, [p. 461] נהורא בלא שרגא אוף הכי לא יכיל לאנהרא. אשתכח דכלא אצטריך דא לדא, אצטריך עובדא לאתקנא שרגא ואצטריך למלעי באורייתא לאנהרא שרגא. זכאה איהו מאן דאתעסק בהו בנהורא ובשרגא.

ודרך חיים תוכחות מוסר, ארח חיים לאעלא ביה לעלמא דאתי אינון תוכחות דמקבל בר נש לאעדאה גרמיה מארח ביש ולמיהך בארחא טבא. תו ודרך חיים, אינון תוכחות מוסר דקב"ה אייתי עליה דבר נש לדכאה ליה מחובוי בגין אינון תוכחות. זכאה איהו מאן דקביל לון ברעו דלבא.

דבר אחר כי נר מצוה, תקונא דשרגא דא שרגא בוצינא דדוד דאיהי נר תקונא דאורייתא דבעל פה דאצטריך לאתתקנא תדיר ואיהי לא נהרא אלא מגו תורה שבכתב דהא אורייתא דבעל פה לית לה נהירו אלא מגו אורייתא דבכתב דאיהי אור לאנהרא.

אשגח אבתרייה וחמא ברתייה דאושפיזא. אמר כי נר מצוה, מאינר, דאנר דאיהי מצוה דנשין זכין בה ואיהי נר דשבת, דאע"ג דנשין לא זכאין באורייתא הא גוברין זכין באורייתא ונהרין להאי שרגא דנשים מתקנן בהאי מצוה. נשים בתקונא דהאינר, גוברין באורייתא לאנהרא להאינר תקונא דמצוה דנשין אתחייבו בהו.

שמעת ההיא אתתא ובכאת. אדהכי קס אבוה דהוה תמן, עאל בינייהו וחמא ברתייה קיימא אבתרייהו והות בכיא, שאיל לה אבוה. [p. 462] סת ליה רבי אבא עובדא. שארי און איהו אבוהא דאתתא ובכא.

אמר ליה רבי אבא דילמא חתנך בעלה דברתיך לא זכה באורייתא.

אמר ליה ודאי ועל דא בכינן אנא וברתי תדיר. ובגין דחמינא ליה יומא חד דדלג מאגרא חדא למשמע קדיש בהדי צבורא סליק ברעותי למיסב ליה ברתי. נפקן צבורא מבי כנישתא ויהיבנא ליה ברתי, דאמינא דדלוגא דא למשמע קדיש דגברא רבא איהו באורייתא ואע"ג דאיהו רביא ולא ידענא ביה מקדמת דנא. והשתא אפילו ברכת מזונא לא ידע ולא יכילנא בהדיה למלעי בין חברייתא דיוליף קרית שמע או ברכת מזונא.

אמר ליה אעבר ליה באחרא או דלמא ברא יוליד דלהוי גברא רבה.

אדהכי קם איהו ודלג עליהו ויתיב לקמיהו. אסתכל ביה רבי אבא אמר ודאי אנא חמינא בהאי רביא דנהורא דאורייתא יפוק לעלמא מניה או ברא דיוקים מניה.

חייך ההוא רביא אמר רבותי אימא קמייכו חד מלה.

פתח ואמר (איוב לב: 6) צעיר אני לימים ואתם ישישים על כן זחלתי ואירא מחות דעי אתכם. האי קרא אתערו ביה עמודין דעלמא, אבל אליהו דכתיב ביה ממשפחת רם ואתערן דהא מזרעא דאברהם קאתא שפיר, אבל אליהו כהנא הוה ומזרעיה דיחזקאל נביאה הוה, כתיב הכא בן ברכאל הבוזי וכתיב התם (יחזקאל א: 3) אל יחזקאל בן בוזי הכהן.

[p. 463] ואי תימא בגין דכתיב בוזי (איוב לא: 34) בוז משפחות הוה. לאו הכי, הדר ואמר ממשפחת רם, עלאה על כלא. אמאי אקרי בוזי, על דמבזי גרמיה לגבי מאן [קסו ע"ב] דגדול מניה ועל דא סליק בשמא עלאה בוזי דא דאקרי אדם שלימו דכלא מה דלא אקרי הכי בר נש אחרא הה"ד (יחזקאל ב: 6) ואתה בן אדם, ועל דסליק בשמא דא אקרי רם עלאה על כלא.

ועל דא אמר צעיר אני לימים. מימים מבעי ליה, מאי לימים. אלא אמר צעיר אני ואזעירנא גרמי לימים, לגבי בר נש דאית ליה יומין סגיאין. מ"ט, בגין דאמרתי ימים ידברו ועל דא צעיר אני ואזעירנא גרמי לגבי ימים.

ואתם ישישים, חמינא לכו ישישים, על כן זחלתי ואירא מחות דעי אף אני. אמרתי ימים ידברו ורב שנים יודיעו חכמה ודאי, אכן רוח היא באנוש ונשמת שדי תבינם. ועל דא בגין דאנא רביא שוינא ברעותי דלא למללא באורייתא עד יומא והשתא דאתון הכא אית למפתח באורייתא קמייכו.

פתח ואמר (משלי ו: 23) כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר. כי נר מצוה, דא משנה כד"א (שמות כד: 12) והתורה והמצוה, והתורה זו תורה שבכתב, והמצוה היא משנה דאיהי נר שרגא דקיימא לאדלקא.

[p. 464] נר, אמאי אקרי נר. כד מקבלא מבין תרין דרועין רמ"ח שייפין עלאין ואיהי פתחא לגבייהו תרין דרועין דילה כדן אתכלילו אינון תרין דרועין בהו ואתקרי נר.

ותורה אור, דקא אנהיר לההוא נר ואתדלקא מניה מסטרא דאור קדמאה דאיהו ימינא, דהא אורייתא מההוא סטרא דימינא אור קדמאה איתיהיבת דכתיב (דברים לג: 2) מימינו אש דת למו, מסטרא דימין איתיהיבת אע"ג דאתכליל ביה שמאלא דהא כדן איהו שלימו דכלא. אור דא אתכליל במאתן ושבע עולמות דאינון גניזין בסטרא דההוא אור ואתפשט בכלהו. תחות כורסייא עלאה טמירא שריין אינון עולמות בסטרא דההוא ימינא. תלת מאה ועשר אינון, מאתן ושבע אינון בסטרא דימינא מאה ותלת אינון בסטרא דשמאלא ואינון תלת מאה ועשר. ואלין אינון דקב"ה מתקן תדיר ומאלין מתפשטין כמה וכמה אוצרי חמדה וכלהו גניזין לאתעדנא מנהון צדיקיא לעלמא דאתי ועל אלין כתיב (משלי ח: 21) להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא, ועל אלין כתיב (ישעיה סד: 3) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו.

[p. 465] יש, אלין תלת מאה ועשר עולמות גניזין תחות עלמא דאתי, ועל אינון מאתן ושבע דאינון מסטרא דימינא אקרי אור אור קדמאה בגין דאפילו אור שמאלא אור אקרי אבל אור קדמאה איהו זמין למעבד תולדין לעלמא דאתי. ואי תימא לעלמא דאתי ולא יתיר, אלא אפילו בכל יומא ויומא דאי לא הוּי האי אור עלמא לא יכיל למיקם דכתיב (תהלים פט: 3) אמרתי עולם חסד יבנה.

האי אור זרע קב"ה בגנתא דעדנוי ועבד ליה שורין שורין על ידא דהאי צדיק דאיהו גנא דגנתא ונטיל להאי אור זרע ליה זרועא דקשוט ועבד ליה שורין שורין בגנתא ואוליד ואצמח ועביד פרין ומנייהו אתון עלמא הה"ד (שם צז: 11) אור זרוע לצדיק וגו'. [p. 466] וכתיב (ישעיה סא: 11) וכגנה זרועיה תצמיח. מאן זרועיה, אלין זרועי דאור קדמאה דאיהו זרוע תדיר, השתא אוליד ועביד איבין והשתא זרוע איהו כקדמיתא, עד לא ייכול עלמא איבא דא אוליד זרועא דא ויהיב איבא ולא שכיך. ועל דא עלמין אתזנו בספוקא דההוא גנא דאקרי צדיק ולא שכיך ולא פסיק לעלמין בר בזמנא דגלותא.

ואי תימא בזמנא דגלותא כתיב (איוב יד: 11) אזלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש, היך עביד תולדין. אלא כתיב זרוע, זרוע הוא תדיר, ומיומא דאפסיק ההוא נהר גנתא לא עאל [קסז ע"א] ביה ההוא גנא וההוא אור דאיהו זרוע תדיר עביד איבין ומניה ומגרמיה אזרע כקדמיתא ולא שכיך תדיר כגנתא דעביד תולדין ומההוא זרועא נפיל ביה באתריה מגרמיה ועביד תולדין כקדמיתא.

ואי תימא דאינון תולדין ואיבין כמה דהוה בזמנא דגנא תמן, לאו הכי, אבל לא אתמנע זרועא דא לעלמין.

כגוונא דא ותורה אור, אורייתא הכי אזרע תדיר בעלמא ועביד תולדין ואיבין ולא שכיך לעלמין ומההוא איבא דיליה אתון עלמא.

ודרך חיים תוכחות מוסר, תרין ארחין אינון, חד ארח חיים וחד בהפוכא מניה. סימנא דארח חיים מאי איהו, תוכחות מוסר דכד בעא קב"ה לנטרא להאי ארח חיים שוי עליה ההוא דאלקי ועביד תוכחות ומוסר לבני עלמא. ומאן איהו, האי דכתיב (בראשית ג: 24) ואת להט החרב המתהפכת לשמר את דרך עץ החיים, ועל דא דרך חיים איהו תוכחות מוסר, ומאן דאית ביה תוכחות ודאי דמתערי ליה למהך בההוא ארח חיים דשאר תמן תוכחות מוסר.

[p. 467] האי קרא לאו רישיה סופיה ולא סופיה רישיה. אלא כלא רזא דמהימנותא בהאי קרא. כי נר מצוה דא רזא דשמור, ותורה אור דא רזא דזכור, ודרך חיים תוכחות מוסר אלן גזרין ועונשין דאורייתא, וכלא רזא דמהימנותא ואצטריך דא לדא למהוי רזא דכלא כדקא יאות.

ועל רזא דא דהאי אור דאדליק ונהיר להאי נר כתיב ביה באהרן (במדבר ח: 2) בהעלותך את הנרות ונגו בגין דאיהו אתי מסטרא דהאי אור. אור דא כתיב ביה (בראשית א: 3) יהי אור ויהי אור. כיון דאמר יהי אור אמאי כתיב ויהי אור דהא ביהי כן סגן. אלא יהי אור דא אור קדמאה דאיהו ימינא, ויהי אור דימינא אפיק שמאלא ומרזא דימינא נפיק שמאלא ועל דא ויהי אור דא שמאלא.

[p. 468] מכאן ניהי קדמאה דאורייתא בסטרא דשמאלא הוה ובגין כך לאו איהו סימן ברכה. מ"ט, בגין דביה נפק ההוא דאחשיך אנפי עלמא. וסימנא דא כד אתגלי רזא דעשו ועובדוי בהאי הוה דכתיב (שם כה: 27) ויהי עשו איש יודע ציד, לפתאה בני עלמא דלא יהכון בארח מישר.

וירא אלהים את האור כי טוב, דא איהו עמודא דקאים באמצעיתא ואחיד בסטרא דא ובסטרא דא נכד הוה שלימו דתלת סטרין כתיב ביה כי טוב מה דלא הוה בהני אחרנין בגין דלא הוה שלימו עד אור תליתאה דאשלים לכל סטרין, וכיון דאתא תליתאה דא כדן אפריש מחלוקת דימינא ושמאלא דכתיב ויבדל אלהים בין האור ובין החשך.

ועל דאינון חמש דרגין דאתפרשו ואתמשכו מהאי אור קדמאה כתיב אור חמש זמנין וכלהו הוה מסטרא דימינא ואתכלילו ביה, וכד אתכלילו בסטר שמאלא אתכלילו ברזא דמים דנטל מימינא ובגין כך כתיב מים חמש זמנין, וכד אשתלימו ברזא דאמצעיתא כתיב רקיע חמש זמנין. ועל דא תלת אינון אור מים רקיע לקבל תלת דרגין אלן דכלהו חמש דרגין אתכלילו בהו ועל דא בכלהו כתיב חמש זמנין בכל חד וחד.

[p. 469] הכא רזא דרזין באלין תלתא אתצייר ואגליף בגלופיה רזא דיוקנא דאדם דאינון אור בקדמיתא לבתר מים לבתר אתפשט בגווייהו רקיע דאיהו גלופא דגלופי דיוקנא דאדם. כגוונא דגליפו ציורא דדיוקנא דאדם בתולדתיה דהא בתולדה דבר נש בקדמיתא זרע דאיהו אור דהא נהירו דכל שייפי גופא איהו ההוא זרע ובגין כך איהו אור וההוא אור אקרי

זרוע דכתיב אור זרוע לצדיק, איהו זרע ממש. לבתר ההוא זרע דאיהו אור אתפשט ואתעביד [קסז ע"ב] מים, בלחותא דיליה אגליף יתיר ואתפשט פשיטו גו אינון מים פשיטו דגופא לכל סטרין. כיון דאתצייר ואגליף ציורא דיוקנא דגופא אקריש ההוא פשיטו ודא איהו רקיע בתוך המים, ולבתר דאקריש כתיב ויקרא אלהים לרקיע שמים דהא אקריש ההוא לחותא דגופא דהוה גו אינון מים.

כיון דאבריר גופא ואנקי בנקיו ההוא לחותא דאנגיד ואשתאר הוה פסולת דקא אתעבד גו התוכא ואינון מים הרעים עכורין ומנהון אתעביד פסולת מקטרגא דכל עלמא דכר ונוקבא. לבתר כד נחתו אינון מים עכורין ואתהתכו לתתא בסטר שמאלא נפקו לקטרגא עלמא. זכאה איהו מאן דאשתזיב מנהון.

[p. 470] כיון דנפק מקטרגא כתיב יהי מארת חסר ואתמשכא אסכרה ברביי וחסר נהורא דסיהרא. לבתר והיו למאורות בשלימו תרווייחו כחדא. במאן, בההוא רקיע השמים דהא כד סלקא ואתחבר בההוא רקיע השמים כדיון והיו למאורות נהורין שלימין תרווייהו כחדא בלא פגימו כלל.

שארי חייד האי רביא וחדי. אמר לון האי דאמינא דאבריר הכא רזא דאדם באור דאיהו זרע ולבתר אתעביד מים ומגו אינון מים אתפשט רקיע דיוקנא דאדם כמה דאתערנא, תינח כד אתעביד דא גו מעוי דאתתא דהא לא אתצייר זרעא אלא בגו מעוי דנוקבא לאתפשטא בה דיוקנא דאדם, הכא אי אלין חמש דרגין אינון דיוקנא דאדם באן אתר אתציירו ואתפשט האי דיוקנא בגו אינון מים.

אי תימא בגו נוקבא הוּו ודא עלמא דאתי, לאו הכי דהא לא אתצייר ציורא ודיוקנא עד דנפקו אתוון לבר ולבתר אגלימו. ותו דהא עלמא דאתי הוה אומנא [p. 471] דכתיב ויאמר אלהים יהי אור, יהי רקיע, הוא הוה אומנא.

אי תימא בנוקבא דלתתא, לאו הכי דהא עד לא הוות וכד נפק האי דיוקנא דאדם נוקביה נפקא בהדיה, הא לא אתצייר דיוקנא דאדם בה. אי הכי באן אתר אתצייר ואגליף האי זרע למהוי גליפו דיוקנא דאדם.

אלא רזא דא אדם קדמאה אתצייר ואגליף בלא נוקבא, תניינא מחילא וזרעא דהאי אגליף ואתצייר גו נוקבא. אדם קדמאה גליפו דציורא ודיוקנא דגופא לא הוה בנוקבא ובלא ציורא כלל הוה ואתצייר ואגליף לתתא מעלמא דאתי בלא נוקבא ובלא דכורא. אינון אתוון אגלימו גו משחתא ואתצייר ואגליף בהו רזא דאדם, ואתוון בארז מישר בסדורא דלהון מרזא דאור קדמאה שריאו לאתגלפא ולא תנוון ואזרע האי אור בגויה גו משחתא. כד מטא גו משחתא אתהדר מיא גו מיא, אתפשט רקיע ציורא דאדם דיוקנא כדקא חזי.

[p. 472] לבתר דאתקשטת נוקבא לגביה ואתהדרו אנפין באנפין האי דיוקנא דאדם עאל בתיאובתא לגבי נוקבא ותמן אגליף ואתצייר כגוונא דיליה ועליה כתיב (בראשית ה: 3) ויולד בדמותו כצלמו וגו', הא אתצייר גו נוקבא מה דלא הוה ההוא קדמאה דאתצייר ההוא קדמאה בגויה במדידו גו משחתא כמה דאתמר.

כגוונא דא לתתא. לתתא מה כתיב, (שם ד: 1) והאדם ידע את חוה אשתו ותהר ותלד את קין, שריאת ק' לאולדא במעהא בחילא וסיועא דאדם לבתר דהא קבילת זוהמא מגו האי ק', ועל דא לא כתיב הכא ויולד אלא וידע ותהר ותלד ונפק פסולת גו נוקבא.

ותוסף ללדת, ובהא לא כתיב ויולד ואע"ג דמסטרטא דדכורא הוה, אבל [p. 473] מקטרגא תשש ותבר חיליה דהא באת ק' [קסח ע"א] שריאו אתוון לאולדא.

כיון דאבריר פסולת שריאו אתוון לאולדא מרזא דאת ש"ת תקונא דכר ונוקבא באסכמותא כחדא, וכדין כתיב ויולד בדמותו ויקרא ולא כתיב ותקרא, ויקרא איהו ולא איהי, איהו קרא שמיה שת תקונא דכר ונוקבא כחדא דהו באסכמותא חדא.

תו אתגלגלו אתוון ואהדרו לאולדא, א' דאדם ואינון אתוון אתר דאיהו סיוס שמיה. ומאי איהי, נ' ולבתר ו' לא ה' דהא אעדיאת בהבל. בגין כך נטיל את אחרא אבתריה ו' וסיים בשירותא דשת ש' ואקרי אנוש.

מה בין שמא דא לשמא דאדם. אלא אנוש לאו איהו בתוקפא תקונא דקדמאי הוה, (תהלים ח: 5) מה אנוש כי תזכרנו כתיב [p. 474] (איוב ז: 18) ותפקדנו לבקרים וגו'. ועל דא כתיב (ישעיה נג: 10) ויי חפץ דכאו החלי, תבירו דגופא ותוקפא דנפשא אורית שת לאנוש, ירותא דהוה ליה לקבלא ואיהו אוף הכי אורית לבנוי.

תו אתגלגלו אתוון לאתתקנא עקימו ואהדרו לאולדא, קינן האי תקונא דקין ואתתקן תחותיה ואהדרו אתוון לאתבסמא עלמא מעקימו דהוה. מהללאל מ' סופא דאתוון דאדם, ה' ל' תקונא דאתוון דהבל ובגין דלא הוה חייבא כקין לא אתחלפו אתוון משמיה בר חד, באתר ב' הוה א' למהוי תקונא יתיר.

עד הכא אתבסם עלמא ואתתקן עקימו משירותא דאנוש, בר חובא דאדם דלא אתבסם עד דקמו ישראל על טורא דסיני, אבל תקונא דעקימו דקין והבל אתתקן ואתבסם אבל הוה בעלמא עצבונא עד דאתא נח דכתיב (בראשית ה: 29) זה ינחמנו ממעשנו ומעצבון ידינו וגו'. עד הכא נר ואור אתתקן כחדא.

[p. 475] והשתא רבותי אנא מבבל ובריה דרב ספרא אנא ולא זכינא לאשתמודעא לאבא ואטרידנא הכא ודחילנא דהא יתבי ארעא דא אינון ארייוון באורייתא ושוניא עלי דלא

אימא מילי דאורייתא קמי בר נש עד תרין ירחין ויומא דא אשלימו. זכאה חולקי דאערעטון
הכא.

ארים רבי יוסי קליה ובכה וקמו כלהו ונשקוהו ברישיה. אמר רבי יוסי זכאה חולקנא
דזכינא בהאי ארחא למשמע מלי דעתיק יומין מפומך מלין דלא זכינא עד השתא.
יתיבו כלהו. אמר לון רבותי מדחמינא צערא דהאי חמי וברתיה דדחקי ומצער
בנפשיהו דלא ידענא ברכת מזונא, אמינא לון דעד דאנדע ברכת מזונא לא אתחבר באנתתי
כארח כל עלמא ואע"ג דיכילנא לשמשא בה בלא חובה לא בעינא למעבר על דעתייהו הואיל
ולא יכילנא למימר מדי עד תרין ירחין.

[p. 476] חדו רבי יוסי ורבי אבא וחמוי וברתיה ובכו מסגיאות חדוה. אמר רבי יוסי

במטו מינדך כיון דשריאת אנהיר לן יממא, זכאה חולקנא בארח דא.

פתח איהו בברכת מזונא ואמר (דברים יד: 23) ואכלת לפני יי' אלהיך וגו', וכתוב (שם

כז: 7) ושמחת לפני יי' אלהיך. הני קראי כד ישראל אתחזון קמי קב"ה בבי מקדשא הוו
מתקיימי, השתא היך מתקיימי, מאן יכיל למיכל לפני יי' ולמחדי לפני יי'. אלא ודאי הכי הוא,
בקדמיתא כד יתיב בר נש על פתוריה למיכל מברך על נהמא המוציא. מאי טעמא המוציא ולא
מוציא דהא כתיב (ישעיה מב: 5) בורא השמים ולא כתיב תבורא, (ירמיה י: 12) עושה ארץ ולא
כתיב עושה ארץ, מאי טעמא הכא המוציא. אלא כל מלין דאינון מרזא דעלמא עלאה סתירא
אסתתר ה' מתמן לאתחזאה דהא מעלמא גניזא וסתירא איהו, [קסח ע"ב] וכל מלין דאינון
מעלמא דאתגליא יתיר כתיב בה' דכתיב (ישעיה מ: 26) המוציא במספר צבאם, (עמוס ה: 8)
הקורא למי הים, כלהו מרזא דעלמא תתאה איהו. ואי אכתיב בשמא איהו בה' כגון האל
הגדול. והכא דאיהו בארח סתים מרזא דעלמא תתאה כיון דמברך בר נש שכינתא אתיא קמיה.
[p. 477] ומה דאמר ואכלת לפני יי' אלהיך הכא אתכליל למללא במלי דאורייתא דהכי
אצטריך הואיל וקב"ה קמיה לקיימא דכתיב (יחזקאל מא: 22) זה השלחן אשר לפני יי', כמא
דכתיב הכא (דברים יד: 23) ואכלת שם לפני יי' אלהיך.

הואיל וקאים בר נש קמי מאריה אצטריך למיחן מסכני למיחן לון כמה דאיהו יהיב ליה

למיכל. ומאן דאכיל קמי מלכא קדישא אצטריך דלא ישתכח בלען על פתוריה דהא בלענו
מסטרא אחרא הוי ורזא דא (בראשית כה: 30) הלעיטני נא, ארח בלענו, והכי אצטריך לסטרא
אחרא וכתוב (משלי יג: 25) ובטן רשעים תחסר, ועל דא ואכלת לפני יי' כתיב ולא לפני סטרא
אחרא. [p. 478] ואצטריך דלא יתעסק במלין בטלין ובצרכי סעודה שפיר בר מלין דאורייתא
דהא כד מלין דאורייתא אתמרו על פתורא יהיב ההוא בר נש תוקפא למאריה.

ושמחת לפני יי', דא איהו בכוס של ברכה. כד בריך בר נש על כוס דברכה אצטריך

למחדי ולאחזאה חדוה ולא עציבו כלל. כיון דנטיל בר נש כוס של ברכה קב"ה קאים על גביה

ואיהו אצטריך לאעטפא רישיה בחדוה ולברכא על הכוס במותב תלתא נברך שאכלנו משלו ובטובו חיינו. דא אצטריך רעותא לעילא גבי עתיקא דעתיקין ועל דא איהו בארח סתים. ובטובו ולא מטובו. ובטובו דא ימינא עלאה, ומטובו דא דרגא אחרא דאתי מסטרא דימינא ואיהו דרגא לתתא בגין דבההוא טוב אתבני עלמא וביה אתון.

אמאי אקרי טוב ואמאי אקרי חסד. טוב איהו כד כליל כלא בגויה ולא אתפשט לנחתא לתתא, [p. 479] חסד כד נחתא לתתא ועביד טיבו בכל בריין בצדיקי ורשיעי ולא חייש, ואע"ג דדרגא חד הוא. מנלן, דכתיב (תהלים כג: 6) אך טוב וחסד ירדפוני. אי טוב למה חסד ואי חסד למה טוב דהא בחד סגי. אלא טוב כליל כלא בגויה ולא אתפשט, חסד נחית ואתפשט לתתא וזן כלא צדיקי ורשיעי כחדא. והכא כיון דאמר ובטובו חיינו הדר ואמר הזן את העולם כלו בחסד (שם קלו: 25) נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו, ועל דא הזן את הכל לצדיקי לרשיעי לכלא. דא אקרי ברכת ימין. שמאל לאו איהו בברכת מזונא ובגין כך שמאל לא תסייע לימין דכיון דברך ברכת ימין אצטריך לדבקא ארץ החיים בימין לאתזנא מתמן ולפרנסא ולמיהב מזונא לכלא, ועל דא תנינא ברכת הארץ. אצטריך לאדכרא בה ברית ותורה, על בריתך שחתמת בבשרנו ועל תורתך שלמדתנו לאחזאה דבההוא טוב אתון ברית ותורה דאיהו תקונא דהאי טוב. מכאן אוליפנא דנשים פטורות מברכת מזונא לאפקא ידי חובה דהא לית בהו תורה וברית. [p. 480] ולחתום על הארץ ועל המזון, הא דבקותא כחדא בחסד. על הארץ דא היא ארץ חיים, ועל המזון דא חסד, הא כלילו דא בדא בדביקותא חדא.

אתפשטותא דטוב איהו הודאה דאקרי חסד ועל דא איהו נודה לך על כך ועל כך נסין ואתין דאתעבידו מסטרא דטוב. ואי תימא והא כתיב (תהלים טז: 11) נעימות בימינך נצח, הא איהו מסטרא דימין. לאו הכי אלא כל חד וחד אחזי על ההוא אתר דנפק מניה.

ואי תימא נצח בימין, הא כתיב נעימות וכתיב (שמואל ב כג: 1) נעים זמירות ישראל, ודא שמאלא [קסט ע"א] וכל שמאלא אתכליל ברזא דימינא, אבל הודאה אורי על ימינא לאחזאה דהא מניה נפק ודא פשיטו דטוב דאתפשט בארץ חיים.

[p. 481] מ"ט לית הכא שמאלא, בגין דלית חולקא לסטרא אחרא במזונא דישראל ואי אתער שמאלא סטרא אחרא יתער עמיה. והא איהו זבין בכרותיה וחולקיה ליעקב אבוהון, והא אנן יהבינן ליה חולקיה לההוא מקטרגא בזוהמא דמיין בתראין, ואי לית זוהמא הא חולקא דההוא מיכלא דקריבו ביה ידן. ועל דא לית ליה חולקא בהדן, והואיל ולית ליה חולקא בהדן והא נטיל חולקיה לית לן לאתערא שמאלא כלל דלא יתער מקטרגא ויטול תרין חולקין חד לתתא וחד לעילא כבכור דהא זבין בכרותיה ליעקב. חולקיה איהו לתתא ולית ליה לעילא כלום, ישראל נטלי לעילא ועשו נטיל לתתא ועל דא לא אתכליל שמאלא כלל בברכת מזונא.

כיון דאתברכא האי ארץ חיים מסטרא דימינא ומקבל מזונא כדין בעינן רחמים על כלא, רחם יי' אלהינו על ישראל וגו' דהא מההוא מזונא וספוקא דארץ חיים נזכי בה אנן ובי מקדשא ויתבני בי מקדשא לתתא באינון רחמים.

[p. 482] ובשבת דלא ישתכח דינא למהוי נצח והודאה כלל חסדים אומר רצה והחליצנו למהוי תרוייהו (ישעיה נה: 3) חסדי דוד הנאמנים ועל דא אל תהי צרה ויגון וכו' דהא רצה ומודים אינון חסדי דוד.

שים שלום דקאמרינן בצלותא בברכת עושה שלום במרומיו הוא ברחמיו יעשה שלום עלינו. הטוב והמטיב דכלא אתי מסטרא דימינא ולא מסטרא שמאלא כלום.

מאן דמברך ברכת מזונא איהו נטיל ברכאן בקדמיתא מכלהו ואתברך בכלל ברכת מזונא ועל דא אית ליה אורכא דחיין. מאן דנטיל [p. 483] כוס של ברכה וקא מברך כתיב (תהלים קטז: 13) כוס ישועות אשא. מאן ישועות, דא ימינא דאיהו מושיע מכל מקטרגין דעלמא דכתיב ותושע לי ימיני, וכתיב (שם ס: 7) הושיעה ימינך וענגי.

אדהכי הוה נהיר יממא, קמו כלהו ונשקוהו. א"ר יוסי ודאי הלולא איהו יומא דא ולא ניפוק מהכא עד דיתעבד הלולא בכל אנשי מתא דהא היא הלולא דקב"ה אתרעי בה.

נטלו לה לאתתיה ובריכו לה בכמה ברכאן, עבדו לאבוה דיתקן ביתא אחרא לחדוה. כנישו כל אנשי מתא לחדוה וקראו לה כלה וחדו עמהון כל ההוא יומא ואיהו חדי עמהון במלי דאורייתא.

פתח איהו על פתורא ואמר ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים. כתיב הכא עומדים, וכתיב התם (ישעיה ו: 2) שרפים עומדים, מה להלן שרפים אוף כאן נמי שרפים. אלן קיימין בתקונוי דכלה וסחרן סחרניה דחופה למשרי בההוא חופה רוח עלאה, כגוונא דכלה לתתא דאצטריך לתקונהא חופה לחופאה בתקוני שפירו ליקרא דכלה אחרא דאתיא למשרי תמן בחדוה דכלה לתתא, ובגין יקרא דההיא כלה עלאה אצטריך למעבד חופאה דשפירו בכל תקוני שפירו לזמנא לכלה עלאה לההא חדוה. [p. 484] כגוונא דא בכל גזירו דברית לתתא אצטריך לתקנא כסא אחרא בשפירו למארי ברית קנאה דאתי תמן. אוף הכא בכל חופה אצטריך תקוני שפירו לחופאה ליקרא דכלה סתם דהא דא כגוונא דא קיימא, דא סלקא בשבע ברכאן ודא סלקא בשבע ברכאן. וכד סלקא בשבע ברכאן כדין אקרי כלה, ועל דא אסיר לשמשא בה עד דאתכלילת באינון שבע ברכאן כגוונא עלאה.

[p. 485] אינון שבע ברכאן ירתא כלה מרוחא עלאה [קסט ע"ב] אתר דכל ברכאן נגדין מתמן. שית ברכאן אינון דכלה אתברכא מנייהו ואת אמר דאינון שבע, אלא שביעאה איהו דקא מקיים כלא.

רוב ברכאן על היין דאיהו סטרא למחדי כלא על ההוא יין דאתנטיר בענבוי תדיר, ובגין כך ברכה קדמאה דאינון שבע איהי רזא דיין. יין עביד פרי בין לעילא בין לתתא, גפן נטיל כלא ואפיק איבא לעלמא ואתעררו דחדוה שמאלא איהו דכתיב (שיר ב: 6) שמאלו תחת לראשי ולבתר וימינו תחבקני. וההוא אילנא דחיי עביד פירין ואיבין באתערותא דא ודא ברכה קדמאה דכלה.

תניינא שהכל רזא דברית קדישא חדוה דחבורא דנטיל כל ברכאן למעבד איבין בההוא גפן דהא בקדמיתא ההוא פרי נחית מלעילא ארח שייפין ונגיד לברית קדישא לנגדא לון בההוא גפן, ודא מסטרא דימינא דהא לית איבא אשתכח אלא בימינא, שמאלא אתער וימינא עביד. [p. 486] לבתר כליל שמאלא בימינא וימינא בשמאלא למהוי רזא דאדם ובגין כך תליתאה איהו יוצר האדם, יעקב ודאי איהו עמודא דאמצעיתא דיוקנא דאדם הוה. רביעאה איהו עמודא חדא דירכא דימינא. חמישאה שוש תשיש עקרא דביתא בחדוה בקבוץ וכנישו דבנהא מארבע סטרי עלמא ודא רזא דירכא אחרא דאתחבר בירכא שמאלא למיזל ולמיכנש לכל סטריין וכנישו דבנין ורחימו למיעל לון בין ברכין, ובאינון תרין דנביאים שריין בגוייהו חדוה דעקרא דביתא. מ"ט, בגין דהא שתי ערבות לא עבדין איבא ופירין וכנישו דבנין לגבייהו אינון פירין ואיבין דלהון ולא אתעררו כנישו דבנהא לגבהא בר נביאים. [p. 487] שתיתאה רעים ואהובים אתר דרעותא וחדוה ואחוה אשתכח עמודא דכל עלמא ואקרי צדיק, וצדיק וצדק רעים ואהובים דלא אתעדון דא מן דא. עד הכא שית ברכאן דכלה אתברכא מנייהו.

שביעאה איהו מקיים כלא ומהאי שביעאה אתברכאן כלהו ודאי כללא דעשר אמירן בגין דדא כליל עילא ותתא, ועל דא כליל בהאי עשרה זיני חדוה ששון ושמחה חתן וכלה אהבה אחוה גילה דיצה שלום וריעות למהוי כלה שלימו דכלא. זכאין אינון ישראל דאינון זכו לתתא כגוונא דלעילא, עלייהו כתיב (שמואל ב ז: 23) ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ. חדו כלהו כל ההוא יומא במלין דאורייתא וכל בני מתא עבדו ליה רישא עלייהו. ליומא אחרא קמו רבי יוסי ורבי חייא וברכו לון ואזלו לארחייהו.

כד מטו לגביה דר' שמעון זקף עינוי וחמא לון. אמר לון מסתכל הוינא בכו יומא דא וחמינא לכו תרין יומין וחד ליליא דהויתון לגבי משכנא דההוא נער מטטרון וההוא נער [p. 488] הוה אולפי לכו רזין עלאין בחדוה דאורייתא, זכאה חולקכון בני. סדרו מלין כלהו קמיה וסחו ליה עובדא. אמר לון זכאין אתון וזכאה חולקי דהא אדכרנא יומא חד דהוה אזיל עמי בארחא רב ספרא אבוי ובריכית ליה כד אתפרש מני דיהא ליה בר אריא באורייתא ולא בריכית ליה דיזכי איהו ביה. זכאה חולקכון בני, עלייכו כתיב (ישעיה נד: 13) וכל בניך למודי יי' ורב שלום בניך.

ד"א וכל בניך למודי יי'. וכי כל בניך דאינון דישראל כלהו אולפי לון קב"ה. אין דהא בשעתא דאינון ינוקי קא לעאן באורייתא שכינתא אתיא ויהיב לון חילא ותוקפא למלעי באורייתא דאלמלא סיועא דקב"ה לא יכלין אינון ינוקי למסבל.

רבי שמעון הוה שכיח יומא חד גבי פתחא דלוד ורבי חייה בהדיה, פגע ביה חד ינוקא. אמר ר' שמעון ודאי [p. 489] דקב"ה אתער בעלמא השתא ליומין זעירין גלגולא רבא דמלכי ארעא אלין באלין, [קע ע"א] ודאי בעוד דאינון מקטרגי אלין באלין ישראל יהון גו רווחא. אמר ההוא ינוקא והא ביומא דא שארי אתערותא דא דהא בהאי יומא דמין סגיאלין אושדין בעלמא.

אמר ר' חייה מנא ליה להאי ינוקא. אמר ר' שמעון לזמנין נבואה נפיל בפום ינוקי ומתנבאי יתיר מחד נביאה. אמר ההוא ינוקא וכי תוהא איהו בינוקי למהוי לון נבואה והא קרא שלים הוא. מנלן, דכתיב וכל בניך למודי יי', אינון ודאי למודי יי' ונבואה מנהון נפקא מה דלית הכי בכל עלמא אלא לישראל בלחודייהו דכתיב בהו וכל בניך למודי יי' ובגיני כך מנהון נפקא נבואה. אתא רבי שמעון ונשקיה אמר מיומי לא שמענא בר השתא.

דא פקודא דקב"ה למשה, ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים, כלא כגוונא עלאה.

ר' יצחק פתח (ישעיה ו: 2) שרפים עומדים ממעל לו שש כנפים וגו'. עובדא דמשכנא באינון קרשים כגוונא דאינון שרפים, בהאי אתר אלין עומדים ואלין עומדים. [p. 490] ואי תימא והא בכלא חילא שמיא כלהו עומדים כד"א (זכריה ג: 7) ונתתי לך מהלכים בין העומדים, דהא כלהו משריין עלאין לית להו קפיצין וכלהו קיימי בקימה. אלא ודאי כלהו קיימן ולזמנין אלין אקרון שרפים ולזמנין סלקין בשמא אחרא אבל כלהו קיימי והאי קרא אוקמוה כד"א וכל צבא השמים עומדים עליו וגו'.

כתיב (תהלים כג: 1) מזמור לדוד יי' רעי לא אחסר. הא אתמר מה בין מזמור לדוד ובין לדוד מזמור והכא שכינתא קדמא ואתיא ושראת עליה בקדמיתא. יי' רעי, וכי אמאי שכינתא קדמא והא דוד אצטריך הוא לאקדמא איהו בקדמיתא הואיל ובעי מזוניה מעם קב"ה. אלא ודאי שכינתא קדמא ואתיא בקדמיתא דהא הכי אצטריך על מלה דמזוני דבעיא איהי ורעותא דילה דכל בני עלמא יבעון מזוני בגין דכד מזונא בעי קב"ה לנחתא [p. 491] לעלמא איהי אקדימת בקדמיתא ועלה נחתי מזוני לעלמין כלהו, ובגין כך איהי אקדימת למלה דא דמזוני ושראת עליה דדוד.

י"י רעי, י"י רעיא דילי כהאי רעיא דמדבר עאנא דיליה באתר דדשאין ועשבין דלא יחסר ביה כל מדעם, אוף הכי קב"ה איהו רעיא דילי למיזן לי בכל מה דאנא אצטרך. ד"א י"י רעי, תנינן דקשין מזונותיו דבר נש קמי קב"ה כקריעת ימא דסוף. הכא תרין גוונין אינון ותרווייהו בארץ קשוט. חד בגין דקב"ה כל עובדוי בדינא ועל דינא וקשוט מתקיים כל עלמא, ובכל יומא ויומא ובכל זמנא וזמנא דן כל עלמא בדינא לצדיקי ולרשיעי ולכל בני עלמא כד"א (שם יא: 7) כי צדיק י"י צדקות אהב, וכד איהו דן בני נשא וחמי בני נשא כמה חייבין וכמה חטאן קמיה כדן קשי בעינוי למיהב לון מזונא בכל זמנא בגין דאית ליה למיזן לחייביא ולאינון דחטאן, ואיהו עביד עמהון לגו משורת הדין וזן ומפרנס לון כפום חסד עלאה דאתמשך ונגיד על כל עלמין וביה איהו זן ומפרנס לכלא לצדיקי ולחסידי ולכל אינון בני עלמא ולכל חיון ובעירי חקלא ועופי מדברא מקרני ראם עד ביצי קלמי ולא אשתאר בעלמא דלא זן איהו ומפרנס לכלא אע"ג דקשי קמיה כפום עובדין דבני עלמא כקריעת ים סוף.

[p. 492] וכי קריעת ים סוף קשי קמיה והא כתיב (נחום א: 4) הגוער בים ויבשהו, (עמוס ה: 8) הקורא למי הים וישפכם על פני הארץ והא כיון דסליק [קע ע"ב] רעותיה כלא קמיה לאין ואת אמר דקריעת ים סוף קשי קמיה. אלא בזמנא דאעברו ישראל לגבי ימא ובעא קב"ה לקרעא לון ימא דסוף אתא רהב ההוא ממנא דעל מצרים ובעא דינא מקמי קב"ה. אמר קמיה מארי עלמא אמאי את בעי למעבד דינא למצראי ולמקרע ימא לישראל הא כלהו חייבין קמד וכל ארחד בדינא וקשוט אינון, אלין פלחי ע"ז ואלין פלחי ע"ז, אלין בגלוי עריות ואלין בגלוי עריות, אלין אושדי דמין ואלין אושדי דמין.

בההוא שעתא קשי קמיה למעבר על ארץ דינא, והא ישראל הוו נטלי על ימא דכתיב (שמות יד: 15) ויאמר י"י אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו, והוה קשי קמיה למעבר על דינא ולמקרע לון ימא דסוף ואלמלא דאשגח קב"ה בזכות אברהם דאקדים בצפרא למעבד רעותא דמאריה דכתיב (בראשית כב: 3) וישכם אברהם בבקר כלהו יתאבידו בימא [p. 493] בגין דכל ההוא ליליא בדינא הוה קב"ה עליהו דישראל. דתנינן מאי דכתיב ולא קרב זה אל זה כל הלילה, מלמד דאתו מלאכי עלאי לשבחא בההוא ליליא קמי קב"ה, אמר לון וכי עובדי ידי טבעין בימא ואתון משבחין קמאי. מיד ולא קרב זה אל זה כל הלילה.

מה כתיב, ויהי באשמורת הבקר, אשגח קב"ה בזכותא דאברהם דאקדים בצפרא למעבד רעותא דמאריה דכתיב וישכם אברהם בבקר. כדן אהדר ימא וערקו מין קמיהו דישראל הה"ד וישב הים לפנות בקר לאיתנו, ותנינן לאיתנו לתנאו להאי תנאי דתנא עמיה קב"ה כד ברא עלמא. לאיתנו, כתיב הכא לאיתנו וכתיב התם (תהלים פט: 1) משכיל לאיתן האזרחי, ועל דא לפנות בקר בההוא זמנא דאקדים אברהם למעבד רעותא דמאריה כדן אתקרע ימא הכא ויהם את מחנה מצרים, ועל דא קשי קמיה קריעת ים סוף.

[p. 494] כגוונא דא קשין זווגין קמי קב"ה כקריעת ים סוף. מה קריעת ים סוף קטיל

לאלין בהאי סטרא ומקיים לאלין בהאי סטרא, אוף הכי בזווגין כתיב (שם סח: 7) מוציא
אסירים בכושרות, ותנינן בכי ושירות מיית האי ויהיב אתתיה להאי, דא איהו חייבא ואדמנת
ליה אתתא מעליא ולאו איהו בדינא אלא רזין סתימין איהו בכלא וכלא הוא בדינא ומה
דאתערו חברייה ודאי הכי הוא.

ומה דאתערו לפני ולא מלפני, לפני ההוא דקאים לפני קמי קב"ה ושמש קמיה ועל דא
לא אמרו דקשין זווגין לקב"ה, קשין מזונותיו דבר נש לקב"ה, אלא לפני ולהאי קשין כל הני
דהא לאו ברשותיה קיימי אע"ג דאיהו עביד אבל אע"ג דאיהו עביד ברשותא אחרא עביד.
[p. 495] כתיב (ויקרא כב: 3) ונכרתה הנפש ההיא מלפני. מאי מלפני, אלא דא עלמא
דאתי ההוא דכל חיין קיימין תמן. ד"א דא צנורא עלאה נהר דלא פסקין מימיו לעלמין, וכלא
חד ודא איהו דנטיל כל עדונין דעלמא דאתי ומאינון עדונין עלאין תשתצי, אתר דההוא נעם יי
תמן ודא איהו מלפני.

ואי תימא אי הכי הא כתיב (יונה א: 10,3) ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני יי, כי ידעו
האנשים כי מלפני יי הוא בורח, ותנינן מ"ט אזל וברח וכי מאן יכול למברח מקמי קב"ה, אלא
הוה אזיל וברח לנפקא מארעא קדישא דהא שכינתא לא שריא לבר מארעא דישראל ובגין דלא
תשרי עלוי שכינתא הוה ברח מארעא דהא שכינתא איהי כמה דכתיב (תהלים קכח: 3) אשתך
כגפן פוריה בירכתי ביתך, גפן פוריה דא שכינתא, מה שכינתא הוה סתימא לגו בקודש הקדשים
[קעא ע"א] אוף הכי אתתא צניעא לא נפקא מתרעא דביתא לבר, ובגין כך הוה ברח יונה לבר
מארעא קדישא והא הכא כתיב מלפני ולא כתיב לפני.

[p. 496] אלא ודאי הכי איהו מלפני דהא נבואה לא אתי מגו שכינתא אלא מלפני אינון
תרין דרגין דנביאים דקא שריין על שכינתא ומההוא אתר דחיל למהוי תמן בארעא קדישא ועל
דא מלפני, כי מלפני יי הוא בורח ולא לפני דהא הוה ידע דנבואה לא אתי אלא מלפני.
ובגין כך קשין זווגין קשין מזונות לפני, ועל דא דוד מלכא תלי מזונותיו לעילא בגין
דלעילא לא פסיק לעלמין, אבל הכא פסיק דהא לא תליין ביה מזונות לעילא אינון, ועל דא
כתיב (תהלים כג: 1) לא אחסר, לא יפסקון מזונותי מני לעלמין בגין דההוא נהר דנפיק מעדן לא
פסיק לעלמין ובג"ד קדמא שכינתא על דא.

ת"ח בשעתא דהאי אתר מקבלא מזונא מלעילא כלהו דמקדשי למאריהון כלהו מתערין
וסלקין גדפין כד אתיא שכינתא בההוא מזונא בגין דלא יסתכלון בה ואינון תלת משריין
בסליקו [p. 497] חד אקראן ואמרי (ישעיה ו: 3) קדוש, קראן אלין למשרייה תניינא וסלקין
גדפין אלין קדמאי ואלין תנייני ואמרי אלין תנייני קדוש, קראן אלין למשרייה תליתאה

וסלקין גדפין תלת משריין כחדא וכלהו אמרי קדוש יי צבאות מלא כל הארץ כבודו. ועל דא כלהו משלבן דא בדא כד"א משולבות אשה אל אחותה כן תעשה לכל קרשי המשכן. קרשים קיימי תדיר בקנומיהו כגוונא דאינון עומדים דלא מתכפפי דלית לון קפיצין וקיימי תדיר בלא ישובא ועל דא כתיב קרשים עומדים.

מה כתיב, שתי ידות לקרש האחד, אוף הכי אינון בתרי גווני כליין כל חד וחד מנייהו ההוא דיליה ודחבריה וחבריה אוף הכי ביה, ועל דא משלבן דא עם דא. כגוונא דא כתיב באורייתא (משלי ג: 14) כי טוב סחרה מסחר כסף ומחרוץ תבואתה, דא אוליף לדא ודא אוליף לדא אתעבידן משלבן דא עם דא, דא נטיל דיליה ודחבריה ודא נטיל דיליה ודחבריה ומשלבן דא בדא.

כתיב בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני. נאות דשא, אלין אינון מקורין עלאין דכל מזונא וספוקא אתיא מנייהו. נאות אלין אקרון [p. 498] (איכה ב: 2) נאות יעקב נאות דשא, בגין דאית נאות לבר דאקרון (ירמיה ט: 9) נאות מדבר ועל דא בנאות דשא. ואי תימא הא כתיב תדשא הארץ דשא, איהו לתתא. אלא דשא מאינון נאות אתיא דאתייליד ואצמח מנייהו ועל דא בנאות דשא ירביצני.

על מי מנוחות, אלין מיין דהנחה דקא נגדין מההוא נהר דנגיד ונפיק מעדן ואינון מיין אקרון מי מנוחות. נפשי ישובב, דא איהו נפש דוד ולא בעא דוד אלא לתקנא לההוא דרגא דיליה כדקא יאות.

באלין מנוחות זמינין צדיקיא לנייחא לעלמא דאתי דכתיב (ישעיה נח: 11) ונחך יי תמיד והשביע בצחצחות נפשך ועצמותיך יחליץ והיית כקן רוה וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו.

ועשית קרסי נחשת חמשים וגו'.

רבי אלעזר ורבי אבא הוו יתבי ליליא חד כד רמש ליליא גו גננא דעל ימא דטבריא. אדהכי חמו תרין ככביא דנטלי דא מהכא ודא מהכא ואערעו דא בדא ואטמרו. [p. 499] אמר רבי אבא כמה רברבן עובדי דקב"ה בשמיא מלעילא ובארעא מלרע. מאן יכול למנדע באלין תרין ככביא דנפקו חד מהכא וחד מהכא ואערעו דא בדא ואטמרו. א"ל רבי אלעזר וכי לא חמינא לון, הא אשגחנא בהו ואשגחנא בכמה עובדין אחרנין [קעא ע"ב] דקב"ה עביד תדיר.

פתח ואמר (תהלים קמז: 5) גדול אדונינו ורב כח לתבונתו אין מספר, גדול ורב ועלאה קב"ה. וכי לא ידענא דקב"ה גדול איהו ורב כח, מאי שבחא דדוד הכא. אלא בכל אתר איהו אמר (שם קמה: 3) גדול יי והכא אמר גדול אדונינו. מ"ט, התם דאיהו אמר גדול יי ומהלל

מאד בדרגה עלאה קאמר, והכא דכתיב גדול אדונינו בדרגה תתאה קאמר דאיהו אדון כל הארץ.

מה כתיב לעילא מהאי קרא, מונה מספר לככבים לכלם שמות יקרא. אי כל בני עלמא מיומא דאתברי אדם יתכנשון לממני ככביא לא יכלין לממני כד"א (בראשית טו: 5) וספור הככבים אם תוכל לספור אותם, וקב"ה מה כתיב ביה, מונה מספר לככבים לכלם שמות יקרא. מ"ט, בגין דכתיב גדול אדונינו ורב כח לתבונתו אין מספר.

תא חזי כתיב (ישעיה מ: 26) המוציא במספר צבאם לכלם בשם יקרא מרוב אונים ואמיץ כח איש לא נעדר. כלהו חיילין ומשריין וככביא קב"ה אפיק לון בשמא כל חד וחד ולא גרע אפילו חד. בכל ככביא ומזלי דרקיעין כלהו אתמנן נגידין ופקידין לשמשא עלמא כל חד וחד כדקא חזי ליה ולית לך עשבא זעירא בכל עלמא דלא שלטא עליה ככבא ומזלא ברקיע ועל ההוא ככבא ממנא חד דקא משמש קמי קב"ה כל חד וחד כמה דאתחזי ליה. [p. 500] כל ככביא דברקיעין כלהו משמשי על האי עלמא וכלהו פקידין לשמשא כל מלה ומלה מאינון דהאי עלמא ולא צמחין ולא מתגדלין צמחין ואילנין ודשאין ועשבי ברא בר בחיזו דככביא דקא קיימי עליהו ואתחזון עליהו אפין באפין כל חד וחד כמה דאתחזי ליה.

רוב משריין דככביא ומזלי כלהו נפקי בראשיתא דליליא עד תלת שעתו חסר רביע, מתמן ולהלא לא נפקי בר זעירין. ואינון ככביא כלהו לא משמשי לבטלה ולא אתחזון לבטלה, ואית ככביא דקא משמשי כל ליליא בגין לאצמחא ולגדלא כל אינון מלין דאתפקדו עליהו, ואית ככביא דקא משמשי עד פלגות ליליא וצמחין ומגדלין מראשיתא דליליא עד ההוא שעתא כל אינון מלין דאתפקדו עליהו, ואית ככביא דקא משמשי זעיר מליליא דכיון דאתחזי בהדי ההוא עשבא או ההוא דשאה מיד אשלים שמושיה ולא אצטרך יתיר בההוא ליליא, והא אינון לא קיימין לבטלה כיון דאשלימו שמושיהו לא אתחזון יתיר בהאי עלמא ועיילין לאתריהו. בספרא דחכמתא עלאה דבני קדם אמרי על כל אינון ככביא דשרביט דקא משדרי שרביטא ברקיעא, אמרי דעשבין אינון בארעא מאינון דאקרון סמי דחי ואבנין יקירין אית בארעא וזהב שחוט דמגדלא גו טורי רמאי בזעיר מיין דחפיא עליה ולא חפיא אלא דנגיד עליה, ושלטאן על כל אלן אינון ככביא דשרביט ומגדלי אלן בגינייהו וכל תקונא וגדולא דלהון לאו איהו אלא בחיזו ונגהא דההוא שרביטא דקא משדר ההוא ככבא גו רקיעא וכדין אתתקנן ומגדלן כל אינון מלין.

[p. 501] מרעין אית בבני נשא כגון ירוקין וקסטרין דאסוותא דלהון לא תלי אלא בחד מראה דפרזלא קלל נציץ לעיינין ואית ליה למארי מרע לאסתכלא ביה, ולא שינד בהאי עד דאעבר ההוא מראה לסטרא דא ולסטרא דא כגוונא דשרביטא דיושיט נציצו דברק לאנפוי ובההוא אושיטו דברק דקא נציץ לעיינין אית ליה אסוותא. אוף הכי כל אינון דשלטין עליהו

אינון ככביא לית לון תקוּנא וגדולא כמה דאתחזי בר בההוא פשיטו דשרביטא ובהאי מתקני בחיזו [קעב ע"א] בגוון בחילא כמה דאתחזי. ושפיר איהו דהא כגוונא דא רמיז בספרא דשלמה מלכא בחכמתא דאבנין יקירן דאי חסר מנהון נגהא דנציצו ולהיטו דככבי ידיען לא מגדלן ולא מתתקני לעלמין וכלא אתקין קב"ה לתקוּנא דעלמא כמה דכתיב (בראשית א: 17) להאיר על הארץ בכל מה דאצטריך בהאי עלמא לתקנא ליה.

כתיב ועשית קרסי נחושת חמשים, וכתיב ועשית חמשים קרסי זהב, ותנין מאן דלא חמא אינון קרסים במשכנא לא חמא נהירו דככבים ברקיעא בגין דבההוא חיזו ובההוא גוונא דמיין לכל מאן דאסתכל בהו.

[p. 502] ככביא אית ברקיעא דאלין נפקי מההוא רקיע דכל ככביא אדוקין תמן. בההוא

רקיע אית מאה חלוני משקופין מנהון לסטר מזרח ומנהון לסטר דרום ובכל חלוּנא וחלוּנא ככבא חד, וכד שמשא אזיל באינון חלוּנין ומשקופין די ברקיעא נציץ בנציצו ואלין ככביא נפקי לאתנצצא מההוא נציצו דשמשא ואצטבעו כגוונא דנחשא ומנהון ירוקין כגוונא דזהב ועל דא אלין סומקין ואלין ירוקין. חמשין אינון באינון חמשין חלוּנין וחמשין אינון באינון חלוּנין אחרנין, דלסטר מזרח אינון ירוקין דלסטר דרום אינון סומקין בהו אַתאחיד סיומא דמשכנא. בכל אינון ככביא דנפקין מההוא רקיע מתערבי אינון ככביא בליליא ומנצצי ומלהטי ושלטי בהאי עלמא, מנהון על נחשת מנהון על זהב ירקרק ואתתקנן ומגדלן על חילא דלהון. אלין ככביא שלטי בעשרין וחמש ופלגא נקודין דליליא דאינון רגעי שעתא ואינון דמגדלי נחשת אינון סומקי ולהטי ומנצצי, וכד אושיטו תלת זימנין נציצו לסטרא דמזרח או חמש או שבע מלכי עמין ייתון על ההוא סטרא וכל עותרא ודהבא יסתלק מההוא סטרא. נציצו חד תרין ארבע שית דא בתר דא אימתא ופחדא [p. 503] יפול וישרי על ההוא סטרא. בטיש נציצו ושכיך בטיש נציצו ושכיך יתערו קרבי ולא יתעבידו דהא בההוא זמנא אתערותא איהו לעילא קמי קב"ה באינון ממנן דעלמא דשלטין על שאר עמין, וכן כגוונא דא בסטרא אחרא.

פתח ואמר (דניאל ב: 20-21) להוי שמייה די אלהא מברך מן עלמא ועד עלמא די חכמתא וגבורתא דיליה היא והוא מהשנא עדניא וזמניא, וכלא איהו ברשותיה ואפיק לעמיה קדישין מחילא ורשותא דככביא ומזלי בגין דאינון טעוון אחרן ולא כאַלן חולקא דיעקב דהא (ירמיה י: 16) יוצר הכל הוא.

רקיע אית לעילא על כל אלין רקיעין ואיהו טמירא וגניזא וחותרא דגושפנקא דמשכנא שלטא על האי רקיע והאי אַקרי רקיע אדרא דמשכנא ובהאי כל אינון חלוּני מסטרא דא ומסטרא דא ואחיד כל אינון סדורין דמשכנא. שית חלוּנין אינון רברבין על כלהו וחד סתים דשלטא עלייהו.

חלונא חדא אקרי חלון זהרא וביה נפקא ככבא חדא דאקרי לחכימין י"ד ודא איהו התוכא דקא מהתך לתתא בשלטנותא דיהודה, לאו דאית ליה חולקא ביה דהא לית לשבטין דישראל חולקא ואחסנתא בהו אלא שבטא דיהודה שלטא על האי ולא איהו עליה. [p. 504] וכד אסטו בני יהודה מבתר קב"ה אזלו למנדע בתר חלונא דא והאי ככבא ואמרו דהא דא דקא מנצח לשאר עמין דכתיב ביה (בראשית מט: 8) ידך בערף אויביך ואזלו אבתריה ועבדו ליה שמושא ופולחנא ועל דא כתיב (מלכים א יד: 22) ויעשו בני יהודה הרע בעיני יי. האי ככבא כד נפיק פשיט כחד יד בחמש אצבען נהיר ונציץ בההוא חלון. [קעב ע"ב] מאריהון דקוסמין וחרשין דחלי מהאי אתר בגין דבשעתא דהאי שלטא כלהו קוסמין וחרשין מתבטלי ולא אצלח בידיהון.

ואי תימא הואיל ואיהו האי רקיע טמירא היך ידעי. אלא סימנא אית לון לבר וידעי דהא שלטא ככבא דא ודחלי תדיר מינה ולא אצלח בידיהון אינון קוסמין וחרשין. ועל דא אית זמנין דאצלח בידון דבני נשא ואית זמנין דלא אצלח, ובגין דא מתמעטין מעלמא בגין דלא ידעי עקרא כד חמאן דלא אצלחו בידיהו. ועל דא אינון קדמאי הוו ידעי ומסתכלן לבר בההוא סימנא דקא ידעי.

חלונא תניינא אקרי חלון טופרא בגין דאיהו כגוונא דטופרא וביה נפקא ככבא חד דאקרי לחכימין צפעון דהא דא שלטא בשלטנו תקיף בדינא. רישא וזנבא אית ליה כצפעוני כמין לקטלא. מההוא חלון נפקי שית מאה אלף רבוא רוחין דשלטין על אינון טופרי דבני נשא כד אזדרקן באתגליא, בהאי עבדי חרשין וקוסמין כל אינון דידעי לון. בההוא שעתא דהאי ככבא שלטא כל אינון דזרקי טופרין או עביד חרשין גרים מותא לכל עלמא וסלקין חרשין בידיהו דאינון דעבדי לון.

[p. 505] חלונא תליתאה אקרי חלון חושנא וביה נפקא ככבא חדא דאקרי נגהא דבוסינני, האי איהו נציצו דנציץ וקיימא על כל רוחא ונייחא ושיזבותא בה, לית קטרוגא כלל. כד איהי שלטא כל נייחא וכל נהירו שלטא בעלמא, שבעא ושלוה וכלא שליט בעלמא. חלונא רביעאה איהו חלון דאקרי גביע וביה נפקא ככבא חד דאקרי לחכימין אשכול הכפר בגין דהכי נפיק כאשכול נציץ נציצין כענבין בכופרא, בהאי אתערו דרחמי אתער בעלמא מקרב ומרחם, תולדין סגיאין אסגיאו בעלמא, בני עלמא לא קפדי כד אצטריכו דא לדא, שלמא וחדוה אתער בעלמא.

חלונא חמישאה איהו חלון דאקרי באר על די ככבא דנפיק ביה עאל ונפיק שאיב כדלי לא שכיך לעלמין, בהאי חכימי לבא לא יכלי למיקם על ארת קשוט בגין דלא קאים בקיומא ולא שכיך לעלמין, ועל דא אתדחקן בגרמייהו לעיינא בהאי אתר ולמידן דינא.

חלונא שתיתאה איהו חלון דאקרי נגהא וביה נפקא ככבא חד דאקרי גזרון בגין דכד האי שלטא עלמא קאים בדינא בכמה גזרין בכמה עונשין ובכל יומא ויומא מתחדשן גזרין על עלמא, עד לא יסיימון אלין הא אחרנין מתחדשן והאי לא שלטא כ"כ בעלמא. אבל סמוך ליומי משיחא ישלוט האי חלונא בהאי ככבא על עלמא ועל דא ישלטון חיון בישין על עלמא ויתחדתון זינין בישין דא בתר דא ושנאיהון דישראל יהון בעאקו. וכד יתדחקון גו חשוכא כדין ינהר לון קב"ה נהירו דיממא ויקבלון מלכותא קדישי עלינונן, [p. 506] וכדין חלונא שביעאה יתפתח בכל עלמא וככבא דיליה יהא נהיר ארבעין יומין כד יתגלי מלכא משיחא ויתכנשון לגבי מלכא משיחא כל עמין דעלמא, כדין יתקיים קרא דכתיב (ישעיה יא: 10) שרש ישי אשר עומד לנס עמים אליו גוים ידרשו והיתה מנוחתו כבוד.

פתח ואמר (איוב לה: 10) ולא אמר איה אלוה עושי נותן זמירות בלילה. האי קרא אוקמוה ואתמר אבל עושי, עושי מבעי ליה, מאי עושי. אלא שמא דאלוה שמא כליל איהו דאתחזי הוא ובית דיניה, דא שמא שלים איהו כליל דכר ונוקבא, א"ל ו"ה ובגין כד עושי. נותן זמירות בלילה, בגין דדא איהי דקא משבחא תדיר לגבי מלכא דשלמא דיליה כגוונא דבוסינא דלא שכיך תדיר בגין לקבלא נהורא חדוה עלאה מסגיאיות [קעג ע"א] חדוה. ועל דא נותן זמירות.

[p. 507] כל אינון ככביא דקא מנהרן ברקיעא כלהו אודאן ומשבחן לקב"ה בכל ההוא זמנא דאתחזון ברקיעא בגין דמלאכי עלאי כלהו אודאן ומשבחן אשמורות אשמורות בתלת פלגי דהוי ליליא.

בליליא אתפלגן כמה סטרין. בראשיתא דליליא כד רמש ליליא והא אתחשך כל אינון רוחין בישין וזיני בישין כלהו מתבדרן ומשטטי בכל עלמא ואתפרשא סטרא אחרא ותבעי ארחי דבי מלכא מכל אינון סטרין קדישין. כיון דההוא סטרא אחרא אתערת כל בני עלמא טעמי טעמא דמותא חדא משתי דמותא ושלטא עליהו. כדין כיון דמסאבו אתפרשא לעילא ושלטא ונחתא לתתא כדין אתפרשן תלת משריין לשבחא ליה לקב"ה בתלת סטרין דליליא כמה דאתערו בהאי. בעוד דאינון משבחן לקב"ה סטרא אחרא אזלא ומשטטא לתתא בכל סטרי עלמא ועד דסטרא אחרא לא אתעבר מתמן לא יכלי אינון לאתייחדא במאריהון.

רזא לחכימין מלאכין עלאין וישראל לתתא כלהו דחקי בההוא סטרא אחרא. מלאכין עלאין כד בעאן לאתייחדא במאריהון לא יכלי עד דדחיין ליה לבר. מה עבדי, נחתי שיתין רבוא דמלאכי קדישי ואפילו שינתא על כל בני עלמא וכד איהי נחתא דקא דחיין לה לבר ויהבי לה כל עלמא דא בההוא שינתא כדין איהי שלטא עליהו ומקבלין מסאבו מינה, בר ארעא דישראל בלחודהא דלא שלטא תמן. כיון דאתפרשא מנייהו עאלין לקמי מאריהון ומשבחן ואודאן קמיה. [p. 508] כגוונא דא ישראל לתתא לא יכלין לאתייחדא במאריהון עד דדחיין לההוא

סַטְרָא אַחְרָא מְנִייהוּ וַיְהִי לִיהּ חוֹלְקָא בְּמַה דְּמִתְעַסְקַת, וּלְבַתֵּר אֵינּוֹן מְקַרְבֵי לְגַבֵי מְאַרְיָהוֹן
וְלֹא אֶשְׁתַּכַּח מְקַטְרָגָא עֵילָא וְתַתָּא.

וְאִי תִימָא תִינַח לְתַתָּא אֲבַל לְעֵילָא מְאִי קְטְרוּגָא תִמְן. אֲלֵא לְעֵילָא בְּגִין דְּאִיְהִי רוּחַ
מְסַאבָא וְאֵינּוֹן רוּחִין קְדִישִׁין וְעַד דְּמִשְׁדְּרֵי רוּחָא מְסַאבָא מְבִינִייהוּ לֹא יִכְלִין לְקַרְבָּא לְגַבֵי
מְאַרְיָהוֹן דְּהֵא קוּדְשָׁא גּוּ מְסַאבּוּ לֹא מִתְעַרְבַּ לְעַלְמִין. וְכֵן כְּגוּוֹנָא דְּאִיִּשְׂרָאֵל לְתַתָּא, וְתַרְיִן סְטְרִין
עֵלְאִין וְתַתָּאִין כְּדָ בְּעַאן לְקַרְבָּא לְגַבֵי מְלַכָּא קְדִישָׁא דְּחִיין לֵה לְבַר. וְעַל דָּא כְּדָ עֵייל לִילֵיא
וּמְלַאכִין עֵלְאִין קָא מִתְסַדְרִין שׁוּרִין שׁוּרִין לְקַרְבָּא לְגַבֵי מְאַרְיָהוֹן דְּחִיין לִיהּ לֵה הוּא סְטְרָא לְבַר
בְּקַדְמִיתָא וּבַתֵּר עֵלְאִין לְקוּדְשָׁא, וְעַל דָּא כְּדָ עֵייל לִילֵיא כֹּל רוּחִין בִּישִׁין וְזִינִין בִּישִׁין וְרוּחַ
מְסַאבּוּ אֶתְדַחִיין לְבַר וְשִׁמְשֵׁי מְלַכָּא עֵלְאִין לְגוּ קוּדְשָׁא.

לְמַלְכָּא דְּהוּוּ לִיהּ אֲבַנִין יְקִירִין בְּחַד תִּיבּוֹתָא מְתַגְלַפָּא בְּקוּסְטְרוּי, וְהוּא מְלַכָּא הוּוּ
חַכִּים בְּגִין דְּלֹא יְקַרְבַּ כֹּל מֵאֵן דְּבַעֵי לְגַבֵי הוּוּ תִיבָה דְּאֲבַנִין יְקִירִין וּמְרַגְלִין תִּמְן נִטַּל בְּחַכְמַתִּיהּ
חַד חוּיָא תְקִיפָא וְכַרִּיךְ לִיהּ סַחְרָנִיהּ דְּהוּוּ תִיבָה. כֹּל מֵאֵן דְּבַעֵי וְאֹשִׁישְׁתָּ יִדִּיהּ לְגַבֵי תִיבָה הָא
חוּיָא דְּלִיג עֵלֶיהּ וְקַטְלִיהּ. חַד רַחִימָא הוּוּ לִיהּ לְמַלְכָּא, אֲמַר לִיהּ מְלַכָּא כֹּל זְמַנָּא דָּאֵת בְּעִי
לְאֵעֵלָא וְלֹאֶשְׁתַּמְשָׁא בְּתִיבָה עֲבִיד כְּדָ וְכַד לְגַבֵי חוּיָא וְתַפְתַּח תִּיבָה וְתַשְׁמַשׁ בְּגַנִּיזִין דִּילִי.
כְּדָ קַבִּי"ה כְּרִיךְ חוּיָא סַחְרָנִיהּ דְּקוּדְשָׁא, אֶתְאֵן מְלַאכִין קְדִישִׁין לְאֵעֵלָא גּוּ קוּדְשָׁא הָא
חוּיָא תִמְן דְּחַלִּי לְאֶסְתַּאבָּה בִּיהּ.

וְאִי תִימָא הָא כְּלֵהוּ אֶשָּׁא וְאֶשָּׁא לֹא מְקַבְּלָא מְסַאבּוּ. תִּי"ח כְּתִיב (תְּהִלִּים קַד: 4) עוֹשֶׂה
מְלַאכֵי רוּחוֹת מְשֻׁרְתֵי אֶשׁ לֹוֹהֵט. עוֹשֶׂה מְלַאכֵי רוּחוֹת אֵלִין מְלַאכִין דְּקִימִי לְבַר, מְשֻׁרְתֵי אֶשׁ
לְהַט אֵלִין מְלַאכִין דְּקִימִי לְגוּ. אִיְהוּ רוּחָא מְסַאבּוּ [p. 509] וְאֵינּוֹן רוּחַ, רוּחַ בְּרוּחַ לֹא עֵיילִי דָּא
בְּדָא, רוּחַ מְסַאבּוּ בְּרוּחַ קְדִישָׁא לֹא [קַעֲג ע"ב] אֶעְרַבּוּ דָּא בְּדָא, וּבְגִין כְּדָ אֵינּוֹן דְּאֶקְרוּן רוּחַ לֹא
יִכְלִין לְאֵעֵלָא לְגוּ בְּגִין הוּוּ רוּחַ מְסַאבּוּ. אֵינּוֹן דְּלִגּוּ אֵינּוֹן אֶשׁ וְהוּוּ אֶשׁ דְּחִי לֵה הוּוּ מְסַאבּוּ
דְּלֹא עֵייל לְגוּ, וּבְגִין כְּדָ כֹּל דְּחִיין לִיהּ לְבַר דְּלֹא יִתְעַרְבַּ בְּהַדִּיְהוּ, וְעַל דָּא מְלַאכִין עֵלְאִין קָא
מְשַׁבַּח לִיהּ לְקַבִּי"ה בְּתַר דְּדַחִיין לִיהּ לְמְסַאבּוּ לְבַר.

תַּלְתָּ אֶשְׁמוּרוֹת אֵינּוֹן בְּלִילֵיא, לְקַבְּלִיהוֹן תַּלְתָּ מְשֻׁרְתֵי קָא מְתַפְּלִי כְּמָא דְּאֶתְמַר, וְעַל דָּא
הָאִי רַבּוֹן דְּכֵלְהוּ אִיְהוּ נְרַב דְּדוּד דְּלֹא שְׁכִיךְ לְעַלְמִין אֲלֵא תְדִיר אֹוּדִי וּמְשַׁבַּח לִיהּ לְמַלְכָּא עֵלְאֵה
וְעַל דָּא (אִיּוֹב לֵה: 10) נוֹתֵן זְמִירוֹת בְּלִילֵהּ.

דִּיא וְלֹא אֲמַר אִיהּ אֱלוֹהֵי עוֹשֵׂי כְּמָא דְּאֶתְמַר בְּגִין דְּהֵא מְעִילָא וְתַתָּא אֶתְכַלִּיל בְּרַשׁ
וְאֶתְעִבִיד. כְּמָה דְּאִיְהוּ גּוּפָא מְתַרִין סְטְרִין מְגוּ דְּכַר וְנוֹקְבָא אֹוּף הַכִּי רוּחָא, רוּחַ אִיְהוּ כְּלִיל מְגוּ
דְּכַר וְנוֹקְבָא, וְעַל רְזָא דְּנָא אֶתְתַקֵּן בְּרַשׁ נֶשׁ בְּגִלְפּוּי בְּגוּפָא וּבְרוּחָא. וּבְגִין דְּאִיְהוּ כְּלִיל בְּרְזָא דָּא
וּבְעוּבְדָא דָּא כְּמָה דְּאֶתְמַר ע"ד וְדָאִי כְּתִיב (בְּרַאשִׁית א: 26) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם וְהָא
אֶתְמַר.

[p. 510] בליליא דאת אמר דהא בראשיתא דליליא כל אינון זינין בישין ורוחין בישין מתערי בעלמא היך איהו יכיל למהוי דאי הכי הא תנין דמסטרא דצפון נפקי כל הני זינין בישין ואתמר דכד אתער רוח צפון בפלגו ליליא דהא כדין כל אינון רוחין בישין וסטרין בישין אתכנשו מעלמא ועאלין גו נוקבא דתהומא רבה. אי הכי הא בסטרא דדרום דאיהו ימינא אמאי משטטי אינון זינין בישין בריש ליליא דקא שלטא רוח דרום.

אלא ודאי אלמלא ההוא סטרא דדרום דקא מעכב ודחייא לההוא סטרא בישא הוה מטשטש בל עלמא ולא יכיל עלמא למסבל, אבל כד אתער ההוא סטרא אחרא לא אתער אלא בסטר רוח מערב דקא שלטא בריש ליליא ועלמא איהו כניש, ועל דא קב"ה אקדים אסוותא לעלמא בגוונא דא כמה דאתמר. זכאין אינון ישראל בהאי עלמא ובעלמא דאתי דקב"ה אתרעי בהו מכל שאר עמין דעלמא.

עאלו לביתא רבי אלעזר ורבי אבא. כד אתפלג ליליא קמו למלעי באורייתא, [p. 511] אמר רבי אבא ודאי השתא איהו עידן רעוא לקב"ה והא זמנין סגיאין אתערנא האי דקב"ה בשעתא דאתפלג ליליא עאל גו אינון צדיקיא בגנתא דעדן ואשתעשע בהו. זכאה איהו מאן דאשתדל באורייתא בההוא זמנא.

אמר רבי אלעזר הא דאשתעשע קב"ה גו צדיקיא בגנתא דעדן היך אשתעשע. אלא בההוא זמנא דאתפלג ליליא קב"ה אתער רחימן דשמאלא לגבי כנסת ישראל דהא לית רחימו אלא מסטרא דשמאלא, וכנסת ישראל לית לה דורונא או חשיבו מעליא כאינון רוחין דצדיקיא דקב"ה חמי לון מתעטרן בכמה עובדין טבין בכמה זכוון דעבדו בההוא יומא, וקב"ה ניחא ליה מכל קרבנין ועלוון דקב"ה ארח בההוא ריח ניחוח דקא עבדי ישראל.

כדין נהירו אתנהיר וכל אילנין דגנתא דעדן אמרי שירתא וצדיקיא מתעטרן תמן באינון עדונין דעלמא דאתי. כד אתער בר נש בההיא שעתא נטיל חולקיה עמהון דצדיקיא די בגו גנתא. חד שמא גליפא דתלתין ותרין אתוון אתעטר תמן ואיהו גו רזין דצדיקיא.

פתח ואמר (תהלים קיא: 1) הללויה אודה יי בכל לבב וגו'. הא אתמר ואתערו ביה חברייה והכי הוא דהא [p. 512] איהו שבחא דסלקא על כל שאר שירין ותושבחן דאמר דוד בעשר תושבחן דאיהו אמר דכליל שם ושבחא בחד ואיהו כללא דשמא קדישא עלאה.

אודה יי בכל לבב, כל אתר דאמר דוד מלכא רזא דאלפא [קעד ע"א] ביתא איהו רזא דאתוון גליפן דנפקי בגלופי דתלתין ותרין שבילין, ואית אתוון עלאין מרזא דעלמא עלאה ואית אתוון אחרנין דאינון אתוון זעירין, והכא איהו רזא דאלפא ביתא מעלמא תתאה.

אודה יי בכל לבב, ביצר טוב וביצר הרע דאיהו שרי בגויה דהא על כלא אית לאודאה ליה לקב"ה ביצר טוב וביצר הרע, דהא מסטרא דיצר טוב אתי טוב לבר נש ואית לברכא ליה

לקב"ה הטוב והמטיב, ובסטרא דיצר הרע אתי קטרוגא לבר נש ואית לאודאה ליה לקב"ה ביצר טוב וביצר הרע בכל מה דאתי לבר נש מסטרא דא ומסטרא דא. [p. 513] בסוד ישרים ועדה. בסוד ישרים, באינון רזין דקב"ה הוּו דהא כל רזין דקב"ה אינון ידעי ואינון רזא דיליה ועל דא בסוד ישרים.

ועדה, אלין אינון ישראל כד מתכנשי בי עשרה לאודאה ליה לקב"ה ובגין כך אית לאודאה לקב"ה על טב ועל ביש ולפרסמא כלא. דאי תימא הא איהו ידע אמאי אצטריך לפרסמא. אלא בדא אתייקר קב"ה בעלמא לפרסמא נסא ועל דא קב"ה כתיב ביה (יחזקאל לח: 23) והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי.

אמר רבי יהודה מאי דכתיב (תהלים קנ: 6) כל הנשמה תהלל יה. משום הא דתניא כל נשמתין אתו מהאי גופא קדישא ואתעתדו בבני נשא. ומאן אתר, מההוא אתר דאקרי יק. מאן אתר דא, אמר רבי יהודה דכתיב (שם קד: 24) מה רבו מעשיך יי כלם בחכמה עשית. [p. 514] תנא מהאי חכמתא דמבועי נפקין לתלתין ותרין שבילין אשתכלל כלא וכל מה די לעילא ותתא והוא אתקרי רוחא קדישא דכל רוחין אשתכללו ביה. אמר רבי יצחק ביומא דהוה רבי שמעון פריש מלה דא עינוי נבעין והוה אמר כל גנוייה דמארא עלאה אתמסרן בחד מפתחא ואתגלייא בקזפיטן דקורדיטי גליפין עלאין. אלא הכי תאנא מאן יכיל לאשתמודעא ולאשתכללא מה דגניו בדא מבועא דהא משה לא גלי רזא דא ביומוי כד הוה גלי רזא עמיקתא לישראל ואע"ג דכלא הוה מתגלייא על ידוי אלא בההוא שעתא דבעא קב"ה לסלקא ליה למתיבתא קדישא עלאה ולטמרא ליה מבני נשא דכתיב (דברים לא: 2) בן מאה ועשרים שנה אנכי היום, ממש דההוא יומא אשתלימו יומוי לאתקרבא לאתר דא דכתיב (שם 14) הן קרבו ימיד למות, קרבו ממש.

[p. 515] דתניא אמר רבי שמעון משה לא מית. ואי תימא נהא כתיב (שם לד: 5) וימת שם משה. כך בכל אתר לצדיקיא קרי בהו מיתה. מאי מיתה, מסטרא דילן אתקרי הכי. דתניא אמר רבי שמעון וכן תנא דמאן דאיהו בשלימותא דמהימנותא קדישא תלייא ביה, לא תלייא ביה מיתה ולא מית, כמה דהוה ביעקב דמהימנותא שלימתא הוה ביה, דאמר ר' יעקב (בראשית לה: 10) ולא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך ויקרא את שמו ישראל. מאי ישראל, שלימותא דכלא וכתב (ירמיהו מו: 27, 28) ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם יי כי אתך אני וגו' ואת זרעך מארץ שבים.

א"ר יהודה מהכא (שם) כי אתך אני דייקא. זכאה חולקיה דמאריה אמר ליה כן, כי אתי אתה לא כתיב אלא כי אתך אני דמאריה אתי לאתחברא עמיה.

[p. 516] אמר ר' שמעון שפיר קאמר ר' אבא דאמר (שם) ושב יעקב ושקט ושאגן ואין מחריד, ושב יעקב לאתקרי בשמא אחרא דכתיב לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל. ד"א ושב יעקב לאתר דאתנסיב מתמן, ושקט בעולם הזה, ושאגן בעולם הבא, ואין מחריד ממלאך המות, דמשמע דכלא הוה ביה.

ר' יצחק אמר חברייא אוקמוה דכתיב ואת זרעך מארץ שבים, מה זרעו בחיים אף הוא בחיים. [קעז ע"ב]

והבריח התיכון בתוך הקרשים מבריח מן הקצה אל הקצה. רבי יהודה פתח (קהלת י: 17) אשריך ארץ שמלכך בן חורגן ושריך בעת יאכלו, וכתיב אי לך ארץ שמלכך נער ושריך בבקר יאכלו. במאי אוקימנא הני קראי. אמר ר' יהודה ווי לעלמא דלא משגיחן בפולחנא דמאריהון דהא מאריהון אשגח בגיניהון לאוטבא להו ואנח קמייהו פתגמי אורייתא ולא משגיחן. דתנינן תלת מלין בעי בר נש למעבד לבריה מילה פדיון ולנסבא ליה לאנתו וכלא עביד קב"ה לישראל. מילה דכתיב [p. 517] (יהושע ה: 2) ושוב מול את בני ישראל שנית, וכתיב (בראשית יז: 12) בן שמנת ימים ימול לכם כל זכר. פדיון דכתיב (דברים ז: 8) ויפדך יי' אלהיך מיד פרעה מלך מצרים. לנסבא לאנתו דכתיב (בראשית א: 27-28) זכר ונקבה בראם, וכתיב ויברך אותם אלהים ויאמר להם אלהים פרו ורבו. תו אטיל לון כהאי נשרא דאטיל לבריה על גדפוי דכתיב (שמות יט: 4) ואשא אתכם על כנפי נשרים וגו'.

תניא אמר רבי יוסי כלא הוא יאות אבל אורייתא דאהדר קמייהו דישראל ואוליף לון יתיר מכלא. תא חזי לית שבחא דבר נש בהאי עלמא ובעלמא דאתי בר שבחא דאורייתא דכתיב ביה (משלי ח: 15) בי מלכים ימלכו. דהא תנינן כד סליק רב הונא להתם אשכח רבנן דהוו עסקי בהאי קרא דכתיב (ירמיה נא: 44) ופקדתי על כל בבבל והוצאתי את בלעו מפיו ולא ינהרו אליו עוד גוים. ורב הונא לא הוו משגיחן ביה דהא לא אשתמודען ליה מקדמיתא. עאל לבי מדרשא ואשכח רבנן דהוו אמרי האי קרא אית לאסתכלא ביה אי טעותיה ודחלתיה דנבוכדנצר הוה שמיה בל הא כתיב ביה (דניאל ד: 5) ועד אחרן עאל קדמי דניאל די שמיה בלטשאצר כשם אלהי. ועוד מאי והוצאתי את בלעו מפיו.

[p. 518] קס רב הונא ביני קיימי דעמודי ואמר אי הוינא באתראי דרישנא ליה להאי פסוקא. לא אשגחו ביה. קס תניינות ואמר מלה דא. אתא רבי יודאי בר רב ואותביה קמיה, אמר ליה אימא ברי אימא דמלי דאורייתא כתיב בהו (משלי א: 21) בראש הומיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר.

פתח ואמר הכי תנינן ביומי קדמאי עד לא אתא יעקב הוה בר נש שלו בביתיה, מטא זמניה ומית בלא מרעין. כיון דאתא יעקב בעא קמי קב"ה אמר ליה רבונו של עולם אי ניחא

קמך דליפול בר נש בבי מרעיה יומא או תרין יומין ולבתר יתכנש לעמיה ויפקד לביתיה ויתוב מחובוי.

אמר ליה שפיר, את הוא סימנא בעלמא.

ת"ח מה כתיב (בראשית מו: 1) ויהי אחרי הדברים האלה ויאמר ליוסף הנה אביך

חולה, חלה כתיב מה דלא הוה כן מקדמת דנא.

בתר דשכיב לא הוה בר נש דהוה ליה מרעין דלא מית עד דאתא חזקיה. מאי כתיב ביה,

(ישעיה לח: 2-1) בימים ההם חלה חזקיהו למות ויבא אליו ישעיהו בן אמוץ הנביא ויאמר אליו

כה אמר יי' צו לביתך כי מת אתה ולא תחיה. תא חזי מאי כתיב ויסב חזקיהו פניו אל הקיר

ויתפלל אל יי'. אמר ליה אי ניחא קמך דיתסון בני נשא מבי מרעיהון ויודון שמך וישתמודעאן

ויתובון לבתר בתיובתא שלימתא וישתכחון בני עלמא זכאין קדמך.

[p. 519] אמר ליה קב"ה יאות הוא, את תהא סימנא בעלמא. וכך הוא מדלא הוה

מקדמת דנא הה"ד (שם: 9) מכתב לחזקיהו מלך יהודה בחלותו ויחי מחליו.

ותאנא ההוא יומא אתחזר שמשא עשר דרגין, ותאנא מרודך בלאדן הוה אכיל כל יומא

בארבע שעתי ונאים עד תשע שעתי וההוא יומא נאים, כד אתער חמא שמשא דקאים בארבע

שעתי. אמר מאי האי בקטולא דקונטרא קנטרוי אקטורטין.

אמרו [קעה ע"א] ליה למה.

אמר להו דנאימנא יומא חד.

אמרו ליה לאו הכי אלא אלהיה דחזקיהו עבד יומא דא תרין ניסין, אסי לחזקיהו מבי

מרעיה ואחזר שמשא לעדנא דא.

אמר וכי אית בעלמא אלהא רבא בר מאלהי.

אמרו אלהיה דחזקיהו.

קם וכתב כתבוי שלם לחזקיהו מלכא דיהודה ושלם לאלהיה ושלם לירושלם קרתא

קדישא. לבתר אימלך וקם מכרסיה [p. 520] ופסע תלת פסיען וכתב אחרנין שלם לאלהא רבא

ושלם לחזקיהו ושלם לירושלם קרתא קדישא.

אמר ליה קב"ה את פסעת בגין יקרי תלת פסיען חייך מינד יקומון תלת מלכין גזטירין

רופינוס דשליטין בכל עלמא, וקדמאה מנייהו נבוכד נצר הוה.

ת"ח מה א"ל דניאל (דניאל ב: 38-39) אנת הוא רישא די דהבא ובתרך תקום מלכו אחרי

ארע מינד ומלכו תליתאה אחרי וגו'. מה כתיב, (שם ג: 1) נבוכד נצר מלכא עבד צלם די דהב

רומיה אמין שתין פתיה אמין שית. אמר נבוכד נצר צלמא דחמינא רישא הוה דדהבא מעוי

דכסף וגו', אנא אעביד כולהא דדהבא דלהוי גזפירא תתאה דדהבא ברישא.

ותאנא ההוא יומא כנש כל עממייא ולישנייא למפלח לההוא צלמא, נטל מאנא ממאני
מקדשא דהוה גליף ביה שמא קדישא ועייליה בפומיה דההוא צלמא והוה ממלל רברבן עד
דאתא דניאל וקריב גביה דההוא צלמא, אמר אנא שלוחיה דמארא עלאה גוזרני עלך למפק
מהכא. אדכר שמא קדישא ונפק ההוא מאנא ונפל צלמא ואתבר הה"ד והוצאתי את בלעו מפיו
ולא ינהרו אליו עוד גוים.

[p. 521] קס ר' יהודה ונשקיה ברישא, אמר אי לא דאקרבך בקוטפייא הכא לא
אשתמודענא בך. והוּו דחלין קמיה מההוא יומא. ע"כ.

תאנא (קהלת י: 17) אשריך ארץ שמלכך בן חורין ושריך בעת יאכלו. ר' יוסי אוקים
להאי קרא במשה בשעתא דאפיק להו לישראל ממצרים ועבד לון בני חורין. ושריך בעת יאכלו,
דכתיב (שמות יב: 11) ואכלתם אותם בחפזון פסח הוא ליי.

אמר ר' שמעון בן יוחאי וכי לא אמינא דמלוי דשלמה מלכא דכלהו בגו לגו היכלא
קדישא הוּו, והאי דאמריתו כלא הוה שפיר ולדרשא הוא דאתא אבל האי קרא לעילא בהיכלא
קדישא הוא. [p. 522] תאנא אשריך ארץ שמלכך בן חורין ושריך בעת יאכלו. מאי ארץ, ארץ
סתם דתניא מאי דכתיב (איכה ב: 1) השליך משמים ארץ תפארת ישראל. אלא האי ארץ היא
בגו כתרי מלכא קדישא דכתיב ביה (בראשית ב: 4) ביום עשות יי' אלהים ארץ ושמים. והאי
ארץ כל מה דנקיט ואתון מההוא אתר דאתקרי שמים הוא ולא אתזנת ארעא דא אלא
משלימותא קדישא דאקרי שמים.

וביומא דבעא קב"ה לחרבא ביתיה דלתתא וארעא קדישא אעבר להאי ארעא קדישא
דלעילא בקדמיתא ונחית לה מהוא דרגא דהוה ינקא משמים קדישא ולבתר חריב להאי
דלתתא הה"ד השליך משמים ארץ בקדמיתא, ולבתר ולא זכר הדום רגליו ביום אפן. דתניא כד
ארחוי דקב"ה כד בעי למידן עלמא בקדמיתא עביד דינא לעילא ולבתר אתקיים לתתא דכתיב
(ישעיה כד: 21) ופקדתי על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה באדמה.

[p. 523] א"ר שמעון אשריך ארץ שמלכך בן חורין, דזן לך בסגיאנותא בלא דחילו

דאחרא ומההוא מלכא קדישא עלאה מתזן כלא.

ושריך בעת יאכלו, כד"א (במדבר כג: 23) כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל.

אי לך ארץ שמלכך נער, כד"א (ישעיה ג: 4) ונתתי נערים שריהם, דווי לארעא כד ינקא
משמאלא.

ושריך בבקר יאכלו, בההוא [קעה ע"ב] קדרותא עד לא נהיר ולא שלטא מאן דשלטא.

תאנא אמר רבי שמעון והבריח התיכון בתוך הקרשים מבריח מן הקצה אל הקצה. מן הקצה אל הקצה דא הוא יעקב קדישא שלימא כמא דאוקימנא (בראשית כה: 27) ויעקב איש תם ישב אהלים, יושב אהל לא כתיב אלא ישב אהלים תרי דאחיד להאי ואחיד להאי, אוף הכא כתיב והבריח התיכון והוא מבריח מן הקצה אל הקצה דאחיד להאי ואחיד להאי. דתנינן מאי איש תם כתרגומו שלים, שלים מכלא שלים לתרי סטרין לעתיקא קדישא ולזעיר אפיין, שלים לחסד עלאה ולגבורה עלאה ואשלים להאי ולהאי.

[p. 524] א"ר שמעון חמינא דהא חכמתא כלל כלא, וחסד עלאה נפקא מחכמה, גבורה

דהוא דינא תקיפא נפקא מבינה, יעקב אשלים לתרין סטרין, ואבהן כלל כלא יעקב כלל אבהתנא.

תאנא בטש חכמה בשבילוי וכניף ברוחא למיא ואתכנפו מיא לאתר חד ואתפתחו חמשין תרעין לבינה. מאינן שבילין נפקן עשרה כתרין בקרניטי זהירין ואשתארו עשרין ותרין שבילין, בטש ההוא רוחא באינן שבילין ואתפתחו חמשין תרעין לבינה ואתגליפו עשרין ותרין בחמשין תרעין דיובלא ואתעטרו בשבעין ותרין אתוון דשמא קדישא. אלין אתפתחו לסטרוי ואתעטרו עשרין ותרין כתרין דרחמי דכלילן בעתיק יומין דנהיר לון כל חד בסטרוי.

[p. 525] אתעטרו חמשין גליפין בארבעין ותרין אתוון קדישין דאתברו בהו שמיא

וארעא, ואתגלפו בגלופיהון תמניא תרעין דאינן תמניא אתוון דרחמי דכתיב (שמות לד: 6) יי אל רחום וחנון דנפקא מעתיקא לזעירא ומתחברן באלין כתרין קדישין חכמה בינה עלאין דסלקין. נפקא חסד עלאה מהאי סטרא ודינא דגבורה מהאי סטרא, אתא זכותיה דיעקב ואשלים אתרווייהו ואחיד לון דהא הוא שלימותא עלאה.

[p. 526] תאנא א"ר שמעון בג"כ ישראל אתקרי, דתאנא יעקב תתאה ישראל עלאה,

יעקב לאו שלימותא ישראל שלימותא דכלא. וכן תאנא (שמואל ב כג: 1) נאם דוד בן ישי, דוד לאו שלימותא דהא בתראה הוא, ישי עלאה ושלימותא. והיינו דתנינן לא גלו ישראל מארצם עד שכפרו בקב"ה דכתיב (שמואל ב כ: 1) אין לנו חלק בדוד ולא נחלה בבן ישי איש לאהליו ישראל. מאי איש לאהליו, אתר דע"ז שריא בגווייהו.

אמר ר' יהודה כד שריא חכמתא לגלפא גלופין בכלהו כתרין מאן כתרא שארי.

אמר ליה בההוא דאתקרי בינה, בבינה אתכלל כלא ובגין כך אתפתחו בה חמשין תרעין

ואשתכח דכלא בחכמה אתגלפו הה"ד (תהלים קד: 24) כלם בחכמה עשית.

תאנא (ישעיה מ: 12) מי מדד בשעלו מים ושמים בזרת תכן וכל בשליש עפר הארץ ושקל

בפלס הרים ונבעות במאזנים. מי מדד בשעלו מים. מאן מים, דא הוא בינה.

ר' אלעזר מתני הכי דא חסד.

א"ל ר' שמעון כלא בחד מתקלא סלקא.

[p. 527] (שם) ושמים בזרת תכן. מאן שמים, תפארת דכתיב תפארת ישראל. וכל בשליש עפר הארץ, דא הוא גבורה. ושקל בפלס הרים, אלין אינון שאר כתרין דאקרון טורי אפרסמונא דכיא. וגבעות במאזנים, אלין שאר רתיכין ותתאין מנייהו. תא חזי בשעלו. מאי שעלו, דא רוח חכמתא דהכי תנינא שעלא דקיטרי בקיזפא שקיעני. ושמים בזרת תכן. מאן זרת, אלין אינון תמשין תרעין דאתפתחו ואתפזרו לכל סטרין כד"א (מלאכי ב: 3) וזריתי פרש. וכל בשליש. מאן שלישי, רחמי שלימותא דכלא.

[p. 528] ושקל בפלס, מאי פלס. אמר ר' שמעון דכתיב (ויקרא יט: 36) מאזני צדק אבני צדק. תו אמר רבי שמעון הני מילי בשיעוריה [קעו ע"א] דיוצר כלא אוקימנא. אמר רבי אלעזר שמע מינה דיעקב מגו דינא קשיא נפק דהא יצחק דינא קשיא אחיד לחולקיה.

אמר ליה ר' שמעון ודא הוא בלחודוי והא יצחק מגו חסד נפקא והכי כלהו דינא מגו רחמי נפקא ורחמי מדינא. אברהם ירית אחסנא דחסד, נפק יצחק בדינא מגו חסד, יעקב נפק ברחמי מגו דינא קשיא, וכך הוא לעילא דא מן דא וינקה דא מן דא עד דאשתמודע כלא דהוא חד ומחד תליין כלהו וכלא אשתכח חד, בריך שמייה לעלם ולעלמי עלמין.

אמר רבי אלעזר אשתמודע דלית שלימותא אלא כד אחידן דא בדא וחד אחיד לתרווייהו לשכללא כלא כגון יעקב והיינו דכתיב מברית מן הקצה אל הקצה. תאנא כולי האי לא אתקרי אלא מסטרא דילן ומסטרא דילן אשתמודע כלא דהא לעילא כלא בחד מתקלא סלקא לא שני ולא אשתני כמא דכתיב (מלאכי ג: 6) אני יי לא שניתי.

אמר רבי יהודה כלהון בוציני נהירין מחד ומחד [p. 529] תליין בוציני ואינהו חד כלא ולא בעי לאתפרשא ומאן דאפריש לון כאלו יתפרש מן חיי עלמא.

אמר ר' יצחק (ישעיה ג: 4) ונתתי נערים שריהם ותעלולים ימשלו בם, דכתיב (שמות כה: 18) ועשית שנים כרובים זהב. כתיב (שמואל א ד: 4) יושב הכרובים, וכתוב (שם ב כב: 11) וירכב על כרוב ויעף. יושב הכרובים, כד שריא לאתיישבא בשלימותא כתיב יושב הכרובים.

וירכב על כרוב חד דלא אתיישבא מלכא בכרסייה, יושב הכרובים תרי.

אמר רבי יוסי ווי לעלמא כד חד כרוב אהדר אנפיה מחבריה דהא כתיב ופניהם איש אל אחיו, כד הוי שלמא בעלמא.

אמר רבי יצחק הא תנינן (ויקרא יח: 7) ערוות אביך וערוות אמך לא תגלה, ווי למאן דגלי ערייתהון. כגוונא דא כתיב ביעקב מבריח מן הקצה אל הקצה. זכאה חולקהון דישראל דקב"ה משתבח בתושבחתו כגוונא דלעילא דכתיב (ישעיה מט: 3) ישראל אשר בך אתפאר.

[p. 530] תאנא אמר רבי יצחק ביומי קדמאי הוה בר נש אמר לחבריה אימא לי מלה חד וטול מנה כסף, השתא אמר בר נש לחבריה טול מנה כסף ואשתדל באורייתא ולית מאן דיגח ולית מאן דירכין אודניה בר אינון זעירין קדישי עליונין דקב"ה משתבח בהו דכתיב (שם ס: 21) ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר.

(שמות כה: 21) ונתת את הכפרת על הארון מלמעלה וגו'. ר' יצחק אמר (שם כז: 10) ווי העמודים, הא אמינא כל אינון דמתאחדן מקיטרי קיימין עלאין אקרון ווי העמודים וכל אינון דלתתא תליין מאינון וויס. מאן וויס, שתא בגו שתא ומתאחדן ומשקיין מחוטא דשדרה דקאים עליהו. ובספרא דצניעותא תאנא וויס לעילא וויס לתתא וכלהו במתקלא חד סלקין. [p. 531] מאן צניעותא דספרא. אמר רבי שמעון חמשה פרקי אנון דכלילן בהיכל רב ומליין כל ארעא.

אמר ר' יהודה אי כלילן הכי מכלהו עדיפי.

אמר ר' שמעון הכי הוא למאן דעאל ונפיק, למאן דלא עאל ונפיק לאו הכי. [p. 532] לבר נש דהוה דיוריה ביני טינרין ולא ידע בדרי מתא, זרע חטין ואכל חטין בגופייהו. יומא חד עאל למתא אקרבוה נהמא טבא. אמר ההוא בר נש דנא למה. אמרו נהמא הוא למיכל. אמר וממה אתעביד דא. אמרו מחטין.

לבתר אקרבוה גריצין דלישין במשחא. טעם מנייהו, אמר ואלין ממה אתעבידו. אמרו מחטין.

לבתר אקרבוה טריקי מלכין דלישין בדובשא ומשחא. אמר ואלין ממה אתעבידו. אמרו מחטין.

אמר ודאי אנא מלכא דכל אלין דאנא אכיל עקרא דכל אלין. ובגין [קעו ע"ב] ההוא דעתא מעדוני עלמא לא ידע ואתאבידו מניה. כך מאן דנקיט כללא ולא ידע בכלהו עדונין דמהניין דנפקי מההוא כללא.

ספרא דצניעותא

[p. 535] [p. 545] פרקא קדמאה. תאנא ספרא דצניעותא ספרא דשקיל במתקלא, דעד

לא הוה מתקלא לא הוה משגיחין אפין באפין [p. 546] ומלכין קדמאין מיתו וזיוניהון לא אשתכחו וארעא אתבטלת, עד רישא דכסופא דכל כסופין לבושין דיקר אתקין ואחסין. האי מתקלא תלי באתר דלא הוה, אתקלו ביה אינון דלא אשתכחו. מתקלא קאים בגופיה, לא אתאחיד ולא אתחזי. ביה סליקו וביה סלקין דלא הוה והוה ויהויין.

[p. 547] סתרא גו סתרא אתקין ואזדמן בחד גולגלא מלייא טליא דבדולחא. קרומא דאוריא אזדכך וסתים, אינון עמר נקי תליין בשקולא. רעוא דרעוון אתגליא בצלותא דתתאי, אשגחא פקיא דלא נאים ונטיר תדירא, אשגחותא דתתא באשגחותא דנהירו דעלאה דביה תרין נוקבין דפרדשקא דאתער רוחא לכלא.

[p. 548] בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. שיתא בראשית עליהו כולהו לתתא ותליין משבעה דגולגלא דעד יקירו דיקירותא.

[p. 549] והארץ תניינא לאו בחושבן דהא אתמר, ומההיא דאתלטייא נפקא דכתיב (בראשית ה: 29) מן האדמה אשר אררה יי. [p. 536] היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום ורוח אלהים מרחפת על פני המים, תליסר תליין בתליסר דיקירן דיקירותא.

שיתא אלפי שנין תליין בשיתא קדמאי, שביעאה עליהו דאתתקף בלחודוי ויתחריב כלא בתריסר שעתו דכתיב היתה תהו [p. 550] ובהו וגו'. תליסר יקים לון ברחמי ומתחדשן כקדמיתא וקמו כל אינון שיתא בגין דכתיב ברא ולבתר כתיב היתה דהא הות ודאי, ולבסוף תהו ובהו וחשך, (ישעיה ב: 11) ונשגב יי לבדו ביום ההוא.

[p. 551] גלופי דגלופין כחיזו דחויא אריך ומתפשט לכאן ולכאן, זנבא ברישא, רישא אחורא כתפין, אעבר וזעים, נטיר וגניז. [p. 552] חד לאלף יומין זעירין אתגלייא קולטרא בקיטרוי סנפירא בעדבוי, אתבר רישיה במיין דימא רבא דכתיב (תהלים עד: 13) שברת ראשי תנינים על המים. תרין הוה, חד אתחזרו, תנינים [p. 553] כתיב חסר. ראשי כד"א (יחזקאל א: 22) ודמות על ראשי החיה רקיע.

ויאמר אלהים יהי אור ויהי, היינו דכתיב (תהלים לג: 9) כי הוא אמר ויהי, הוא בלחודוי, ויהי בלחודוי. לבתר אתחזרו חד יהו"י יהו"י יי. יי בתראה שכינתא לתתא כמא דה"א שכינתא אשתכח ובהו מתקלא אתקלו.

[p. 554] והחיות רצוא ושוב, כדכתיב וירא אלהים את האור כי טוב, (ישעיה ג: 10) אמרו צדיק כי טוב. האי במתקלא סלקא, קדמאה בלחודוי, וכלא לחד אתחזר, אחתא ומודעתא כלילן דא בדא ביו"ד ה"א כתרין רחימין דמתחבון.

שיתא נפקין מענפא דשרשא דגופא, לישן ממלל רברבן. לישן דא סתים בין יו"ד וה"א דכתיב (שם מד: 5) זה יאמר ליי' אני וזה יקרא בשם יעקב וזה יכתוב ידו ליי' ובשם ישראל יבנה, ממש. זה יאמר ליי' אני, אחתא וכלא אתמר ביה"ו.

[p. 555] כלא כלילן בלישן סתים לאימא דהא אתפתחת ליה דנפיק מינה. אבא יתיב ברישא, אימא באמצעיתא ומתכסייא מכאן ומכאן. ווי למאן דגלי ערייתהון.

ויאמר אלהים יהי מארת ברקיע השמים, שליט דכר [p. 537] בנוקבא דכתיב (משלי י: 25) וצדיק יסוד עולם. נהיר י' בתרין ונהיר ומעבר לנוקבא.

אתייחד יו"ד בלחודוי סליק בדרגוי לעילא לעילא. אתחשכא נוקבא ואתנהיר אימא ומתפתחא [קעז ע"א] בתרעוי. אתא מפתחא דכליל בשית ומכסיא פתחהא ואחיד להאי ולהאי. ווי למאן דגלי פתחתא.

[p. 556] פרקא תניינא. דיקנא מהימנותא לא אדכר בגין היא יקירותא דכלא. מאודנין נפקת בסחרנהא דבסיטא, סליק ונחית חוטא חוורא בתלת עשר מתפרש ביקרא. ביקירותא ההוא כתיב (ירמיה ב: 6) לא עבר בה איש ולא ישב אדם שם. אדם לבר הוא, אדם לא כליל הכא כ"ש איש. בתלת עשר נביעין מבויעין מתפרשן, ארבע בלחודוי אסתמכו תשעה אשקיון לגופא.

[p. 557] מקמי פתחא דאודנין שארי יקירו לאתתקן, נחית בשפיר ברישא דשפוון, מהאי רישא להאי רישא קאים.

ארחא דנפיק תחות תרין נוקבין דפרדשקא לאעברא חובה דכתיב (משלי יט: 11) ותפארתו עבור על פשע. תחות שפוון אסחר שערא לרישא אחרא. ארחא אחרא נפיק תחותוי, חפי תקרובתא דבוסמא לרישא דלעילא. תרין תפוחין אתחזן לאנהר בוסמין.

מזלא דכלא תלייא עד לבא, ביה תליין עלאין ותתאין. אינון דתליין לא נפקין דא מן דא. חפיין זעירן על גרונא דיקירו, רברבין מתשערן בשיעור שלים.

[p. 558] שפוון אתפנון מכל סטרין. זכאה למאן דנשקי מאינון נשיקין. בההוא מזלא דכלא נגדין תלת עשר משיחין דאפרסמונא דכיא. כלא בהאי מזלא שכנד וסתים.

בזמנא דמטא שביעאה משתכחי אליון תליסר בעלמא עלאה ומתפתחי תליסר תרעי דרחמי. בההוא זמנא (ישעיה נה: 6) דרשו יי' בהמצאו.

כתיב (בראשית א: 11) ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע למינהו ועץ עושה פרי וגו', היינו דכתיב (ויקרא טז: 32) ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש בערב.

[p. 559] (דברים ג: 24) י' אלהים אתה החלות להראות את עבדך את גדלך. י'ה ו'יה שלים בסטרוי, והכא ברחישותא דא דארעא לא שלים, י'ה'י לא כתיב.

קרינן יו"ד עלאה יו"ד תתאה, וייצר יו"ד עלאה יו"ד תתאה. יהי עלאה ותתאה, ה' [p. 538] בגווייהו, כללא דשלימו שלים ולא לכל סטר. אתעקר מהאי אתר שמא דא ואשתיל באחרא, כתיב ויטע י' אלהים.

[p. 560] ה' בין יו"ד ליו"ד דה"י, נשבא דפרדשקא דעתיקא לזעירא דאפני, בלא רוחא לא אתקיים. בה"א אשתכלל, ה"א עלאה ה"א תתאה דכתיב (ירמיה א: 6) אהה י' אלהים. בקיטפוי דקטפין צרירא דמתקלין יה"ו. י' עלאה דאתעטר בקוטרא דעתיקא היא קרומא דאזדכך וסתים, ה"א עלאה דאתעטר ברוחא דנוקבין דפרדשקא דנפק לאחייא, ו' עלאה בוצינא דקרדינותא דאתעטר בסטרוי. מתפשטן אתוון לבתר ואתכללו בזעירא דאפני.

[p. 561] כמא דשריא בגלגלתא אשתכחו מתפשטן בכל גופא לשכללא כלא בעמר נקי. כד תלי תליין אלין אתוון, כד אתגלי לזעירא מתישבן ביה אלין אתוון ואתקרי בהון.

יו"ד דעתיקא סתים בסטרוי בגין שמא לא אשתכח. ה"א אתפתח באחרא ואינקיב בתרין נוקבין ואשתכח בתקונין. ו'ו אתפתח באחרא דכתיב (שיר ז: 10) הולך לדודי למישרים, בבוצינא דקרדינותא למכסיא פתחא.

ו' לעילא ו' לתתא, ה' לעילא ה' לתתא, י' לעילא בה לא אשתתף אחרא ולא סליק בהדה בר רמיזא דרמיז כד אתגליין תרין [p. 562] באורייתא ומתחברן בחד דרגא חד רגשא בגין לאתפרשא, ו"ד כלילן ביו"ד. ווי כד אסתלק האי ואתגליין אינון פוסמין דטיפסא שריקין לאעבר לא מתעכבין בדוכתא, והחיות רצוא ושוב, ברח לך אל מקומך, אם תגביה כנשר משם אורידך.

ותוצא הארץ. [קעז ע"ב] אימתי, כד שמא אתנטע וכדין אוירא נפיק ונצוצא אזדמן. חד גולגלתא אתפשט בסטרוי, טלא מלי עלה דתרי גוויני. תלת חללין דאתוון רשימין אתגליין בה.

[p. 563] אוכמין ערבאה תליין על נוקבין עקימין דלא יכיל למשמע ימינא ושמאלא, הכא חד ארחא לעילא דקיק.

מצחא דלא נהיר קטטותא דעלמי בר כדרעוא אשגח בה.

עינין דתלת גווי למרתת קמייהו אתסחן בחלבא דנהיר. כתיב (ישעיה לג: 20) עיניך תראינה ירושלם נוה שאנן, וכתיב (שם א: 21) צדק ילין בה. נוה שאנן, עתיקא דסתים, עיניך כתיב.

[p. 539] [p. 564] חוטמא פרצופא דזעירא לאשתמודעא, תלת שלהובן מתוקדין

בנוקבוי.

דרגא עמיקא למשמע טב וביש.

כתיב (שם מב: 39) אני יי הוא שמי, (דברים לב: 39) אני אמית ואחיה, וכתיב (ישעיה מו: 4) אני אשא ואני אסבול, (תהלים ק: 3) הוא עשנו ולא אנחנו, (איוב כג: 13) והוא באחד ומי ישיבנו. הוא אקרי מאן דסתים ולא שכיח, הוא מאן דלא אזדמן לעינא, הוא מאן דלא אקרי בשמא.

ה"א ה"ו, א' כליל ו, ו' כליל א' ולא כליל. ה"ו אזיל לאל"ף, אל"ף אזיל ליו"ד, יו"ד אזיל ליו"ד דסתים מכל סתימין דלא מתחברן ביה ו"ד. ווי כדלא נהיר יו"ד בוי"ד. [p. 565] כד אסתלק יו"ד מן ו"ד בחובי עלמא ערייתא דכלא אשתכח, ע"ד כתיב (ויקרא יח: 7) ערות אביך לא תגלה. י"ה, ווי כד אסתליק יו"ד מן ה"א, ע"ד כתיב וערות אמך לא תגלה היא לא תגלה ערותה, אמך היא ודאי, (משלי ב: 3) כי אם לבינה תקרא לתבונה תתן קולך.

פרקא תליתאה. תשעה יקירין אתמסרו לדיקנא, כל מה דאתטמר ולא אתגלייא עלאה ויקירא אשתכח גנזיה קרא.

נימין על נימין מקמי פתחא דאודנין עד רישא דפומא, מרישא האי לרישא אחרא אשתכח. מתחות תרין נוקבין ארחא מלייא [p. 566] דלא אתחזייא. עילעין אתחפיין מהאי גיסא ומהאי גיסא, בהו אתחזיין תפוחין סומקאן כוורדא. בחד חוטא תליין אוכמן עד חדוי, שפואן סומקי כוורדא אתפנון. זעירין נחתין בגרונא ומחפיין קדלא, רברבין וזעירין נגידין בשקולא. באלין אשתכח גיבר ותקיף מאן דאשתכח. כתיב (תהלים קיח: 5) מן המצר קראתי יה, תשעה אמר דוד עד כל גוים סבבני לאסחר ולאגנא עלוי. ותוצא הארץ דשא עשב מזריע זרע למינהו ועץ עושה פרי אשר זרעו בו למינהו. תשעה אלן אתעקרו משמא שלים ואשתילו לבתר בשמא שלים דכתיב ויטע יי אלהים. תקונין דדיקנא בתליסר אשתכחן איהי דהאי עלאה, תתאה בתשעה אתחזון. כ"ב אתוון אתגליפו בגיניהון. על האי חלמא דאחיד [p. 540] [p. 567] דיקנא דבר נש עלאה בידיה שלים

במאריה שנאין תחותוי יכנעון, כ"ש דיקנא עלאה דנהיר אתתאה דעלאה רב חסד אקרי בזעירא חסד סתם, כד אצטריך נהירו אנהר ואקרי רב חסד.

כתיב ויאמר אלהים ישרצו המים שרץ נפש חיה. יה אתפשט נהירו דדא בדא כלא אתרחשון בזמנא חדא, מים טבאן מים בישן, בגין דאמר ישרצו, אתכללו דא בדא חיה עלאה חיה תתאה, חיה [קעח ע"א] טבא, חיה בישא. ויאמר אלהים נעשה אדם. האדם לא כתיב אלא אדם סתם לאפקא דלעילא דאתעביד בשמא שלים. כדאשתלים דא אשתלים דא, אשתלים דכר ונוקבא לאשלמא כלא, יהו"ה סטרא דדכר, אלהים סטרא דנוקבא.

[p. 568] אתפשט דכורא ואתתקן בתקונוי באמה בפומיה דאמה, מלכין דאתבטלו הכא אתקיימו. דינין דדכורא תקיפין ברישא בסופא נייחין, דנוקבא באיפכא. וי"ה, קונטורין דקיטורא בעטפוי שקיעין, יי זעירא בגוהא אשתכח. אי אתבסמו דינין בעא עתיקא. אתא חויא על נוקבא וקינא דזוהמא אתתקין בגוה למעבד מדורא בישא דכתיב ותהר ותלד את קין, קינא דמדור דרוחין בישין ועלעולין וקטפורין.

[p. 569] אתקין ביה בהאי אדם כתרין בכלל ופרט אתכללו בפרט וכלל, שוקין ודרעין ימינא ושמאלא. ידא אתפלג בסטרוי, אתתקן דכר בנוקבא יה"ו, יי דכר ה' נוקבא ו'. כתיב זכר ונקבה בראם ויקרא את שמם אדם, דיוקנא ופרצופא כאדם יתיב על כורסיא, וכתוב (יחזקאל א: 26) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם.

פרקא רביעאה. עתיקא טמיר וסתים, זעירא דאנפין אתגלייא ולא אתגלייא. דאתגלייא באתווי כתיב, דאתכסייא סתים באתוון דלא מתיישבן באתרוי בגין דאיהו לא אתיישבו ביה עלאין ותתאין.

[p. 570] ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה למינה בהמה ורמש וחיתו ארץ, היינו דכתיב (תהלים לו: 7) אדם ובהמה תושיע יי, [p. 541] חד בכללא דאחרא משתכחא, בהמה בכללא דאדם. (ויקרא א: 2) אדם כי יקריב מכם קרבן ליי מן הבהמה, משום דאתכלל בכללא דאדם.

כד נחת אדם דלתתא [קעח ע"ב] בדיוקנא עלאה אשתכח תרין רוחין מתרין סטרין דימינא ושמאלא כליל אדם, דימינא נשמתא קדישא דשמאלא נפש חיה. חב אדם אתפשט שמאלא ואתפשטו אינון בלא גופא. כד מתדבקין דא בדא אתיילדן כהאי חיה דאולידא סגיאין בקיטרא חדא.

[p. 571] כ"ב אתוון סתימן, כ"ב אתוון אתגליין, יי סתים יי גלייא. סתים וגליא
במתקלין דטפסין אתתקלן. [p. 572] יי נפקין מניה דכר ונוקבא וי"ד, בהאי אתר וי' דכר ד'
נוקבא, בגין ד"ו תרין, ד"ו דכר ונוקבא, ד"ו תרין קפלן.
יי בלחודוי דכר, ה' נוקבא. ה' ד' הות, מדאתעברת אפיקת וי'. אתחזי יו"ד בחזויה כללא
דיה"ו. מדאפיקת ו' דהוא דכר ונוקבא אתיישבת לבתר ומכסייא לאמא.
(בראשית ו: 2) ויראו בני האלהים את בנות האדם, היינו דכתיב (יהושע ב: 1) שנים
אנשים מרגלים חרש לאמר. בנות האדם, דכתיב (מלכים א ג: 16) אז תבאנה שתיים נשים זונות
אל המלך, בגיניהון כתיב כי ראו כי חכמת אלהים בקרבן, אז תבאנה ולא מקדמיתא.
[p. 573] בקיסטרא דקיטורי דפיגאן תרין מתחבקן הוו לעילא, לתתא נחתו ירתו עפרא,
אבדו חולקא טבא דהוה בהו עטרא דחמלא ואתעטר בקוסטא דענבא.
(שמות יד: 15) ויאמר יי אל משה מה תצעק אלי, אלי דוקא. דבר אל בני ישראל ויסעו,
ויסעו דוקא. במזלא הוה תלי דבעא לאוקיר דקניה. (שם טו: 26) והישר בעיניו תעשה והאזנת
[p. 574] למצותיו ושמת כל חקיו, עד כאן. כי אני יי רפאך, להאי דוקא.

פרקא חמישאה. (ישעיה א: 4) הוי גוי חוטא עם כבד עון זרע מרעים בניס משחיתים עזבו
את יי נאצו את קדוש ישראל נזורו אחור. שבעה דרגין יו"ד ה"ה ו"ה ה"י, ו"ו אפיק ד' ה"ה
הו"י ה"ה אפיק ו"ו ד"ו לבר. אסתיר אדם דכר ונוקבא דאינון ד"ו דכתיב בניס משחיתים.
[p. 542] [p. 575] בראשית ברא. בראשית מאמר, ברא חצי מאמר, אב ובן סתים
וגליא, עדן עלאה דסתים וגניז, עדן תתאה נפיק למטלנוני ואתגלייא יהוה יה.
אלהים את, אדני אהיה ימינא ושמאלא כחדא אשתתפו.
[p. 576] השמים ואת, דכתיב (דה"א כט: 11) והתפארת והנצח, אינון כחדא אשתתפו.
הארץ, דכתיב (תהלים ח: 2) מה אדיר שמך יי בכל הארץ, (ישעיה ו: 3) מלא כל הארץ
כבודו.

יהי רקיע בתוך המים, להבדיל בין הקדש ובין קדש הקדשים, עתיקא לזעירא אתפרש
ואתדבק לא אתפרש ממש. פימא ממלל רברבן אנתיק ואתעטר בכתרין זעירין בחמשה זינין
מיס דכתיב (במדבר יט: 17) ונתן עליו מים חיים, (ירמיה י: 10) הוא אלהים חיים ומלך עולם,
(תהלים קטז: 9) אתהלך לפני יי בארצות החיים, (שמואל א כה: 29) והיתה נפש אדני צרורה
בצרור החיים, ועץ החיים בתוך הגן.
[p. 577] י"ה יו"ד ה"ה אהי"י בין מים למים, מים שלימין ומים דלא שלימין, רחמין
שלימין רחמין דלא שלימין.

ויאמר יי' לא ידון רוחי באדם לעולם בשגם הוא בשר. ויאמר יי' כד אתיישבא בזעירא.
מכאן דבר בשם אומרו, דעתיקא סתים קאמר לא ידון רוחי באדם דלעילא משום דבההוא
רוחא דאתנשבא מתרין נוקבין דפרדשקא משיך לתתאי. ובגין כך כתיב והיו ימינו מאה ועשרים
שנה. יו"ד שלים ולא שלים, יי בלחודוי מאה, תרין אתוון תרי זמני, מאה ועשרים שנה. יי
בלחודוי כד [קעט ע"א] אתגליא בזעירא אתמשך בעשר אלפי שנין, מכאן כתיב (תהלים
קלט: 5) ותשת עלי כפכה.

[p. 578] (בראשית ו: 4) הנפילים היו בארץ, היינו דכתיב ומשם יפרד והיה לארבעה

ראשים, מאתר דאתפרש גנתא אקרו הנפילים דכתיב ומשם יפרד.

היו בארץ בימים ההם, ולא לבתר זמנא, עד דאתא יהושע ובני האלהים אסתמרו. אתא

שלמה תנות [p. 579] האדם אתכלל הה"ד [p. 543] (קהלת ב: 8) ותענוגות, תענוגים לא
קארי, בני האדם, דאתרמין מהאי רוחין אוחרנין דלא אתכללו בחכמה עלאה דכתיב (מלכים א
ה: 26) וי"י נתן חכמה לשלמה, וכתיב (שם: 11) ויחכם מכל האדם, משום דהני לא אתכללו
באדם. [p. 580] וי"י נתן חכמה, ה' עלאה. ויחכם, דמינה אתחכם לתתא.

המה הגבורים אשר מעולם, עולם דלעילא. אנשי השם, דאתנהגן בשמא. מאי שמא,
שמא קדישא דאתנהגן ביה דלא קדישין לתתא ולא אתנהגן אלא בשמא. אנשי השם סתים ולא
אנשי יהוה, לאו מסתים סתימא אלא גריעותא ולא גריעותא, אנשי השם סתם מכללא דאדם
נפקו.

כתיב (תהלים מט: 13) אדם ביקר בל ילין. אדם ביקר, ביקרו דמלכא. בל ילין, בלא

רוחא.

תליסר מלכי קרבא בשבעא, שבעה מלכין בארעא אתחזיאו נצחי קרבא. תשעה דסלקין
בדרגין דרהטין ברעותהון ולית דימחי בידון. חמשה מלכין קיימין בבהילו, לקמי ארבע לא
יכלין למיקם. ארבע מלכין נפקין לקדמות ארבע בהון תליין כענבין באתכלא. צרירן בהו שבעה
רהיטין סהדן סהדותא ולא קיימין בדוכתייהו.

[p. 581] אילנא דמבסם יתיב בגו, בענפוי אחידן ומקננן צפרין, תחותוי תטלל חיותא

דשליטא. הוא אילנא בתריסר כבישן למהך בשבעה סמכין סחרניה בארבע זיויין מתגלגלן
בארבע סטריין.

[p. 582] חויה דרהיט בתלת מאה ושבעין דלוגין, דליג על טורין מקפץ על גבעתא דכתיב

(שיר ב: 8) מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות. זנביה בפומיה בשנוי נקיב לתרין גיסא, כד נטיל
גיסטרא אתעביד לתלת רוחין.

כתיב ויתהלך חנוך את האלהים, וכתיב (משלי כב: 6) חנוך לנער על פי דרכו, הנער

הידוע. את האלהים, ולא את יי.

ואיננו, בשם זה. כי לקח אותנו אלהים, להקרא בשמו.

[p. 583] תלת בתי דינין ארבע אינון, ארבע בתי דינין דלעילא ארבע לתתא דכתיב

(ויקרא יט: 35) לא תעשו עול במשפט במדה במשקל ובמשורה. דינא קשיא, דינא דלא קשיא.

דינא בשקולא, דינא דלא בשקולא. דינא רפיא, דינא דאפי לא האי ולא האי.

[p. 544] ויהי כי החל האדם לרב על פני האדמה. החל האדם לרב, היינו דכתיב בשגם

הוא בשר, האדם דלעילא, וכתיב על פני האדמה.

[p. 584] (שמות לד: 29) ומשה לא ידע כי קרן עור פניו, היינו דכתיב (בראשית ג: 21)

כתנות עור. קרן, דכתיב (שמואל א טז: 13) ויקח את קרן השמן, לית משיחה אלא בקרן,

(תהלים פט: 18) ובשמך תרום קרנו, (שם קלב: 17) שם אצמיח קרן לדוד, היינו עשיראה

דמלכא ואתיא מן יובלא דהיא אימא דכתיב (יהושע ו: 5) והיה במשוך בקרן היובל, קרן ביובלא

אתעטר עשיראה באימא.

[p. 585] קרן, דנטייל קרן וריוח לאתבא רוחיה ליה. והאי קרן דיובלא הוא ויובלא ה',

וה' נשיבא דרוחא לכלא, וכלא תייבין לאתרייהו דכתיב (ירמיה א: 6) אהה יי אלהים, כד

אתחזר ה' להי יי אלהים אתקרי שם מלא, וכתיב (ישעיה ב: 11) ונשגב יי לבדו ביום ההוא.

[p. 586] עד כאן סתים ואתעטר צניעותא דמלכא. זכאה למאן דנפק וידע שבילוי

וארחוי.